Van Lanschot

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

Over Van Lanschot

3 Kerngegevens
6 Profiel
7 Bericht van de voorzitter van de Raad van Bestuur
9 Strategie Van Lanschot

Verslag Raad van Bestuur

14 Financiële resultaten
24 Private Banking
27 Asset Management
29 Merchant Banking
32 Van Lanschot Participaties
33 Corporate Banking
35 De mensen achter Van Lanschot
37 Verantwoord ondernemen
42 Risicobeheer, liquiditeits- & kapitaalmanagement

Governance

49 Bericht van de Raad van Commissarissen
54 Corporate Governance
62 Personalia Raad van Bestuur
63 Personalia Raad van Commissarissen

65 Het aandeel Van Lanschot

Jaarrekening

69 Geconsolideerde balans per 31 december 2014
70 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2014
71 Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten over 2014
72 Geconsolideerd verloopoverzicht eigen vermogen per 31 december 2014
74 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2014

Toelichting

76 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor de financiële verslaggeving
80 Grondslagen voor consolidatie
81 Samenvatting van belangrijke waarderingsgrondslagen
90 Risicobeheer
159 Toelichting op de geconsolideerde balans
187 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

Additionele toelichting

194 Verkopen groepsmaatschappijen in 2014
195 Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslagen per 31 december 2014
196 Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslagen per 31 december 2013
197 Bezoldiging Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen
200 Gerelateerde partijen
204 Langlopende verplichtingen
206 Segmentinformatie

Enkelvoudige jaarrekening

212 Enkelvoudige balans per 31 december 2014
212 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2014
212 Grondslagen voor het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening
213 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Overige gegevens

216 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
219 Winstbestemming
220 Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot
221 Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot
222 Begrippenlijst
228 Meerjarenoverzicht

Het Jaarverslag 2014 verschijnt in het Nederlands en in het Engels op corporate.vanlanschot.nl.
In geval van verschillen tussen de Nederlandse en de Engelse versie heeft de Nederlandse versie voorrang.

Kerngegevens*

1. Financiële doelstellingen

Common Equity Tier I-ratio, inclusief nsd** (%)

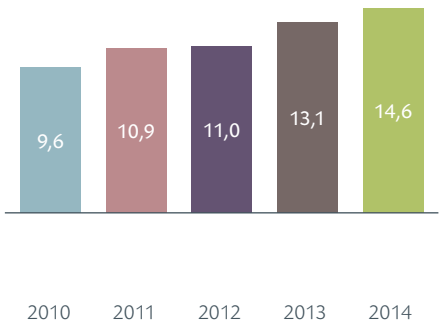

Rendement op gemiddeld Common Equity Tier I-vermogen, inclusief nsd** (%)

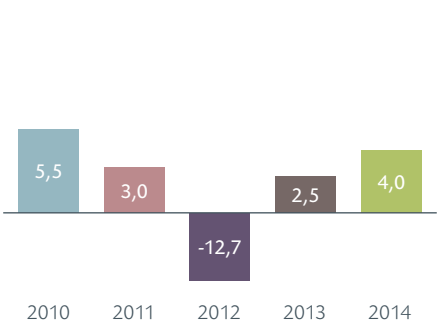

Efficiencyratio, exclusief eenmalige baten en lasten (%)

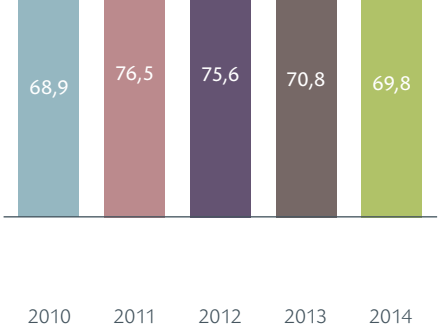

2. Resultaten

Nettoresultaat, inclusief nsd (€ miljoen)

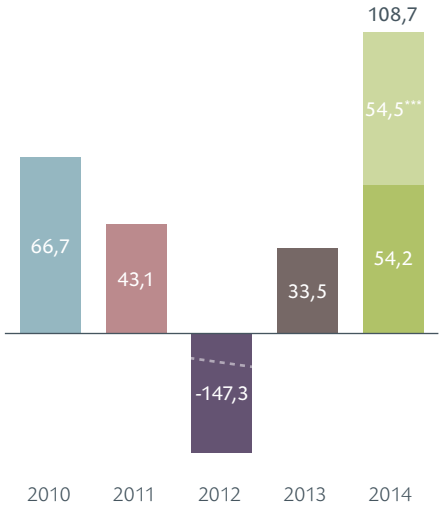

Bedrijfslasten (€ miljoen)

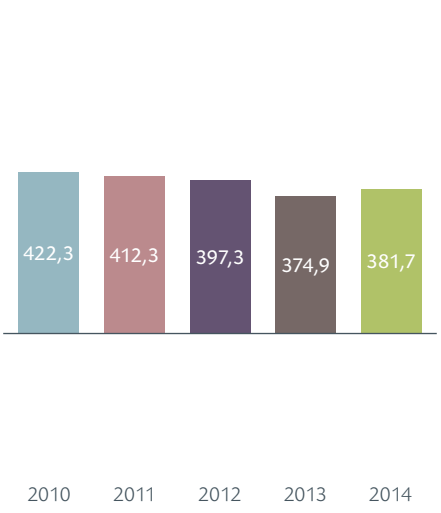

Aantal fte (ultimo)

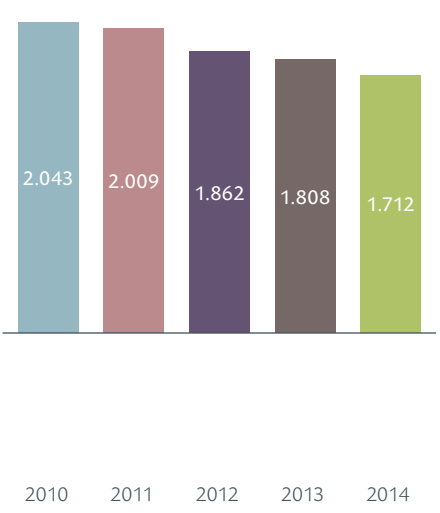

Inkomsten uit operationele activiteiten per segment (€ miljoen)

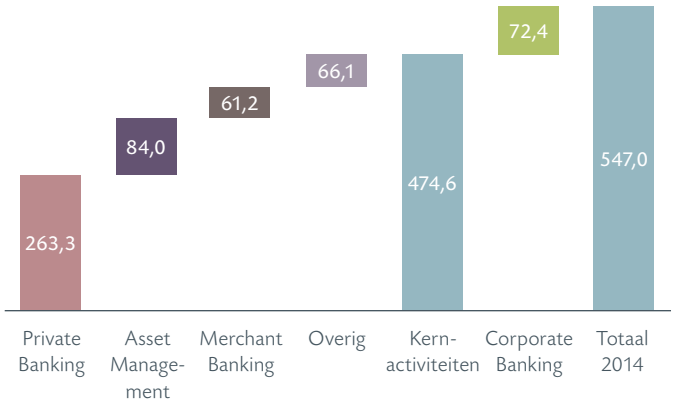

Nettoresultaat, exclusief eenmalige pensioenbate (€ miljoen)

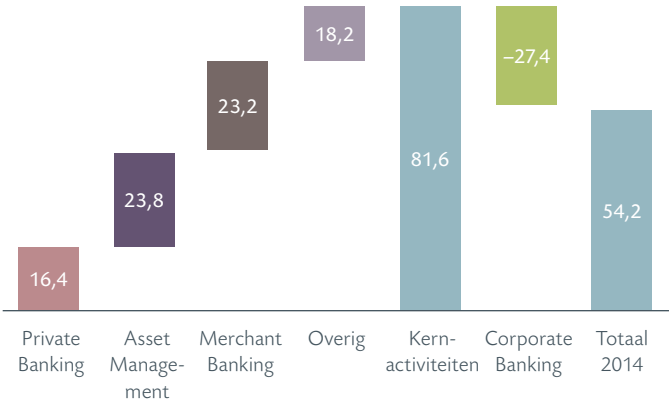

* Exclusief niet-strategische deelnemingen (nsd), tenzij anders vermeld.

** Vanaf 2014 op basis van Basel III-regelgeving, *phase-in* inclusief ingehouden winst. Eerdere jaren betreffen Basel II-regelgeving.

*** Eenmalige nettobate door wijziging pensioenregeling.

3. Client assets****

Ontwikkeling client assets (€ miljard, ultimo)

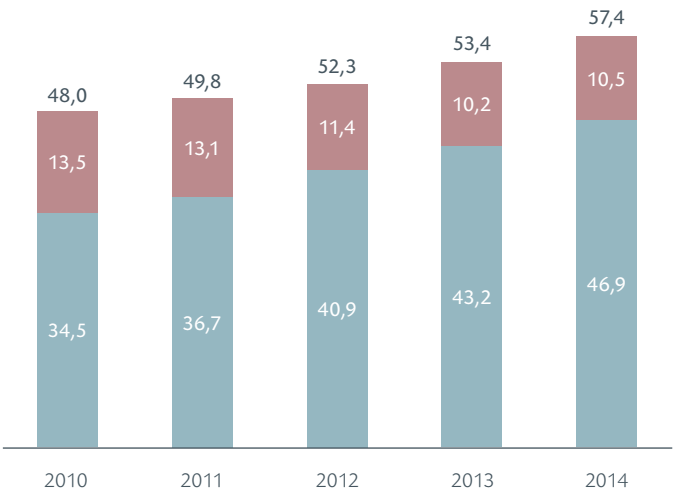

Spaargelden & deposito's
Assets under management

Ontwikkeling assets under management (€ miljard, ultimo)

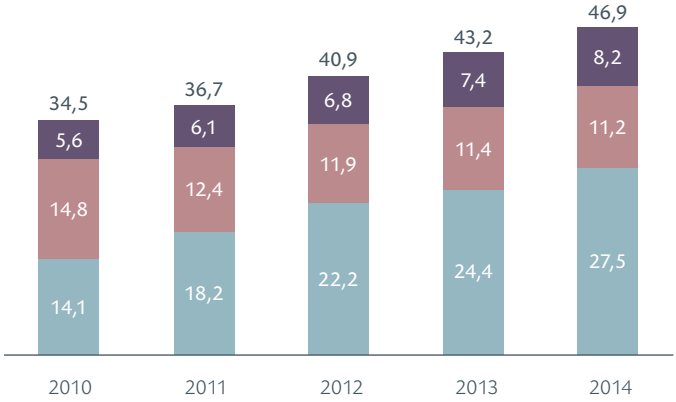

Private Banking discretionair
Private Banking non-discretionair
Asset Management

4. Balans

Balans per 31 december 2014 (€ miljard)

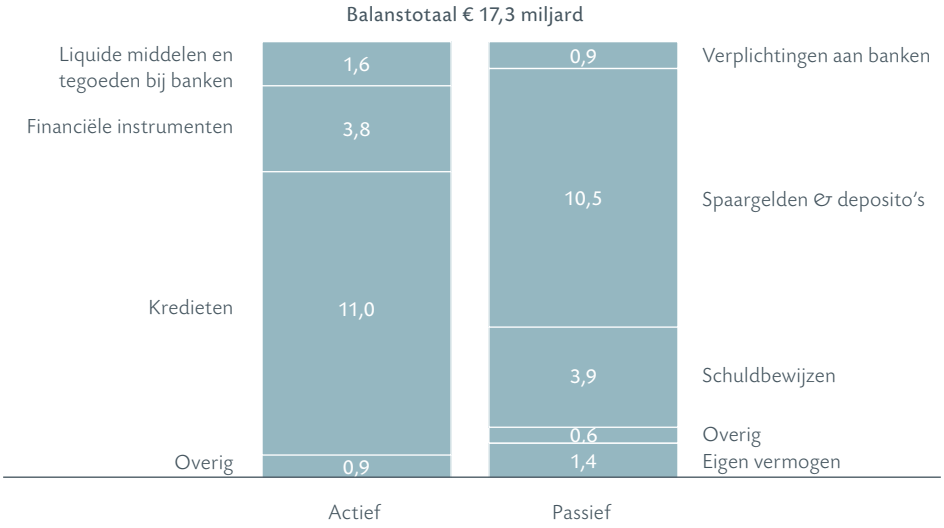

Kredietportefeuille 2014 (100% = € 11,0 miljard)

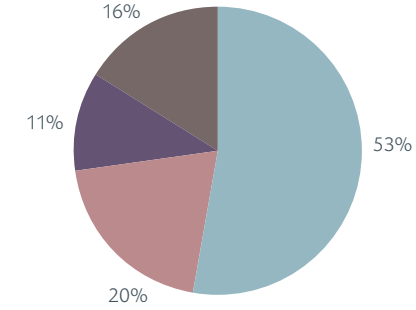

Hypotheken
Overige kredietverlening Private Banking
MKB-leningen
Vastgoedfinancieringen

Fundingmix 2014 (100% = € 17,3 miljard)

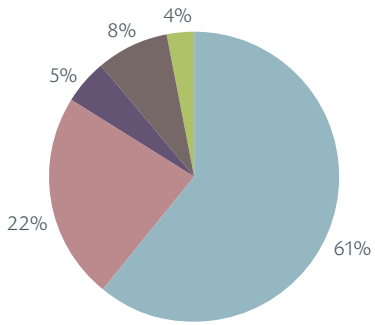

Spaargelden & deposito's
Schuldbewijzen
Interbancaire funding
Eigen vermogen
Overige funding

Leverageratio *(fully loaded)* (%)

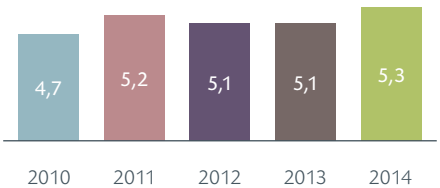

**** Als gevolg van de aangescherpte definitie is de stand per 31-12-2013 met € 0,1 miljard naar beneden bijgesteld.

Kerngegevens (€ miljoen, tenzij anders vermeld)	2014	2013	Toelichting
Inclusief niet-strategische deelnemingen (nsd), tenzij anders vermeld			
Resultaat			
Inkomsten uit operationele activiteiten (exclusief nsd)	547,0	529,8	Private Banking, Asset Management en Merchant Banking genereren 75% van de inkomsten
Bedrijfslasten (exclusief nsd)	381,7	374,9	Stijging met name veroorzaakt door bijdrage resolutieheffing SNS
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	76,0	102,4	De dalende trend binnen Private Banking zet door
Nettoresultaat	108,7	33,5	Inclusief eenmalige pensioenbate van netto € 54,5 miljoen
Nettoresultaat exclusief eenmalige pensioenbate	54,2	33,5	Solide resultaten in 2014 (+ 62%)
Balans			
Kredieten	11.021	12.491	Afname door afbouw Corporate Banking-portefeuille en versnelde aflossing op overige kredieten Private Banking
Spaargelden & deposito's	10.499	10.161	Groei met name door spaargelden Evi België
Balanstotaal	17.259	17.670	Afname door afbouw kredietportefeuille, deels gecompenseerd door toename beleggingsportefeuille
Eigen vermogen	1.351	1.339	Stijging door ingehouden winst naast afname door negatieve herwaarderingen
Risicogewogen activa (RWA)	7.356	9.003	Afname door afbouw bij Corporate Banking en modeloptimalisatie
Common Equity Tier I-ratio (%)	14,6	13,1	Toename door afbouw RWA bij Corporate Banking en modeloptimalisatie
Tier I-ratio (%)	14,6	13,1	
Total Capital-ratio (%)	15,2	13,9	
Basel III			
Common Equity Tier I-ratio (*fully loaded*) (%)	13,4	10,5	Van Lanschot voldoet aan Basel III-kapitaaleisen
Liquidity Coverage Ratio (%)	125,1	151,3	Ruime liquiditeitspositie
Net Stable Funding Ratio (%)	114,3	102,9	Goede diversiteit binnen het fundingprofiel
Leverageratio (*fully loaded*) (%)	5,3	5,1	
Client assets (€ miljard)			
Client assets	57,4	53,4	Groei door positief beursklimaat
– Assets under management	46,9	43,2	
– Spaargelden & deposito's	10,5	10,2	
Assets under management	46,9	43,2	Stijging relatief aandeel discretionary asset management
– Discretionary	35,7	31,8	
– Non-discretionary	11,2	11,4	
Overig financieel			
Rentemarge (exclusief nsd) (%)	1,19	1,23	Rentemarge blijft relatief stabiel
Toevoeging kredietvoorziening als % van de gemiddelde RWA	0,93	1,06	Daling door lagere toevoeging aan kredietvoorzieningen bij Private Banking
Efficiencyratio (exclusief nsd) (%)	69,8	70,8	Verdere daling in lijn met strategie
Winst per aandeel (€)	1,09	0,71	Stijging van 54% exclusief eenmalige bate door wijziging pensioenregeling
Rendement op gemiddeld Common Equity Tier I-vermogen (%)	4,0	2,5	
Fundingratio (%)	95,3	81,3	Stijging door afbouw kredietportefeuille bij licht toegenomen spaargelden & deposito's
Medewerkers			
Aantal fte (exclusief nsd) (ultimo jaarstand)	1.712	1.808	Verdere reductie van 96 fte volgend uit strategische heroriëntatie
Verantwoord ondernemen			
Assets under screening (%)	72	66	

Profiel

Gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager

Wij zijn een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager. Hierbij kunnen we bouwen op onze twee sterke merken Van Lanschot en Kempen & Co en de ervaring van onze drie kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking.

Met Private Banking richten we ons op vermogende particulieren, ondernemers en familiebedrijven. Daarnaast richten wij ons op business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen. Behoud en opbouw van vermogen is niet alleen relevant voor particulieren die al vermogend zijn. Ook voor starters op de vermogensmarkt is dit belangrijk. Daarom hebben wij voor hen een online oplossing, Evi van Lanschot, geïntroduceerd.

Als gespecialiseerde vermogensbeheerder opereert Asset Management met een sterke focus en een duidelijke beleggingsvisie. Wij richten ons enerzijds op een aantal beleggingsstrategieën waarin wij tot de wereldtop behoren. Naast small caps en vastgoed zijn dit hoogdividendaandelen, vastrentende beleggingen en fund of hedge funds. Anderzijds bieden wij fiduciair vermogensbeheer waarbij we totaaloplossingen verzorgen op basis van de doelstelling van onze institutionele klanten. Onze klanten zijn nationale en internationale institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen en verzekeraars.

Merchant Banking biedt gespecialiseerde diensten als effecten-dienstverlening, begeleiding van fusies en overnames, kapitaal-markttransacties en financieringsadvies aan institutionele beleggers, ondernemingen, financiële instellingen en (semi-) overheidsinstellingen.

Merchant Banking volgt een nichestrategie en heeft, naast haar sterke positie in de Benelux, internationaal een leidende positie in de sectoren Life Sciences & Healthcare, Resource Efficiency & Cleantech en European Real Estate.

Private Banking, Asset Management en Merchant Banking vormen onze geïntegreerde wealth managementpropositie die wij onze particuliere en institutionele klanten kunnen bieden. Bijvoorbeeld door de gedeelde beleggingsfilosofie en -methodiek van Private Banking en Asset Management, waardoor particuliere klanten kunnen profiteren van dezelfde specialistische kennis als de grootste beleggers ter wereld. Merchant Banking levert klant-oplossingen aan Private Banking in de vorm van gestructureerde beleggingen op basis van schuldpapier van Van Lanschot en van andere uitgevende instellingen.

Als gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager hechten wij veel waarde aan een sterke balans met hoge kapitaalratio's. Als gevolg van de keuze voor wealth management bouwen we de dienstverlening zonder relatie met onze kernactiviteiten de komende jaren af. Een voorbeeld daarvan is de zakelijke krediet-verlening, die is ondergebracht bij Corporate Banking. Zakelijke activiteiten die passen binnen het relatiemodel van Private Banking zetten we voort.

Het belang van de klant staat bij ons centraal. Uiteraard hebben wij daarnaast ook oog voor andere belanghebbenden. Zo onderhouden we intensieve contacten met onze aandeelhouders, overige vermogensverstrekkers en andere maatschappelijke relaties. Integriteit en betrouwbaarheid zijn leidende principes in onze dienstverlening en omgang met belanghebbenden.

Operationele groepsstructuur in 2014

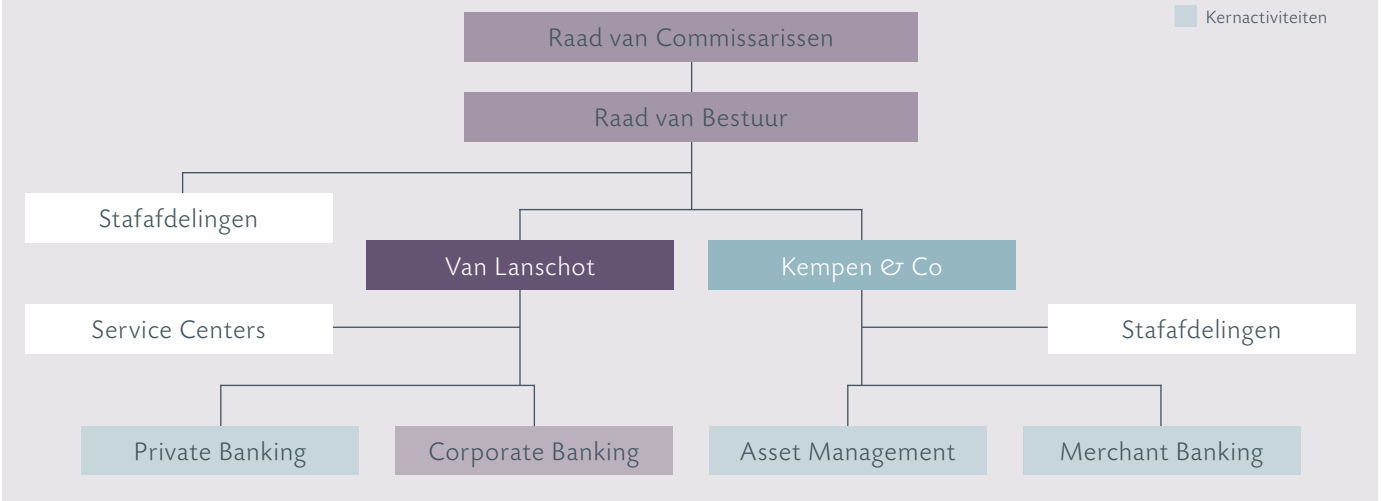

Bericht van de voorzitter van de Raad van Bestuur

Een jaar samengevat: verandering, vernieuwing en verbetering

Van Lanschot heeft solide resultaten behaald in een jaar van verandering, vernieuwing en verbetering van de dienstverlening voor onze klanten. In een uitdagend economisch klimaat en bij een ongekend laag renteniveau waren onze kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking elk winstgevend in 2014. De door particuliere en institutionele klanten aan ons toevertrouwde middelen stegen naar ruim € 57 miljard. Het fundament van Van Lanschot werd opnieuw aanzienlijk versterkt, wat blijkt uit de sterk gestegen kapitaalratio's. De uitvoering van onze strategie verloopt volgens plan en we liggen goed op koers om onze langetermijndoelen te behalen.

Focus op wealth management

De kern van de strategische heroriëntatie die we in 2013 hebben uitgevoerd is de keuze voor wealth management. Demografische, maatschappelijke en economische ontwikkelingen liggen aan de basis van deze keuze. In een samenleving met een hoog welvaartsniveau, een kapitaaloverschot, lage groeiverwachtingen en vergrijzing is grote behoefte aan gespecialiseerd wealth management. Behoeften verschuiven van welvaart naar welzijn. Enerzijds worden individuele financiële vraagstukken steeds complexer, anderzijds verschuift de verantwoordelijkheid voor zaken als een goede pensioenregeling en het voorzien in de zorgbehoefte steeds meer naar het individu.

Deze ontwikkelingen bieden mogelijkheden voor specialisten zoals wij en daarom transformeert Van Lanschot tot een gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager, gericht op het behoud en de opbouw van vermogen voor haar klanten.

Solide en rendabel

De transformatie heeft met name impact bij Private Banking. Deze activiteit, van oudsher de kern van ons bedrijf, heeft ingrijpende wijzigingen ondergaan. Daarmee spelen we in op veranderende klantbehoeften en vergroten we de rol van online dienstverlening.

Asset Management en Merchant Banking, gericht op institutionele en zakelijke klanten, kenden opnieuw een goed en winstgevend jaar. Corporate Banking, gericht op de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille met vastgoedleningen en MKB-kredieten, functioneert goed. De afbouw loopt voor op schema. Wij begeleiden dit proces met alle zorgvuldigheid en houden oog voor de belangen van alle stakeholders.

Transformatie door focus en vereenvoudiging

In de eerste fase van onze nieuwe strategie hebben we heldere keuzes gemaakt met betrekking tot de producten en diensten die we aanbieden.

In aansluiting daarop zijn we gestart met een ingrijpend proces van vereenvoudiging van onze werkwijze. Vereenvoudiging en rationalisatie zijn de sleutelbegrippen die we toepassen op producten, processen en de organisatie. Daardoor kunnen we in onze Service Centers en de IT-organisatie meer werkzaamheden verrichten met minder mensen. Ook hebben we nu een betere balans gevonden tussen zelf doen en het uitbesteden van werkzaamheden, en daarmee krijgen we meer grip op de kwaliteit en de kosten. Dit alles helpt om onze focus en middelen nog meer te richten op de activiteiten die horen bij de kern van onze wealth managementdienstverlening.

Transformatie door vernieuwing

Voor onze Private Banking-klanten introduceerden we Vermogensregie-nieuwe-stijl onder de noemer 'Geef uw vermogen een horizon'. Met dit concept ondersteunen we klanten bij het maken van vermogenskeuzes voor de lange termijn. We brengen wensen, behoeften en prioriteiten in kaart met een vermogensscan en vertalen de resultaten in onafhankelijk vermogensadvies en een op maat gemaakt persoonlijk plan. Daarbij gaat het niet alleen om puur financiële prioriteiten, maar ook om andere doelen zoals vermogensoverdracht, schenken aan goede doelen en sociale investeringen. Klanten zijn enthousiast over de toegevoegde waarde van het inzicht dat wij hen op deze manier bieden.

We vernieuwden ons aanbod ook door de introductie van nieuwe producten voor speciale klantgroepen. Een voorbeeld hiervan is CompliantBeheer: een oplossing gericht op partners en medewerkers van de grote accountantskantoren die rekening moeten houden met restricties in hun beleggingskeuzes. Evi van Lanschot, onze online-beleggingscoach, kende een uitstekend eerste jaar met goede beleggingsresultaten en veel nieuwe klanten. Inmiddels beheren we met Evi meer dan € 1 miljard aan gespaard en belegd vermogen in Nederland en België. Klanten ervaren Evi als een toegankelijke manier om vermogen op te bouwen en we zien veel jongere klanten die voor het eerst gaan beleggen.

In 2015 lanceren we een nieuwe online-omgeving voor onze klanten, een speciaal ontwikkelde vermogensbeheer-app en een nieuwe Evi-website. Deze initiatieven zijn erop gericht onze klanten op een moderne en efficiënte manier te bedienen en de klantervaring te versterken. Persoonlijke aandacht, gespecialiseerde kennis en maatwerk als de klant daarom vraagt, vormen de andere pijlers van onze dienstverlening.

Groei in gekozen sectoren

Bij Kempen Capital Management behaalden we positieve rendementen en groeide het totaal beheerd vermogen mede dankzij het positieve beursklimaat naar € 27,5 miljard. We gaan door met het vernieuwen en verbeteren van ons aanbod en spelen slagvaardig in op de kansen die we zien in de markt. We hebben nieuwe fondsen geïntroduceerd en onze klantenbasis verder kunnen internationaliseren.

Merchant Banking kon in 2014 doorbouwen op het succes van de gekozen strategie. Met heldere keuzes voor sectoren en uitbreiding van dienstverlening met (her)financieringsadvies hebben we het profiel van Kempen Corporate Finance aangescherpt. In een aantrekkelijke kapitaalmarkt hebben wij onze klanten en beleggers dit jaar kunnen adviseren en begeleiden bij een groot aantal aansprekende en steeds internationalere transacties. Bij Kempen Securities heeft de positieve ontwikkeling in commissie-inkomsten van de afgelopen jaren zich voortgezet, met name dankzij kapitaalmarkttransacties, *block trades* en *structured products*.

Vereenvoudiging bestuursmodel

Naast onze processen en producten vereenvoudigen we ook ons bestuursmodel. De Raad van Commissarissen van Van Lanschot gaat eveneens functioneren als de Raad van Commissarissen van Kempen & Co. De nieuwe Executive Board bestaat uit Karl Guha (bestuursvoorzitter), Constant Korthout (CFO/CRO), Arjan Huisman (COO) en Richard Bruens, Paul Gerla en Joof Verhees, respectievelijk verantwoordelijk voor de kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking. De Directie van Kempen & Co bestaat uit Paul Gerla (voorzitter), Joof Verhees en Constant Korthout (interim CFO[1]). De controlefuncties risk, audit en compliance van Kempen & Co komen onder de hiërarchische aansturing van de controlefuncties van de groep. Dit sluit ook aan bij de algemene tendens naar meer centraal toezicht en controle.

In 2014 trad Ieko Sevinga terug uit de Raad van Bestuur, en in het eerste kwartaal van 2015 zijn John Hak en Michel van de Coevering teruggetreden uit de Directie van Kempen & Co. De Raad van Bestuur is hen allen dankbaar voor hun jarenlange inzet en betrokkenheid bij onze bank.

Vertrouwen

De samenleving moet kunnen rekenen op een stabiele, dienstbare en betrouwbare bankensector. Vertrouwen moeten we verdienen, door klantgericht te werken en professioneel en integer te opereren. Daarbij is de zorgvuldige afweging van de belangen van álle stakeholders van essentieel belang.

Met de introductie van een Maatschappelijk Statuut, de actualisering van de Code Banken en de invoering van een Bankiersbelofte (met daaraan verbonden gedragsregels en tuchtrecht) laat de sector zien waar ze staat: middenin de samenleving. Als lid van de Nederlandse Vereniging van Banken onderschrijven wij deze initiatieven van harte. Onze medewerkers zijn persoonlijk verantwoordelijk voor het naleven van de gedragsregels voor een integere en zorgvuldige uitoefening van hun beroep. Alle medewerkers zullen daarom in 2015 de belofte afleggen en de uitgangspunten daarvan onderschrijven.

Impact

Van Lanschot is een ambitieuze onderneming. We willen beter presteren dan andere financiële dienstverleners. We willen een aantrekkelijke werkgever zijn. En we willen verantwoord ondernemen met oog voor de belangen van onze stakeholders en de maatschappij.

Eind vorig jaar hebben we gesproken met maatschappelijke organisaties, aandeelhouders, medewerkers en vertegenwoordigers van andere banken over ons verantwoordondernemenbeleid en de mogelijke rol van Van Lanschot in de ontwikkeling van *impact investing* (zie kader pagina 40) in Nederland. Daarbij gaat het naast het behalen van financieel rendement om de positieve maatschappelijke impact: een dubbelslag die goed past bij ons profiel van een wealth manager die verder kijkt dan de cijfers. In 2015 gaan we onze positionering op dit gebied vertalen in concrete proposities voor onze klanten.

Belangrijk om te vermelden is ons partnerschap met Ashoka, 's werelds oudste en grootste non-profit-netwerkorganisatie voor sociaal ondernemers. Van Lanschot is nauw betrokken bij de lancering van Ashoka in Nederland en zal gaan helpen bij het vinden van geschikte sociaal ondernemers, die eventueel Ashoka *Fellow* kunnen worden. Ook gaan we samen met onze klanten bijdragen aan het oplossen van concrete uitdagingen van sociaal ondernemers, onder andere door de introductie van nieuwe financieringsvormen voor hun plannen. Van Lanschot geeft op die manier ook invulling aan de maatschappelijke rol die hoort bij een ondernemende wealth manager.

Dank

Ook namens mijn collega's dank ik onze klanten voor het vertrouwen dat zij in ons blijven stellen. Ik bedank daarnaast onze medewerkers, die opnieuw hard hebben gewerkt aan de transformatie en daarmee ons succes op de lange termijn mogelijk maken. Het solide resultaat over 2014 stelt ons in staat om onze aandeelhouders een dividendverhoging voor te stellen. Op die wijze worden zij beloond voor het vertrouwen dat zij in Van Lanschot hebben gesteld en blijven stellen. De uitvoering van onze wealth managementstrategie ligt op schema. Er is nog veel werk te doen, maar de koers is helder en we hebben een duidelijke stip aan de horizon gezet. We hebben alle vertrouwen in onze strategie, in onze medewerkers en in ons vermogen om onze langetermijndoelstellingen te realiseren.

's-Hertogenbosch, 9 maart 2015

Karl Guha
Voorzitter van de Raad van Bestuur

1 Onder voorbehoud van goedkeuring door De Nederlandsche Bank.

Strategie Van Lanschot

Wij kiezen voor een positionering als gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager omdat we ervan overtuigd zijn dat wealth management aantrekkelijke groeikansen biedt en onze focus ons in staat stelt onderscheidend te zijn binnen onze markten. Vergrijzing, een hoog welvaartsniveau, een kapitaaloverschot en beperkte economische groei leiden tot een grote behoefte in Nederland aan wealth management; een behoefte waar we graag in voorzien. We kunnen hierbij bouwen op onze ervaring op het gebied van Private Banking, Asset Management en Merchant Banking. Verdere uitvoering van onze strategie leidt tot verdere groei in client assets, stijging van inkomsten en een lagere kostenbasis.

SWOT-analyse

Van Lanschot gebruikt een SWOT-analyse om de sterktes en zwaktes van haar organisatie en de kansen en bedreigingen van haar omgeving in kaart te brengen. De belangrijkste onderwerpen van de SWOT-analyse zijn opgenomen in het overzicht hieronder.

Sterktes

- Sterke merknamen, solide reputatie, rijke historie
- Heldere keuze voor wealth management, gericht op institutionele en particuliere klanten
- Drie kernactiviteiten met onderscheidende cultuur, eigen positionering en sterke klantenbasis:
  - Private Banking: combinatie van persoonlijke aandacht en specialistische kennis voor particuliere klanten
  - Asset Management: specialist met *in-house* beleggingsexpertise en breed scala aan oplossingen voor institutionele klanten
  - Merchant Banking: sterke positie in geselecteerde niches
- Vrijval van kapitaal door afbouw zakelijke kredietportefeuille van Corporate Banking
- Solide balans, uitstekende kapitaalratio's, ruime liquiditeit en gediversifieerde fundingmix

Zwaktes

- Relatief hoge vastekostenbasis
- Beperkte internationale geografische spreiding
- Volgend op gebied van *mobile* dienstverlening
- Beperkte *free float* waardoor voordelen beursnotering niet ten volle kunnen worden benut

Kansen

- Economische omstandigheden (hoge welvaart, lage groei, vergrijzing, kapitaaloverschot) leiden tot vraag naar gerichte wealth management-oplossingen (bijvoorbeeld pensioenen)
- Hoge acceptatie van online dienstverlening in Nederland biedt kansen voor omni-channelbenadering en verbetering dienstverlening
- Lage rentestand leidt tot grotere vraag naar vermogensbeheer
- Evi-platform biedt mogelijkheden voor verdere groei klantenbasis en productassortiment
- Ontwikkelingen bij concurrenten creëren ruimte voor groei van een gespecialiseerde wealth manager zoals Van Lanschot

Bedreigingen

- Voortdurende lage rentestanden op geld- en kapitaalmarkten resulteren in laag rendement op beleggingsportefeuille Van Lanschot
- Toenemende complexiteit door wet- en regelgeving leidt tot extra kosten
- Nieuwe toetreders die met een lagere vaste kostenbasis (online) vermogensbeheer gaan aanbieden
- Marktontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat verwachte groei in toevertrouwde middelen niet wordt gerealiseerd

Strategisch raamwerk

Wij hebben drie pijlers voor het uitvoeren van de transformatie naar een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager.

Focus keuzes maken	– Focus op Private Banking, Asset Management en Merchant Banking – Gespecialiseerde dienstverlening voor specifieke doelgroepen – Afbouw van activiteiten die geen link hebben met de kernactiviteiten
Vereenvoudiging efficiënter en effectiever	– Transparant en vereenvoudigd aanbod van producten en diensten – Doelmatige organisatie, efficiënte IT-infrastructuur, gestroomlijnde backoffice – Verder terugbrengen van kostenbasis
Groei in al onze kernactiviteiten	– Groei in Private Banking door *inclusive* (online) aanbod van wealth managementdiensten en inzetten van Vermogensregie-nieuwe-stijl – Groei in Asset Management door benutten van sterk langetermijn-trackrecord in nicheproducten en totaaloplossingen en geografische uitbreiding van klantenbasis – Groei in Merchant Banking door (selectief) uitbreiden van productaanbod in combinatie met verdere internationalisering

In 2014 hebben we aanzienlijke voortgang geboekt in onze transformatie. In 2015 ligt de nadruk op het realiseren van groei.

	Prioriteiten 2014	Realisatie / voortgang in 2014
Focus	– Optimalisatie Private Banking; op klantbehoeften afgestemde serviceconcepten	– Verdere aanscherping en uitwerking van onze drie servicemodellen: Personal Banking/Evi, Private Banking en Private Office
		– Bediening klanten vanuit het best passende concept
	– Afbouw zakelijke kredietportefeuille zonder relatie met kernactiviteiten	– Risicogewogen activa Corporate Banking teruggebracht tot € 2,8 miljard sinds 1 januari 2013 (de risicogewogen activa bedroeg bij start afbouw € 4,4 miljard); afbouw loopt voor op schema
Vereenvoudiging	– Rationalisatie productaanbod	– Introductie van één online Spaar & DepositoRekening met keuzevrijheid voor de klant, ter vervanging van een breed scala aan producten
		– Start gemaakt met terugbrengen van aantal en complexiteit van hypotheekproductvormen (bijvoorbeeld harmonisatie betaaltermijnen)
		– Betaaldienstverlening vereenvoudigd (onder meer gestopt met geldautomaten, cheques, *seal bags*)
	– Efficiënte organisatie	– Centralisatie beleggingsadviseurs afgerond
		– Stafafdelingen verhuisd naar Amsterdam
		– Verdere fte-reductie gerealiseerd
		– Vervanging papieren rekeningafschriften door online overzichten
	– Vereenvoudiging IT-structuur	– Migratie van spaarrekeningen naar het productsysteem Bankview
		– Modernisering IT-systemen
Groei	– Private Banking	– € 1 miljard groei van client assets
		– Goede start Evi in Nederland en België: ondergebracht vermogen boven € 1 miljard
		– Online aanbod verbreed en verdiept
		– Vermogensregie-nieuwe-stijl geeft onze (toekomstige) klanten een goede begeleiding in het bereiken van hun financiële, persoonlijke, zakelijke en eventuele maatschappelijke doelen
		– Introductie van het beleggingsproduct CompliantBeheer voor partners en medewerkers van de grote accountantskantoren
		– Marketingcampagnes voor de verschillende servicemodellen, bijvoorbeeld de campagnes Vermogensregie en Evi
	– Asset Management	– Introductie van nieuwe fondsen: Kempen (Lux) Global Property Fund en Kempen (Lux) Global Small-cap Fund
		– Nieuwe mandaten in fiduciair vastgoed en vastrentende waarden
		– Goede resultaten in *whole-sale*distributie
		– Meer internationale klanten
	– Merchant Banking	– Solide marktaandeel in gekozen niches, betrokken bij aansprekende transacties
		– Sterke winstgroei Securities door kapitaalmarkttransacties, *block trades* en *structured products*
		– Internationale uitbouw van nichestrategie

	Prioriteiten 2015	Activiteiten voor 2015
Focus	– Afbouw zakelijke kredietportefeuille zonder relatie met kernactiviteiten	– Voortzetten ingezette afbouw
Vereenvoudiging	– Rationalisatie productaanbod	– Verdere productrationalisatie op het gebied van kredieten
	– Efficiënte organisatie	– Verdere synergie realiseren tussen Private Banking, Asset Management en Merchant Banking
		– Kantoren herinrichten en aanpassen aan de veranderende behoefte van klanten
		– Verdere digitalisering en automatisering van werkprocessen
		– Overzichten van effectentransacties online beschikbaar maken
	– Vereenvoudiging IT-structuur	– Terugbrengen van het aantal applicaties
		– Vervangen huidig CRM-systeem en documentmanagementsysteem door één nieuw CRM-systeem
		– Datawarehouse efficiënter inrichten
Groei	– Private Banking	– Uitbreiden online en *mobile* dienstverlening (onder andere vermogensbeheer-app)
		– Uitrollen van nieuwe producten en diensten binnen vermogensbeheer en beleggingsadvies (waaronder pensioenoplossing)
		– Lancering van Evi Beleggen in België
		– Focus op hypotheken voor met name klanten met specifieke inkomens- of vermogenssituatie
		– Verdere uitrol Vermogensregie-nieuwe-stijl
		– Gefocust marketing- en sponsoringbeleid om propositie uit te dragen
	– Asset Management	– Focus op veelbelovende, steeds internationalere pijplijn (institutioneel en *whole-sale*distributie)
		– Verder verbeteren infrastructuur
		– Ontwikkelen en optimaliseren van oplossingen voor Private Banking-klanten
	– Merchant Banking	– Focus op synergie tussen productgroepen (Corporate Finance, Securities, Equity Capital Markets)
		– Focus op geselecteerde niches (onder meer European Real Estate en Life Sciences & Healthcare)
		– Meer internationale transacties: Benelux, Europa en de Verenigde Staten

Het profiel van een gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager vereist een sterke balans met hoge kapitaalratio's. De strategische keuzes dragen hieraan bij, met name door verbetering van de winstgevendheid en verkorting van de balans. We streven ernaar om onze doelstellingen in harmonie met alle belanghebbenden te realiseren.

	Doelstellingen	Realisatie 2014
Klanten	*Client engagement* Behouden van grote betrokkenheid van klanten	– Private Banking*: in 2014 is de loyaliteitsscore van Private Banking-klanten licht gedaald naar 61 (2013: 65). Zij waren onder andere kritischer over de ervaren persoonlijke aandacht en de prijs-kwaliteitverhouding van de online dienstverlening. Evi krijgt een 8 als rapportcijfer – Asset Management: drie fondsen (Kempen Euro Credit Fund, Kempen Global High Dividend Fund en Kempen European High Dividend Fund) met Analyst Rating 'Gold' van Morningstar – Merchant Banking – Corporate Finance: duidelijke stijging van het aantal terugkerende klanten – Merchant Banking – Securities: meerdere top 3-posities in Extel survey in de relevante sectoren
Medewerkers	Werkgeverschap Behoren tot de meest attractieve werkgevers voor toptalent in de financiële sector	– Introductie van vernieuwd, aantrekkelijk arbeidsvoorwaardenpakket – Grotere investeringen in medewerkers: opleidingsinvesteringen gestegen naar € 4,1 miljoen – Vernieuwde aanpak performance management geïntroduceerd – Identificatie van high performers met bijbehorend opleidings- en coachingstraject – Ruim 5.900 ontvangen sollicitaties

Financieel	Doelstelling 2017	Realisatie 2014
Common Equity Tier I-ratio	> 15%	14,6%
Rendement op gemiddeld Common Equity Tier I-vermogen	10-12%	4,0%
Efficiencyratio	60-65%	69,8%**

* Methodiek van klanttevredenheidsonderzoek is gewijzigd in 2014. Hierdoor is vergelijking met een benchmark niet mogelijk.

** Exclusief eenmalige baten en lasten.

Synergie kernactiviteiten

De kernactiviteiten werken op vele manieren samen en profiteren van de sterke basis van de groep.

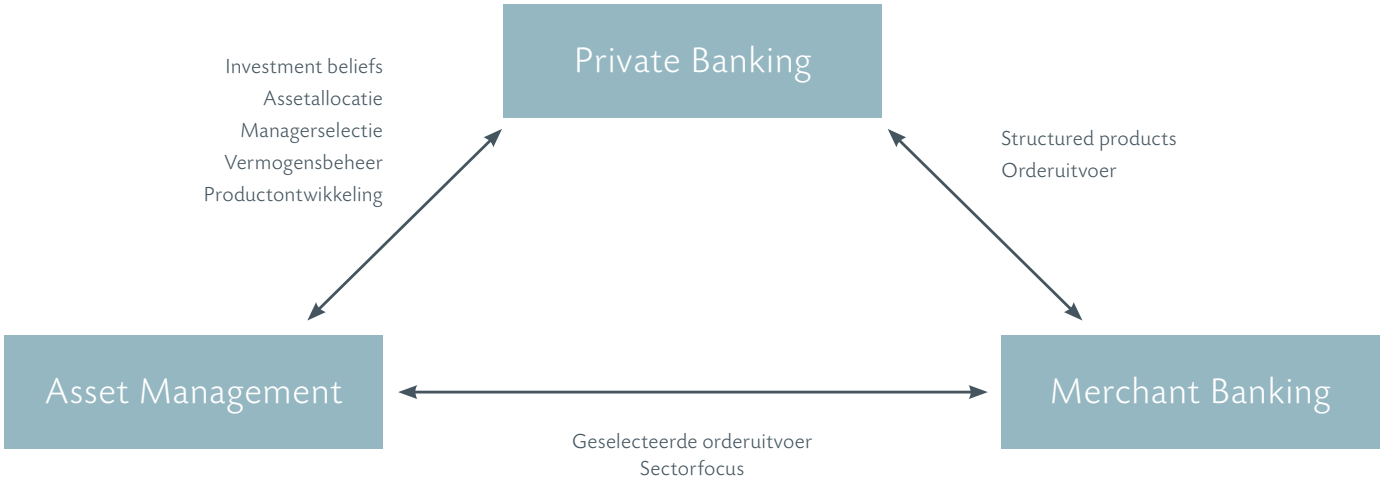

Sterke balans. Goede rating. 403-verklaring. Eigen boek.
Inkomstendiversificatie. Samenwerking IT/OPS. Uitwisseling van talent.

Vermogen is een middel

Ik werk sinds 2005 als directeur Private Banking en geef leiding aan twee zelfstandig werkende teams. Ik heb ook een eigen klantportefeuille waarvoor ik het relatiebeheer en de dagelijkse advisering doe.

Vermogen is geen doel, maar een middel om een doel te bereiken. Dit blijkt steeds weer uit onze gesprekken met klanten: iedereen heeft dromen en iedereen heeft ook zorgen. Een wezenlijk deel van onze gesprekken met klanten en mogelijke nieuwe klanten gaat vaak niet over vermogen, maar over wat mensen bezighoudt, wat ze willen bereiken, hoe ze vermogen willen inzetten.

Voor mij persoonlijk is vooral de historie van Van Lanschot heel bijzonder. Ik vind het mooi dat we door de jaren heen zelfstandig zijn gebleven met een heldere focus. Tijdens de kredietcrises heb ik onze klanten regelmatig voorgehouden dat we al bijna drie eeuwen bestaan en ook deze periode zullen doorkomen. Dat de familie Van Lanschot nog steeds aandeelhouder is draagt voor mij aan dat gevoel bij.

Als bankier ga ik echt relaties aan met klanten, waarbij over en weer sprake is van waardering en loyaliteit. Natuurlijk staat de klant aan het roer, maar het hier en nu, de emotie en de waan van de dag, leiden af van *the bigger picture*. Dus zie ik het als onze taak om goed het oog op de horizon te houden en als het nodig is de kant op te wijzen die het beste is voor de klant.

Bij Private Banking draait alles om de klant; we zijn dienstverleners en relatiemanagers. We moeten de wensen van onze klanten vertalen in financiële diensten en oplossingen. Boven alles moeten we goed kunnen luisteren en doorvragen. Het lijkt zo logisch, maar als je niet verbonden bent met de klant, kun je de verbinding niet leggen. Zo simpel is het.

Astrid Huitink – directeur Private Banking van de kantoren Arnhem en Nijmegen

Financiële resultaten

In een jaar van verandering, vernieuwing en verbetering van de dienstverlening voor onze klanten heeft Van Lanschot solide resultaten behaald. Ondanks uitdagende economische omstandigheden en een historisch laag renteniveau waren onze kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking elk winstgevend in 2014. De nettowinst is in 2014 gestegen naar € 54,2 miljoen. De wijziging van de pensioenregeling leidde tot een eenmalige nettobate van € 54,5 miljoen. De totale nettowinst bedraagt hierdoor € 108,7 miljoen. De inkomsten uit operationele activiteiten stegen met 3%. Gezamenlijk zijn de drie kernactiviteiten verantwoordelijk voor 97% van de provisie-inkomsten en 77% van de rente-inkomsten. Na een totale kostendaling van circa 9% in de periode 2012 en 2013, liggen we op schema om onze efficiencydoelstelling in 2017 te realiseren. De door particuliere en institutionele klanten aan ons toevertrouwde middelen stegen in 2014 met 7% naar ruim € 57 miljard. De afbouw van de zakelijke kredietportefeuille van Corporate Banking loopt voor op schema. Binnen Private Banking zet de dalende trend voor de kredietvoorzieningen door. Dit geldt ook voor de MKB-leningen binnen Corporate Banking. Het fundament van Van Lanschot is opnieuw aanzienlijk versterkt, wat blijkt uit onze sterke kapitaalratio's en leverageratio. Van Lanschot voldoet ruimschoots aan de Basel III-eisen ten aanzien van liquiditeit. De solide resultaten en onze sterke kapitaalpositie stellen ons in staat om een dividendverhoging voor te stellen aan onze aandeelhouders.

Winst-en-verliesrekening (€ miljoen)	2014	2013	%
Provisie	240,3	234,8	2%
Interest	213,7	213,9	0%
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	51,1	14,8	245%
Resultaat uit financiële transacties	41,9	66,3	– 37%
Inkomsten uit operationele activiteiten	**547,0**	**529,8**	**3%**
Personeelskosten	210,2	217,3	– 3%
Andere beheerskosten	150,7	135,0	12%
Afschrijvingen	20,8	22,6	– 8%
Bedrijfslasten	**381,7**	**374,9**	**2%**
Brutoresultaat voor eenmalige baten	**165,3**	**154,9**	**7%**
Eenmalige baten	60,3	– 8,0	
Brutoresultaat na eenmalige baten	**225,6**	**146,9**	**54%**
Brutoresultaat voor belasting niet-strategische deelnemingen[1]	3,4	0,2	
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	76,0	102,4	– 26%
Bijzondere waardeverminderingen overig	19,5	7,3	167%
Bijzondere waardeverminderingen	**95,5**	**109,7**	**– 13%**
Bedrijfsresultaat voor belasting	**133,5**	**37,4**	**257%**
Belastingen	24,8	3,9	535%
Nettoresultaat	**108,7**	**33,5**	**224%**
Nettoresultaat exclusief eenmalige pensioenbate	**54,2**	**33,5**	**62%**

1 Vanaf 2009 is een aantal niet-strategische deelnemingen opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Van Lanschot. Van Lanschot heeft aangegeven deze deelnemingen op termijn weer te vervreemden, omdat de activiteiten niet binnen de wealth managementstrategie van de bank passen. Het brutoresultaat van niet-strategische deelnemingen wordt hier voor belasting getoond. De vergelijkende cijfers zijn hierop aangepast.

Nettoresultaat (€ miljoen)	2014	2013	%
Nettoresultaat exclusief eenmalige pensioenbate	54,2	33,5	62%
Eenmalige pensioenbate	72,7	–	
Belastingeffect	– 18,2	–	
Nettoresultaat	**108,7**	**33,5**	**224%**

Inkomsten uit operationele activiteiten

De drie kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking, genereren 75% van de totale inkomsten. Het aandeel van Private Banking is het grootst met 49% van de totale inkomsten. Asset Management en Merchant Banking genereren respectievelijk 15% en 11%. Gezamenlijk zijn de drie kernactiviteiten verantwoordelijk voor 97% van de provisie-inkomsten en 77% van de rente-inkomsten.

Inkomsten uit operationele activiteiten per segment (€ miljoen)

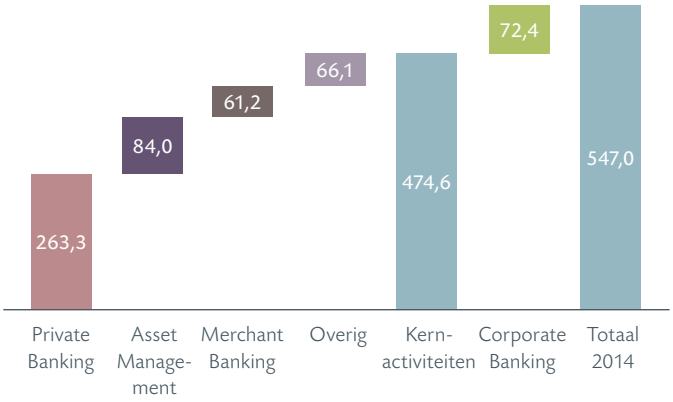

Alle kernactiviteiten hebben in 2014 een positief nettoresultaat gerealiseerd; Corporate Banking laat een negatief resultaat zien door toevoegingen aan de kredietvoorziening.

Nettoresultaat, exclusief eenmalige pensioenbate (€ miljoen)

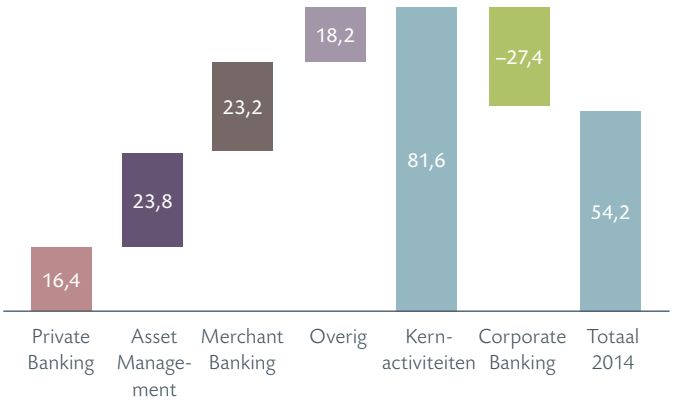

Provisie

Provisie (€ miljoen)	2014	2013	%
Effectenprovisie	191,1	187,9	2%
– transactieprovisie	30,5	40,7	– 25%
– beheerprovisie[2]	158,8	146,6	8%
– performance fee	1,8	0,6	200%
Overige provisie	49,2	46,9	5%
Provisie	**240,3**	**234,8**	**2%**

In lijn met het profiel van een onafhankelijke gespecialiseerde wealth manager vormen de provisie-inkomsten ook in 2014 de belangrijkste inkomstenbron van Van Lanschot.

De totale provisie-inkomsten bedragen € 240,3 miljoen. Hiervan wordt 97% gegenereerd door de kernactiviteiten van Van Lanschot: Private Banking (41%), Asset Management (34%) en Merchant Banking (22%).

Provisie-inkomsten per segment
(100% = € 240,3 miljoen)

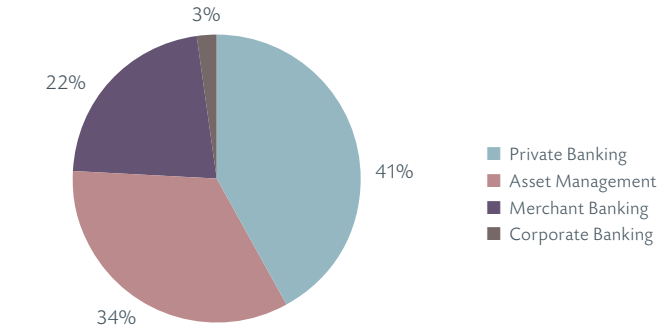

De effectenprovisie is licht toegenomen in vergelijking met 2013. Vanwege de nieuwe tariefstructuur heeft in 2014 een verschuiving plaatsgevonden van non-discretionary management (Samen Beleggen) naar discretionary management (Laten Beleggen). Dit heeft geleid tot lagere transactieprovisies. Hiertegenover staat een stijging van de beheerprovisie door een stijging van de gemiddelde assets under discretionary management volgend uit positieve koersontwikkelingen en de instroom van nieuwe vermogensbeheermandaten. Het aandeel van de *recurring* effectenprovisie in de totale effectenprovisie is in 2014 gestegen naar 84% (2013: 78%).

De overige provisies bedroegen in 2014 € 49,2 miljoen (2013: € 46,9 miljoen). Onderdeel van deze provisies zijn provisies bij Merchant Banking met betrekking tot Corporate Finance en Securities. Als gevolg van een sterk tweede halfjaar liggen deze inkomsten boven het niveau dat in 2013 is gerealiseerd.

2 Beheerprovisie inclusief advies- en servicefee.

Interest

Interest (€ miljoen)	2014	2013	%
Bruto rentemarge	257,0	226,2	14%
Rente-egalisatie effecten	– 18,2	– 9,1	100%
Diverse rentebaten en -lasten	– 33,7	– 15,3	– 120%
Kredietprovisie	8,6	12,1	– 29%
Interest	**213,7**	**213,9**	**0%**

Het interestresultaat in 2014 is met € 213,7 miljoen nagenoeg gelijk aan 2013 (€ 213,9 miljoen). De rentemarge is met 119 basispunten relatief stabiel gebleven (2013: 123 basispunten). Dit geldt ook voor de geschoonde rentemarge[3] (2014: 115 basispunten en 2013: 119 basispunten).

De geschoonde rentemarge wordt enerzijds positief beïnvloed door margeverbetering binnen zowel de particuliere als de zakelijke kredietportefeuille. Anderzijds hebben lagere volumes door de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille en de voortdurende trend van aflossen op bestaande hypotheken een verlagend effect. Van Lanschot realiseerde lagere rendementen binnen de beleggingsportefeuille door de lage kapitaalmarktrente. Om verdere margeverkrapping te voorkomen zijn in de loop van 2014 in lijn met de markt de spaartarieven verlaagd.

Opbrengsten uit effecten en deelnemingen

Opbrengsten uit effecten en deelnemingen (€ miljoen)	2014	2013	%
Dividend	5,7	3,0	90%
Verkoopresultaat	29,9	1,2	
Waarderingsresultaat	15,5	10,6	46%
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	**51,1**	**14,8**	**245%**

De opbrengsten uit effecten en deelnemingen vloeien met name voort uit het participatiebedrijf van Van Lanschot, dat sinds begin jaren '80 onderdeel is van haar reguliere activiteiten.

Van Lanschot Participaties investeert in stabiele, middelgrote ondernemingen in Nederland met sterk management. Van Lanschot Participaties richt zich op ondernemingen met een bewezen business model, sterke marktpositie en aantoonbaar winstgroeipotentieel. Van Lanschot participeert momenteel in veertien ondernemingen. Daarnaast beheert Van Lanschot Participaties niet-strategische deelnemingen die voortkomen uit schuldconversie.

Dividend betreft dividenden ontvangen van deze participaties. Het verkoopresultaat is voornamelijk gedreven door de verkoop van het 21%-belang in DORC Holding BV. Naast herwaarderingen op de participatieportefeuille, betreft het waarderingsresultaat ook resultaten uit andere minderheidsdeelnemingen van Van Lanschot.

In 2013 is Prosensa, één van de (fonds)beleggingen van MedSciences Capital, onderdeel van Kempen & Co, naar de beurs gegaan. Eind 2014 is een openbaar bod gedaan op de aandelen van Prosensa. Door de koersstijging die hierdoor is ontstaan in afwachting van gestanddoening van het bod, is hierop in 2014 een resultaat van € 6,9 miljoen behaald. Een deel van dit resultaat komt toe aan overige externe aandeelhouders (zie paragraaf Winst per aandeel). Begin 2015 is het bod gestand gedaan.

Resultaat uit financiële transacties

Resultaat uit financiële transacties (€ miljoen)	2014	2013	%
Koersresultaat effecten	2,6	3,4	– 26%
Resultaat handel valuta	9,4	13,1	– 28%
Resultaat op beleggingsportefeuille	47,2	26,4	79%
Resultaat op rentehedges	– 1,9	29,3	
Overige inkomsten	– 15,4	– 5,9	– 161%
Resultaat uit financiële transacties	**41,9**	**66,3**	**– 37%**

Het resultaat op de beleggingsportefeuille bestaat uit twee delen. In 2014 is op de verkoop van obligaties uit de beleggingsportefeuille een resultaat van € 31,6 miljoen gerealiseerd (2013: € 26,4 miljoen), waarbij Van Lanschot heeft kunnen profiteren van dalende rentes en volatiele *credit spreads*. Daarnaast is een resultaat van € 15,6 miljoen behaald op de Mark-to-Market (MtM)-portefeuille (2013: nihil).

In 2014 heeft een afbouw plaatsgevonden van de *fair value hedges*. Dit resulteert in een aanzienlijk verminderd risico op ineffectiviteit en daarmee een lagere variabiliteit in het resultaat (in 2013 werd door ineffectiviteit van de hedges nog een significant resultaat behaald).

De overige inkomsten bestaan voor het grootste gedeelte uit de resultaten van de door Van Lanschot uitgegeven schuldbewijzen (het medium term notes-boek). Deze zijn met € 22 miljoen in waarde afgenomen bestaande uit een gedaald eigen kredietrisico van € 11 miljoen en de rentelasten op de uitgegeven notes van € 11 miljoen. Daarnaast wordt hier het positieve resultaat uit de Structured Product Desk verantwoord van € 6 miljoen.

Bedrijfslasten

Na een totale kostendaling van circa 9% in 2012 en 2013, ligt Van Lanschot met de totale bedrijfslasten van € 381,7 miljoen (2013: € 374,9 miljoen) op schema om haar efficiencydoelstelling in 2017 te realiseren. Van Lanschot heeft geïnvesteerd in haar klantproposities en de ondersteunende marketingcampagnes. Daarnaast investeert Van Lanschot in de vereenvoudiging van processen, producten en haar organisatie.

3 De geschoonde rentemarge betreft de bruto rentemarge gecorrigeerd voor de rente-egalisatie effecten en de rentegerelateerde amortisatie op derivaten.

Bedrijfslasten (€ miljoen)

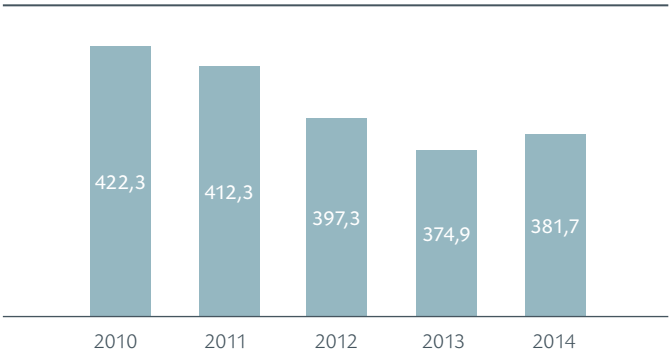

Personeelskosten

Ultimo 2014 bestond het personeelsbestand exclusief niet-strategische deelnemingen uit 1.712 fte (ultimo december 2013: 1.808 fte). In 2014 is het aantal fte met 96 afgenomen. De verdere afbouw van het aantal fte leidt tot lagere kosten. Door de positieve resultaatontwikkeling stijgen de kosten voor variabele beloningen. Per saldo is er in 2014 sprake van een daling van de personeelskosten met 3% tot € 210,2 miljoen (2013: € 217,3 miljoen).

Andere beheerskosten

De andere beheerskosten bedroegen in 2014 € 150,7 miljoen en lagen 12% boven het niveau van 2013 (€ 135,0 miljoen). Deze stijging wordt onder andere veroorzaakt door de resolutieheffing in verband met de nationalisatie van SNS Reaal (€ 8,4 miljoen netto in 2014). Hiertegenover staat een vrijval van in totaal € 4,6 miljoen gerelateerd aan Icesave en DSB.

In 2014 zijn de out-of-pocket automatiseringskosten ten opzichte van 2013 toegenomen. Van Lanschot is blijven investeren in de klantpropositie en optimalisatie van processen en systemen. Zowel in Nederland als in België is Evi, onze online spaar- en beleggingspropositie, door middel van verschillende reclamecampagnes extra onder de aandacht gebracht. De huisvestingskosten zijn in 2014 hoger, deels veroorzaakt door de verhuizing van een aantal stafafdelingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen (€ 20,8 miljoen) zijn 8% lager dan in 2013. Deze daling is met name toe te schrijven aan een lagere afschrijving op panden.

Eenmalige baten

Eenmalige baten (€ miljoen)	2014
Saldo vrijval pensioenverplichting	72,7
Versnelde investeringen voor dienstverlening aan klanten	– 7,2
Extra lasten die het gevolg zijn van de gerealiseerde fte-reductie	– 2,8
Gerealiseerde boekwinsten en gemaakte kosten bij verkoop van kantoorpand	– 0,5
Overige kosten en opbrengsten	– 1,9
Eenmalige baten	**60,3**

In 2014 is overeenstemming bereikt ten aanzien van een nieuwe pensioenregeling bij Van Lanschot. Als gevolg hiervan is een vrijval van de pensioenverplichting van € 122,7 miljoen onder aftrek van een eenmalige betaling van € 50,0 miljoen aan het pensioenfonds per saldo verantwoord onder de eenmalige baten.

Het nettoresultaat van de wijziging van de pensioenregeling bedraagt € 54,5 miljoen. De overige eenmalige baten bedragen in 2014 € 12,4 miljoen negatief (2013: € 8,0 miljoen negatief).

In 2012 heeft Van Lanschot aangegeven dat € 30 miljoen zou worden uitgetrokken voor versnelde IT-investeringen. Met de investering van € 7,2 miljoen voor dienstverlening aan klanten in 2014, is dit budget volledig benut. Van Lanschot blijft uiteraard verder investeren in haar dienstverlening.

Efficiencyratio

De efficiencyratio, de verhouding tussen bedrijfslasten exclusief eenmalige baten en inkomsten uit operationele activiteiten, is met 69,8% licht verbeterd (2013: 70,8%).

Bijzondere waardeverminderingen

Bijzondere waardeverminderingen (€ miljoen)	2014	2013	%
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	**76,0**	**102,4**	**– 26%**
Impairment op beleggingen en participaties	4,8	1,1	
Impairment materiële vaste activa	3,7	0,2	
Terugneming impairment materiële vaste activa	0,0	– 1,0	
Impairment goodwill en immateriële vaste activa	5,7	5,1	
Impairment op activa verkregen uit executies	5,3	1,9	
Bijzondere waardeverminderingen overig	**19,5**	**7,3**	**167%**
Bijzondere waardeverminderingen	**95,5**	**109,7**	**– 13%**

Bijzondere waardeverminderingen kredieten

De toevoeging aan de kredietvoorziening bedraagt in 2014 € 76,0 miljoen en ligt daarmee 26% lager dan in 2013. € 69,3 miljoen hiervan heeft betrekking op Corporate Banking (2013: € 74,7 miljoen), waarbij we met name een verbetering zien bij MKB-leningen. Binnen Private Banking is een duidelijke daling zichtbaar (2014: € 8,9 miljoen en 2013: € 34,2 miljoen).

Bijzondere waardeverminderingen overig

De totale bijzondere waardeverminderingen overig bedroegen in 2014 € 19,5 miljoen (2013: € 7,3 miljoen). In 2014 zijn enkele belangen uit de participatieportefeuille en beleggingen voor een totaal van € 4,8 miljoen afgewaardeerd.

Daarnaast heeft een afwaardering plaatsgevonden van € 3,7 miljoen met betrekking tot eigen kantoorpanden, waarvan de economische waarde lager is dan de boekwaarde. De impairment op goodwill en immateriële vaste activa bedraagt € 5,7 miljoen. Tenslotte is een boekverlies genomen op activa verkregen uit executies van € 5,3 miljoen.

Belastingen

De belasting over 2014 bedroeg € 24,8 miljoen (2013: € 3,9 miljoen). Dit betekent een belastingdruk van 18,6% (2013: 10,4%). De relatief lage belastingdruk ten opzichte van de nominale belastingdruk wordt met name veroorzaakt doordat de opbrengsten uit effecten en deelnemingen in het participatiebedrijf, waaronder het gerealiseerde verkoopresultaat, onder de deelnemingsvrijstelling vallen. In 2014 is het relatieve aandeel van de opbrengsten die onder de deelnemingsvrijstelling vallen afgenomen, hetgeen in belangrijke mate de stijging van de belastingdruk verklaart.

Winst per aandeel

Winst per aandeel (€ miljoen)	2014	2013	%
Nettowinst[4]	**54,2**	**33,5**	**62%**
Netto-interest perpetuele lening	– 1,1	– 1,1	0%
Overige belangen van derden	– 8,6	– 3,2	169%
Nettowinst voor berekening winst per gewoon aandeel	**44,5**	**29,2**	**52%**
Winst per gewoon aandeel (€)	**1,09**	**0,71**	**54%**
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen (x 1.000)	40.919	40.918	

De winst toekomend aan Overige belangen van derden betreft enerzijds het belang van overige externe aandeelhouders in het door MedSciences Capital gerealiseerde resultaat (zie paragraaf Opbrengsten uit effecten en deelnemingen) en anderzijds het in 2010 geïntroduceerde managementinvesteringsplan (Kempen MIP) voor geselecteerde medewerkers van Kempen & Co.

Aan de aandeelhouders van Van Lanschot NV wordt een dividend over 2014 voorgesteld van € 0,40 per aandeel. Dit is een pay-outratio van 37% (2013: € 0,20 en een pay-outratio van 28%). Het dividend zal in de vorm van contanten beschikbaar worden gesteld.

Balans

Balans (€ miljoen)	31/12/2014	31/12/2013	%
Balans- en kapitaalmanagement			
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders	1.293	1.284	1%
Eigen vermogen aandeel derden	58	55	5%
Spaargelden & deposito's	10.499	10.161	3%
Kredieten	11.021	12.491	– 12%
Balanstotaal	17.259	17.670	– 2%
Fundingratio (%)	95,3	81,3	17%
Rendement op activa (%)[5]	0,31	0,19	66%

De kredietportefeuille is in 2014 met 12% gedaald naar € 11,0 miljard. Deze afname volgt uit de beoogde afbouw van MKB-leningen en vastgoedfinancieringen. Daarnaast is deze daling het gevolg van de voortdurende trend van aflossingen door Private Banking-klanten. De kredietportefeuille is geconcentreerd in Nederland (96%).

Kredietportefeuille (€ miljoen)	31/12/2014	31/12/2013[6]	%
Hypotheken	6.041	6.446	– 6%
Overige kredietverlening	2.212	2.762	– 20%
Private Banking	**8.253**	**9.208**	**– 10%**
MKB-leningen	1.289	1.643	– 22%
Vastgoedfinancieringen	1.803	1.973	– 9%
Corporate Banking	**3.092**	**3.616**	**– 14%**
Bijzondere waardeverminderingen	– 324	– 333	– 3%
Totaal	**11.021**	**12.491**	**– 12%**

Private Banking

De kredietportefeuille binnen Private Banking bestaat uit hypotheken en overige kredietverlening. Deze laatste categorie betreft kredietverlening aan vermogende particulieren, bijvoorbeeld in de vorm van de financiering van een tweede woning of het verschaffen van rekening-courantkrediet.

Ook zakelijke activiteiten die passen binnen het relatiemodel van Private Banking, zoals het financieren van investeringen van familiebedrijven, business professionals & executives en healthcare professionals, vallen in deze categorie.

4 Nettowinst exclusief eenmalige pensioenbate.
5 Rendement op activa is per 31-12-2014 gecorrigeerd voor de eenmalige pensioenbate.
6 In 2014 heeft een heroverweging van de vastgoeddefinitie plaatsgevonden. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers in deze tabel aangepast.

Het relatieve aandeel van woninghypotheken van Private Banking in de totale kredietportefeuille is in 2014 toegenomen met 3% (2014: 53% en 2013: 50%). Deze hypotheekportefeuille wordt gekenmerkt door het lage aantal posten dat *in default* is, beperkte verliezen en weinig executieverkopen.

De portefeuille heeft ultimo 2014 een gemiddelde Loan-to-Value (LTV) van 80% en is daarmee licht verbeterd ten opzichte van vorig jaar (ultimo 2013: 81%). Deze LTV is berekend op basis van de marktwaarde. Op basis van de meer conservatieve (geïndexeerde) executiewaarde bedraagt de LTV 94% (ultimo 2013: 95%).

Corporate Banking

Binnen Corporate Banking houdt een team van experts zich bezig met het beheer en de afbouw van de portefeuille van MKB-leningen en vastgoedfinancieringen. De risicogewogen activa van deze portefeuille zijn vanaf de start van de afbouw gereduceerd van € 4,4 miljard naar € 2,8 miljard ultimo 2014. In 2014 bedraagt de afbouw € 1,3 miljard. Deze reductie bestaat met name uit een daling uit hoofde van de afbouw van de kredietportefeuille (€ 0,8 miljard) en een daling die wordt veroorzaakt door model-optimalisaties (€ 0,5 miljard) (zie paragraaf Kapitaalmanagement). Hiermee ligt de afbouw voor op schema.

Door de afbouw van het leningenboek wordt risicodragend kapitaal vrijgemaakt. Ook draagt de afbouw direct bij aan de verbetering van de Common Equity Tier I-ratio. De Asset Quality Review (AQR) van de portefeuille van MKB-leningen en vastgoed-financieringen die eind 2013/begin 2014 mede door CBRE is uitgevoerd, in overleg met De Nederlandsche Bank (DNB), heeft bevestigd dat Van Lanschot adequate buffers heeft om potentiële kredietrisico's op te vangen.

De MKB-leningen (€ 1,3 miljard, 11% van de totale kredietportefeuille) zijn goed gediversifieerd over sectoren. De vastgoedportefeuille van € 1,8 miljard (16% van de totale kredietportefeuille) bestaat uit financiering voor kleinschalige vastgoedobjecten in Nederland.

Van Lanschot financiert nagenoeg geen projectontwikkeling. Slechts 29% van de vastgoedportefeuille betreft kantoorpanden en deze zijn met name gevestigd in de Randstad. De gemiddelde LTV op basis van executiewaarde is licht gestegen naar 89% (ultimo 2013: 87%).

Voorzieningen

Van Lanschot heeft voor de onvolwaardige kredieten in haar kredietportefeuille voorzieningen getroffen. De onvolwaardige kredieten bedroegen ultimo 2014 € 640 miljoen. Hiervan is € 314 miljoen voorzien, ofwel 49% (2013: 54%). Onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de totale kredietportefeuille en de getroffen voorzieningen ultimo 2014.

De toevoeging aan de kredietvoorziening in 2014 bedraagt € 76,0 miljoen (2013: € 102,4 miljoen). Voor 2014 betekent dit een toevoeging aan de kredietvoorziening van 93 basispunten van de gemiddelde risicogewogen activa (2013: 105 basispunten). Het aantal nieuwe debiteuren waarop we voorzieningen moeten vormen, is licht gedaald.

Kredietvoorzieningen (€ miljoen)	Krediet-portefeuille	Onvolwaardige kredieten	Voorziening op onvolwaardige kredieten	Impaired-ratio[7] 2014	Coverage-ratio	Impaired-ratio[7] 2013
Hypotheken	6.041	100	61	1,7%	61%	1,6%
Overige kredietverlening	2.212	120	61	5,4%	51%	5,0%
Private Banking	**8.253**	**220**	**122**	**2,7%**	**55%**	**2,6%**
MKB-leningen	1.289	141	80	10,9%	57%	8,6%
Vastgoedfinancieringen	1.803	279	112	15,5%	40%	11,2%
Corporate Banking	**3.092**	**420**	**192**	**13,6%**	**46%**	**10,0%**
Bijzondere waardeverminderingen	– 324					
Totaal	**11.021**	**640**	**314**	**5,8%**	**49%**	**4,8%**
Incurred But Not Reported (IBNR)			10			
Voorziening inclusief IBNR			**324**			

7 De impairedratio is de verhouding tussen onvolwaardige kredieten en het uitstaande kredietvolume.

Kapitaal- en liquiditeitsmanagement

In 2014 is de solide kapitaalbasis en fundingmix verder versterkt.

Kapitaal- en liquiditeits-management (€ miljoen)	2014	2013	%
Risicogewogen activa[8]	7.356	9.003	– 18%
Common Equity Tier I-ratio (%)[8]	14,6	13,1	
Tier I-ratio (%)[8]	14,6	13,1	
Total Capital-ratio (%)[8]	15,2	13,9	

Kapitaalmanagement

De Common Equity Tier I-ratio[9] is gestegen van 13,1% ultimo 2013 naar 14,6% ultimo 2014. Dit weerspiegelt de sterke kapitaalpositie van Van Lanschot. De stijging van de Common Equity Tier I-ratio vloeit voort uit een reductie van de risicogewogen activa. Deze reductie is enerzijds gerealiseerd door het saldo van de afbouw van de kredietportefeuille en de vergroting van de beleggingsportefeuille en anderzijds door modeloptimalisaties. In 2015 verwachten we dat de Common Equity Tier I-ratio redelijk constant blijft. Enerzijds zullen de verdere afbouw van de zakelijke kredietportefeuille en winstdotatie leiden tot een stijging. Anderzijds hebben de infasering van Basel III-eisen, nieuwe richtlijnen voor Internal Ratings Based (IRB)-modellen en verdere ontwikkeling van onze kredietmodellen een drukkend effect.

Risicogewogen activa (€ miljard)

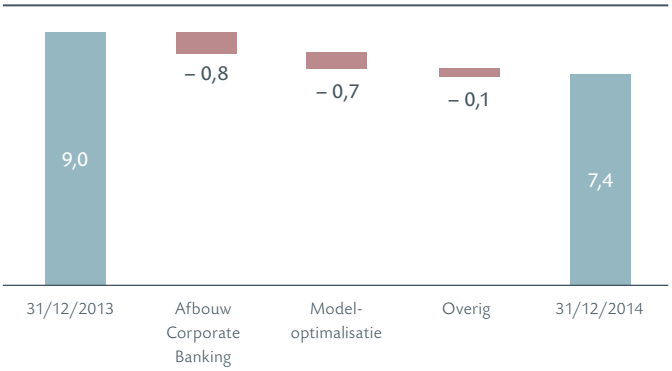

Common Equity Tier I-ratio (inclusief winst)

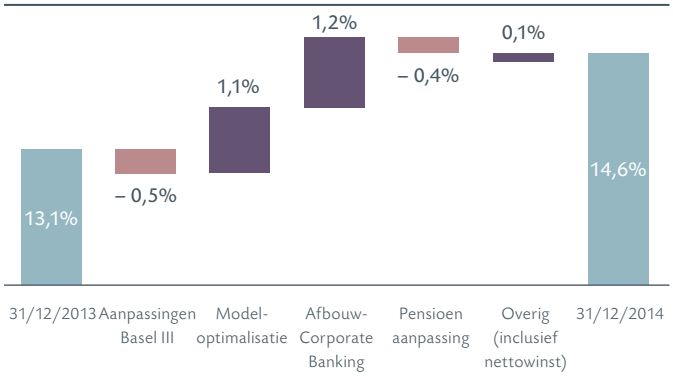

Liquiditeit en funding

De funding- en liquiditeitspositie blijft onverminderd stevig. De doelstelling blijft om door middel van fundingdiversificatie zowel toegang te houden tot de retail- als de kapitaalmarkt. De daling van de kredietportefeuille en de stijging van de spaargelden en deposito's hebben geleid tot een fundingratio van 95,3%.

Ultimo 2014 had Van Lanschot een ruime liquiditeitspositie. Ondanks dat klanten hun beschikbare vermogen nog steeds gebruiken voor het afbouwen van schulden zijn de spaargelden en deposito's in 2014 per saldo met € 0,3 miljard gestegen. Deze groei is met name gerealiseerd in spaargelden, waaronder de online propositie Evi Sparen in Nederland en België.

Ook in 2014 was Van Lanschot actief in de internationale kapitaalmarkten. De volgende transacties zijn uitgevoerd:

- februari 2014: uitgifte van een institutionele senior ongedekte obligatie van € 200 miljoen met een looptijd van ruim 4 jaar en een coupon van 3,125%.
- in 2014: uitgifte van verschillende *medium term notes* (totaal circa € 424 miljoen) onder het *structured-notes*programma met looptijden tussen de 1 en 10 jaar.

Fundingmix per 31/12/2014
(100% = € 17,3 miljard)

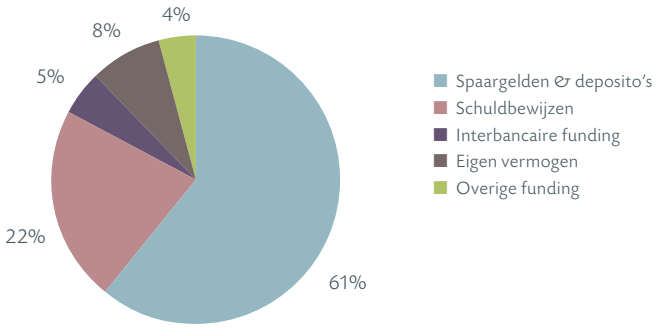

Basel III

Basel III-ratio's	31/12/2014	Norm
Common Equity Tier I-ratio (*fully loaded*) (%)	13,4	> 9,5[10]
Leverageratio (*fully loaded*) (%)	5,3	> 3
Liquidity Coverage Ratio (%)	125,1	> 100
Net Stable Funding Ratio (%)[11]	114,3	> 100

De Basel III-regelgeving legt banken op het gebied van kapitaal en liquiditeit striktere eisen op. Onderdeel van de Basel III-richtlijnen zijn de Common Equity Tier I-ratio, de Liquidity Coverage Ratio (LCR), de Net Stable Funding Ratio (NSFR) en een striktere definitie voor de leverageratio. De nieuwe normen worden gefaseerd geïmplementeerd in de periode 2014 tot 2018. De Basel III-regelgeving is nog niet gefinaliseerd.

8 Per 31-12-2014 conform Basel III op basis van *phase-in* en inclusief ingehouden winst. De vergelijkende cijfers per 31-12-2013 betreffen Basel II inclusief ingehouden winst.

9 Dit betreft de Common Equity Tier I-ratio op *phase-in*basis inclusief ingehouden winst. Ultimo 2013 was Basel III nog niet geïmplementeerd, waardoor de genoemde 13,1% Basel II betreft.

10 Deze norm bestaat uit de volgende buffers: standaard (4,5%), *conservation buffer* (2,5%), *countercyclical* (tussen 0% en 2,5%).

11 De stand per 31-12-2014 is gebaseerd op Basel III: Net Stable Funding Ratio (BCBS 295).

Beleggings- en handelsportefeuille

De totale beleggings- en handelsportefeuille[12] van Van Lanschot bedroeg ultimo 2014 € 3,8 miljard, tegen € 2,0 miljard per 31 december 2013. Door de afbouw van de kredietportefeuille en de instroom van spaargelden heeft Van Lanschot een grotere beleggings- en handelsportefeuille. De portefeuille is uitgebreid met Belgische en Nederlandse staatsobligaties, obligaties uitgegeven door de Europese investeringsbank, obligaties van West-Europese financiële instellingen en Asset Backed Securities.

In 2014 heeft Van Lanschot, ter uitvoering van haar beleggingsstrategie, een *held-to-maturity*-portefeuille ingericht. Deze portefeuille bedraagt ultimo 2014 € 0,5 miljard en bestaat uit Belgische staatsobligaties en obligaties van West-Europese genoteerde financiële instellingen. De portefeuilles worden in het kader van asset- en liabilitymanagement met name aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden en bevatten daarom vooral instrumenten met een laag risico en die zeer liquide zijn.

Beleggings- en handelsportefeuille naar land per 31/12/2014 (100% = € 3,8 miljard)

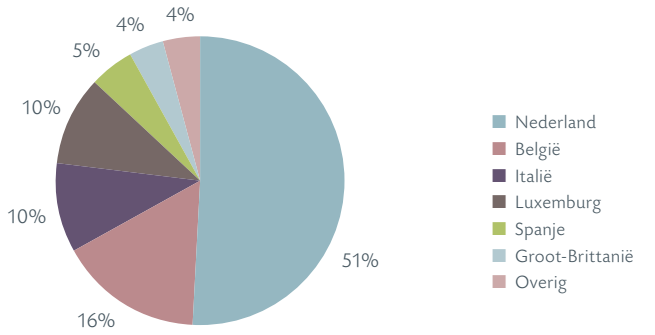

Client assets

Client assets (€ miljard)	2014	2013	%
Client assets	**57,4**	**53,4**	**7%**
Assets under management	46,9	43,2	9%
Spaargelden & deposito's	10,5	10,2	3%
Client assets	**57,4**	**53,4**	**7%**
Private Banking	29,2	28,2	4%
Corporate Banking	0,7	0,8	– 13%
Asset Management	27,5	24,4	13%
Assets under management	**46,9**	**43,2**	**9%**
Assets under discretionary management	35,7	31,8	12%
Assets under non-discretionary management	11,2	11,4	– 2%
Spaargelden & deposito's	**10,5**	**10,2**	**3%**
Spaargelden	8,8	7,7	14%
Deposito's	1,7	2,5	– 32%

De stijging van de client assets is het gevolg van een positief koerseffect, instroom in assets under discretionary management, en een toename in spaargelden & deposito's van particuliere klanten. Hier staat een uitstroom van assets under non-discretionary management tegenover.

Private Banking

De client assets van Private Banking zijn in 2014 toegenomen met € 1,0 miljard tot € 29,2 miljard. Binnen assets under discretionary management is een instroom van € 0,3 miljard gerealiseerd. Creditgelden laten een stijging zien van € 0,3 miljard. Hiertegenover staat een uitstroom van € 0,7 miljard op non-discretionary, die met name het gevolg is van de invoering van de nieuwe tariefstructuur.

In 2014 heeft de trend van het kiezen voor de voordelen van een discretionair mandaat zich verder doorgezet binnen Private Banking; het aandeel discretionair vermogen is gestegen van 39% naar 42%. De introductie van het nieuwe adviesmodel heeft met name in het eerste halfjaar geleid tot een verschuiving van Samen Beleggen (beleggingsadvies) naar Laten Beleggen (vermogensbeheer) en Zelf Beleggen (*execution only*).

Ontwikkeling client assets Private Banking (€ miljard)

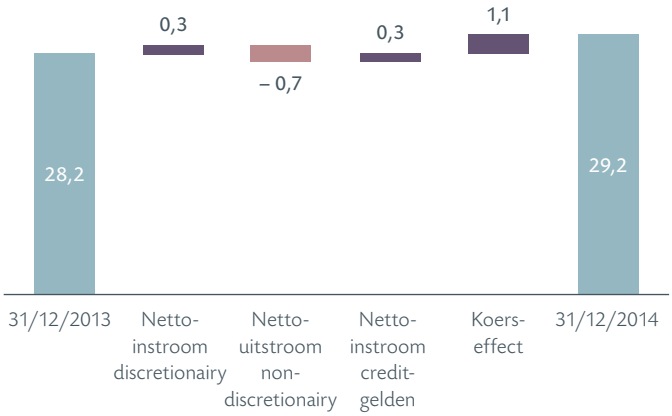

Verhouding discretionary/non-discretionary assets under management Private Banking

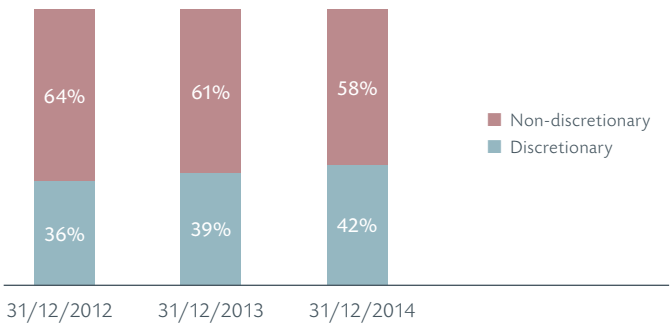

12 De beleggings- en handelsportefeuille bestaat uit het saldo van beleggingen voor verkoop beschikbaar, financiële vorderingen handelsactiviteiten, financiële activa aangehouden tot einde looptijd en financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

Met de online spaar- en beleggingspropositie Evi, die zich richt op starters op de vermogensmarkt, zijn zowel in Nederland als België goede resultaten behaald. Het ondergebrachte vermogen bedraagt eind 2014 ruim € 1 miljard. Evi is in Nederland beschikbaar in de vormen Beheer, Advies en Sparen. In België is Evi Sparen beschikbaar.

Asset Management

De client assets van Asset Management stegen met 13% van € 24,4 miljard naar € 27,5 miljard. Deze stijging is voornamelijk toe te rekenen aan het gerealiseerde koerseffect van € 3,4 miljard. De netto-uitstroom van € 0,3 miljard is een saldo van vertrekkende klanten, nieuwe mandaten en instroom van bestaande klanten. Vanwege het succes van de Kempen Global High Dividend-strategie en ter bescherming van de belangen van de bestaande beleggers, is begin 2014 besloten om het Kempen Global High Dividend Fund te sluiten voor nieuwe stortingen. Zoals verwacht heeft dit per saldo geleid tot uitstroom. Sinds begin 2015 is het fonds daarom weer open voor nieuwe inleg. Wel gelden er nog beperkingen voor de omvang van nieuwe orders.

Ontwikkeling client assets Asset Management (€ miljard)

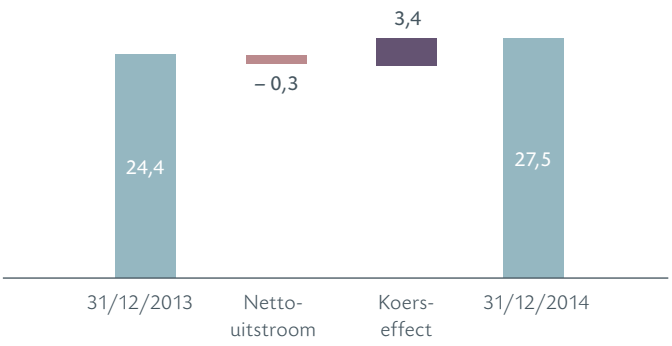

Assets under management

De totale assets under management stegen met 9% van € 43,2 miljard ultimo 2013[13] naar € 46,9 miljard ultimo 2014. De stijging van € 3,7 miljard bestond uit een netto-uitstroom van € 0,8 miljard en een positief koerseffect van € 4,5 miljard.

Ontwikkeling assets under management (€ miljard)

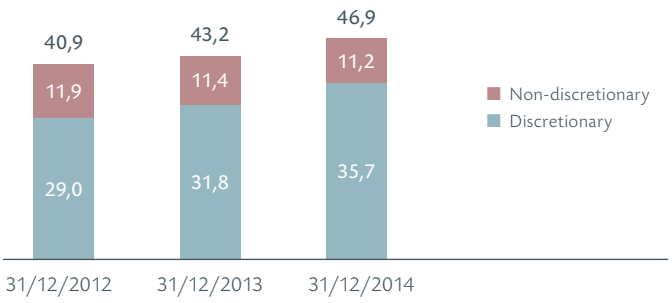

13 Als gevolg van de aangescherpte definitie is de stand per 31-12-2013 met € 0,1 miljard naar beneden bijgesteld.

Dromen haalbaar maken

Ik werk bij een van de Special Clients Desks. Deze desks bestaan uit teams van specialisten die proactief een beperkt aantal relaties adviseren over de opbouw van hun beleggingsportefeuille.

We hebben een dynamisch beleggingsjaar achter de rug, waarin een hoop is gebeurd. De markt was flink in beweging en maakte soms rare sprongen, de rente was al laag maar ging toch nóg lager en de VS deden het verrassend goed.

Intussen had de laatste fase van onze reorganisatie invloed op onze klanten en op ons. Ik nam klanten over van collega's en investeerde veel tijd in het leren kennen van deze mensen. Ik werk nu voor 85 klanten, waarvan ongeveer de helft nieuw voor mij is. Kennismaken betekent in dit geval niet een kopje koffie drinken. Ik verdiep me echt in hun wensen en stel vragen als: wat houdt u bezig, welke risico's wilt en kunt u nemen en waar ligt uw horizon? Ik onderhoud zeer regelmatig contact met mijn klanten.

Ik wil echt een adviseur zijn en stel mijn kennis in dienst van mijn klanten. Omdat we nu met minder klanten per adviseur werken, is daar ook tijd voor. Ik voel me echt gestimuleerd om met eigen ideeën te komen, meer dan bij een grote financiële instelling, waar portefeuillebeleggen meer gestandaardiseerd is.

Mijn klanten zijn interessante mensen, vaak ondernemers, die echt iets te vertellen hebben. De combinatie van het financiële en de menselijke kant, maken mijn vak zo boeiend. Onze nieuwe campagne maakt mijn vak bovendien concreet. Horizon geven aan vermogen betekent naar mijn mening: het haalbaar maken van wensen en dromen.

Mark Rab – senior investment advisor bij Private Banking

Private Banking

Waarde toevoegen aan vermogen

Financiële resultaten

Private Banking (€ miljoen)	2014	2013	%
Interest	161,6	152,5	6%
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	–
Provisie	100,1	104,9	– 5%
Resultaat uit financiële transacties	1,6	1,3	23%
Inkomsten uit operationele activiteiten	**263,3**	**258,7**	**2%**
Personeelskosten	118,9	122,9	– 3%
Andere beheerskosten	104,6	96,1	9%
Afschrijvingen	6,9	16,2	– 57%
Bedrijfslasten	**230,4**	**235,2**	**– 2%**
Bijzondere waardeverminderingen	13,0	34,7	– 63%
Totaal lasten	**243,4**	**269,9**	**– 10%**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**19,9**	**– 11,2**	

Binnen Private Banking richt Van Lanschot zich op het behoud en de opbouw van vermogen voor particulieren, ondernemers en familiebedrijven. Daarnaast zijn business professionals & executives, healthcare professionals, verenigingen & stichtingen specifieke doelgroepen. Speciaal voor business professionals & executives ontwikkelden we een nieuwe service: CompliantBeheer. Binnen vermogensbeheer beheren we, inclusief België en Zwitserland, nu meer dan € 8 miljard. Bij Evi, ons eind 2013 gelanceerde online aanbod voor met name de starters op de vermogensmarkt, is inmiddels meer dan € 1 miljard aan vermogen ondergebracht.

In oktober lanceerden we Vermogensregie-nieuwe-stijl: een vernieuwd concept voor Private Banking-klanten dat inspeelt op de behoefte aan ondersteuning en oplossingen in verschillende levensfases om zo persoonlijke, financiële, zakelijke en maatschappelijke doelen te kunnen bereiken.

De aandelenmarkten trokken in 2014 aan, maar waren onrustig. Fundamenteel economisch herstel in de eurozone bleef uit en de rente op de kapitaalmarkt bleef laag. Uiteindelijk bleken alle beleggingscategorieën een positief resultaat te laten zien en leidde dit tot een stijging in toevertrouwd vermogen.

In een wereld waarin de arbeidsmarkt en de pensioenmarkt sterk veranderen, de overheid terugtreedt en geld-voor-later niet langer een gegeven is, bestaat in Nederland steeds meer behoefte aan wealth management, ook onder starters op de vermogensmarkt. Sinds de introductie van Evi zijn we er ook voor de vermogenden van morgen.

Keuze aan de klant

In lijn met onze strategische heroriëntatie hebben we in 2014 onze organisatie en onze dienstverlening veranderd. We rolden onze drie servicemodellen verder uit: Personal Banking/Evi, Private Banking en Private Office. De klant bepaalt welk model hij kiest en op welke manier en op welk moment dienstverlening en advisering plaatsvinden. Met Evi bedienen we een grotere groep klanten online, in plaats van door een individuele bankier op een van onze kantoren. Onze private bankers hebben daardoor nog meer tijd voor een kleinere groep particulieren met grotere vermogens en de meest complexe vraagstukken op het gebied van vermogen, financiële planning en welzijn.

'Bereikbaarheid en continuïteit worden voor klanten steeds belangrijker. Met de teambenadering van Personal Banking/Evi spelen we hier op in, zonder in te boeten op kwaliteit en klantbeleving. We combineren online met persoonlijk contact op de momenten dat de klant dat wenst.'
***Guido van Aubel**, directeur Personal Banking*

Personal Banking/Evi

Met Evi weet Van Lanschot ook starters in de vermogensmarkt te helpen met behoud en opbouw van hun vermogen: een derde van de Evi-klanten in Nederland belegt voor het eerst. In Nederland en België ging Evi door de grens van € 1 miljard aan ondergebracht vermogen heen en een groot deel van de klanten geeft aan te verwachten meer middelen onder te brengen. Onder de Evi-klanten zijn ook ondernemers en zzp'ers die duidelijk aangeven dat ze mogelijk meer vermogen bij ons gaan onderbrengen. 60% verwacht dit regelmatig te gaan doen en bouwt op die manier zijn vermogen verder op voor later.

'Klanten ervaren Evi met haar duidelijke online oplossing als een toegankelijke manier om te gaan beleggen en geven een 8 als rapportcijfer. Ook bereiken we een jongere doelgroep; dat biedt een mooie basis voor verdere groei.'
***Monique Opdam**, directeur Marketing*

Vermogensregie

De gesprekken die onze private bankers en adviseurs met klanten voeren zijn zeer persoonlijk: ze gaan over de wensen en dromen van klanten. In 2014 introduceerden we de Scan OverMorgen. Met behulp van deze scan wordt sneller duidelijk wat de doelstellingen zijn en waar de klant prioriteit legt, nu en in de toekomst, op persoonlijk, zakelijk en maatschappelijk vlak. Alle thema's komen langs en zodra we werkelijk weten wat een klant beweegt, toetsen we de haalbaarheid van de wensen van de klant en vertalen deze naar financiële doelstellingen. We kunnen dan bijvoorbeeld meedenken over de verkoop van een bedrijf, het doorgeven van vermogen, maar ook meepraten over kunstverzamelingen of vraagstukken op het gebied van zorg.

Nadat we mogelijkheden en risico's zorgvuldig hebben afgewogen, stippelen we een route uit naar waar de klant op een bepaald moment in zijn leven wil staan. Dat noemen we Vermogensregie. Dit persoonlijke plan geeft ook aan op welke momenten in- of uitstroom van vermogen wordt voorzien. Door regelmatig, in ieder geval jaarlijks, in gesprek te gaan over het geven van horizon aan vermogen, blijven we scherp en alert op de ontwikkelingen in de persoonlijke situatie van een klant en wensen of ontwikkelingen die voortkomen uit veranderingen in wet- en regelgeving.

'Zoals voor de meeste mensen, is ook voor de klanten met de grotere vermogens het bezit van vermogen geen doel, maar een middel; hun doel is een horizon zonder zorgen. Daar past niet, of lang niet altijd, een standaardproduct bij. Deze klant wil écht maatwerk om zijn specifieke persoonlijke, zakelijke en eventuele maatschappelijke vraagstukken te kunnen beantwoorden.'
***Richard Bruens**, lid Raad van Bestuur en verantwoordelijk voor Private Banking*

Beleggen

Van Lanschot gelooft dat een (deels) actief beheerde beleggingsportefeuille op de lange termijn werkelijk toegevoegde waarde biedt, zowel qua financieel rendement als waar het gaat om het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. De kennis en kunde van onze specialisten blijft in deze markt een uiterst belangrijke rol spelen.

Na afschaffing van de distributievergoeding en de introductie van de adviesfee zien klanten duidelijk wat ze betalen voor beleggingsadvies. Sommige adviesklanten hebben hierdoor gekozen voor vermogensbeheer, terwijl andere overstapten naar *execution only*.

'Gemeten naar volumes blijven beleggingsadvies en vermogensbeheer onze belangrijkste activiteiten op het gebied van beleggen. De druk om daarin écht toegevoegde waarde te leveren is wel veel groter geworden, maar dat is ook precies waar Van Lanschot onderscheidend in is.'
***Bart Horsten**, directeur Wealth Management Products & Services*

Hypotheken

Het kopen van een eigen woning en het aangaan of wijzigen van een hypotheeklening leidt tot elementaire veranderingen in de vermogenspositie van onze klanten. Om die reden biedt Van Lanschot vanuit een nieuw ingericht hypotheekcentrum woningfinancieringen voor met name klanten met een afwijkende inkomens- of vermogenssituatie: vermogende particulieren, ondernemers en familiebedrijven, business professionals & executives en healthcare professionals. Onze adviseurs brengen relevante kennis in en zoeken voor specifieke financiële situaties de beste oplossing. Een hypotheeklening aanvragen zonder advies is onder voorwaarden ook mogelijk.

Charity Service

Begin 2014 is Van Lanschot gestart met de Charity Service. Het adviestraject van de Charity Service is een uitbreiding en verdieping van onze rol als wealth manager. Naast persoonlijke en zakelijke wensen neemt de maatschappelijke (geef)wens van de klant nu een duidelijkere plaats in.
Het adviestraject van de Charity Service is erop gericht een geefplan of –strategie te maken. In een aantal gesprekken wordt stilgestaan bij de wensen en mogelijkheden van de klant. Het adviestraject van de Charity Service wordt uitgevoerd door de manager Charity Service in samenwerking met de desbetreffende private banker en het Financieel Planningscentrum. Voor meer informatie zie: vanlanschot.nl/charityservice.

Vernieuwing voor de klant

Inmiddels hebben we het productaanbod vereenvoudigd en de infrastructuur en organisatie efficiënter gemaakt en aan de nieuwe dienstverlening aangepast. De introductie van de nieuwe Spaar & DepositoRekening is daarvan een goed voorbeeld. Private Banking maakt op het gebied van digitalisering een inhaalslag. Ook zijn, mede op verzoek van onze klanten, de eerste initiatieven gelanceerd om het papiergebruik terug te dringen. We lanceren in 2015 een nieuwe online omgeving voor onze klanten, een speciaal ontwikkelde vermogensbeheer-app en een nieuwe Evi-website. Ook zullen de papierloze initiatieven worden uitgebreid, steeds gelijklopend met de ontwikkelingen en mogelijkheden in de online omgeving. De initiatieven zijn erop gericht onze klanten op een moderne en efficiënte manier te bedienen, en de klantbeleving te versterken.

Keuzes

De heldere keuzes die we maakten brachten personele en organisatorische consequenties met zich mee. Deze hadden vooral in de eerste jaarhelft nog aanzienlijke impact, zowel binnen onze organisatie als voor onze klanten. In de tweede helft van het jaar, toen de voornaamste organisatorische veranderingen waren afgerond, konden we ons weer geheel wijden aan het bedienen en ondersteunen van onze klanten.

Met onze vernieuwende vermogensregiepropositie en het succes van Evi vergrootten we onze zichtbaarheid en legden we een solide basis voor verdere groei.

Van Gogh Museum

Van Lanschot is altijd nauw betrokken geweest bij kunst en cultuur: als verzamelaar, maar ook als instelling die initiatieven van kunstenaars en musea mede mogelijk maakt. Dat we in augustus 2014 partner werden van het Van Gogh Museum in Amsterdam en de bouw van de nieuwe entree van het museum financieel gaan ondersteunen, past bij die traditie en vergroot onze zichtbaarheid in de samenleving. Als onderdeel van deze sponsoring hebben alle Private Banking-klanten het aanbod gekregen om zes maanden kosteloos 'vriend' van het Van Gogh Museum te worden. In deze periode kunnen zij het museum gratis bezoeken. Inmiddels hebben ruim 6.000 klanten gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Asset Management

Gefocust groeien

Financiële resultaten

Asset Management (€ miljoen)	2014	2013	%
Interest	–	–	–
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	2,6	–	–
Provisie	81,4	75,9	7%
Resultaat uit financiële transacties	–	– 0,1	–
Inkomsten uit operationele activiteiten	**84,0**	**75,8**	**11%**
Personeelskosten	36,3	37,8	– 4%
Andere beheerskosten	13,9	14,2	– 2%
Afschrijvingen	0,8	0,7	14%
Bedrijfslasten	**51,0**	**52,7**	**– 3%**
Bijzondere waardeverminderingen	–	–	–
Totaal lasten	**51,0**	**52,7**	**– 3%**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**33,0**	**23,1**	**43%**

Binnen Asset Management (Kempen Capital Management) richten we ons op enkele specifieke beleggingsstrategieën waarmee we tot de top van de wereldwijde fondsaanbieders behoren. Naast beleggingsstrategieën in small caps en vastgoed zijn dat ook beleggingsstrategieën in hoogdividendaandelen, vastrentende waarden, bedrijfsobligaties en fund of hedge funds. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat we zelf (de portefeuillemanagers en Kempen Capital Management) meebeleggen in onze eigen fondsen, waarmee de klant en wij dezelfde belangen delen. Daarnaast bieden we fiduciair vermogensbeheer aan, waarbij we totaaloplossingen verzorgen voor institutionele klanten en de particuliere klanten van Van Lanschot.

Kempen Capital Management is een Nederlandse institutionele vermogensbeheerder met de ambitie om binnen specifieke beleggingsniches een speler van wereldklasse te zijn. Ook in 2014 wisten we voor onze klanten een positief rendement te behalen en groeide het totaal beheerd vermogen naar € 27,5 miljard. Al was er ook wat tegenwind: door de consolidatieslag in de Nederlandse pensioensector raakten we een paar middelgrote pensioenfondsen kwijt als klant en omdat een deel van onze verwachtingen met betrekking tot enkele beleggingsmarkten en sectoren zich (nog) niet materialiseerden drukte dat in sommige portefeuilles de relatieve performance. Zo steeg de kapitaalmarktrente niet, terwijl we dat wel hadden verwacht, en waren we positief over *emerging markets*, terwijl een herstel in die markten uitbleef.

Dat we *bullish* waren met betrekking tot de aandelenmarkten pakte wel goed uit. Onze verwachtingen zijn gebaseerd op ontwikkelingen op de langere termijn. Dit betekent dat wanneer onze verwachtingen op korte termijn niet uitkomen, we in sommige gevallen toch blijven vasthouden aan onze overtuigingen. Indien we van mening zijn dat er fundamentele veranderingen hebben plaatsgevonden, passen we onze portefeuilles aan.

In 2014 hebben we twee nieuwe beleggingsfondsen geïntroduceerd: het Kempen (Lux) Global Small-cap Fund en het Kempen (Lux) Global Property Fund.

De aandelenmarkten trokken in 2014 aan, maar waren onrustig. Fundamenteel economisch herstel in de eurozone bleef uit en de rente op de kapitaalmarkt bleef laag. Mede dankzij het gunstige beursklimaat zijn de assets van onze klanten verder gestegen.

Assets under management (€ miljoen)	2014	2013	%
Nichestrategieën	12,3	11,4	8
– waarvan beleggingsfondsen	6,9	7,1	– 3
Klantoplossingen	15,2	13,0	17
Totaal	**27,5**	**24,4**	**13**

Vastgoed

Vastgoed geldt al jaren als een nichestrategie van Kempen Capital Management. Om naast de Europese varianten ook aan onze klanten een wereldwijd product aan te kunnen bieden, introduceerden we het Kempen (Lux) Global Property Fund. Uit een wereldwijd aanbod van ruim 250 beursgenoteerde vastgoedbedrijven wordt een portefeuille samengesteld van veertig tot vijftig winnaars. We beheren het fonds door gebruik te maken van *big data*, geleverd door *premium data vendors*. Uit de analyse van deze data krijgen wij inzicht in de kredietwaardigheid van huurders, de huuropbrengsten, het aantal bezoekers van retailgebieden, cijfers over leegstand en andere met deze vastgoedbedrijven gerelateerde onderwerpen. Hierdoor hoeven onze portefeuillemanagers en analisten veel minder tijd te besteden aan het bezichtigen van het commercieel vastgoed waarin men zou willen beleggen, terwijl voor duiding en analyse van de cijfers juist meer tijd beschikbaar komt.

'Voor het Kempen Global Property Fund kunnen wij uit *big data* opmaken hoe een locatie zich ontwikkelt. Natuurlijk bezoeken onze fondsmanagers ook nog de locaties van de vastgoedobjecten, maar minder frequent en veel doelmatiger. We beleggen pas als de feiten helder zijn en we alles begrijpen.'
***Erik Luttenberg**, managing director Kempen Capital Management*

Small caps

Beleggen in small caps is een beleggingsstrategie die zowel op nationale als Europese schaal succesvol is gebleken. We pakken door op dit succes met de lancering van het Kempen (Lux) Global Small-cap Fund.

Focus leidt tot groei

Focussen betekent ook: dingen niét doen. In februari 2014 werd het Kempen Global High Dividend Fund voor nieuwe inleg gesloten. Reden was dat de grens van het beheerde vermogen was bereikt waarbinnen de langetermijndoelstellingen van bestaande beleggers konden worden waargemaakt. Zo'n capaciteitsgrens voor het maximaal te beleggen vermogen blijft een van de belangrijkste pijlers onder de kwaliteit van onze beleggingsstrategieën. We willen wel groeien, maar niet als dat ten koste gaat van onze focus op rendement in die strategie. Asset Management verkiest de niche boven de breedte.

'Bij de Olympische Spelen zie je soms kleinere landen heel hoog eindigen in het medailleklassement, omdat ze duidelijke keuzes maken. Daardoor kunnen ze van grote landen winnen. Asset Management zet in op die niches waar we de nummer één van de wereld kunnen worden. We houden niet van verliezen, daarom moeten we kijken wáár we kunnen winnen.'
***Paul Gerla**, voorzitter Directie Kempen & Co en directievoorzitter Kempen Capital Management*

Verantwoord beleggen

Asset Management hanteert een beleggingshorizon voor de lange termijn, waarbij betrokken aandeelhouderschap en een voortdurend streven naar verbetering van de resultaten centraal staat. Dit is vastgelegd in onze beleggingsprincipes en in lijn daarmee zullen we de environmental, social en governance (ESG)-criteria verder integreren in ons beleggingsproces. Verantwoord beleggen gaat hand in hand met het streven naar financieel rendement. Een gebrek aan aandacht voor ESG-aspecten vergroot immers het risicoprofiel van onze beleggingsportefeuille. Bij de ambitie van Kempen Capital Management om zowel in Nederland als daarbuiten beter te willen zijn dan andere financiële dienstverleners, past *outperformance* op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Prijzen

In september was Kempen Capital Management voor het tweede jaar op rij een van de winnaars van de Focus Elite 2014 Culture Awards, toegekend aan vermogensbeheerders met een superieure bedrijfscultuur. Kempen (Lux) Euro Credit Fund kreeg in november de hoogste Analyst Rating 'Gold' van Morningstar. Het is daarmee, binnen de Euro bedrijfsobligaties-categorie, het enige beleggingsfonds dat deze eer ten deel valt. Het Kempen Global High Dividend Fund en het Kempen European High Dividend Fund waren tot vandaag de enige andere Nederlandse beleggingsfondsen met de hoogste waardering 'Gold'. Zij kregen deze status in 2012. De gouden status van deze twee dividendfondsen en het credit fund is bijzonder. Kempen Capital Management is daarmee het enige Nederlandse fondshuis dat de hoogste (gold) rating heeft voor een aantal beleggingsfondsen.

Merchant Banking

Relevant zijn voor onze klanten door focus en toewijding

Financiële resultaten

Merchant Banking (€ miljoen)	2014	2013	%
Interest	2,8	2,4	17%
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	–
Provisie	52,1	44,9	16%
Resultaat uit financiële transacties	6,3	2,8	125%
Inkomsten uit operationele activiteiten	**61,2**	**50,1**	**22%**
Personeelskosten	25,4	28,7	– 11%
Andere beheerskosten	9,7	6,6	47%
Afschrijvingen	0,6	0,9	– 33%
Bedrijfslasten	**35,7**	**36,2**	**– 1%**
Bijzondere waardeverminderingen	2,0	1,4	43%
Totaal lasten	**37,7**	**37,6**	**0%**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**23,5**	**12,5**	**88%**

We hebben dit jaar ook een aantal belangrijke herfinancierings-trajecten begeleid voor onze klanten. Met deze uitbreiding van ons productaanbod spelen we in op de behoefte van onze klanten aan onafhankelijk advies en zijn we in staat om een geïntegreerd productaanbod – fusie-en-overname-advies, kapitaalmarkt-transacties en financieringsadvies – aan te bieden in de gekozen focussectoren. Onze klanten kiezen er bovendien voor om bij ons terug te komen.

'Klanten komen bij ons terug. In 2014 hebben we VastNed Retail mogen adviseren bij de uitgifte van een converteerbare obligatie aan het begin van het jaar én bij haar herfinanciering net voor het einde van het jaar. Voor Wereldhave hebben we naast de advisering bij de reguliere herfinanciering in maart ook mogen adviseren bij de acquisitie van een portefeuille van Franse winkelcentra en de daarmee samenhangende € 550 miljoen aandelenemissie, de een na grootste vastgoed-emissie in Europa in 2014'.
Paul Pruijmboom, managing director Kempen Corporate Finance

2014 was voor Merchant Banking het jaar waarin het succes van de gekozen strategie werd onderschreven. Heldere keuzes voor sectoren en producten hebben ons profiel aangescherpt. Mede dankzij positieve ontwikkelingen op de kapitaalmarkt hebben wij onze klanten en beleggers dit jaar kunnen adviseren en begeleiden bij een groot aantal aansprekende transacties.

Corporate Finance

Het afgelopen jaar hebben we succesvolle transacties kunnen doen in al onze gekozen focussectoren en producten. We hebben onze internationale ambities verder kunnen waarmaken met onze betrokkenheid bij de beursgangen van arGEN-X in Brussel, Mainstay Medical in Dublin en Parijs, TLG Immobilien in Frankfurt en Entra in Oslo. Op het gebied van fusies en overnames zijn we adviseur van Deutsche Annington bij haar geplande overname van Gagfah en als adviseur van SMABTP bij haar publieke bieding op Société de la Tour Eiffel. Onze betrokkenheid bij deze transacties illustreert onze leidende rol in de European Real Estate en Life Sciences & Healthcare, die samen met Resource Efficiency & Cleantech onze focusgebieden vormen.

Naast onze internationale activiteiten zijn wij ook actief op onze thuismarkt. Bijvoorbeeld met onze rol bij de beursgang van Probiodrug in Amsterdam en als fusie-en-overname-adviseur van Accell Group, NOVA Terminals, TBI en Van Oord.

Geselecteerde transacties Kempen & Co in 2014

European Real Estate

WERELDHAVE Acquisition of French shopping centre portfolio € 850,000,000 *Adviser* December 2014	DEUTSCHE ANNINGTON Block trades in Deutsche Annington shares € 305,270,479 *Sole Bookrunner* December 2014	WERELDHAVE Rights issue € 550,061,923 *Joint Global Coordinator Joint Bookrunner* December 2014	DEUTSCHE ANNINGTON Block trades in Deutsche Annington shares € 502,315,983 *Sole Bookrunner* December 2014	WDP Accelerated bookbuild offering € 37,500,000 *Joint Bookrunner* November 2014	vastned Refinancing € 300,000,000 *Financial adviser* November 2014
ITLG IMMOBILIEN Initial public offering € 375,338,766 *Joint Bookrunner* October 2014	entra Initial public offering NOK 6,014,999,965 *Co-Lead Manager* October 2014	TAG Immobilien AG Share buy-back € 122,100,000 *Settlement Agent* October 2014	GROUPE SMABTP Public offer for Société de la Tour Eiffel € 701,000,000 *Adviser* September 2014	DEUTSCHE ANNINGTON Secondary offering € 132,889,285 *Sole Bookrunner* September 2014	GRAND CITY Convertible bond issue € 125,000,000 *Co-Lead Manager* June 2014
vastned Convertible bond issue € 110,000,000 *Financial adviser* April 2014	WERELDHAVE Refinancing € 300,000,000 *Financial adviser* March 2014	Prime Office At-market rights issue € 130,400,000 *Joint Global Coordinator* February 2014			

Life Sciences & Healthcare

probiodrug Initial public offering € 23,244,126 *Sole Global Coordinator Sole Bookrunner* October 2014	HRA Pharma Acquisition cancer immunotherapy program of Pantarhei Bioscience *Adviser* October 2014	MediZorg Sale of MediZorg to Eurocept Group *Adviser* September 2014	argenx Initial public offering € 41,774,160 *Joint Global Coordinator Joint Bookrunner* July 2014	Dr. Reddy's Acquisition of Cherokee Pharma *Adviser* July 2014	esperite Secondary listing on Euronext Paris *Listing agent* July 2014
Ablynx Accelerated bookbuild offering € 41,720,822 *Joint Bookrunner* June 2014	MAINSTAY MEDICAL Initial public offering € 18,811,635 *Joint Global Coordinator Joint Bookrunner* April 2014	aap Sale of EMCM € 18,000,000 *Sole financial adviser* February 2014	medigene Acquisition of Trianta Immunotherapies *Adviser* January 2014	Genmab Accelerated bookbuild offering DKK 998,000,000 *Joint Lead Manager* January 2014	

Benelux

Van Oord Marine ingenuity Acquisition of Ballast Nedam Offshore *Adviser* December 2014	TBI Sale of majority of shares in Fri-Jado to Mentha Capital *Adviser* December 2014	NOVA TERMINALS Sale of shares to EQT Infrastructure and Koole family *Adviser* June 2014	HES H.E.S. Bidnet N.V. Fairness opinion € 408,000,000 *Adviser* June 2014	Movares Refinancing *Adviser* April 2014	ACCELL GROUP Sale of Hercules business to ZEG € 20,000,000 *Adviser* April 2014
DONG energy Sale of Dutch supply assets to Eneco *Adviser* March 2014	Grontmij ABB, preference shares issue and refinancing € 50,000,000 *Sole independent adviser and Joint Bookrunner* February 2014				

Securities

De positieve ontwikkeling in commissie-inkomsten die wij de afgelopen jaren hebben gezien heeft zich in 2014 voortgezet. De groei komt door een stijging van onze commissie-inkomsten uit kapitaalmarkttransacties (zie ook Corporate Finance) en *block trades*. De basis hiervoor ligt in de groei van ons distributienetwerk met institutionele beleggers voornamelijk uit Engeland en de Verenigde Staten, onder meer dankzij het versterken van ons kantoor in New York. Ook de inkomsten uit *structured products* dragen bij aan onze groei.

In 2014 waren de koersuitslagen van individuele aandelen groot, terwijl de indices in deze periode maar licht zijn opgelopen. Hierin hebben de analisten van Kempen Securities het verschil gemaakt met onder andere goede researchproducten voor institutionele beleggers. De Benelux Favourites lijst liet over 2014 een positief rendement zien van ruim 21% terwijl de Amsterdamse AMX Index een positief rendement behaalde van 3% in 2014. Ook in de jaarlijkse Extel Survey waarin institutionele beleggers hun mening over brokers geven, scoorde Kempen Securities verschillende top 3-posities in de voor haar relevante sectoren.

In de Europese markt zijn de institutionele handelsvolumes de afgelopen jaren afgenomen. Dit komt hoofdzakelijk doordat orders niet meer per definitie via een broker naar verschillende handelsplatformen worden geleid. Institutionele beleggers hebben steeds vaker zelf toegang tot de markt. Kempen Securities anticipeert hierop door te zoeken naar sectoren waarin echt toegevoegde waarde geleverd kan worden.

Block trading

Binnen onze niches bemiddelen we bij grote effectentransacties tussen institutionele beleggers, zogenaamde *block trades*. Institutionele beleggers zijn geïnteresseerd in *block trades* omdat de liquiditeit op de aandelenmarkt is afgenomen door versnippering van de markt. In een illiquide markt kan het kopen of verkopen van een groot pakket aandelen leiden tot ongewenste koersbewegingen, wat ten koste gaat van het rendement van de belegger. Wanneer onze specialisten een substantieel pakket aandelen in één keer plaatsen bij een institutionele belegger, is er echter geen koersbeweging.

In 2014 heeft Kempen Securities wederom meer *block trades* gedaan dan in het jaar daarvoor. Ook de gemiddelde omvang van een *block* is toegenomen. Tot slot betekent een goed distributienetwerk en stijgende marktaandelen als gevolg van *block trades* tevens dat Kempen Securities meer plaatsingskracht heeft bij beursintroducties en emissies.

Events

Om te kunnen blijven leveren en op het netvlies te staan, moéten we borgen dat we bij de belangrijke *liquidity events* betrokken zijn. Dit betekent maar één ding: dat Kempen Securities klanten het meest relevante en meest fijnmazige distributienetwerk moet bieden. Daarom organiseert Kempen Securities ieder jaar een aantal grote seminars in steden als Londen, New York en Amsterdam, waar we CEO's en CFO's ontvangen samen met de grote institutionele beleggers.

De eerste groep genodigden kan daar de kwaliteit van ons distributienetwerk ervaren en de tweede groep genodigden krijgt zo de relevante beleggingsproposities te zien.

'Wij besteden veel aandacht aan het in stand houden en uitbreiden van ons distributienetwerk. Dit kunnen wij doen doordat wij de juiste analisten hebben die hoge kwaliteit research produceren en de juiste sales traders en traders, die in hoge mate institutionele klanten voorzien in de behoefte aan liquiditeit'.
***Joof Verhees**, lid Directie Kempen & Co en verantwoordelijk voor Kempen Securities*

Structured Products

Een belangrijke groeimotor van Kempen Securities is het leveren van klantoplossingen aan Private Banking in de vorm van gestructureerde beleggingen. Het grote voordeel van gestructureerde producten is dat we maatwerk kunnen leveren, waarmee we bijvoorbeeld een klant op een einddatum een kapitaalgarantie kunnen bieden. Er worden gestructureerde producten gecreëerd op basis van schuldpapier van Van Lanschot en van andere uitgevende instellingen. Dit zorgt ervoor dat de klant met een gespreid kredietrisico kan beleggen. Voor Van Lanschot bieden de gestructureerde producten een additionele financieringsbron.

Van Lanschot Participaties

De vriendelijke kant van private equity

Van Lanschot Participaties bestaat sinds 1982 en wordt sinds 2010 beheerd vanuit Kempen Investments. Onze propositie is onderscheidend omdat we ons specifiek op minderheidsbelangen richten (20-50%) en daarbij een langetermijninvesteringshorizon hanteren. We investeren in middelgrote Nederlandse ondernemingen, want dat past bij onze doelgroep, onze slagkracht en ons gewenste risicoprofiel. Per deelneming investeren we tussen de € 5 miljoen en € 15 miljoen. Of we instappen hangt zeker niet alleen af van de financiële resultaten, maar ook van de strategie en vooral de kwaliteit van het management.
Van Lanschot Participaties participeert momenteel in veertien ondernemingen en daarnaast houden wij belangen in een aantal private-equityfondsen. Ultimo 2014 bedraagt de waarde van de portefeuille circa € 110 miljoen.

We investeren middelen van Van Lanschot zelf, niet van klanten of derden, waardoor we als aandeelhouder lang aan boord kunnen blijven. Een mooi voorbeeld is Tecnotion, een bedrijf uit Almelo waar we sinds 1999 aandeelhouder zijn met een belang van 38%. In de afgelopen vijftien jaar heeft de onderneming een indrukwekkende groei gerealiseerd en onder meer een fabriek in China geopend.

2014 was een goed jaar voor Van Lanschot Participaties, onder meer dankzij de verkoop van het 21%-belang in DORC Holding. De onderneming, die instrumenten ontwikkelt voor oogchirurgen, was toe aan de volgende fase waarbij een grotere aandeelhouder past. De aandeelhouders besloten daarom gezamenlijk een verkoopproces op te starten. In 2014 deden we ook een nieuwe investering, namelijk in TechAccess, een IT-distributeur uit Son. We verwierven 40% in dit bedrijf met een sterk management en aantrekkelijke groeiperspectieven.

'Omdat wij ons richten op minderheidsbelangen voor de lange termijn, worden we door het management van de ondernemingen niet gezien als een bedreiging maar juist als partner. Wij zitten aan de vriendelijke kant van het private-equity-spectrum en gaan niet op de stoel van de directie zitten. Wel willen we goed op de hoogte blijven en sparringpartner zijn. We helpen ook graag mee op gebieden waar we expertise in huis hebben. Participeren is een werkwoord.'
***Joost Bakhuizen**, managing director Kempen Investments*

Van Lanschot Participaties houdt ook aandelen in ondernemingen die het resultaat zijn van *debt-for-equity* swaps. Dit betreft door Van Lanschot aan bedrijven verstrekte leningen die niet konden worden terugbetaald en werden omgezet in aandelen. Dit geeft de onderneming rust en ademruimte en Van Lanschot de kans een deel van het uitgeleende bedrag terug te verdienen. In september 2014 verkochten we in deze categorie Medizorg aan de Eurocept Groep, waarmee voor alle betrokkenen een goede oplossing is gevonden.

Corporate Banking

In het juiste tempo afbouwen

Financiële resultaten

Corporate Banking (€ miljoen)	2014	2013	%
Interest	66,8	55,1	21%
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	–
Provisie	5,6	7,5	– 25%
Resultaat uit financiële transacties	–	–	–
Inkomsten uit operationele activiteiten	**72,4**	**62,6**	**16%**
Personeelskosten	20,2	20,2	0%
Andere beheerskosten	19,3	13,7	41%
Afschrijvingen	0,1	2,3	– 96%
Bedrijfslasten	**39,6**	**36,2**	**9%**
Bijzondere waardeverminderingen	69,3	74,7	– 7%
Totaal lasten	**108,9**	**110,9**	**– 2%**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**– 36,5**	**– 48,3**	**– 24%**

Een zakelijke kredietportfolio past niet bij Van Lanschots profiel van een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager, gericht op het behoud en de opbouw van vermogen voor particuliere en institutionele klanten. Besloten is dan ook om de zakelijke kredietportefeuille geleidelijk af te bouwen. Dat doen we via Corporate Banking: een team van specialisten op het gebied van MKB-leningen en vastgoedfinancieringen.

Van Lanschot blijft wel zakelijke kredieten verstrekken in nichemarkten, zoals healthcare. De gedachte hier is dat als we investeren in een apotheek of artsenpraktijk, we spin-off kunnen realiseren richting Private Banking, evenals bij business professionals: als iemand partner wordt bij een accountantskantoor levert dat in een later stadium privévermogen op.

In 2014 zijn verdere stappen gezet in de afbouw van de leningenportefeuille. Door de daling van de leningenportefeuille daalde de RWA. Doel is om deze eind 2017 te hebben gehalveerd. De reductie van de RWA heeft sterk bijgedragen aan de versterking van ons kernkapitaal.

Geleidelijk afbouwen

Het geleidelijk afbouwen van onze zakelijke kredietportefeuille is belangrijk. Met veel van onze klanten hebben we een meerjarige relatie. We willen deze op een goede manier afronden. Dit is ook belangrijk voor onze reputatie als wealth manager.

Om de afbouw te realiseren hebben we aan al onze klanten persoonlijk een toelichting gegeven op onze strategische keuze en de langetermijnconsequenties voor hen. We ondersteunen klanten bij het vinden van andere financieringsmogelijkheden, bijvoorbeeld door hen te introduceren bij andere banken of bij consultants gespecialiseerd in advies ten aanzien van financieringsstructuren. De afbouw van de kredietportefeuille is hierdoor met name gerealiseerd door herfinanciering door andere banken, factoring- en leasingconstructies én in alle risicocategorieën. De afbouw vindt veelal op natuurlijke momenten plaats, bijvoorbeeld als een klant additionele financiering nodig heeft voor een investering of op de renteherzieningsdatum. We kunnen op een gegeven moment besluiten onderdelen van de zakelijke kredietportefeuille te verkopen. Hierbij is het voor ons van groot belang dat een potentiële koper de klanten goed behandelt; onze reputatie zetten we hierbij niet op het spel. Bij het afbouwen van de zakelijke kredietportefeuille zijn we dus voorzichtig én voortvarend.

Centraliseren

Om sneller en efficiënter te kunnen schakelen zijn alle zeven regionale business units samengebracht in 's-Hertogenbosch. Zo kan gemakkelijker kennis worden gedeeld en samengewerkt. Het past bij de aanpak binnen Corporate Banking: er wordt niet gewerkt op basis van regio, maar op basis van grootte van een lening. Kleinere leningen worden zo efficiënt mogelijk bediend, terwijl bij grotere leningen maatwerk wordt geleverd.

Onze mensen

Naast het zorgvuldig afbouwen van de activiteiten, zijn we toegewijd om de medewerkers van Corporate Banking uiteindelijk naar een nieuwe baan te begeleiden, binnen of buiten Van Lanschot.

We investeren veel in opleidingen om de kwaliteit van het werk te verhogen en om het profiel van onze medewerkers te versterken voor een volgende functie. De meeste medewerkers voelen zich sterk betrokken bij Van Lanschot en streven naar een volgende functie binnen de bank. Zij zien Corporate Banking als springplank: in het najaar van 2014 zijn vier mensen naar het Private Banking-team overgestapt en in totaal heeft al 15% van de medewerkers een volgende functie binnen Van Lanschot gevonden.

'Het is belangrijk dat medewerkers het naar hun zin hebben bij Corporate Banking en tegelijkertijd continu nadenken over de volgende stap in hun carrière. Hun vak houdt niet op te bestaan, maar wel bij Van Lanschot.'
***Rob van Oostveen**, directeur Corporate Banking*

Voorbij de cijfers

De markt waar ik in werk, aandelen in de Benelux, is overvol en enorm lawaaierig: een belegger krijgt dagelijks een karrevracht aan reclame-uitingen en opinies te verstouwen. Ons onderscheidend vermogen tonen is daarom van levensbelang: wij moeten rust uitstralen, een gids zijn en een mening hebben. Kleur bekennen, noem ik dat.

De research die we publiceren moet *out of the box* zijn en toegevoegde waarde hebben voor onze klanten. Sommige aandelen worden door meer dan twintig analisten gevolgd, die allemaal dezelfde persberichten lezen en dezelfde bijeenkomsten bijwonen. Om ons van de grote groep te onderscheiden, moeten we dus verder kijken dan de cijfers.

Dat we een nichespeler zijn betekent dat we ons echt kunnen specialiseren en echt waarde kunnen leveren. We kiezen ervoor om heel veel te weten over een klein deel van de markt, in plaats van een klein beetje over een groot deel van de markt. Zo voorkomen we dat we ooit als een commodity worden beschouwd door een klant.

Als we een institutionele klant bellen, willen we dat hij zeker weet dat we iets belangrijks voor hem hebben. En dat we iets anders, iets beters te melden hebben dan de honderd meningen die hij die dag al heeft gehoord. Als dat vertrouwen er is, ben je écht relevant en kun je een langetermijnrelatie opbouwen.

We nemen niet alleen onze klanten serieus, maar ook hun agenda's. Dit zijn extreem drukbezette mensen met verregaande verantwoordelijkheden, die grote vermogens beheren. Die verdienen wel wat meer dan een push-telefoontje, vind ik. Die verdienen een gids.

Anneka Treon – head Benelux Equities bij Merchant Banking – Securities

De mensen achter Van Lanschot

Bank met traditie, moderne werkgever

Human Resource Management (HRM) heeft binnen Van Lanschot een flinke transitie achter de rug. Ons belangrijkste kapitaal bestaat uit onze kennis en onze mensen. Om onze kennis op peil te houden moeten we leren; om goede mensen aan boord te krijgen en te houden moeten we *employer of choice* zijn. Daartoe heeft Van Lanschot een aantrekkelijk en modern arbeidsvoorwaardenpakket geïmplementeerd, introduceerden we een volgsysteem voor onze high performers en intensiveerden we onze aanwezigheid op hogescholen en universiteiten.

Wat we van onze mensen verwachten is helder: een bijdrage leveren om een hoog kwaliteits- en serviceniveau te bieden aan onze particuliere en institutionele klanten. Van ons mag worden verwacht dat we onze medewerkers inspireren, uitdagen, een competitief arbeidsvoorwaardenpakket bieden en goed opleiden. De dynamiek binnen de organisatie is aan het veranderen: niet harder, wel zakelijker. Effectiever en efficiënter werken; meer werk met minder mensen.

Modern werkgeverschap

Eind 2014 voerde Van Lanschot een nieuw arbeidsvoorwaardenreglement in, nadat we per 1 januari 2014 uit de Algemene Bank-CAO waren gestapt. Het nieuwe arbeidsvoorwaardenpakket is tot stand gekomen na gesprekken en onderhandelingen met de Ondernemingsraad (OR). De OR had hierbij ondersteuning van een externe adviseur en een klankbordgroep van collega's waar alle voorstellen werden getoetst. Op basis van hun feedback is een aantal aanpassingen gedaan. Uiteindelijk ligt er een resultaat waar alle partijen mee uit de voeten kunnen. In november hebben alle medewerkers een persoonlijke brief ontvangen en heeft 98% getekend voor het nieuwe arbeidsvoorwaardenreglement.

Belangrijkste wijzigingen arbeidsvoorwaarden

- Een belangrijke wijziging in de arbeidsvoorwaarden is de introductie van een nieuwe salarissystematiek. Waar werknemers binnen de Algemene Bank-CAO standaard een periodieke verhoging kregen toegekend en redelijk precies konden zien waar ze qua salaris over vijf jaar zouden staan, laten we nu mensen op basis van hun *performance* doorgroeien in de salarisschaal.
- Private Banking, Asset Management en Merchant Banking hadden voorheen eigen regelingen voor variabele beloningen, maar nu wordt groepsbreed een beleid geformuleerd. Enkele aspecten van het beleid moeten nog worden uitgewerkt. Het beloningsbeleid voor *Identified Staff*, inclusief de informatie die op grond van wet- en regelgeving met betrekking tot de *Identified Staff* gepubliceerd moet worden, is te vinden op corporate.vanlanschot.nl/beloningsbeleid.
- De standaard arbeidsduur wordt veertig uur per week.
- Vanaf 1 januari 2015 geldt een nieuwe pensioenregeling voor medewerkers van Van Lanschot. Voor een gedeelte zijn de aanpassingen het gevolg van wettelijke wijzigingen, zoals de invoering van de pensioenleeftijd van 67 jaar. Daarnaast vindt een risicoverschuiving plaats van de werkgever naar de werknemer.

Van Lanschot gaat een vaste premie betalen aan het Pensioenfonds waardoor de kosten voor de pensioenregeling beter beheersbaar worden.

'We zijn een bank met traditie, maar ook een moderne financiële dienstverlener en dus ook een moderne werkgever. We willen onze afspraken veel meer op maat regelen. De Algemene Bank-CAO was van toepassing op veertig middelgrote en kleinere banken, maar bood te weinig flexibiliteit. We hebben nu een moderner pakket arbeidsvoorwaarden, waarbij leidinggevenden en werknemers veel meer zaken onderling kunnen regelen. Dit doet recht aan de volwassen arbeidsrelatie die we met onze medewerkers willen hebben.'
***Marjolijn Minnema**, directeur HRM Van Lanschot*

Leren en Ontwikkelen

Naast de arbeidsvoorwaarden vinden wij persoonlijke ontwikkeling en eigen verantwoordelijkheid ook van belang. Om de kwaliteit van de medewerkers en onze organisatie te verhogen en mensen aan ons te binden, bieden we een groot aantal opleidingen en trainingen aan. Er zijn opleidingen beschikbaar via het leerplatform, variërend van online vaardigheidstrainingen tot verdiepende vakinhoudelijke opleidingen.

Binnen Private Banking is een opleidingscyclus ingericht om te voldoen aan de Wet Financieel Toezicht (Wft). Deze wet verplicht medewerkers die particulieren adviseren of informeren om over bepaalde kennis over bancaire zaken, consumentengedrag en ethiek te beschikken. Deze verplichting geldt voor 470 medewerkers. De studiebelasting van deze opleidingscyclus is groot en Van Lanschot faciliteert haar medewerkers daarom zo veel mogelijk.

Naast leertrajecten worden er ook ontwikkelprogramma's aangeboden. Medewerkers die minimaal zes jaar in dienst zijn bij het Corporate Finance-team van Merchant Banking, krijgen sinds anderhalf jaar de mogelijkheid om drie maanden bij een klant te worden gedetacheerd.

'In 2014 zijn vijf van onze mensen 'uitgezonden'. Onze klanten zijn blij met een tijdelijke externe kracht, maar het biedt ook onze professionals de kans om eens aan de andere kant van de tafel te kijken. Deze collega's komen na afloop met nieuwe ideeën en inzichten weer bij ons terug.'
***Mariëtte Los**, directeur HR Kempen & Co*

Meten van performance

In 2014 implementeerden we een performance managementtool waarin alle beoordelingen, zelfevaluaties en ontwikkelplannen per medewerker in een digitaal dossier worden vastgelegd. Zelfevaluaties werken: wij willen een actievere rol voor de medewerker en we willen dat resultaat en gedrag in beoordelingen worden meegenomen.

Ook willen we weten waar de medewerker zelf vindt dat hij waarde heeft toegevoegd, voordat de leidinggevende daar zijn mening over geeft. In 2015 geven collega's daarnaast hun mening via wat we noemen de 360 graden feedback. De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker.

High performers en successieplanning

In 2014 is beleid ontwikkeld om het talentmanagement verder te professionaliseren. Ieder jaar kijken we wie onze *high performers* zijn en welke *high performers* extra aandacht nodig hebben voor hun ontwikkeling. Deze groep wordt actief begeleid. Naast coaching en begeleiding wordt de groep op gezette tijden bij elkaar gebracht, zodat ze van elkaar kunnen leren.

Voor het behoud van de kwaliteit is het van belang de sleutelposities binnen de organisatie in beeld te hebben en te bepalen welke functies intern kunnen worden vervuld. Posities die vrij komen hopen we in te vullen met onze *high performers*, waarmee we een horizon aan hun loopbaan kunnen geven.

Recruitment

Twee jaar geleden hebben we onze recruitment-methodiek opnieuw opgezet. We hebben een nieuwe arbeidsmarktcampagne ontwikkeld en vergrootten onze aanwezigheid op universiteiten en hogescholen. Daarnaast hebben we onze afhankelijkheid van externe werving- en selectiebureaus verkleind, door gebruik te maken van eigen databases en actief te werven via social media. In navolging van onze werkwijze bij Kempen & Co hebben we ook bij Van Lanschot medewerkers als stedenmanagers benoemd, die universiteiten en hogescholen bezoeken en evenementen bijwonen. Dit alles betaalt zich uit in een kwalitatieve stijging van het aantal sollicitaties. Wij zoeken altijd naar persoonlijkheden met een passie voor ons vak. Wij hebben in 2014 in totaal ruim 5.900 sollicitaties ontvangen en 2.350 aanmeldingen voor events op universiteiten en hogescholen (collegejaar 2013/2014).

'We zoeken mensen die energie krijgen van de financiële markten en óók van het onderhouden van klantrelaties. Iemand die wil begrijpen wat een klant drijft en daarbij een passende oplossing wil vinden. Dat zijn de gedreven mensen die we zoeken en die ons helpen echt verschil te maken.'
***Richard Bruens**, lid Raad van Bestuur Van Lanschot en verantwoordelijk voor Private Banking*

Diversiteit

Wij zijn ervan overtuigd dat medewerkers met verschillende achtergronden en ambities het beste aansluiten bij onze klanten, omdat die ook verschillende achtergronden en ambities hebben. We streven naar diversiteit binnen ons personeelsbestand, qua man-vrouwverhouding, leeftijd, achtergrond en ervaringen. Die ambitie betekent niet dat die verhoudingen nu al optimaal zijn. Wel hopen we dat een uitgesproken inclusieve bedrijfscultuur ertoe bij zal dragen dat we deze verhoudingen stap voor stap rechttrekken. Minstens zo belangrijk is dat onze medewerkers elkaar complementeren qua karakter en persoonlijkheid. Onze klanten zijn niet standaard, onze medewerkers zijn dat ook niet. Momenteel wordt het ingezette diversiteitsbeleid verder vormgegeven en geïmplementeerd.

Bankiersbelofte

Binnen de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) hebben de gezamenlijke banken een programma ontwikkeld dat *Toekomstgericht Bankieren* heet. Dit programma omvat drie onderdelen: een Maatschappelijk Statuut, waarin de basis van een stabiele, dienstbare en betrouwbare bankensector wordt omschreven; de Code Banken, die is ingevoerd om de governance en het risicomanagement te versterken en tenslotte de Bankiersbelofte, die iedereen die in de sector werkzaam is moet gaan afleggen. Met het afleggen van de Bankiersbelofte is de individuele medewerker persoonlijk verantwoordelijk voor het naleven van de gedragsregels voor een integere en zorgvuldige uitoefening van het beroep. Om er zeker van te zijn dat het afleggen van de belofte niet vrijblijvend is zal bovendien tuchtrecht worden ingevoerd. Daarnaast hecht Van Lanschot er sterk aan dat invoering van de Bankiersbelofte geen formaliteit is. De Raad van Bestuur van Van Lanschot en de Directie van Kempen & Co hebben deze belofte al afgelegd. Streven is om alle medewerkers de belofte in het eerste kwartaal van 2015 te laten afleggen.

Samenstelling personeel

Het aantal fte binnen Van Lanschot is in 2014 gedaald met 96 fte naar 1.712 (2013: 1.808). Deze daling wordt met name veroorzaakt door een afname van het aantal medewerkers bij Van Lanschot in Nederland. De afname is deels het gevolg van gedwongen vertrek binnen Private Banking en de herinrichting van de beleggingsdienstverlening.

Medewerkers Van Lanschot NV	2014	2013
Medewerkers (fte) (ultimo)	1.712	1.808
Ziekteverzuim (%)	4,0	3,2
Opleidingsinvesteringen (€ miljoen)	4,1	3,9

Aantal medewerkers	2014		2013	
	Aantal	fte	Aantal	fte
Van Lanschot	1.177	1.106	1.322	1.223
Van Lanschot België	141	135	134	130
Van Lanschot Zwitserland	23	22	24	23
Van Lanschot Curaçao	–	–	4	4
Kempen & Co	471	449	453	428
Totaal	**1.812**	**1.712**	**1.937**	**1.808**

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen naar 4,0% (2013: 3,2%). De stijging kan worden verklaard door de vele veranderingen die de organisatie heeft doorgemaakt. Er is verscherpte aandacht voor het begeleidingsproces van zieke medewerkers en voor de preventie van verzuim.

Verantwoord ondernemen

Altijd verantwoord bankieren en beleggen

Verantwoord ondernemen is voor Van Lanschot vooral integer ondernemen. De basis hiervoor ligt in de permanente dialoog met onze belanghebbenden (stakeholders).

Beleid

Voor de invulling van verantwoord ondernemen (VO) heeft Van Lanschot een raamwerk geformuleerd (zie kader hieronder). Binnen dit raamwerk is verantwoord ondernemen opgesplitst in vier aandachtsgebieden: bancaire kernactiviteiten, goed werkgeverschap, milieuzorg en inkoop en maatschappelijke betrokkenheid en externe beoordeling. Om de resultaten te kunnen meten en verifiëren zijn voor elk van deze aandachtsgebieden key performance indicators (KPI's) vastgesteld voor een periode van twee jaar. Begin 2014 zijn de KPI's geactualiseerd voor de periode 2014-2015. Zie ons Maatschappelijk Jaarverslag 2014 voor een nadere toelichting op dit raamwerk.

Het is de ambitie van Van Lanschot de beste wealth manager voor onze klanten te zijn. Daarbij moet verantwoord ondernemen de standaard zijn. We meten hierbij onze resultaten op materiële onderwerpen: de kwaliteit van de dienstverlening (bancaire kernactiviteiten) en de mensen achter die dienstverlening (medewerkers). In dit jaarverslag gaan we daar dan ook vooral op in. Voor meer informatie over milieuzorg en inkoop en maatschappelijke betrokkenheid verwijzen wij naar corporate.vanlanschot.nl/verantwoord.

Bancaire kernactiviteiten

In lijn met de Code Banken ziet Van Lanschot het centraal stellen van de klant als een voorwaarde voor haar continuïteit. Hierbij houden we ook oog voor de belangen van andere stakeholders. Daarom hebben we de belangen van andere stakeholders nadrukkelijk opgenomen in ons klantacceptatiebeleid, verantwoord beleggingsbeleid en verantwoord kredietbeleid.

Klantacceptatiebeleid

Van Lanschot kent een uitgebreid customer-due-diligence (CDD)-beleid. Dit beleid waarborgt dat informatie over de klant, bijvoorbeeld over de herkomst van het vermogen, wordt beoordeeld en goed is vastgelegd. Bovendien voorkomt het dat we diensten verlenen aan klanten die betrokken zijn bij financiële criminaliteit, zoals witwassen of financiering van terrorisme.

Raamwerk Verantwoord Ondernemen (VO)

Stakeholders en richtlijnen	Uitgangspunten en organisatie	Aandachtsgebieden	KPI's	Realisatie 2014
Stakeholders • Klanten • Aandeelhouders • Medewerkers • Overheid/ Toezichthouders • Maatschappelijke organisaties • Concurrenten	**Uitgangspunten** • Integer bankieren met respect voor de wereld om ons heen, inclusief volgende generaties • Actieve dialoog met belanghebbenden; hun belangen meewegen in wat we doen • Transparantie over doelen en handelen	**1. Bancaire kernactiviteiten** • VO-Klantacceptatie-beleid • VO-Beleggingsbeleid • VO-Kredietbeleid	• Hogere klantloyaliteitsscore t.o.v. voorgaand jaar KPI 1 • Groei assets under screening (als % van AuM) – Private Banking KPI 2 – Asset Management KPI 3 • Zakelijke kredieten: meer transparantie over resultaten engagement KPI 4	◑ ● ● ●
Externe richtlijnen • UN Global Compact (GC) • Principles for Responsible Investment (PRI) • International Labour Organization Conventies (ILO) • Corporate Governance Code • Code Banken • Global Reporting Initiative (GRI) • OESO Richtlijnen • CDP (voorheen Carbon Disclosure Project) • Universele Verklaring van de Rechten van de Mens • Wolfsberg Anti-Money Laundering Principles	**Organisatie** • Raad van Bestuur • Raad van Commissarissen • Ethisch Council • ESG Council en Engagement Working Group • Beleidsrisicocommissie Kredieten • Greenteam Van Lanschot • Sustainability Team Kempen & Co • Afdeling Verantwoord Ondernemen	**2. Goed werkgeverschap** • Opleiding en training • Talentontwikkeling • Inzetbaarheid • Diversiteit	• Betrokkenheid medewerkers vergroten KPI 5	◑
		3. Milieuzorg en inkoop • Terugbrengen CO_2-uitstoot • Inkoopbeleid	• Voor de periode 2011-2020: een CO_2-reductie per fte van gemiddeld 2% per jaar KPI 6	◑
		4. Maatschappelijke betrokkenheid en externe beoordeling • Sponsoring en donaties • Stakeholderdialoog • Transparantie	• Transparantiebenchmark: top-20 positie behouden KPI 7 • Sustainalytics: top-10 positie behouden KPI 8	● ◑

● KPI volledig behaald ◕ KPI grotendeels behaald ◑ KPI stabiel; deels behaald ◔ KPI voor klein deel behaald ○ KPI in zijn geheel niet behaald

Verantwoord beleggingsbeleid

De engagementaanpak die sinds 2009 de basis vormt van het verantwoord beleggingsbeleid, is in 2014 voortgezet. Bedrijven en fondsmanagers die in strijd met vooraf vastgestelde conventies en verdragen handelen, worden hierop aangesproken (engagement). Indien er geen of onvoldoende verandering optreedt, behoort uitsluiting en daarmee verkoop van de beleggingen tot de mogelijkheden.

'We willen niet dat onze afdeling Verantwoord Beleggen ergens in een bijgebouw kantoor houdt. We willen milieu-, sociale en governance-factoren (ESG) verankeren in al onze producten en diensten. Als wij beleggen, moet dat altijd verantwoord zijn: een andere optie is er niet. Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus; bovendien kunnen de huidige milieu-, sociale en governance-factoren de issues van morgen zijn. Daarom moeten ze ook onderdeel uitmaken van elke risk assessment binnen onze onderneming.'
***Paul Gerla**, voorzitter Directie van Kempen & Co en directievoorzitter Kempen Capital Management*

De afgelopen jaren hebben we steeds meer focus in de engagementaanpak aangebracht. De lopende engagementcases zijn gebundeld onder zeven verschillende duurzaamheidsthema's: palmolie, omstreden arbeidsomstandigheden, kinderarbeid in de cacaosector, issues in de olie-, gas-, en mijnbouwsector, omstreden damprojecten, corruptie en kernwapens. Voor ieder thema is voor klanten en medewerkers een rapport beschikbaar dat de achtergronden beschrijft. En om tegemoet te komen aan de vraag naar meer transparantie zijn alle engagementcases vastgelegd in beknopte engagementfactsheets voor klanten en medewerkers. Deze factsheets beschrijven de achtergronden van de case, de inmiddels behaalde resultaten en de toekomstige engagementdoelen.

Verantwoord beleggingsbeleid

Met het ondertekenen van de Principles for Responsible Investment (PRI) en UN Global Compact heeft Van Lanschot ervoor gekozen haar beleggingsbeleid in te richten volgens deze brede principes. Met behulp van een gespecialiseerde en onafhankelijke consultant is dit kader vervolgens vertaald naar ruim zestig specifieke screeningscriteria op uiteenlopende terreinen: mensenrechten, arbeidsrechten, milieu, anticorruptie, wapens, dierenwelzijn en kernenergie. Ieder kwartaal screent de consultant onze beleggingen op deze criteria. Indien een bedrijf of beleggingsfonds niet voldoet aan een of meerdere van deze criteria, start Van Lanschot een engagementproces: via een actieve dialoog met de onderneming of het beleggingsfonds proberen we verbeteringen te bewerkstelligen. Indien de onderneming of fondsmanager hieraan niet wil meewerken, zal Van Lanschot de belegging afstoten.

Engagement en uitsluitingen

In 2014 vond er met 30 bedrijven gespreid over 13 fondsmanagers engagement plaats (2013: 29 bedrijven, 11 fondsmanagers). Het aantal uitgesloten bedrijven steeg in 2014 van 24 naar 25. Het aan de uitsluitingslijst toegevoegde bedrijf (Motovilikha Plants JSC) is betrokken bij de productie van clustermunitie.

Veel aandacht voor palmolie en klimaatverandering

Omdat onze (institutionele) klanten eind 2013 aangaven dat zij het meeste belang hechten aan engagement gericht op de negatieve effecten van palmolieproductie, hebben we in 2014 veel aandacht aan dit onderwerp besteed. Zo spraken wij als lid van de Sustainable Palm Oil Investor Working Group (IWG), een groep van financiële instellingen en vermogensbeheerders die zich via engagement inzet voor een duurzame palmolie-industrie, diverse bedrijven in de sector actief aan op verdere verbeteringen. In november 2014 organiseerden we vervolgens een round table voor bedrijven, experts en beleggende (institutionele) klanten. Hier werden concrete engagementresultaten besproken en werd stilgestaan bij de rol die de financiële sector kan spelen bij verdere verduurzaming van de palmoliesector.

Afgelopen jaar stond ook duidelijk in het teken van klimaatverandering. In juli 2014 sloot Van Lanschot zich aan bij het Carbon Disclosure Project (CDP), een non-profit organisatie gericht op het verzamelen en harmoniseren van milieudata ten behoeve van (institutionele) beleggers. Later in het jaar beoordeelde CDP het milieu- en klimaatbeleid van Van Lanschot. Uit deze beoordeling werd duidelijk dat Van Lanschot inmiddels behoort tot de groep van Benelux-bedrijven die zich bovengemiddeld inspannen om klimaatverandering tegen te gaan.

In september ondertekende een grote groep institutionele beleggers – waaronder ook Kempen Capital Management – het Global Investor Statement on Climate Change 2014 van de Principles for Responsible Investment (PRI). Hiermee geven wij aan dat de financiële sector een belangrijke rol kan spelen bij het tegengaan van klimaatverandering.

In 2014 werkten wij mee aan het Environmental Risk Integration in Sovereign Credit Analysis (E-RISC)-project van het United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI). Binnen E-RISC wordt onder andere onderzocht hoe de aantasting van ecosystemen en de voortschrijdende klimaatverandering de kredietwaardigheid van landen kan beïnvloeden. Doel van het project is om dit soort ontwikkelingen te vertalen naar indicatoren die kunnen worden meegewogen in landenrisicomodellen. De uitkomsten van E-RISC zullen met name van belang zijn voor vastrentende beleggers (staatsobligaties).

Het Kempen (Lux) Sustainable European Small-cap Fund scoorde weer goed in het klimaatonderzoek van onderzoeksbureau Trucost. Begin 2015 werd bekend dat het fonds in 2014 62% minder CO_2-intensief was dan haar MSCI-benchmark. Het was het vijfde achtereenvolgende jaar dat het fonds een dergelijk positief resultaat boekte.

Verdere integratie van verantwoord beleggingsbeleid

In 2014 is tevens aandacht besteed aan het verder integreren van het verantwoord beleggingsbeleid in het bestaande 'traditionele' beleggingsproces. Onderdeel van deze integratie is een wijziging van externe consultant en dataprovider. Eind 2014 hebben we het contract met GES Investment Service met betrekking tot de research beëindigd en vanaf begin 2015 is MSCI ESG onze nieuwe externe consultant en dataprovider. De research van MSCI ESG sluit beter aan bij de werkwijze van portfoliomanagers en is daarom eenvoudiger te integreren. Zo heeft het nieuwe Kempen (Lux) Global Small-cap Fund direct de meest belangrijke ESG-informatie opgenomen in het beleggingsbeleid. Ook in de eigen vastgoedfondsen zijn diverse governance-indicatoren nu volledig geïntegreerd in het beleggingsproces. In 2015 zal het ingezette integratieproces worden voortgezet.

Assets under screening

Het door GES Investment Services op duurzaamheid gescreende beheerd vermogen als percentage van de assets under management steeg in 2014 naar 72%, met name omdat afgelopen jaar alle staatsobligaties aan de screening zijn toegevoegd. Het verder verhogen van het percentage assets under screening blijft een belangrijke doelstelling voor komende jaren. In 2014 werden naast actieve aandelenbeleggingsfondsen, vastgoedfondsen, individuele staatsobligaties en enkele credit funds, ook diverse passieve beleggingsfondsen en de zogenaamde matching-portefeuille gescreend.

Duurzame beleggingsfondsen voor particulieren

Nadat in 2013 twee duurzame beleggingsfondsen waren gecreëerd voor verenigingen, stichtingen en congregaties, werden deze in 2014 ook opengesteld voor particuliere beleggers. Voor beide fondsen, het Kempen Global Sustainable Equity Fund en het Kempen Euro Sustainable Credit Fund, geldt dat zij bedrijven uitsluiten die actief zijn in bijvoorbeeld kernenergie, tabaksproductie, bont en alcohol. Daarnaast geldt dat beide fondsen ook de bedrijven uitsluiten waarmee Asset Management als onderdeel van de verantwoorde beleggingsaanpak al een engagementtraject heeft opgestart. In combinatie met het al langer bestaande Kempen Sustainable Small-cap Fund hebben particuliere beleggers nu de mogelijkheid duurzaam te beleggen in drie belangrijke asset classes: Europese small- en midcaps, Europese bedrijfsobligaties en wereldwijde largecaps.

Beoordelingen in externe benchmarks 2014

- Het Belgische onderzoeksbureau Forum Ethibel heeft Van Lanschot in 2014 opnieuw beloond met een Forum Ethibel-certificaat. Hiermee geeft Forum Ethibel aan dat Van Lanschot de aan haar toevertrouwde financiële middelen in de praktijk op een verantwoorde wijze uitzet.
- Onderzoeksbureau Sustainalytics plaatst Van Lanschot in de top 15 van 220 banken en op de eerste plaats in de peer group van middelgrote banken.
- In de Transparantiebenchmark, een initiatief van het ministerie van Economische Zaken, steeg Van Lanschot in 2014 op een lijst van bijna 500 bedrijven van de 17e naar de 11e positie. Daarmee was Van Lanschot de hoogst genoteerde bank.
- In de Eerlijke Bankwijzer, een NGO-initiatief dat Nederlandse banken op duurzaamheid beoordeelt, neemt Van Lanschot al enkele jaren een hoge positie in.
- CDP, een internationale non-profitorganisatie die wereldwijd milieudata verzamelt en harmoniseert, waardeerde het klimaatbeleid van Van Lanschot, gericht op het meten, reduceren en compenseren van CO_2-uitstoot, met een positie in de subtop (score 84 B).

Onderstaande tabel geeft een beeld van de gestegen assets under screening. Op basis van deze stijging zijn de eerder genoemde KPI 2 en KPI 3 allebei behaald.

Verantwoord kredietbeleid

Vanaf de start van het verantwoord kredietbeleid in 2011 zijn bestaande en nieuwe zakelijke kredieten getoetst op betrokkenheid bij mensenrechten- en arbeidsrechtenschendingen, milieuovertredingen, corruptie, controversiële wapens, bont, kansspelen, porno, dierproeven en nucleaire energie. Kredietnemers die niet (volledig) aan de gestelde eisen voldoen, zijn hier door Van Lanschot op aangesproken en verzocht verbeteringen te realiseren.

Intern is dit beleid vormgegeven door middel van een zogenaamd 'VO-kredietfilter'. Het filter detecteert kredietnemers die bij bovengenoemde sectoren en activiteiten betrokken zijn als 'mogelijk hoog risico' en legt deze voor aan de afdeling Verantwoord Ondernemen. Het aantal kredieten dat in 2014 voor advies bij de afdeling Verantwoord Ondernemen binnenkwam was relatief laag (zes). De oorzaak hiervan is de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille. Tevens hebben we inmiddels het grootste deel van onze portefeuille gescreend.

Assets under screening	31/12/2014		31/12/2013	
	Assets under management (€ miljard)	Assets under screening (%)	Assets under management (€ miljard)	Assets under screening (%)
Private Banking	19,4	71	18,8*	60
Asset Management	27,5	73	24,4	71
Totaal	**46,9**	**72**	**43,2***	**66**

* Aangepast cijfer op basis van definitieve data.

In totaal zijn er bij de afdeling Verantwoord Ondernemen – sinds de start van het verantwoord kredietbeleid – 138 kredieten ingediend met een 'mogelijk hoog risico' (2013: 132).

Eind 2014 waren er hier nog 72 van over; voor de overige 66 kredieten geldt dat de kredietrelatie inmiddels op laag risico is teruggezet of dat de kredietrelatie is beëindigd. Net als in voorgaande jaren heeft de screening van onze zakelijke kredietportefeuille ook in 2014 geen verrassingen opgeleverd.

Stakeholderdialoog in 2014

Ook in 2014 was de dialoog met belanghebbenden een belangrijke motor achter de verdere ontwikkeling van het verantwoordondernemenbeleid. Tijdens de klantbijeenkomsten die we over verantwoord ondernemen organiseerden, vroegen we klanten hun mening te geven over ons verantwoordondernemenbeleid. Daarnaast werden talloze dialogen gevoerd met andere stakeholders, waaronder maatschappelijke organisaties, aandeelhouders, medewerkers en andere banken.

Een duidelijk voorbeeld van de stakeholderdialoog is de bijeenkomst die we in december 2014 organiseerden. Klanten, aandeelhouders, medewerkers, externe specialisten, Non Governmental Organizations (NGO) en vertegenwoordigers van andere banken spraken samen over de mogelijke rol voor Van Lanschot ten aanzien van impact investing (zie tekst kader). De deelnemers zagen zeker een rol voor Van Lanschot weggelegd en gaven aan dat we ons daarbij vooral moeten laten leiden door de wensen van onze klanten.

Impact investing

Impact investing betreft beleggingen en investeringen in bedrijven, organisaties en fondsen met de intentie om positieve sociale, maatschappelijke en/of milieu-impact te genereren, naast het behalen van een financieel rendement. Veel impactinvesteerders hebben de intentie om direct bij te dragen aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken, zoals een duurzame voedselvoorziening, betaalbare woningen, toegankelijke en betaalbare gezondheidszorg en schone technologie. Impact investing is geen synoniem voor verantwoord beleggen: het richt zich primair op het realiseren van een positieve maatschappelijke bijdrage, terwijl verantwoord beleggen doorgaans gericht is op het voorkomen van negatieve maatschappelijke impact. Daarnaast geldt dat impact-investingfondsen meestal een langere investeringshorizon hebben (vijf tot zeven jaar), minder liquide zijn dan reguliere (verantwoorde) beleggingsfondsen en zodoende een hoger risicoprofiel kennen. Een ander belangrijk verschil met verantwoord beleggen is dat impact-investingfondsen veel aandacht besteden aan het meten van de maatschappelijke impact, naast het eventuele financiële rendement.

Ashoka

Van Lanschot is in 2014 een partnerschap aangegaan met Ashoka, 's werelds oudste en grootste non-profit-netwerkorganisatie voor en door sociaal ondernemers. Zowel Van Lanschot als Ashoka hebben een nauwe band met vermogende particulieren, ondernemers en ondernemersfamilies. Voor Van Lanschot vormen zij belangrijke klantdoelgroepen, voor Ashoka zijn het waardevolle netwerkpartners die zich actief inzetten om gedreven sociaal ondernemers te begeleiden naar succes. Sociaal ondernemerschap kent vele definities, maar een kenmerk dat altijd terugkomt is het realiseren van maatschappelijke winst. Door een maatschappelijk probleem op een ondernemende manier te vertalen naar een business case zorgt een maatschappelijk ondernemer voor structurele oplossingen die het systeem kunnen veranderen.

Van Lanschot gaat zich op meerdere manieren inzetten voor sociaal ondernemerschap:

- Allereerst zal Van Lanschot de eerste Nederlandse *Fellow* (een door Ashoka geselecteerde sociaal ondernemer) begeleiden en van een stipendium (beurs) voorzien.
- Daarnaast zullen andere *Fellows* uit binnen- en buitenland worden geholpen bij de uitbreiding van hun onderneming. Hierbij zullen wij de expertise van zowel medewerkers als klanten inzetten.
- Ook gaat Van Lanschot onderzoeken welke financieringsinstrumenten geschikt zijn om sociaal ondernemers makkelijker toegang te geven tot kapitaal. Daarbij stellen wij onze expertise op gebied van private banking, asset management en merchant banking ter beschikking.
- Om sociaal ondernemerschap in Nederland tot slot verder te stimuleren is het creëren van bewustzijn belangrijk. Van Lanschot zal daarom netwerkbijeenkomsten, thematische brainstormsessies en workshops gaan organiseren.

Over de wijze waarop wij invulling kunnen geven aan impact investing waren de deelnemers echter minder eenduidig. Wij zouden bijvoorbeeld een broker-rol kunnen vervullen (oftewel klanten doorverwijzen naar producten van derden) of een eigen impactfonds kunnen starten. Ook werd stilgestaan bij de mogelijke risico's van impact investing. Hier was 'neem voldoende tijd' het meest gehoorde advies, naast de waarschuwing dat impact investing alleen kan slagen als het onderdeel is van de strategie en dat het meten van de uiteindelijke impact lastig kan zijn. Mede op basis van deze bijeenkomst zal Van Lanschot in 2015 besluiten of, en zo ja hoe, zij invulling gaat geven aan impact investing.

Voor meer informatie over de stakeholderdialoog zie ons Maatschappelijk Jaarverslag 2014 op corporate.vanlanschot.nl/verantwoord.

Gedegen afwegingen maken

2014 was een bewogen jaar met wereldwijd een zeer groot aantal kapitaalmarkttransacties, beursgangen en plaatsingen van obligatieleningen, een steeds verder dalende rente en aanhoudende tegenwind voor de vastgoedondernemingen zelf, als het gaat om de ontwikkeling van de reële economie en de consumentenbestedingen.

Die omstandigheden verbeteren mondjesmaat en aangezien de vastgoedsector laatcyclisch is, zal herstel niet van de ene op de andere dag komen. Ons resultaat werd vooral ondersteund door de lage rente en de rendementen op de kapitaalmarkt.

Behalve in beursgenoteerd vastgoed beleggen onze institutionele klanten ook in private ondernemingen en hebben ze ook zelf vastgoed in portefeuille. Hierdoor adviseren we klanten over hun bredere vastgoedvragen en krijgen we ook weer kennis binnen via onze klanten, bijvoorbeeld over nieuwe ontwikkelingen in de kantorenmarkt in Engeland. Dat is echt tweerichtingsverkeer; de partnership-gedachte die centraal staat in onze strategie.

We geloven in actief beleggen, waarbij we ons van anderen onderscheiden door onze nichestrategie. Mijn team werkt met vastgoedspecialisten, niet met generalisten. In onze jacht op outperformance benaderen we de markt bottom-up. We kijken goed naar de details bij het bestuderen van cijfers en data. En ook naar de kwaliteit van de vastgoedportefeuille, het management en de governance binnen een onderneming.

We hebben de tijd om gedegen afwegingen te maken, zeker bij het in oktober gelanceerde Kempen Global Property Fund, waarbij we lokale vastgoedbeleggingen niet langer via traditionele makelaarsnetwerken analyseren, maar door *big data* van dataleveranciers te combineren met onze eigen modellen en de kennis en ervaring van ons team. Vergeleken met onze concurrenten lopen we op dit gebied echt voor.

Matthijs Storm – hoofd Vastgoed bij Asset Management

Risicobeheer, liquiditeits- & kapitaalmanagement

Belangrijkste risicothema's voor Van Lanschot

1. De sterke daling van de rente tot historisch lage niveaus verhoogt de druk op het renteresultaat, waarmee ook de relatieve gevoeligheid voor specifieke rentescenario's toeneemt. Dit vergroot de uitdaging tot het vinden en aanpassen van de optimale risicorendementsverhouding in de beleggingsportefeuille.

Acties/maatregelen: extra aandacht voor durationsturing en omvang en groei van de liquiditeitsbuffer beïnvloeden door onder meer afgewogen tarievenbeleid voor spaargelden en deposito's.

2. In 2014 heeft het prille economische herstel zich doorgezet en dat zien we terug in de ontwikkeling van het kredietrisico. Over het algemeen is er sprake van stabilisatie tot licht herstel. Dat geldt echter nog niet voor vastgoedfinancieringen. In lijn met de ontwikkeling van de vastgoedmarkt zien wij de leegstand nog toenemen en blijven de voorzieningen voor kredietverliezen op een hoog niveau.

Acties/maatregelen: voortzetten afbouw zakelijke kredietportefeuille, waaronder vastgoedfinancieringen, en maximale aandacht voor kredietbeheer.

3. De bankensector bevindt zich nog steeds in een fase waarin veel nieuwe wet- en regelgeving wordt ontwikkeld en ook het toezicht verandert. Deze ontwikkelingen hebben blijvend invloed op de strategische agenda.

In 2015 zal er vanuit het Single Supervisory Mechanism meer nadruk komen op datagericht toezicht. Ook gaan nieuwe eisen gelden rondom Minimum Required Eligible Liabilities (MREL) en Total Loss-Absorption Capacity (TLAC). Het is voor middelgrote banken zoals Van Lanschot uitdagend en kostbaar om aan alle eisen te blijven voldoen.

Acties/maatregelen: thema's worden projectmatig opgepakt, expertise wordt waar relevant ingehuurd. Het interne regelgevingteam van Financial Risk Management zal verder worden versterkt en er zal een portal worden geïmplementeerd voor centrale monitoring van en inzage in de relevante regelgeving.

4. Een effectieve en betrouwbare IT-infrastructuur is cruciaal voor de dienstverlening en operationele processen van banken. Klanten verlangen een optimale online dienstverlening en Van Lanschot investeert daarom veel in applicaties en de achterliggende IT-infrastructuur. Ook ontwikkelingen in het betalingsverkeer en de dreiging van cybercrime vergen de nodige investeringen. Daarnaast hebben stakeholders zoals toezichthouders, *rating agencies* en accountants behoefte aan steeds meer data. Het is van belang dat Van Lanschot blijft leveren op deze gebieden, tegen acceptabele kosten.

Acties/maatregelen: voortzetting van de vereenvoudiging van het IT-landschap. Gebruik maken van technologie en toepassingen die zich bewezen hebben, waar mogelijk gebruikmaken van standaardoplossingen.

Risicobeheer

Van Lanschot streeft van oudsher naar een solide profiel: lage en transparante risico's met een robuuste liquiditeits- en kapitaalpositie. In de volgende paragrafen worden de risico's nader toegelicht. In de jaarrekening (zie hoofdstuk Risicobeheer, vanaf pagina 90) is een uitgebreidere beschrijving opgenomen van de risico's en waar mogelijk zijn deze gekwantificeerd met het effect voor Van Lanschot.

Risicobereidheid

Van Lanschot evalueert jaarlijks haar risicobereidheid en legt deze vast in een *risk appetite statement*. Dit statement bevat kwalitatieve en kwantitatieve elementen en wordt vastgesteld door de Raad van Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. Elk kwartaal wordt een voortgangsrapportage gedeeld met de Risicocommissie. Naar aanleiding van de strategische heroriëntatie in 2013 heeft Van Lanschot haar risicobereidheid verder aangescherpt. Er wordt rekening gehouden met het eigen risicodragend vermogen (de mate waarin de gevolgen van risico's kunnen worden geabsorbeerd).

Jaarlijks worden de belangrijkste limieten in de *risk appetite statement* geactualiseerd. De risicobereidheid van Van Lanschot is gebaseerd op de volgende kernprincipes:

- Van Lanschot neemt alleen risico's die begrijpelijk en uitlegbaar zijn.
- Van Lanschot neemt alleen risico's die direct of indirect bijdragen aan de strategische doelstellingen.
- Het totaal van de risico's mag niet groter zijn dan het risicodragend vermogen.
- Van Lanschot houdt bij het nemen van risico's rekening met de belangen van alle stakeholders.
- Van Lanschot streeft naar een creditrating van ten minste single A.
- De risicobereidheid moet bij alle belangrijke beslissingen op elk niveau in ogenschouw genomen worden.
- Van Lanschot handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving.
- Van Lanschot neemt geen risico's die haar reputatie ernstig kunnen schaden.

Kredietrisico

Kredietrisico's behoren tot de grootste risico's van een bank. Van Lanschot heeft een kredietportefeuille van € 11,0 miljard, die voor ongeveer de helft bestaat uit hypotheken aan voornamelijk vermogende particulieren.

Kredietportefeuille 2014 (100% = € 11,0 miljard)

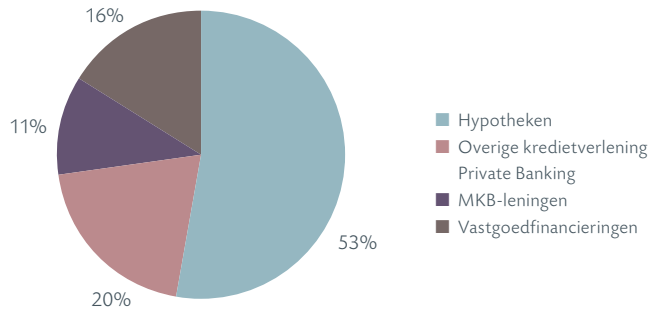

De zakelijke kredietportefeuille, die bestaat uit MKB-leningen en vastgoedfinancieringen, wordt zorgvuldig en gecoördineerd afgebouwd. Verbetering van de rentabiliteit en oog voor het klantbelang zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. De afbouwstrategie van deze portefeuille leidt ertoe dat het kredietrisicoprofiel structureel afneemt.

De kredietportefeuille en kredietrisico's concentreren zich in Nederland (95%). De kredietverlening in België, Zwitserland en bij Kempen & Co is zeer beperkt en heeft een laag risicoprofiel.

Van Lanschot heeft een overzichtelijke kredietportefeuille met beheersbare risico's, al is deze uiteraard niet immuun voor de economische omstandigheden. Na een aantal jaren van economische krimp kan 2014 worden aangeduid als een jaar van stabilisatie en licht herstel. Er is in Nederland sprake van een voorzichtige economische groei, huizenprijzen stijgen licht en ook de werkgelegenheid lijkt te verbeteren. Deze effecten zijn met enige vertraging zichtbaar in de kredietportefeuille van Van Lanschot. Voor hypotheken, overige particuliere kredietverlening en MKB-leningen stabiliseert de kredietkwaliteit en zijn de kredietverliezen lager dan in 2013. De portefeuille met vastgoedfinancieringen staat echter voor een aantal typen vastgoed – in lijn met de ontwikkelingen in de markt – nog onder druk. Van Lanschot volgt de economische ontwikkelingen nauwgezet en hanteert een terughoudend kredietrisicobeleid.

Het concentratierisico in de gehele kredietportefeuille is relatief beperkt en in 2014 verder afgenomen. De tien grootste relaties hadden ultimo 2014 een gezamenlijk krediet van € 367 miljoen (ultimo 2013: € 487 miljoen). Ultimo 2014 had circa 85,2% van alle kredietnemers een krediet kleiner dan € 10 miljoen (ultimo 2013: 85,0%). Om het concentratierisico en de impact daarvan op het resultaat van Van Lanschot zoveel mogelijk in te perken, voeren wij een actief beleid op reductie van de grootste limieten. Strengere acceptatiecriteria voor nieuwe kredieten en gedisciplineerd kredietbeheer voor bestaande relaties waarborgen de kwaliteit van de kredietportefeuille.

De Asset Quality Review (AQR) van de Corporate Banking-portefeuille van MKB-leningen en vastgoedfinancieringen die eind 2013/begin 2014 mede door CBRE is uitgevoerd, in overleg met De Nederlandsche Bank (DNB), bevestigt dat er geen aanleiding is om de voorzieningen op deze leningen te verhogen. Het kapitaal dat gerelateerd is aan dit deel van de leningenportefeuille is bovendien de komende vijf jaar ruim voldoende in de gehanteerde macro-economische stress-scenario's.

Hypotheken

Ongeveer de helft van de kredietportefeuille van Van Lanschot bestaat uit hypotheken aan voornamelijk vermogende particulieren. Onze portefeuille wijkt af van de gemiddelde Nederlandse hypotheekportefeuilles. Zo is het gemiddelde hypotheekbedrag van circa € 440.000,- aanzienlijk hoger dan bij andere hypotheekaanbieders en daardoor iets gevoeliger voor waardedalingen van de onderliggende woningen. De gewogen gemiddelde Loan-to-Value (LTV)-ratio van de hypotheekportefeuille heeft zich in 2014 gestabiliseerd en bedroeg ultimo 2014 80% (ultimo 2013: 81%). De LTV-ratio stabiliseert zich doordat huizenprijzen over het algemeen niet meer verder dalen en doordat klanten, gedreven door de lage rente op spaargelden en fiscale maatregelen, meer aflossen op hun hypotheek. Voor 2015 hanteert Van Lanschot een groeistrategie voor hypotheken, voor met name klanten met een specifieke inkomens- of vermogenssituatie.

Voor het monitoren en beheren van het kredietrisico van hypotheken hanteert Van Lanschot zogenoemde Advanced-Internal Ratings Based (A-IRB)-modellen, waarmee kredietverliezen nauwkeurig kunnen worden voorspeld. Deze modellen zijn goedgekeurd door DNB en worden periodiek onafhankelijk gevalideerd.

In 2015 voert DNB een AQR voor hypotheken uit bij kleine en middelgrote banken, waaronder Van Lanschot.

Overige kredietverlening Private Banking

Dit deel van de kredietportefeuille betreft kredietverlening aan vermogende particulieren, bijvoorbeeld in de vorm van de financiering van een tweede woning of het verschaffen van rekening-courantkrediet. Ook zakelijke activiteiten die passen binnen het relatiemodel van Private Banking, zoals het financieren van investeringen van familiebedrijven, business professionals & executives en healthcare professionals, vallen in deze categorie. De gemiddelde kredietomvang bedraagt circa € 433.000,-.

Begin 2014 is Van Lanschot voor het deel van deze portefeuille met een leningomvang tot € 2 miljoen overgestapt naar de A-IRB methode. Hierdoor is de kapitaalvereiste met enkele tientallen miljoenen gedaald. Voor het restant van de overige particuliere kredietverlening berekent Van Lanschot de risicogewogen activa op basis van het zogenoemde Foundation-Internal Ratings Based (F-IRB)-model.

MKB-leningen

In lijn met de strategie is de portefeuille MKB-leningen in 2014 verder afgebouwd. Deze afbouw is met name gerealiseerd door herfinanciering door andere banken of via factoring- en leasingconstructies. De afbouw is gerealiseerd in alle risicocategorieën.

De portefeuille van MKB-leningen toont een beperkte daling van de kredietkwaliteit. Deze daling wordt veroorzaakt doordat de kwaliteit van bestaande kredieten daalt, en niet door een snellere afbouw van kredieten van betere kwaliteit. De MKB-leningen zijn goed gediversifieerd over sectoren. Er is geen dominante sector.

Corporate Banking - MKB kredietverlening
(100% = € 1,3 miljard)

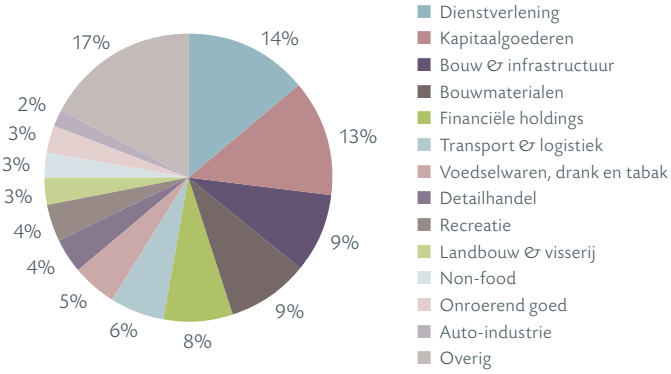

Voor het monitoren van de kredietrisico's op de MKB-portefeuille maakt van Lanschot gebruik van de F-IRB-methode. Dat betekent dat Van Lanschot een eigen geavanceerd model heeft voor de bepaling van de Probability of Default (PD), maar dat de Loss Given Default (LGD) door de regelgeving is voorgeschreven. Van Lanschot verwacht dat dit ook in de huidige marktomstandigheden voldoende conservatief is.

Vastgoedfinancieringen

De ontwikkeling van de Nederlandse vastgoedmarkt vertoont een gemengd beeld. Voor woningen en kantoren herstelt de vastgoedmarkt zich op A-locaties. Dit is nog niet het geval op andere locaties.

'De Nederlandse vastgoedmarkt is onrustig en sterk in beweging, met een stijgend aantal transacties maar ook een flinke polarisatie. We zien mooie transacties bij te verhuren woningcomplexen en kantoorruimtes op A-locaties, daar handhaven de prijsniveaus zich uitstekend. Maar we zien ook een duidelijke verslechtering qua bezettingsgraad van kantoren en winkelgebieden op minder aantrekkelijke locaties.'
***Désirée Theyse**, directeur Corporate Banking Vastgoed*

Onze portefeuille van vastgoedfinancieringen is in 2014 verder afgenomen, in lijn met de strategie. De portefeuille met vastgoedfinancieringen is goed gediversifieerd, verdeeld over bedrijfsruimten (40%), kantoren (29%), woningen (17%) en winkelpanden (13%). Het aandeel projectontwikkeling in de vastgoedfinancieringen is zeer beperkt. In het kader van de AQR van de Corporate Banking-portefeuille heeft onder meer CBRE de portefeuille van vastgoedfinancieringen beoordeeld.

CBRE heeft hierbij over deze portefeuille gezegd: *'When compared to what CBRE considers to be a regular Dutch property lender portfolio, VLB's collateral compares favourably due to a lower representation in offices, relatively more residential property and smaller higher quality (and thus more liquid) properties.'*

Onze vastgoedfinancieringen zijn veelal mede gebaseerd op de kwaliteit van de kredietnemer, in plaats van uitsluitend op het object. Om te kunnen bepalen in hoeverre een klant in staat is de rente en aflossing te kunnen betalen uit de huurstroom die voortkomt uit het commercieel vastgoed, wordt de Debt Service Coverage Ratio (DSCR) berekend. Van alle vastgoedfinancieringen heeft ultimo 2014 62% (ultimo 2013: 66%) een huurstroom die voldoende is om rente en aflossing te betalen (DSCR >1). Relaties met een DSCR <1 hebben vaak een andere inkomstenstroom om de betreffende verplichtingen na te komen.

Indien de risico's binnen de kredietportefeuille van Van Lanschot toenemen, signaleren we dat vroegtijdig en nemen we adequate maatregelen. Het niveau van de voorzieningen voor kredietverliezen is redelijk stabiel, nieuwe toevoegingen zijn ten opzichte van 2013 afgenomen.

Het benodigde kapitaal ter afdekking van het kredietrisico op vastgoedfinancieringen wordt primair volgens de F-IRB-methode berekend.

Onvolwaardige kredieten

Onvolwaardige kredieten zijn kredieten waarop een voorziening is getroffen. Ultimo 2014 betrof 5,8% van de kredietportefeuille onvolwaardige kredieten (2013: 4,8%). Hierop is een voorziening van 49% getroffen (2013: 54%). De specifieke voorzieningen komen hiermee uit op € 314 miljoen (€ 324 miljoen inclusief Incurred But Not Reported). De toevoeging aan de voorzieningen in 2014 is met € 76,0 miljoen (2013: € 102,4 miljoen) lager dan vorig jaar. Met name leningen in de zakelijke kredietportefeuille hebben bijgedragen aan de voorzieningen.

De toevoegingen aan de voorzieningen kunnen aanzienlijk worden beïnvloed door enkele grote kredieten, waardoor ze niet als representatief moeten worden beschouwd voor de ontwikkeling van de gehele portefeuille. De tien grootste voorzieningen bepalen 38% van de totale voorziening (ultimo 2013: 36%).
Zie ook hoofdstuk Risicobeheer in de jaarrekening, vanaf pagina 99.

'Als we kijken naar het absolute voorzieningenniveau, is er sprake van een gezonde ontwikkeling en een duidelijke daling ten opzichte van vorig jaar. Het bijzonder beheerboek lijkt uitgebodemd, in lijn met het voorzichtige herstel van de economie. Deze bedrijven zijn wel laatcyclisch: ze hebben echt tijd nodig om weer aan te klampen.'
***Gerard Boekhoven**, directeur Bijzonder Beheer*

Renterisico

Van Lanschot voert een behoedzaam rentebeleid en hanteert verschillende methoden om renterisico's te meten en te beheren. Enerzijds wordt het renterisico bezien vanuit het inkomensperspectief (*earnings*-benadering).

In dat geval wordt onderzocht wat de consequenties zijn van renteveranderingen op het rente-inkomen van Van Lanschot over een periode van één jaar. Van Lanschot maakt hiervoor gebruik van rentesimulaties.

Daarnaast wordt het renterisico bezien vanuit het vermogensperspectief (*economic value*-benadering). Dit geeft inzicht in veranderingen van de marktwaarde van alle activa, passiva en eigen vermogen als gevolg van renteveranderingen. Van Lanschot maakt hierbij onder andere gebruik van gap- en durationanalyse. De duration van het eigen vermogen is een risicomaatstaf voor de gevoeligheid van de waarde van het eigen vermogen op renteveranderingen.

Het jaar 2014 kenmerkt zich door historisch lage renteniveaus en daarmee samenhangend extra uitdagingen voor banken op gebied van renteresultaat en renterisico. De korte rente bevindt zich inmiddels rond het nulpunt en zowel DNB als de Europese Centrale Bank hanteren een negatieve depositorente. Deze ontwikkelingen compliceren het zoeken naar een optimale risicorendementsverhouding. Onze Asset- & Liabilitycommissie (ALCO) heeft actief gestuurd op de duration van het eigen vermogen, onder andere via mutaties in de beleggingsportefeuille en renteswaps. In 2014 heeft de duration zich bewogen in een bandbreedte tussen de twee en vijf jaar, in lijn met de *risk appetite*. Ultimo 2014 was de duration van het eigen vermogen drie jaar (ultimo 2013: vier jaar).

Met dynamische simulatie wordt het nettorente-inkomen gesimuleerd over een periode van één tot twee jaar, rekening houdend met de verwachte ontwikkeling van de balans en een voorspelling van de rentecurve. Met deze simulatie bepalen we de invloed van verscheidene scenario's op het rente-inkomen. De maximale verliezen in deze scenario's waren in 2014 relatief stabiel en bleven binnen de gestelde limieten.

Marktrisico

Van Lanschot loopt in beperkte mate marktrisico. Marktrisico vloeit voort uit de activiteiten voor klanten; Van Lanschot loopt geen marktrisico door handel voor eigen rekening. Zo worden bij Merchant Banking transacties in aandelen of gestructureerde producten uitgevoerd voor klanten en zorgen we voor liquiditeit. Dit kan ertoe leiden dat we tijdelijk een handelspositie hebben. Op het gebied van transacties in rentegerelateerde producten en vreemde valuta geldt hetzelfde voor Private Banking en Corporate Banking: bij het faciliteren van klanten kan tijdelijk een positie voor Van Lanschot ontstaan. Om Asset Management te ondersteunen participeren we in onze eigen fondsen, waardoor we onze belangen in overeenstemming brengen met die van klanten. Afhankelijk van het type marktrisico vindt monitoring op dag- of weekbasis plaats door Risk Management.

Operationeel risico

Operationele risico's vloeien voort uit ontoereikende of tekortschietende interne processen, mensen en systemen of door externe gebeurtenissen. We hebben diverse processen ingericht voor het signaleren van bedreigingen en de daarmee samenhangende risico's die nadelige gebeurtenissen zouden kunnen veroorzaken. Van Lanschot beschikt over een bankbreed operationeel risicomanagementraamwerk om deze risico's te beheersen. Hiermee wordt op periodieke basis de effectiviteit van de belangrijkste beheersmaatregelen getoetst.

Ontwikkelingen ten aanzien van IT

Van Lanschot is bezig met een omvangrijke transformatie naar een gespecialiseerde wealth manager. In dit kader vereenvoudigen we onze producten en processen om te komen tot een doelmatige organisatie, een efficiënte IT-infrastructuur en een gestroomlijnde backoffice. IT helpt om onze operationele processen en onze risico's goed op orde te brengen. Op het gebied van IT zijn onze doelstellingen:

- Vergroting van online mogelijkheden voor klanten met nieuwe diensten en online interactie.
- Verdere digitalisering en automatisering van werkprocessen.
- Migratie naar minder en goedkopere IT-platformen en applicaties.

Deze transformatie voeren wij stapsgewijs uit. De planning bevat helder gedefinieerde kortetermijndeliverables, in plaats van één groot implementatiemoment. Bij elke wijziging zijn de afdelingen die gebruik maken van de IT-oplossing nauw betrokken. We gebruiken technologie en toepassingen die zich bewezen hebben en standaardoplossingen waar mogelijk. Van Lanschot kiest partijen die als partner opereren. De transformatie veroorzaakt tijdelijk hogere veranderingskosten (*change cost*) om uiteindelijk de jaarlijkse kosten (*run cost*) te verlagen.

Ook wordt kennis verzameld over incidenten die zich hebben voorgedaan om de beheersing van belangrijke processen te verbeteren. De hoge mate van automatisering en de grote afhankelijkheid ervan zorgen ervoor dat de onderwerpen informatiebeveiliging en *business continuity* een belangrijke plaats innemen in het operationeel risicomanagement-raamwerk. Het beheersen van de met ICT samenhangende risico's wordt steeds belangrijker. Niet alleen wordt de afhankelijkheid van IT-systemen steeds groter, bijvoorbeeld door de toename in online dienstverlening, ook zien we sectorbreed steeds meer cybercriminaliteit. De afdeling Information Risk Management & Business Continuity Management speelt een actieve rol om risico's te identificeren, te rapporteren en te monitoren, met als doel ze te verlagen.

De verantwoordelijkheid voor het managen van de specifieke operationele risico's is conform het three-lines-of-defence-model bij het management van de afzonderlijke afdelingen en onderdelen gelegd, aangezien de risico's sterk uiteenlopen en de beheersing van risico's zo dicht mogelijk bij de bron moet plaatsvinden. De afdeling Operational Risk Management heeft een actieve en onafhankelijke rol bij het identificeren, meten, monitoren en beheersen van operationele risico's en rapporteert hierover aan het senior management. Operational Risk Management is bij Van Lanschot conform de Basel II Standardised Approach ingericht. Verder kennen we een *operational risk appetite* waar actief op gestuurd wordt. Bepaalde operationele risico's worden door Van Lanschot met verzekeringen afgedekt.

Compliancerisico

In de afgelopen jaren is het belang van een effectieve compliancestructuur voor onze kernactiviteiten groter geworden. De nog steeds toenemende omvang en complexiteit van wet- en regelgeving vraagt om eenduidige processen en procedures en voldoende bewustwording en discipline onder de medewerkers.

Waar potentiële compliance-issues zijn, doen we onderzoek en nemen we zo nodig maatregelen. In 2014 is extra aandacht besteed aan de awareness met betrekking tot het omgaan met vertrouwelijke informatie en de procedures die daarvoor gelden.

In het kader van de implementatie van de strategie is het product-aanbod in 2014 vereenvoudigd en zijn de servicemodellen Personal Banking/Evi, Private Banking en Private Office verder uitgerold. Tegelijkertijd zijn er diverse organisatorische veranderingen doorgevoerd. Bij deze implementatie is zorgvuldig aandacht besteed aan de compliance-aspecten van deze veranderingen. Tevens hebben we een aantal operationele processen vereenvoudigd, waarbij ook aandacht is besteed aan het efficiënt inrichten van complianceprocessen.

In 2014 is er onder meer aandacht besteed aan aanpassingen van het customer-due-diligence-beleid en de compliance-aspecten van beleggingsadvisering en hypotheekadvies.

Van Lanschot heeft geïnvesteerd in een systeem waarmee nog beter zicht kan worden gehouden op nationale en internationale wet- en regelgeving die op haar van toepassing is. Het waar mogelijk opnemen van vereisten uit wet- en regelgeving in processen en procedures en de inrichting van een *key controls framework* zorgt voor verbeterde rapportage over het naleven van wet- en regelgeving door Van Lanschot.

Liquiditeitsmanagement

Beleid en ontwikkelingen

Van Lanschot voert een behoudend liquiditeitsbeleid en streeft naar solide liquiditeitsbuffers. 2014 werd vooral gekenmerkt door een gestaag groeiende liquiditeitsbuffer en de instroom van spaargelden, onder meer via onze online spaar- en beleggings-propositie Evi. In het eerste kwartaal van 2014 heeft Van Lanschot € 200 miljoen aan additionele langetermijnfunding aangetrokken in de vorm van een vijfjaars *unsecured* obligatielening. Met het oog op de uitdagende renteomgeving hebben we kritisch gekeken naar de optimale risicorendementsverhouding binnen de beleggings-portefeuille die onderdeel uitmaakt van de liquiditeitsbuffer.

De procedures, processen en rapportages rondom liquiditeits-management komen samen in het Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP) dat jaarlijks door de toezichthouder wordt beoordeeld. Van Lanschot heeft in 2014 voortgebouwd op dit raamwerk en limieten waar nodig aangescherpt. De afdeling Financial Risk Management rapporteert dagelijks onafhankelijk van Treasury over de liquiditeitspositie en mutaties die voortvloeien uit de operationele activiteiten. De achttienmaands liquiditeits-forecast is in 2014 verder verfijnd en maakt integraal onderdeel uit van de sturingsinformatie. De liquiditeits-stresstesten zijn aangevuld met minimaal vereiste survivalperiodes en worden maandelijks besproken in de ALCO. Hieruit blijkt dat Van Lanschot structureel in staat is om zware stress-scenario's op te vangen.

Funding

Van Lanschot streeft naar een gebalanceerde fundingmix met voldoende diversificatie naar bronnen, producten en looptijden. Met de introductie van Evi is ook het aandeel van door het deposito-garantiestelsel gedekte spaargelden in onze fundingmix gestegen.

De fundingratio per ultimo 2014 bedraagt 95,3% (ultimo 2013: 81,3%). Dit betekent dat het grootste deel van de kredietportefeuille wordt gefinancierd met spaargelden en deposito's van klanten. Met het oog op de groeiende liquiditeiten voert Van Lanschot een afgewogen tarievenbeleid op basis van het type klant.

Fundingmix 2014
(100% = € 17,3 miljard)

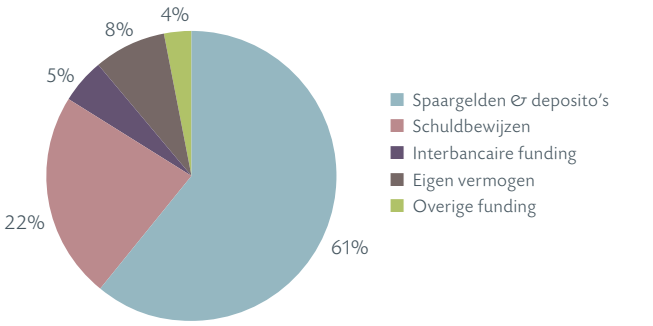

De aanwezigheid van Van Lanschot op de kapitaalmarkt was in 2014 in vergelijking met voorgaande jaren beperkt en bestond uit het aantrekken van € 200 miljoen in de vorm van een vijfjaars *unsecured* obligatielening. Daarnaast heeft Van Lanschot in 2014 voor € 350 miljoen deelgenomen aan de Targeted Long-Term Refinancing Operation (TLTRO). Gezien ons sterke fundingprofiel was het strikt genomen niet noodzakelijk om hier aan mee te doen. We hebben echter een zakelijke afweging gemaakt of we deze funding renderend konden investeren voor onze aandeelhouders. Van Lanschot zal haar fundingstrategie met gedekte en ongedekte kapitaalmarktfinanciering voortzetten.

De komende jaren ziet het aflossingsprofiel voor wholesale funding er als volgt uit.

Aflossingsprofiel (€ miljoen)

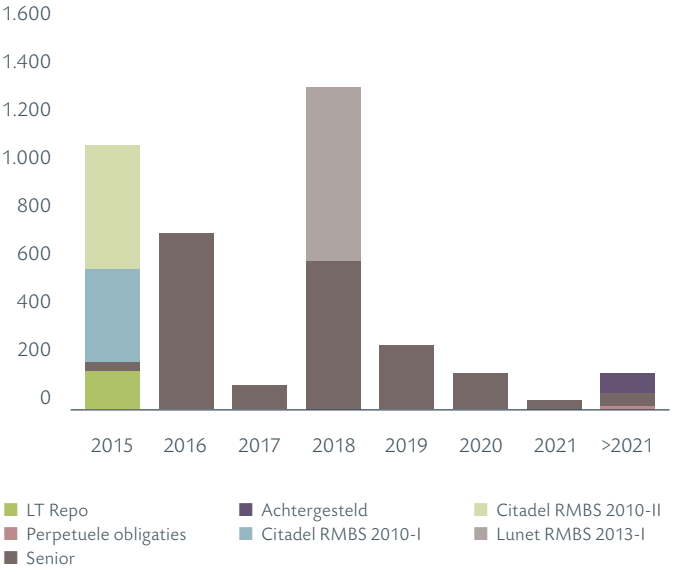

Beleggingsportefeuille

De beleggingsportefeuille wordt in het kader van asset- en liabilitymanagement met name aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden en bevat daarom met name liquide instrumenten met een laag risico. De beleggingsportefeuille van Van Lanschot bedroeg ultimo 2014 € 3,8 miljard (ultimo 2013: € 2,0 miljard). Door de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille en de instroom van spaargelden is de beleggingsportefeuille van Van Lanschot gegroeid. Deze is uitgebreid met Belgische en Nederlandse staatsobligaties, obligaties uitgegeven door de Europese investeringsbank, obligaties van West-Europese financiële instellingen en Asset Backed Securities.

Beleggings- en handelsportefeuille naar tegenpartij per 31/12/2014 (100% = € 3,8 miljard)

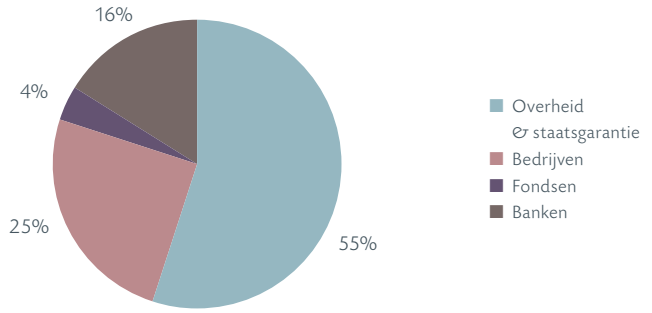

Beleggings- en handelsportefeuille naar rating per 31/12/2014 (100% = € 3,8 miljard)

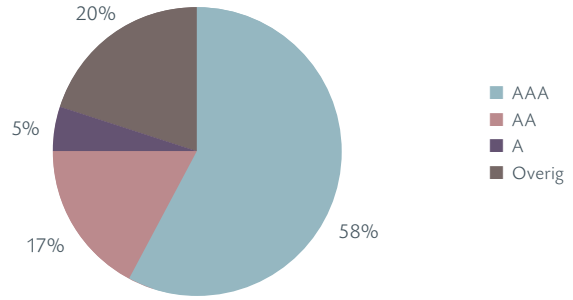

In 2014 heeft Van Lanschot, ter uitvoering van haar beleggingsstrategie, een *held-to-maturity*-portefeuille ingericht. De Common Equity Tier I-ratio is niet gevoelig voor de ontwikkeling van de marktwaarde van deze *held-to-maturity*-portefeuille. Deze portefeuille bedraagt ultimo 2014 € 0,5 miljard en bestaat uit Belgische staatsobligaties en obligaties van West-Europese genoteerde financiële instellingen.

Basel III-liquiditeitsratio's

Hoewel de Liquidity Coverage Ratio (LCR) en Net Stable Funding Ratio (NSFR) zich formeel nog in de monitoringfase bevinden, zijn beide ratio's stevig verankerd in het liquiditeitsrisicomanagement binnen Van Lanschot. Wettelijke eisen met betrekking tot de LCR worden met ingang van 1 oktober 2015 van kracht.

De LCR vormt een belangrijk kader voor de beleggingsportefeuille van Van Lanschot en de NSFR wordt meegenomen in de balansstrategie en -sturing. Recentelijk is de berekeningswijze van de NSFR aangepast door de Basel Committee. Deze aanpassing heeft Van Lanschot verwerkt in de berekening van de NSFR. Van Lanschot stuurt op een niveau van minimaal 100% voor beide ratio's en heeft diverse maatregelen beschikbaar om bij te sturen. Per ultimo 2014 bedroeg de LCR 125,1% (ultimo 2013: 151,3%) en de NSFR kwam uit op 114,3% (ultimo 2013: 102,9%).

Kapitaalmanagement

De solvabiliteitspositie van Van Lanschot is in 2014 verder verstevigd. De Common Equity Tier I-ratio (*phase-in*, inclusief de ingehouden winst over 2014) bedraagt per ultimo 2014 14,6% (ultimo 2013: 13,1%). Dezelfde ratio op *fully-loaded*basis bedraagt 13,4% (ultimo 2013: 10,5%). De Total Capital-ratio bedraagt 15,2% (ultimo 2013: 13,9%). De voornaamste redenen voor deze groei zijn: afbouw van risicogewogen activa (RWA), modeloptimalisaties en toevoeging van gerealiseerde winsten aan de reserves. De actieve afbouw van RWA is onderdeel van de afbouwstrategie voor Corporate Banking en is structureel van aard. De modeloptimalisaties hangen samen met de relatief late overstap naar de IRB-methode (2012) en betreffen primair de verbetering van datakwaliteit en het verfijnen van aannames. Het toetsingsvermogen is in 2014 per saldo niet gegroeid, de ingehouden winst wordt onder andere gecompenseerd door Basel III-effecten en de gevolgen van een herziening van de pensioenregeling. Van Lanschot ligt goed op koers voor haar strategische doelstelling van een Common Equity Tier I-ratio (*phase-in*) van minimaal 15% in 2017.

Ultimo 2014 bedroeg de leverageratio 5,3% (ultimo 2013: 5,1%). Deze is zeer hoog in vergelijking met andere Nederlandse banken. De minimumeis voor de leverageratio onder Basel III bedraagt 3%, maar het is nog niet duidelijk wat de eis voor Nederlandse banken zal worden. Ook in het geval de minimumeis voor Nederlandse banken wordt vastgesteld op 4% bevindt de leverageratio van Van Lanschot zich hier ruim boven.

Van Lanschot streeft naar een solide vermogenspositie en kijkt ook kritisch naar de samenstelling van de vermogenspositie en de fundingmix. In dit kader volgt Van Lanschot nauwgezet actuele marktontwikkelingen en nieuwe regelgeving. Een goed voorbeeld daarvan zijn de striktere eisen die sinds de crisis worden gesteld ter voorkoming van een bail-out van een bank. Bail-out is de maatschappelijk ongewenste situatie waarin de belastingbetaler betaalt voor het redden van een bank, zoals dat in de crisisjaren veelvuldig is voorgekomen. Bail-in is het tegenovergestelde; door het vermogen van banken om verliezen te absorberen te vergroten, worden verliezen gedragen door beleggers en niet door de belastingbetaler. Deze regels, die in vakkringen bekend staan onder de afkortingen MREL en TLAC, worden door Van Lanschot nauwgezet gevolgd. In haar kapitaal- en fundingplannen houdt Van Lanschot reeds rekening met de ontwikkelingen in de markt en (mogelijke) nieuwe regelgeving. Een goede balans tussen samenstelling van kapitaal- en fundingmix enerzijds en rendement op het eigen vermogen anderzijds is hierbij essentieel.

Ambitieus en realistisch

Ik werk sinds twee jaar bij Asset Management, waar ik me bezighoud met verantwoord beleggen en de implementatie van ESG-criteria. ESG staat voor environmental, social en governance. We zorgen ervoor dat we het vermogen van klanten op een verantwoorde manier beleggen.

Dat is belangrijk, omdat onze klanten dat willen en omdat we zelf graag iets goeds terugdoen voor de maatschappij. Bovendien kan betrokkenheid bij controversiële beleggingen leiden tot negatieve berichtgeving en reputatieschade. Daarbij komt nog eens dat ondernemingen met een verantwoorde bedrijfsvoering op de langere termijn beter renderen, bijvoorbeeld omdat ze minder betrokken zijn bij juridische procedures en schikkingen.

Als het gaat om verantwoord beleggen is onze gedrevenheid groot, maar zijn we ook realistisch. We pretenderen niet dat we eigenhandig de wereld kunnen veranderen, maar we kunnen wel een bijdrage leveren. We blazen niet te hoog van de toren bij het implementeren van ons beleid op het gebied van verantwoord beleggen. Het is een geïntegreerd onderdeel van ons beleggingsproces en we vinden het niet meer dan normaal dat we dit doen.

Onze beleggingen voldoen aan de criteria voor verantwoord beleggen. Daarnaast bieden we ook de mogelijkheid om een niveau verder te gaan: duurzaam beleggen. Daarbij worden bedrijven die actief zijn in bijvoorbeeld kernenergie, tabaksproductie, bont en alcohol, volledig uitgesloten. Die categorie is bijvoorbeeld erg interessant voor verenigingen en stichtingen.

Horizon geven aan vermogen past goed bij de langetermijnfocus van beleggen en het opbouwen van vermogen. Bij het meten van rendement zijn zowel financiële als niet-financiële aspecten belangrijk. Als we vandaag met succes in een mijnbouwbedrijf beleggen, maar dat bedrijf veroorzaakt schade aan het milieu, kan het goed zijn dat uiteindelijk substantiële voorzieningen moeten worden genomen voor het verbeteren van de afvalverwerking en het betalen van boetes en schikkingen. Als vermogensbeheerder met een langetermijnfocus kunnen we de niet-financiële aspecten niet negeren.

Marieke de Leede – director Responsible Investment bij Asset Management

Bericht van de Raad van Commissarissen

Voorwoord

De Raad van Commissarissen is verheugd over de positieve ontwikkelingen bij Van Lanschot in 2014. De financiële soliditeit is verder versterkt. Er is voortvarend en zorgvuldig verder gewerkt aan de uitvoering van de strategie.

Verslag toezichtstaken Raad van Commissarissen

Realisatie doelstellingen vennootschap

In 2013 is Van Lanschot gestart met de uitvoering van de strategische heroriëntatie. Als wealth manager gericht op behoud en opbouw van vermogen voor klanten ligt de focus op de kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking. De zakelijke kredietportefeuille wordt afgebouwd vanuit de afdeling Corporate Banking. In elke vergadering van de Raad van Commissarissen is de voortgang van de verschillende onderdelen van de strategische heroriëntatie uitgebreid besproken. Naast de voortgang bij Corporate Banking is veel aandacht besteed aan de herinrichting van Private Banking. Daarnaast heeft de Raad van Commissarissen overlegd over de aanpassing van het governance-model voor Van Lanschot. Met de introductie van een Executive Board vereenvoudigen wij ons bestuursmodel, waardoor de kernactiviteiten effectief en efficiënt kunnen worden aangestuurd.

Van Lanschot heeft ook in 2014 gewerkt aan de verbetering van de winstgevendheid, verdere versterking van de balans en kapitaalratio's en diversificatie van haar fundingprofiel. Dit leidde onder andere tot de herbevestiging van de creditratings door Fitch en Standard & Poor's (S&P) in de tweede helft van het jaar. S&P heeft de outlook voor Van Lanschot verhoogd naar stable. Eind 2013/begin 2014 heeft een Asset Quality Review plaatsgevonden van de MKB-leningen en de vastgoedfinancieringen waarvan de uitkomst zeer bevredigend was.

Opzet en werking interne risicobeheersing

De *risk appetite statement* wordt in de Raad van Commissarissen goedgekeurd. In de vergadering van november is de *risk appetite statement* voor 2015 goedgekeurd. Op regelmatige basis rapporteert de voorzitter van de Risicocommissie aan de Raad van Commissarissen over de bespreking in de Risicocommissie van de voornaamste risico's van Van Lanschot en Kempen & Co en de opzet en werking van de risicobeheersings- en controlesystemen. De Raad van Commissarissen heeft geconstateerd dat er sprake is van een goede risicostructuur en dat de risicobeheersings- en controlesystemen naar behoren werken.

Financiële verslaggeving

De financiële verslaggeving is regelmatig besproken in de vergaderingen van de Audit- en Compliancecommissie in aanwezigheid van de externe accountant, gevolgd door een terugkoppeling aan de voltallige Raad van Commissarissen. Bij de bespreking van de jaarcijfers in de vergadering van de Raad van Commissarissen was de externe accountant ook aanwezig. Er was geen sprake van verschil van inzicht.

Naleving wet- en regelgeving

De kwartaalrapportages van de afdeling Compliance zijn besproken in de vergaderingen van de Audit- en Compliance-commissie in aanwezigheid van de directeur Compliance.

In de Raad van Commissarissen is onder meer de rapportage van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) inzake Klantbelang Centraal besproken. Daarnaast is de Raad van Commissarissen regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot implementatie van nieuwe wet- en regelgeving.

Verhouding aandeelhouders

De Raad van Commissarissen heeft geconstateerd dat de verhouding van Van Lanschot met de aandeelhouders goed is. Hoewel het meest intensieve contact met de aandeelhouders via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) plaatsvindt, is soms ook bilateraal contact geweest met enkele institutionele grootaandeelhouders.

De Raad van Commissarissen vindt het positief dat sinds december 2014 Wellington Management Group een nieuwe aandeelhouder van Van Lanschot is. Dit is een vooraanstaande partij die zich richt op beleggingen met een langetermijnhorizon. Bovendien heeft Van Lanschot nu ook een grote internationale belegger als een van haar grotere aandeelhouders. De Raad van Commissarissen ziet deze stap als steun voor de uitvoering van onze strategie, waarin Wellington zich uitgebreid heeft verdiept.

Relevante aspecten verantwoord ondernemen

In de vergadering van september is de Raad van Commissarissen door de manager Verantwoord Ondernemen geïnformeerd over het uitsluitingsbeleid voor beleggingen. Daarnaast wordt jaarlijks over de evaluatie van het verantwoord kredietbeleid aan de Risicocommissie gerapporteerd. Zowel het Maatschappelijk Jaarverslag als het verantwoord kredietbeleid zijn te vinden op corporate.vanlanschot.nl/verantwoord.

Interne organisatie

Samenstelling Raad van Bestuur

In mei 2014 en oktober 2014 liepen de benoemingstermijnen af van respectievelijk Arjan Huisman (COO) en Constant Korthout (CFO en CRO). Beiden zijn op 15 mei 2014 herbenoemd als lid van de Raad van Bestuur voor een periode die duurt tot de jaarlijkse AvA van Van Lanschot NV die in 2018 gehouden zal worden. Daarnaast is op 15 mei 2014 Richard Bruens benoemd als lid van de Raad van Bestuur. Ook hij is benoemd voor een periode die duurt tot het einde van de dag van de jaarlijkse AvA van Van Lanschot NV die in 2018 gehouden zal worden. Richard Bruens is verantwoordelijk voor Private Banking. Ieko Sevinga is in november 2014 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Zijn arbeidsovereenkomst eindigt in mei 2015, als zijn benoemingstermijn afloopt. De Raad van Commissarissen is hem dankbaar voor zijn inzet en betrokkenheid bij Van Lanschot en Kempen & Co.

In verband met de beëindiging van de arbeidsovereenkomst van Ieko Sevinga is aan hem een vertrekvergoeding ter hoogte van een vast jaarsalaris toegekend, die na afloop van zijn dienstverband zal worden betaald.

Samenstelling Raad van Commissarissen

In mei 2014 liep de tweede benoemingstermijn van Godfried van Lanschot af. Godfried van Lanschot heeft zich beschikbaar gesteld voor een laatste termijn en is op 15 mei 2014 door de Algemene Vergadering herbenoemd als lid van de Raad van Commissarissen.

Abel Slippens is per 1 augustus 2014 afgetreden als lid van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen bedankt hem voor zijn inbreng in de Raad van Commissarissen. Met het oog op de transformatie die Van Lanschot doormaakt, heeft de Raad van Commissarissen besloten om het aantal leden te verlagen van zeven naar zes. Abel Slippens was benoemd op basis van het versterkt aanbevelingsrecht van de Ondernemingsraad. De Ondernemingsraad heeft te kennen gegeven dat hij graag Willy Duron wil aanbevelen voor benoeming als lid van de Raad van Commissarissen op basis van het verstrekt aanbevelingsrecht.
In mei 2015 lopen de benoemingstermijnen af van Tom de Swaan, Willy Duron en Heleen Kersten. Tom de Swaan en Willy Duron hebben acht jaar zitting gehad in de Raad van Commissarissen en zijn herbenoembaar voor nog één termijn. Beiden hebben laten weten graag in aanmerking te komen voor herbenoeming. Heleen Kersten heeft vier jaar zitting gehad in de Raad van Commissarissen. Sinds het einde van haar termijn als bestuurs-voorzitter van Stibbe is haar commissariaat bij Van Lanschot moeilijker verenigbaar met haar werkzaamheden als advocaat. Daarom is Heleen Kersten niet beschikbaar voor herbenoeming. De Raad van Commissarissen zal tijdens de AvA een opvolger voor haar voordragen.

Samenstelling en verslag commissies

Samenstelling

De Raad van Commissarissen heeft de onderstaande commissies ingesteld:

	Audit- en Compliancecommissie	Risicocommissie	Selectie- en Benoemingscommissie	Remuneratiecommissie
Tom de Swaan			● (vz)	●
Jos Streppel	● (vz)	●	●	●
Willy Duron	●	● (vz)		
Jeanine Helthuis		●	●	●
Heleen Kersten	●			
Godfried van Lanschot	●	●	●	● (vz)

In verband met het aftreden van Abel Slippens is de samenstelling van de Risicocommissie, de Selectie- en Benoemingscommissie en de Remuneratiecommissie in het verslagjaar gewijzigd. Het aantal leden van de Risicocommissie is teruggebracht tot vier leden.
In de Selectie- en Benoemingscommissie en de Remuneratie-commissie heeft Godfried van Lanschot zitting genomen in de plaats van Abel Slippens.

Deze commissies bereiden de besluitvorming van de Raad van Commissarissen voor ten aanzien van de desbetreffende onderwerpen. De Raad van Commissarissen blijft verantwoordelijk voor de besluiten die de commissies hebben voorbereid.

Audit- en Compliancecommissie

De Audit- en Compliancecommissie vergaderde in het verslagjaar vijfmaal in aanwezigheid van een delegatie van de Raad van Bestuur. De vergaderingen werden ook bijgewoond door de externe accountant, de directeur Group Audit, de directeur Financial Control en de directeur Compliance. De samenstelling van de commissie is niet gewijzigd. De Audit- en Compliancecommissie heeft de jaarcijfers, halfjaarcijfers en de gegevens voor de trading updates beoordeeld. De accountantsrapporten en de management letter van de externe accountant zijn besproken voordat deze behandeld werden in de vergadering van de voltallige raad.

Daarnaast besprak de commissie het jaarplan, de rapportages van Group Audit, het auditplan van de externe accountant, en het jaarplan en de rapportages van Compliance. Tevens is de aanpassing van het Reglement van de Audit- en Compliance-commissie besproken. Verder is er gesproken over de contacten met en de rapportages van De Nederlandsche Bank (DNB) en de AFM. De Audit- en Compliancecommissie heeft ook buiten aanwezigheid van de medewerkers van Van Lanschot overlegd met de externe accountant.

In het kader van de beoordeling van de kwaliteit en effectiviteit van de governance, risk management en internal control systems heeft de Audit- en Compliancecommissie kennis genomen van de kwartaalrapporten van de afdelingen Group Audit en Compliance. In de rapportages van Group Audit zijn de uitkomsten van onderzoeken naar het Risk & Controlframework, de implementatie en werking van IT-systemen, de beheersing van de kredietportefeuille en de impact van de strategie op de organisatie behandeld. In de kwartaalrapportages van Compliance kwamen onder meer onderwerpen als Klantbelang Centraal, beleggingsadvisering en -dienstverlening en customer-due-diligence aan de orde.

In het kader van de wettelijke verplichte roulatie van het accountantskantoor heeft de commissie gesproken over de selectie van een accountantskantoor voor Van Lanschot. Meer informatie hierover is opgenomen op de pagina's 59 en 60.

Risicocommissie

De Risicocommissie heeft in 2014 driemaal vergaderd. Bij de vergaderingen waren een delegatie van de Raad van Bestuur en vertegenwoordigers van de afdelingen Risk Management en Financial Risk Management aanwezig. Tijdens de vergaderingen is uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen op het gebied van kredietrisico, operationeel risico en markt- en renterisico.

In elke vergadering is de *risk-appetite*rapportage (die per kwartaal wordt opgesteld) besproken. De commissie besteedde aandacht aan de risicobereidheid van Van Lanschot en de mate waarin het actuele risicoprofiel daarmee in overeenstemming was.

Bij de bespreking van het kredietrisico heeft de commissie aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de kredietportefeuille als geheel en aan de ontwikkeling van de kredietvoorzieningen. Bovendien heeft de commissie, net als in voorgaande jaren, aandacht besteed aan de ontwikkeling van het kredietrisico in de portefeuille vastgoedfinancieringen. Er is in het bijzonder stilgestaan bij de uitkomsten van de Asset Quality Review van de Corporate Banking-portefeuille.

Op het gebied van operationeel risico zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de verdere implementatie van het *control framework*, de *loss database* en *action tracking*. De hierover aan de commissie uitgebrachte rapportages zijn verder verbeterd, waardoor het inzicht in de kans van het optreden van operationele verliezen en de impact van dergelijke mogelijke verliezen is toegenomen.

De ontwikkelingen op het terrein van rente- en marktrisico werden besproken op basis van durationanalyses, de ontwikkeling van de *value at risk* en uitgevoerde stresstests.

In de vergadering in november is de risicobereidheid voor 2015 besproken. Voor de uitgangspunten van de risicobereidheid van Van Lanschot verwijzen wij naar corporate.vanlanschot.nl/governance (onder Code Banken).

Selectie- en Benoemingscommissie

De Selectie- en Benoemingscommissie heeft in het verslagjaar tweemaal vergaderd. De commissie heeft gesproken over de omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Zij heeft de Raad van Commissarissen geadviseerd over de herbenoeming van de commissarissen waarvan de benoemingstermijn af zou lopen in 2015 en over de selectie van de opvolger voor Heleen Kersten in de Raad van Commissarissen.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie heeft in het verslagjaar zesmaal vergaderd. De commissie heeft onder meer gesproken over de beoordelingen van de leden van de Raad van Bestuur over 2013 en de individuele doelstellingen van de leden van de Raad van Bestuur voor 2014. Ook het Remuneratierapport over 2013 is besproken. Verder is er gesproken over de variabele beloningen over 2013 aan medewerkers van Van Lanschot en Kempen & Co.

Er is in 2014 een volledig nieuw beloningsbeleid voor heel Van Lanschot opgesteld dat voldoet aan de eisen die uit de nieuwe beloningswetgeving voortvloeien.

Dit beloningsbeleid is uitvoerig aan de orde gekomen in verschillende vergaderingen van de Remuneratiecommissie. Enkele aspecten van het beleid moeten nog worden uitgewerkt. Het nieuwe beloningsbeleid zal in 2015 van toepassing zijn. Daarnaast is er gesproken over de aanpassing van het beloningsbeleid voor de medewerkers van Kempen Capital Management BV (KCM). Dat beleid is aangepast op basis van de nieuwe regels die voortvloeien uit de Alternative Investment Fund Managers Directive (AIFMD).

Voor meer informatie over de beloning van de Raad van Bestuur verwijzen wij naar het Remuneratierapport, te vinden op corporate.vanlanschot.nl/jaarverslagen.

Kwaliteitsborging toezicht

Evaluatie Raad van Commissarissen

De jaarlijkse evaluatie van de Raad van Commissarissen vond in 2014 plaats met externe begeleiding. De uitkomsten zijn in een vergadering van de Raad van Commissarissen besproken. Er is vastgesteld dat de dynamiek in de Raad van Commissarissen goed is. Het frequente contact in 2014 heeft daaraan bijgedragen. Naar aanleiding van de evaluatie is onder meer afgesproken dat alle leden van de Raad van Commissarissen de vergadering over de jaarcijfers en de halfjaarcijfers van de Audit- en Compliance-commissie kunnen bijwonen. Ook is afgesproken om het informeel overleg van de Raad van Commissarissen uit te breiden. Belangrijke onderwerpen die in de Raad van Commissarissen zijn besproken zullen achteraf nog eens in een vergadering worden geëvalueerd. Voorts is besproken dat de Raad van Commissarissen meer aandacht zal besteden aan het leren kennen van de talenten binnen de organisatie.

Er is vastgesteld dat de samenstelling van de Raad van Commissarissen voldoet aan de profielschets. Dat geldt zowel op het gebied van geschiktheid en deskundigheid als op het gebied van diversiteit. Ook voldoet de samenstelling aan het bepaalde in hoofdstuk III.3 van de Nederlandse Corporate Governance Code.

De conclusie van de evaluatie was dat de Raad van Commissarissen goed functioneert.

Educatie

In 2014 hebben de leden van de Raad van Commissarissen en van de Raad van Bestuur deelgenomen aan het programma van permanente educatie. De onderwerpen waren *risk appetite*, Capital Requirements Directive IV (CRD) en beloningsregelgeving. De bijeenkomsten zijn positief geëvalueerd.

Onafhankelijkheid

In de toelichting op corporate governance (pagina 55) is informatie opgenomen over de onafhankelijkheid van de leden van de Raad van Commissarissen. Alle commissarissen voeren hun werkzaamheden onafhankelijk en kritisch uit. Mocht er bij een bepaald onderwerp sprake kunnen zijn van enig tegenstrijdig belang, dan neemt de betreffende commissaris niet deel aan de beraadslagingen en besluitvorming over dat onderwerp. Voor zover van toepassing zijn de best-practicebepalingen III.6.1 tot en met III.6.3 van de Nederlandse Corporate Governance Code nageleefd.

Vergaderingen

De Raad van Commissarissen heeft in de verslagperiode twaalf keer vergaderd. Geen van de commissarissen is frequent afwezig geweest. Drie commissarissen hebben ieder één vergadering niet bijgewoond. Drie commissarissen waren bij twee vergaderingen afwezig.

De Raad van Commissarissen heeft van de Raad van Bestuur en de externe accountant alle benodigde informatie gekregen om zijn taak te kunnen uitoefenen. Regelmatig waren medewerkers uit de organisatie bij een vergadering aanwezig om een onderwerp binnen hun werkgebied toe te lichten. De agenda's van de vergaderingen van de Raad van Commissarissen zijn voorbereid door de voorzitter van de Raad van Commissarissen in overleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur en de secretaris van de vennootschap.

Contacten met de Ondernemingsraad

Een lid van de Raad van Commissarissen woonde de overleg-vergaderingen van de Ondernemingsraad bij waarin de jaarcijfers en de halfjaarcijfers werden toegelicht en waarin de algemene gang van zaken bij Van Lanschot werd besproken. Het overleg met de Ondernemingsraad verliep constructief. Daarnaast hebben de commissarissen die op basis van het versterkt aanbevelingsrecht van de Ondernemingsraad zijn benoemd eveneens twee keer met de Ondernemingsraad gesproken.

Jaarrekening

De Raad van Commissarissen heeft de jaarrekening na controle door Ernst & Young Accountants LLP goedgekeurd. De controle-verklaring is opgenomen op pagina 216. Wij stellen de Algemene Vergadering voor de jaarrekening 2014 vast te stellen en de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen kwijting te verlenen voor het door de Raad van Bestuur gevoerde beleid, respectievelijk voor het door de Raad van Commissarissen uitgeoefende toezicht.

Tot slot

De Raad van Commissarissen is dankbaar voor alle niet aflatende inspanningen die door het management en de medewerkers van Van Lanschot en haar dochtermaatschappijen in het afgelopen jaar zijn geleverd.

's-Hertogenbosch, 9 maart 2015

Raad van Commissarissen

Tom de Swaan, *voorzitter*
Jos Streppel, *vicevoorzitter*
Willy Duron
Jeanine Helthuis
Heleen Kersten
Godfried van Lanschot

Kracht van de combinatie

Tweeënhalfjaar geleden ben ik bij Van Lanschot begonnen als commercieel trainee. Inmiddels werk ik als junior banker bij Private Office. Onze afdeling richt zich op topondernemers en particuliere relaties met een vrij belegbaar vermogen boven de € 10 miljoen.

Bij de dienstverlening aan onze klanten hebben we het eigenlijk altijd over maatwerk, waarbij we te maken hebben met specifieke, complexe vraagstukken op het gebied van vermogensstructurering, beleggingsoplossingen en financieringsvraagstukken. Tegelijkertijd ben je de contactpersoon van de klant en bespreek je regelmatig hele persoonlijke onderwerpen. Het is aan ons om goed te luisteren en te begrijpen wat iemand daadwerkelijk beweegt. Die combinatie van het vakinhoudelijke en het menselijke element in dit vak vind ik leuk.

Het centraal stellen van de klant betekent voor mij: handelen in het belang van de klant. Dat kan betekenen dat je een klant op bepaalde risico's moet wijzen en soms nee moet kunnen zeggen. We moeten goed begrijpen dat we op financieel gebied over een kennisvoorsprong beschikken: wij verdiepen ons dag in dag uit in onderwerpen waar veel van onze klanten maar een paar keer in hun leven mee te maken krijgen.

Wat Van Lanschot in mijn ogen onderscheidt is de persoonlijke benadering en de sterke betrokkenheid bij onze klanten. Dat zag ik ook intern, toen ik solliciteerde. Naast met mensen van HRM sprak ik met bankiers, kantoordirecteuren en met het management. Die betrokkenheid zie je ook terug in de tijd die wordt vrijgemaakt voor onze klanten.

Een ander uniek onderdeel van onze propositie is de samenwerking met Kempen & Co. Al die kennis en ervaring vanuit de institutionele advisering is ook beschikbaar voor onze particuliere klanten. De kracht van die combinatie mogen we wat mij betreft nog veel meer uitdragen.

Wieke Maarleveld – junior banker bij Private Office

Corporate Governance

De belangrijkste aspecten van de corporate governance van Van Lanschot worden hieronder uiteengezet.
Op corporate.vanlanschot.nl/governance zijn de statuten, diverse reglementen en overige documentatie over corporate governance te vinden.

De corporate governancestructuur

De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn samen verantwoordelijk voor de corporate governancestructuur van Van Lanschot NV. Een goede corporate governance is een voorwaarde voor het efficiënt en effectief realiseren van gestelde doelen, zorgt voor een adequate beheersing van risico's en voor een weloverwogen afweging van de belangen van alle betrokkenen zoals de aandeelhouders, werknemers en klanten van Van Lanschot.

Van Lanschot NV is een beursgenoteerde naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Van Lanschot heeft een zogenaamd *two tier board model.* De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het besturen van de vennootschap. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De Raad van Commissarissen adviseert de Raad van Bestuur bij de uitoefening van zijn taak.
Van Lanschot is een structuurvennootschap. Dit houdt in dat de Raad van Commissarissen naast hiervoor genoemde taken tevens belast is met de benoeming en het ontslag van het bestuur en met de goedkeuring van bepaalde bestuursbesluiten. De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen leggen verantwoording af aan de Algemene Vergadering van de vennootschap.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is belast met het besturen van de vennootschap. Dit betekent onder andere dat zij verantwoordelijk is voor het opstellen en realiseren van de doelstellingen, de strategie met het bijbehorende risicoprofiel, de resultaten-ontwikkeling en de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. Van Lanschot NV houdt alle aandelen van F. van Lanschot Bankiers NV. De Raad van Bestuur van Van Lanschot NV vormt tevens de Raad van Bestuur van F. van Lanschot Bankiers NV. De Raad van Commissarissen geeft de Algemene Vergadering kennis van een voorgenomen benoeming van een bestuurder. Een bestuurder wordt benoemd door de Raad van Commissarissen voor een periode van maximaal vier jaar. De Raad van Commissarissen kan een lid van de Raad van Bestuur te allen tijde ontslaan, maar ontslaat een bestuurder niet totdat de Algemene Vergadering over het voorgenomen ontslag is gehoord.

De samenstelling en het functioneren van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur moet uit ten minste twee leden bestaan. Het aantal leden wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen. De samenstelling van de Raad van Bestuur is gedurende 2014 gewijzigd. Karl Guha (voorzitter), Constant Korthout en Arjan Huisman zijn het hele jaar lid van de Raad van Bestuur geweest. Richard Bruens is per 15 mei 2014 benoemd als lid van de Raad van Bestuur.
Ieko Sevinga is op 13 november 2014 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Zijn arbeidsovereenkomst eindigt op 13 mei 2015.

Er wordt gestreefd naar een complementaire samenstelling van de Raad van Bestuur met een voldoende mate van diversiteit. Diversiteit heeft betrekking op aspecten zoals geslacht, kennis, ervaring, vaardigheden en persoonlijkheid. Bij de invulling van een vacature in de Raad van Bestuur wordt met diversiteit rekening gehouden bij het zoeken naar de meest geschikte kandidaat.
Er wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van de zetels in de Raad van Bestuur over mannen en vrouwen (minimaal 30% mannen, minimaal 30% vrouwen). Bij de profielschets voor vacatures in de Raad van Bestuur wordt met dit streven rekening gehouden. Uitgangspunt is dat de meest geschikte kandidaat voor de vacature wordt benoemd. Tot op heden is er bij de afweging van alle relevante selectiecriteria nog geen vrouw als lid van de Raad van Bestuur benoemd.

De Raad van Commissarissen bespreekt ten minste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur het functioneren van de Raad van Bestuur als college en het functioneren van de individuele leden van de Raad van Bestuur, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden.
De Raad van Commissarissen stelt de beloning en de verdere arbeidsvoorwaarden van de leden van de Raad van Bestuur vast met inachtneming van het beloningsbeleid dat door de Algemene Vergadering is vastgesteld. In 2014 zijn geen besluiten genomen tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders speelden die van materiële betekenis voor Van Lanschot en/of het desbetreffende lid van de Raad van Bestuur waren.

Raad van Commissarissen

Bij de uitoefening van zijn taken richt de Raad van Commissarissen zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV vormt tevens de Raad van Commissarissen van F. van Lanschot Bankiers NV.
De leden van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV worden benoemd door de Algemene Vergadering. De benoeming van deze commissarissen gebeurt overeenkomstig het bepaalde in artikel 158 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna de leden kunnen worden herbenoemd. De maximale zittingsduur van commissarissen bedraagt twaalf jaar. Dit is in overeenstemming met best-practicebepaling III.3.5 van de Nederlandse Corporate Governance Code. Een commissaris kan slechts worden ontslagen door de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam, met inachtneming van artikel 161 lid 2 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Daarnaast kan de Algemene Vergadering op de wijze zoals bepaald in artikel 161a van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, het vertrouwen in de Raad van Commissarissen opzeggen. Dit besluit leidt tot het onmiddellijk ontslag van de leden van de Raad van Commissarissen.

Samenstelling en functioneren van de Raad van Commissarissen en zijn commissies

De Raad van Commissarissen bestaat uit ten minste drie leden en ten hoogste negen. Het aantal leden van de Raad van Commissarissen wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft na het aftreden van Abel Slippens als commissaris per 1 augustus 2014 besloten het aantal leden van zeven naar zes te verlagen. Dit aantal acht de Raad van Commissarissen voldoende om zijn taken goed te kunnen uitoefenen. De Raad van Commissarissen heeft een profielschets[1] opgesteld voor zijn omvang en samenstelling. Bij het opstellen daarvan wordt rekening gehouden met de aard van de onderneming van Van Lanschot en haar dochtermaatschappijen en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen streeft naar complementariteit en diversiteit in zijn samenstelling. In de profielschets van de Raad van Commissarissen is opgenomen dat hierbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met een evenwichtige verdeling van de zetels van de Raad van Commissarissen over vrouwen en mannen. Er wordt gestreefd naar een zodanige verdeling van de zetels van de Raad van Commissarissen dat minimaal 30% van de zetels wordt bezet door vrouwen en minimaal 30% door mannen. Thans bestaat de Raad van Commissarissen voor een derde uit vrouwen en twee derde uit mannen, waarmee aan dit streven voldaan is.

Om de besluitvorming door de Raad van Commissarissen voor te bereiden heeft de Raad van Commissarissen uit zijn midden vier commissies ingesteld: de Audit- en Compliancecommissie, de Risicocommissie, de Remuneratiecommissie en de Selectie- en Benoemingscommissie. Deze commissies adviseren de Raad van Commissarissen op de tot hun aandachtsgebied behorende onderwerpen. Voor meer informatie over deze commissies en de samenstelling daarvan, verwijzen wij naar de pagina's 50 en 51 van het Bericht van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen bespreekt ten minste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur zijn eigen functioneren, dat van zijn commissies en dat van de individuele leden van de Raad van Commissarissen en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Eén keer per drie jaar beoordeelt de Raad van Commissarissen onder onafhankelijke begeleiding het functioneren van de Raad van Commissarissen. Informatie hierover is opgenomen in het bericht van de Raad van Commissarissen op de pagina's 49 t/m 52.

Tijdens de vergadering van de Raad van Commissarissen van 10 april 2014 is de relatie met LDDM Holding kort aan de orde geweest buiten aanwezigheid van Godfried van Lanschot. Voorzover van toepassing zijn de best-practicebepalingen III.6.1 tot en met III.6.3 van de Nederlandse Corporate Governance Code nageleefd.

De beloning van de leden van de Raad van Commissarissen wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering.

De Nederlandse Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code[2] (de Code) is van toepassing op Van Lanschot NV. Van Lanschot voldoet aan de Code, en wijkt gemotiveerd af van best-practicebepaling II.2.5, III.2.1 en III.5.13. Bepaling II.2.5 van de Code bepaalt onder andere dat aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot ten minste het einde van het dienstverband als deze periode korter is. Voor de voorwaardelijke en onvoorwaardelijke certificaten van gewone aandelen A die als variabele beloning aan de leden van de Raad van Bestuur worden toegekend, geldt een lock-upperiode tot vijf jaar na toekenning van de certificaten van gewone aandelen A. Op het moment van het onvoorwaardelijk worden van deze certificaten van aandelen mag een zodanig aantal onvoorwaardelijke certificaten van aandelen verkocht worden dat nodig is ter compensatie van het bedrag aan af te dragen loonbelasting over de onvoorwaardelijk verkregen certificaten van aandelen. Op dit punt wordt afgeweken van best-practicebepaling II.2.5. De Monitoring Commissie Corporate Governance Code is van mening dat deze motivatie om op dit punt af te wijken van deze bepaling van de Code acceptabel is. De uitleg sluit ook aan bij de uitleg die De Nederlandsche Bank geeft aan de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2014.

Bepaling III.2.1 van de Code geeft onder meer aan dat alle commissarissen, met uitzondering van maximaal één persoon, onafhankelijk zijn in de zin van best-practicebepaling III.2.2. Van Lanschot heeft thans twee commissarissen die als niet-onafhankelijk kunnen worden beschouwd in de zin van best-practicebepaling III.2.2 van de Code.

De Algemene Vergadering heeft Godfried van Lanschot op voordracht van de Raad van Commissarissen als commissaris benoemd (voor het eerst in 2006, hij is herbenoemd in 2010 en 2014). LDDM Holding BV heeft een aanbevelingsrecht aan de Raad van Commissarissen voor de voordracht van één commissaris op grond van de aandeelhoudersovereenkomst die Van Lanschot met LDDM Holding heeft gesloten. Godfried van Lanschot is door aandeelhouder LDDM Holding als commissaris aanbevolen aan de Raad van Commissarissen. Heleen Kersten is als advocaat en partner werkzaam bij Stibbe. De Corporate Governance Code bepaalt dat als het kantoor waaraan een commissaris als adviseur verbonden is, in het jaar voorafgaand aan de benoeming van deze commissaris, advieswerkzaamheden voor de betreffende vennootschap heeft verricht, die commissaris niet als onafhankelijk geldt (best-practicebepaling III.2.2 onder c. van de Code). Stibbe is een van de advocatenkantoren waarmee Van Lanschot werkt. Hierdoor zou Heleen Kersten als niet-onafhankelijke commissaris kunnen worden beschouwd. Van Lanschot is van mening dat Heleen Kersten een zeer geschikte commissaris is die vanwege haar kennis en ervaring veel toegevoegde waarde voor Van Lanschot heeft. Daarom acht de Raad van Commissarissen deze afwijking redelijk.

Bepaling III.5.13 bepaalt dat als de remuneratiecommissie voor haar taken gebruik maakt van de diensten van een remuneratieadviseur, zij er zich van verzekert dat de desbetreffende adviseur geen advies verstrekt aan de bestuurders van de vennootschap.

1 De profielschets is te vinden op corporate.vanlanschot.nl/bestuurentoezicht.
2 De Nederlandse Corporate Governance Code kan worden gedownload op www.commissiecorporategovernance.nl.

Op advies van de Remuneratiecommissie heeft de Raad van Commissarissen de benchmarkvergelijking van de beloning van de leden van de Raad van Bestuur laten verrichten door Hay Group. Hay Group heeft daaraan voorafgaand ook een benchmarkvergelijking gemaakt van de beloning van de medewerkers van Van Lanschot en Kempen & Co, in het kader van de herziening van het beloningsbeleid van de groep. De Raad van Commissarissen heeft eveneens van Hay Group gebruik gemaakt, omdat Hay Group al inzicht had in de overige beloningen bij Van Lanschot en Kempen & Co en daardoor bekend was met de organisatie. Daarnaast is van belang dat Hay Group gespecialiseerd is in benchmarkonderzoeken binnen de financiële dienstverlening en het bankwezen. Daardoor is Hay Group in staat om een adequaat, objectief en onderbouwd nationaal en internationaal data-onderzoek te doen ten behoeve van de benchmarkvergelijking van de beloning van de Raad van Bestuur.

De Code Banken

De Code Banken[3], die door de Nederlandse Vereniging van Banken is opgesteld, is op 1 januari 2010 in werking getreden. De Code Banken bevat principes op het gebied van Klantbelang Centraal, risicomanagement en audit, governance (de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur) en beloningsbeleid.

De Code Banken is van toepassing op alle banken die beschikken over een bankvergunning verleend op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft). De Code Banken is vernieuwd. De vernieuwde Code Banken is op 1 januari 2015 in werking getreden. Iedere bank vermeldt elk jaar op welke wijze zij de Code in het voorgaande jaar heeft toegepast. Over het boekjaar 2014 wordt gerapporteerd hoe de Code Banken die in 2014 gold, is toegepast.

Toepassing van de Code Banken

Van Lanschot past de Code Banken toe bij F. van Lanschot Bankiers NV en Kempen & Co NV, de twee dochtermaatschappijen die in Nederland een bankvergunning hebben. Daarnaast past Van Lanschot de Code Banken ook toe bij F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG, haar buitenlandse dochtermaatschappij met een bankvergunning. Hierbij wordt rekening gehouden met de lokale wet- en regelgeving en/of de praktische omstandigheden die verband houden met de beperkte schaalgrootte van deze (buitenlandse) dochters van Van Lanschot.

Op corporate.vanlanschot.nl/governance wordt op hoofdlijnen uiteengezet welke activiteiten Van Lanschot in het kader van de implementatie heeft ondernomen. Daarnaast is een overzicht opgenomen waarin per artikel van de Code Banken uiteengezet is op welke manier F. van Lanschot Bankiers NV invulling geeft aan de Code Banken. De informatie hierover op de website vormt een integraal onderdeel van deze paragraaf. Van Lanschot voldoet aan de Code Banken. Voor de uitleg voor het afwijken van bepaling 6.3.4 van de Code Banken verwijzen wij naar hetgeen hiervoor staat vermeld in de paragraaf De Nederlandse Corporate Governance Code bij best-practicebepaling II.2.5 van de Code.

Voor de toepassing van de Code Banken bij Kempen & Co verwijzen wij naar de website van Kempen & Co (www.kempen.nl/over-kempen/corporate-governance).

Kapitaalstructuur en aandelen

Het maatschappelijk kapitaal van Van Lanschot NV bestaat uit 135 miljoen aandelen met elk een nominale waarde van € 1,-, dat is onderverdeeld in gewone aandelen A, gewone aandelen B en preferente aandelen C. Per 31 december 2014 stonden er 41.016.668 gewone aandelen A uit. Het uitstaande kapitaal is ten opzichte van het uitstaande kapitaal per 31 december 2013 niet gewijzigd; niet in aantal en niet in het soort aandelen dat uitstaat. Het uitstaande kapitaal bestaat voor 100% uit gewone aandelen A. In 2014 hebben er geen gewone aandelen B en geen preferente aandelen C uitgestaan.

Certificaten van aandelen

Alle geplaatste gewone aandelen A worden gehouden door Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (de Stichting). De Stichting heeft daartegenover certificaten uitgegeven die sinds 1999 zijn genoteerd op de officiële markt van Euronext Amsterdam. Een certificaat kan zonder enige beperking worden omgewisseld voor het onderliggende aandeel. Hiervoor kunnen administratiekosten in rekening worden gebracht. De Stichting geeft, in lijn met de Code, te allen tijde een volmacht aan certificaathouders om het stemrecht te kunnen uitoefenen. Voor aandelen waarvoor de Stichting geen stemvolmacht aan certificaathouders heeft gegeven en waarvoor ook geen steminstructies zijn gegeven, bepaalt het bestuur van de Stichting hoe wordt gestemd. Het bestuur van de Stichting bestaat momenteel uit drie leden en is onafhankelijk van Van Lanschot. Het benoemt zijn eigen leden, zonder dat daarvoor de goedkeuring van Van Lanschot nodig is. De eigen activiteiten beschrijft het bestuur van de Stichting in een rapport, dat is opgenomen op pagina 220 van dit jaarverslag.

Stichting preferente aandelen C Van Lanschot

Tussen de Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot en Van Lanschot NV is een calloptieovereenkomst gesloten waarbij de Stichting het recht heeft verkregen preferente aandelen C te nemen. De bevoegdheid van de Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot om preferente aandelen C te nemen, na uitgifte daarvan, is maximaal 100% van het vóór de uitoefening van de optie geplaatste kapitaal van Van Lanschot NV, verminderd met één. De periode waarbinnen een Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) zal worden gehouden waarvoor een voorstel tot intrekking van de preferente aandelen zal worden geagendeerd, bedraagt twaalf maanden. De volgende omstandigheden kunnen aanleiding geven tot de uitgifte van preferente aandelen C:

- Een concentratie van (certificaten van) aandelen in Van Lanschot door opkoop ter beurze of overname van pakketten, anders dan als pure belegging.
- Fusiebesprekingen die niet tot overeenstemming leiden.
- Al of niet in combinatie met de voorgenoemde omstandigheden, de aankondiging van een openbaar bod.
- Een agenderingsvoorstel door een aandeelhouder dat potentieel bedreigend is voor de continuïteit, identiteit en/of zelfstandigheid van Van Lanschot.

3 De Code Banken kan worden gedownload op www.nvb.nl, onder publicaties, Code Banken 2010.

Aandelenplannen

Van 2008 tot en met 2012 heeft Van Lanschot een aandelenplan gekend. Dit aandelenplan bood medewerkers de gelegenheid om een keer per jaar voor een gemaximeerd bedrag certificaten van gewone aandelen A Van Lanschot (hierna: aandelen) te kopen met een korting van 20% ten opzichte van de dan geldende koers van het aandeel. De met korting gekochte aandelen worden vier jaar geblokkeerd, waarna ze vrij verhandelbaar zijn. Ze kunnen dan worden verkocht tegen de dan geldende koers van het aandeel Van Lanschot. Daarnaast ontvangt de deelnemer na vier jaar een uitkering, mits de medewerker nog in dienst is van Van Lanschot. Van 1989 tot en met 2006 heeft Van Lanschot een aandelen-optieplan gekend. Vanaf 2003 gold een looptijd van zeven jaar.

In België is deze termijn voor een aantal optieseries verlengd met vijf jaar. Per 31 december 2014 bedroeg het aantal uitstaande optierechten 12.447. Tegenover de verplichtingen uit hoofde van deze optierechten houdt Van Lanschot aandelen aan. In de verplichtingen van Van Lanschot uit hoofde van aandelen- en optieplannen wordt primair voorzien door gebruik te maken van de voorraad aandelen en door de uitgifte van nieuwe aandelen.

In 2010 is voor een groep medewerkers van Kempen & Co NV een managementinvesteringsplan (MIP) geïntroduceerd. Met dit plan wordt beoogd om professionals te behouden, aan te trekken en voor de lange termijn te binden. Het plan maakt het voor deze groep medewerkers mogelijk om met eigen middelen indirect te investeren in aandelen en winstbewijzen van Kempen & Co. Deze aandelen en winstbewijzen geven recht op een uitkering die afhankelijk is van de nettowinst van Kempen & Co. Van Lanschot houdt 100% van de zeggenschap over Kempen & Co.

Deelnemingen in Van Lanschot NV waarvoor een meldingsplicht bestaat ingevolge afdeling 5.3.3 Wft

Aandeelhouder	Meldingsdatum	Belang
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	24/05/2013	97,61%

Certificaathouder	Meldingsdatum	Belang
Delta Lloyd NV	06/05/2011	30,35%
Rabobank Nederland	31/12/2012	12,09%
Stichting Pensioenfonds ABP (via APG Algemene Pensioen Groep NV)	03/02/2010	12,06%
Wellington Management Group LLP	15/12/2014	9,90%
LDDM Holding BV	03/06/2014	9,76%
SNS Reaal Groep NV	01/11/2006	7,43%

De vermelde percentages zijn de door de desbetreffende aandeelhouder of certificaathouder bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) gemelde belangen op de genoemde data. Het is daardoor mogelijk dat de gemelde belangen afwijken van de huidige belangen van de desbetreffende aandeelhouder of certificaathouder. Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot houdt inmiddels 100% van de gewone aandelen A.

In 2014 hebben geen transacties plaatsgevonden tussen Van Lanschot en een natuurlijke persoon of rechtspersoon die ten minste 10% van de aandelen in Van Lanschot houdt en die van materiële betekenis zijn voor Van Lanschot en/of voor de betreffende persoon.

Rechten van aandeelhouders

Omdat er momenteel uitsluitend gewone aandelen A zijn geplaatst, beschrijft deze paragraaf alleen de rechten van de houders van (certificaten van) gewone aandelen A en niet de rechten die verbonden zijn aan de gewone aandelen B.

Dividend

Het na reservering overblijvende gedeelte van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering. Als over een jaar verlies is geleden dat niet door een reserve of op andere wijze kan worden aangevuld, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang dit verlies niet is aangezuiverd. Dividend op gewone aandelen kan pas worden uitgekeerd nadat een dividendvoorstel door de Algemene Vergadering is goedgekeurd. Van Lanschot toetst of het dividendvoorstel voldoet aan de aanbeveling van de Europese Centrale Bank betreffende het beleid inzake dividenduitkeringen.

Voorkeursrecht

In beginsel heeft iedere houder van gewone aandelen bij de uitgifte van gewone aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijke bedrag van zijn gewone aandelen. Aan houders van gewone aandelen A worden gewone aandelen A uitgegeven. Hetzelfde geldt voor het verlenen van rechten tot het nemen van gewone aandelen.

Het voorkeursrecht kan worden beperkt of uitgesloten door een besluit van de Raad van Bestuur. Een dergelijk besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De bevoegdheid van de Raad van Bestuur hiertoe eindigt op het tijdstip dat de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van aandelen eindigt (zie hierna: Uitgifte van aandelen).

Aandeelhouders hebben geen voorkeursrecht op aandelen die worden uitgegeven tegen inbreng anders dan in geld. Ook hebben aandeelhouders geen voorkeursrecht op aandelen die of waarvan de certificaten worden uitgegeven aan werknemers van Van Lanschot of van een groepsmaatschappij.

Bijzondere rechten van aandeelhouder(s)

Van Lanschot NV heeft een aandeelhoudersovereenkomst gesloten met LDDM Holding. De aandeelhoudersovereenkomst uit 1999 is in 2011 vernieuwd. In deze vernieuwde overeenkomst heeft LDDM Holding herbevestigd dat zij de zelfstandigheid en het onafhankelijke karakter van Van Lanschot zal blijven respecteren.

In dat kader zal LDDM Holding niet meewerken aan de verkrijging door derden van een aandelenbelang van 25% of meer van het geplaatste aandelenkapitaal in Van Lanschot NV. Van Lanschot zal LDDM Holding, onder voorwaarden, bij eventuele toekomstige emissies in de gelegenheid stellen om haar relatieve belang op peil te houden. Zolang LDDM Holding een belang van ten minste 7,5% in Van Lanschot houdt, heeft zij de bevoegdheid om een persoon aan te bevelen voor benoeming als lid van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV.

Godfried van Lanschot heeft momenteel zitting in de Raad van Commissarissen op aanbeveling van LDDM Holding.

Van Lanschot kent geen bijzondere statutaire zeggenschapsrechten.

Beperking van stemrecht en termijnen voor de uitoefening van het stemrecht

Van Lanschot NV heeft geen beperkingen gesteld aan de uitoefening van het stemrecht. In beginsel wordt tijdens de AvA het stemrecht uitgeoefend door de aandeelhouder of de persoon die door de aandeelhouder daartoe gevolmachtigd is.

Een aandeelhouder is stemgerechtigd tijdens de Algemene Vergadering als de desbetreffende aandelen op naam van de aandeelhouder staan, op de zogenoemde registratiedatum (zie paragraaf Algemene Vergadering). Als de houders van certificaten van gewone aandelen A zich tijdig voor het bijwonen van de Algemene Vergadering hebben aangemeld, wordt hun door de Stichting een volmacht verleend. Met deze volmacht kunnen de certificaathouders in de Algemene Vergadering zelf het stemrecht uitoefenen op de door de Stichting gehouden aandelen waartegenover de betreffende certificaten zijn uitgegeven. De volmacht wordt aan de certificaathouder verleend op het moment dat hij de presentielijst voor aanvang van de vergadering tekent. Voor het geval de vergaderrechten worden uitgeoefend door een schriftelijk gevolmachtigde van de certificaathouder, zal de volmacht door de Stichting aan deze gevolmachtigde worden verleend. Aan aandeelhouders en certificaathouders wordt ook de mogelijkheid geboden om voorafgaand aan de Algemene Vergadering een steminstructie te geven aan een onafhankelijke derde. In de oproeping voor de desbetreffende Algemene Vergadering wordt aangegeven wanneer en door wie deze steminstructie uiterlijk ontvangen moet zijn.

Uitgifte van aandelen

De omvang van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur om, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, te besluiten tot uitgifte van aandelen wordt vastgesteld bij besluit van de Algemene Vergadering. Ook de duur en de verlening van deze bevoegdheid wordt vastgesteld bij besluit van de Algemene Vergadering en bedraagt ten hoogste vijf jaar. In de Algemene Vergadering van 15 mei 2014 is de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen, daaronder begrepen het verlenen van rechten tot het nemen van deze aandelen, verlengd tot een tijdstip gelegen achttien maanden na de datum van deze vergadering. De bevoegdheid is voor wat betreft de uitgifte van deze aandelen beperkt tot 10% van het geplaatste kapitaal, te verhogen met een additionele 10% van het geplaatste kapitaal, als de uitgifte geschiedt in het kader van een fusie of overname.

Inkoop van aandelen

Inkoop van eigen volgestorte aandelen of certificaten daarvan, anders dan om niet, kan slechts plaatsvinden als de Algemene Vergadering de Raad van Bestuur daartoe heeft gemachtigd. Deze machtiging geldt voor ten hoogste achttien maanden. Inkoop vindt plaats krachtens een besluit van de Raad van Bestuur, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen.

In de Algemene Vergadering van 15 mei 2014 is aan de Raad van Bestuur voor de duur van achttien maanden, te rekenen vanaf de datum van deze vergadering, machtiging verleend om onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen volgestorte gewone aandelen in het kapitaal van de vennootschap zelf of certificaten daarvan te verkrijgen door aankoop op de beurs of anderszins, tot een maximum van 10% van het geplaatste kapitaal per de datum van de machtiging (= 15 mei 2014).

Van Lanschot heeft in 2014 van deze bevoegdheid gebruik gemaakt door middel van een inkoopprogramma waarbij 150.000 certificaten van gewone aandelen A zijn ingekocht.

Het inkoopprogramma werd uitgevoerd ter afdekking van de toe te kennen aandelen aan medewerkers in het kader van het bestaande beloningsbeleid en aandelenplannen.

Overdracht van aandelen en certificaten

In deze tekst beperken wij ons tot de uitstaande (certificaten van) gewone aandelen A. In de statuten en/of administratievoorwaarden zijn geen beperkingen opgenomen voor de overdracht van de certificaten van gewone aandelen A of de gewone aandelen A.

Wijziging van statuten

Een besluit tot wijziging van de statuten van Van Lanschot NV kan worden genomen op voorstel van de Raad van Bestuur dat is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. Wanneer een voorstel tot statutenwijziging aan de Algemene Vergadering wordt gedaan, zal voorafgaand aan de vergadering een afschrift van het voorstel beschikbaar worden gesteld voor de aandeelhouders en certificaathouders.

Algemene Vergadering

Iedere stemgerechtigde aandeelhouder en certificaathouder is bevoegd om in persoon of vertegenwoordigd door een schriftelijk gevolmachtigde de AvA bij te wonen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen. Voor iedere AvA geldt een registratiedatum die is gelegen op de 28e dag voor die van de vergadering, om vast te stellen wie stemgerechtigde aandeelhouder of certificaathouder is voor de desbetreffende AvA. Bij de oproeping van de vergadering wordt de registratiedatum vermeld, alsmede de wijze waarop de aandeelhouders en certificaathouders zich kunnen laten registreren en de wijze waarop zij hun rechten zelf, dan wel via een schriftelijk gevolmachtigde, kunnen uitoefenen. Een aandeelhouder, certificaathouder of zijn gevolmachtigde wordt alleen tot de vergadering toegelaten als hij Van Lanschot NV schriftelijk van zijn voornemen om de vergadering bij te wonen op de hoogte heeft gebracht, op de wijze zoals bepaald in de oproeping van de vergadering. Hij heeft slechts toegang tot de vergadering als de desbetreffende aandelen dan wel certificaten op naam van de aandeelhouder c.q. certificaathouder staan op de hiervoor genoemde registratiedatum. De gevolmachtigde moet tevens zijn schriftelijke volmacht tonen. Een schriftelijke volmacht kan langs elektronische weg verstuurd worden. Ieder aandeel geeft recht op het uitbrengen van één stem in de AvA.

De Algemene Vergadering heeft onder meer de volgende bevoegdheden:
- Goedkeuring van besluiten van de Raad van Bestuur omtrent een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de vennootschap of de onderneming.
- Benoeming van leden van de Raad van Commissarissen op voordracht van de Raad van Commissarissen.
- Vaststelling van de remuneratie van de leden van de Raad van Commissarissen.
- Opzegging van het vertrouwen in de Raad van Commissarissen.
- Vaststelling van het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur.
- Goedkeuring van regelingen in de vorm van aandelen en/of rechten tot het nemen van aandelen voor de Raad van Bestuur.
- Vaststelling van de jaarrekening.
- Beschikking over de winst die overblijft nadat dividend op eventueel uitstaande preferente aandelen C is uitgekeerd en nadat het besluit tot reservering van (een gedeelte van de) winst is genomen.
- Verlening van kwijting aan de Raad van Bestuur.
- Verlening van kwijting aan de Raad van Commissarissen.
- Verlening van de bevoegdheid aan de Raad van Bestuur tot uitgifte van aandelen en tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van aandelen.
- Verlening van een machtiging aan de Raad van Bestuur om eigen aandelen in te kopen.
- Besluiten tot wijziging van de statuten van Van Lanschot NV, tot de ontbinding van Van Lanschot NV of tot juridische fusie of splitsing van Van Lanschot NV, na een voorstel daartoe door de Raad van Bestuur dat is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

De belangrijkste kenmerken van het beheerssysteem van Van Lanschot

Het doel van het beheerssysteem van Van Lanschot is de beheersing van de interne en externe risico's die Van Lanschot loopt. Een onderdeel hiervan is de beheersing van de financiële verslaggevingsrisico's met als doel een betrouwbare financiële verslaggeving en een jaarrekening die is opgesteld in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving en die voldoet aan de wet- en regelgeving.

Voor het beheersen van de financiële verslaggevingsrisico's heeft Van Lanschot:
- Het Van Lanschot Accounting Manual, waarin de uitgangspunten zijn beschreven op het gebied van financiële verslaglegging.
- Een Risk & Controlframework met proces- en procedurebeschrijvingen en vastlegging van de primaire controls zoals autorisaties en functiescheidingen.
- Periodieke managementrapportages en KPI-dashboards voorzien van analyses van financiële en niet-financiële cijfers en trends.
- Het onderzoek naar de werking van het interne beheerssysteem door Group Audit. De bevindingen uit deze onderzoeken worden besproken met de Raad van Bestuur, de Audit- en Compliancecommissie en de Raad van Commissarissen.
- De beoordeling en goedkeuring van het jaarverslag in de vergadering van de Raad van Bestuur en de bespreking hiervan in de vergadering van de Audit- en Compliancecommissie en in de vergadering van de Raad van Commissarissen.

Voor het beheersen van risico's past Van Lanschot het three-lines-of-defence-model toe. Volgens dit model wordt de *first line of defence* gevormd door de business die verantwoordelijk is voor de dagelijkse beheersing van de risico's. De *second line of defence* bestaat uit afdelingen (waaronder Risk Management, Financial Risk Management en Compliance) die toezien op het functioneren van de eerste lijn. Group Audit fungeert als de *third line of defence* en verschaft een onafhankelijk oordeel over de toereikendheid van het interne beheersingssysteem.

Dit three-lines-of-defence-model verschaft de Raad van Bestuur een redelijke mate van zekerheid over het functioneren van het interne beheersingssysteem waaronder het functioneren van zowel de eerste als de tweede lijn.

In 2014 is het three-lines-of-defence-model verder geprofessionaliseerd. Een onderdeel hiervan vormt de verdere uitwerking van het Risk & Controlframework. Vanaf september 2013 vormt dit framework de basis voor de beoordeling van het functioneren van de interne beheersing. Wijzigingen in de organisatie en ontwikkelingen in het risicoprofiel maken het noodzakelijk dat dit framework periodiek geactualiseerd wordt. In 2014 heeft een beoordeling van de effectiviteit van het framework plaatsgevonden door Risk Management en Compliance. Daarnaast heeft Group Audit de kwaliteit en effectiviteit van het framework beoordeeld. Zowel door Risk Management, Compliance en Group Audit is dit in kwartaalrapportages gerapporteerd. Een verbetering van het framework is in 2014 gerealiseerd. Voor 2015 zal een verdere verbetering voor het framework worden gerealiseerd waarbij aandacht aan de documentatie en vastleggingsvereisten wordt gegeven.

In de jaarrekening is een nadere toelichting op het risicobeheer binnen Van Lanschot opgenomen (zie hoofdstuk Risicobeheer, vanaf pagina 90).

Externe accountant

Ernst & Young Accountants LLP (EY) is de externe accountant van Van Lanschot. In augustus 2014 is het auditplan en de risicoanalyse van EY besproken in de vergadering van de Raad van Bestuur en de vergadering van de Audit- en Compliancecommissie. Ook heeft overleg plaatsgevonden tussen EY en Group Audit.

EY heeft in november 2014 een management letter 2014 en in maart 2015 een accountantsverslag over 2014 uitgebracht. De in de management letter en het accountantsverslag gemelde onderwerpen zijn in lijn met de in dit jaarverslag gegeven toelichting met betrekking tot risicobeheer.

Volgens de Nederlandse Corporate Governance Code (best-practicebepaling V.2.3) moeten de Raad van Bestuur en de Audit- en Compliancecommissie ten minste eenmaal in de vier jaar het functioneren van de externe accountant beoordelen. Eind 2012 heeft binnen Van Lanschot een grondige beoordeling plaatsgevonden van het functioneren van EY als externe accountant. Gedurende 2013 en 2014 hebben geen omstandigheden plaatsgevonden die een ander beeld op de beoordeling van het functioneren van de externe accountant rechtvaardigen. De Raad van Commissarissen heeft daarom besloten EY opnieuw voor te dragen aan de Algemene Vergadering om als externe accountant van Van Lanschot NV benoemd te worden voor het boekjaar 2015.

In het kader van de wettelijk verplichte roulatie van het accountantskantoor zal Van Lanschot uiterlijk met ingang van het boekjaar 2016 een nieuwe externe accountant moeten benoemen. In dit verband is door Van Lanschot aan een aantal accountantskantoren gevraagd een offerte uit te brengen voor de controle van de jaarrekening van Van Lanschot. De offertes zijn uitgebracht na een onderzoek van de accountantskantoren bij Van Lanschot.

De Raad van Bestuur en de Audit- en Compliancecommissie zijn intensief betrokken geweest bij dit proces. De offertes van de accountantskantoren zijn besproken in de Raad van Bestuur en de Audit- en Compliancecommissie van Van Lanschot. De Raad van Bestuur heeft PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC) geselecteerd op basis van een aantal criteria, waaronder de relevante technische deskundigheid, de samenstelling van het team van accountants en het zakelijk aanbod. Het voorstel tot benoeming van PwC heeft de Raad van Bestuur voorgelegd aan de Audit- en Compliancecommissie. De Audit- en Compliancecommissie heeft dit voorstel overgenomen. Vervolgens heeft de Raad van Commissarissen op advies van de Audit- en Compliancecommissie besloten om PwC voor te dragen aan de Algemene Vergadering om als externe accountant van Van Lanschot NV te worden benoemd met ingang van het boekjaar 2016. Het besluit tot benoeming van PwC voor het boekjaar 2016 wordt bewust dit jaar voorgesteld. Dit besluit maakt het mogelijk dat Van Lanschot tezamen met EY en PwC in 2015 kan zorgen voor een zorgvuldige overdracht van de controlewerkzaamheden van EY naar PwC voor het boekjaar 2016.

Financieel verslaggevingsrisico

De Raad van Bestuur van Van Lanschot is verantwoordelijk voor de opzet en het functioneren van een toereikend systeem van interne beheersing van de financiële verslaggeving. Dit systeem van interne beheersing is erop gericht om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en dat de opstelling van de jaarrekening in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving en de geldende wet- en regelgeving. De Raad van Bestuur verklaart dat met een redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen inzake de financiële verslaggeving op een adequaat niveau hebben gefunctioneerd en dat de financiële verslaggeving van Van Lanschot geen onjuistheden van materieel belang bevat. De Raad van Bestuur baseert deze verklaring op een uitgevoerde analyse van de beheersing van de (financiële verslaggevings-)risico's.

Op basis van de uitkomsten van de testwerkzaamheden van het Risk & Controlframework, de per kwartaal gerapporteerde risico's, opvolging van deze risico's en de gemelde incidenten is door de directies van relevante bedrijfsonderdelen een verklaring (In Control Statement) verstrekt aan de Raad van Bestuur over de mate van interne beheersing. Risk Management en Compliance hebben deze verklaringen van directies geëvalueerd.

De kwartaalrapportages van Group Audit zijn besproken in de Audit- en Compliancecommissie. In deze kwartaalrapportages zijn de belangrijkste uitkomsten uit de onderzoeken van Group Audit opgenomen. De Audit- en Compliancecommissie adviseert de Raad van Commissarissen hieromtrent.

Group Audit is verantwoordelijk voor de uitvoering van IT- en operational audits. Group Audit heeft 66 audits uitgevoerd en 51 rapporten uitgebracht. Alle rapporten van Group Audit zijn aan de Raad van Bestuur verstrekt. Group Audit, Compliance en Risk Management bewaken de adequate opvolging en prioritering.

In de tussenliggende periode zijn aanvullende controlemaatregelen gedefinieerd die het risico in voldoende mate moeten mitigeren.

De Raad van Commissarissen heeft kennis genomen van de wijze waarop de Raad van Bestuur de organisatie intern beheerst en hoe zij de integriteit van de financiële informatie waarborgt. De onderwerpen die de Raad van Commissarissen bij de beoordeling van de jaarrekening in ogenschouw neemt, komen onder andere voort uit de management letter en het accountantsverslag van de externe accountant.

De door de externe accountant benoemde kernpunten van onze controle die zijn opgenomen in de controleverklaring van de externe accountant, zijn besproken met de Raad van Bestuur en de Audit- en Compliancecommissie en hebben onderdeel uitgemaakt van de aansturing en beheersing van de organisatie.

Informatie op grond van besluit artikel 10 - overnamerichtlijn

In het Besluit artikel 10 overnamerichtlijn (Besluit van 5 april 2006 tot uitvoering van artikel 10 van Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod) zijn nadere voorschriften gesteld over de inhoud van het jaarverslag.

Hieronder volgt een opsomming van de vereiste mededelingen en eventueel de plaats waar informatie hierover te vinden is in dit jaarverslag, voor zover daarvan niet eerder in dit hoofdstuk melding is gemaakt.

1. *Het mechanisme voor de controle van een regeling, die rechten toekent aan werknemers om aandelen in het kapitaal van de vennootschap of een dochtervennootschap te nemen of te verkrijgen, wanneer de controle niet rechtstreeks door de werknemers wordt uitgeoefend.*

Zie corporate.vanlanschot.nl/bestuurentoezicht, Remuneratierapport 2014, leden Raad van Bestuur.

2. *Belangrijke overeenkomsten die tot stand komen, worden gewijzigd of ontbonden onder de voorwaarde van een wijziging van zeggenschap over Van Lanschot NV nadat een openbaar bod in de zin van art. 5:70 Wft is uitgebracht.*

In de aandeelhoudersovereenkomst die F. van Lanschot Bankiers NV heeft gesloten met De Goudse NV als onderdeel van de gedeeltelijke verkoop van Van Lanschot Assurantiën Holding BV in 2007 is een *change of control*bepaling opgenomen. Op basis hiervan heeft De Goudse NV bij een wijziging van zeggenschap onder bepaalde omstandigheden het recht om de aandelen die F. van Lanschot Bankiers NV houdt in Van Lanschot Chabot Holding BV te verkrijgen (een calloptie) of de aandelen die De Goudse NV houdt in Van Lanschot Chabot Holding BV aan F. van Lanschot Bankiers NV over te dragen (een putoptie).

3. *Elke overeenkomst van Van Lanschot NV met een bestuurder of werknemer die voorziet in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod in de zin van art. 5:70 Wft.*

Van Lanschot NV heeft geen overeenkomsten gesloten met bestuurders of werknemers die voorzien in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod in de zin van art. 5:70 Wft.

's-Hertogenbosch, 9 maart 2015

Raad van Bestuur

Karl Guha, *voorzitter*
Constant Korthout
Richard Bruens
Arjan Huisman

Bestuurdersverklaring

Zoals vereist door artikel 5:25c, lid 2(c) van de Wet op het financieel toezicht, bevestigt elk van de ondergetekenden hierbij dat naar zijn beste weten:

– de jaarrekening 2014 een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van Van Lanschot NV en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen entiteiten;

en

– het Jaarverslag 2014 van Van Lanschot NV een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het boekjaar 2014 van Van Lanschot NV en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen entiteiten en dat de wezenlijke risico's waarmee Van Lanschot NV wordt geconfronteerd, zijn beschreven.

's-Hertogenbosch, 9 maart 2015

Raad van Bestuur

Karl Guha, *voorzitter*
Constant Korthout
Richard Bruens
Arjan Huisman

Personalia Raad van Bestuur

Karl Guha (1964)
Voorzitter

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
2 januari 2013

Aandachtsgebieden
Asset Management, Merchant Banking, Corporate Banking, Secretariaat Vennootschap, Marketing, Communicatie, Compliance, Human Resource Management, Group Audit en Strategie

Belangrijkste huidige nevenfuncties
Geen

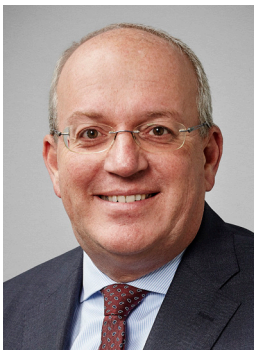

Constant Korthout (1962)
Chief Financial Officer/Chief Risk Officer

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
27 oktober 2010, herbenoemd in 2014

Aandachtsgebieden
Financial Control, Treasury, Risk Management, Financial Risk Management en Bijzonder Beheer

Belangrijkste huidige nevenfuncties
Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht Sint Franciscus-Vlietland Groep

Richard Bruens (1967)

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
15 mei 2014

Aandachtsgebieden
Private Banking, Verantwoord Ondernemen

Belangrijkste huidige nevenfuncties
Lid van de Raad van Commissarissen Van Lanschot Chabot Holding BV

Arjan Huisman (1971)

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
6 mei 2010, herbenoemd in 2014

Aandachtsgebieden
Service Centers (effecten, kredieten, sparen & betalen, cliëntzaken, online en data management), Informatie Technologie Management en Corporate Facility Management

Belangrijkste huidige nevenfuncties
Lid van de Raad van Commissarissen Van Lanschot Chabot Holding BV

Personalia Raad van Commissarissen

Tom de Swaan (1946)
Voorzitter

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
10 mei 2007; tweede zittingsperiode eindigt in 2015

Vorige functies
Oud-lid van de Raad van Bestuur van ABN AMRO Bank NV, ABN AMRO Holding NV en oud-lid van de Directie van De Nederlandsche Bank NV

Overige commissariaten en boardfuncties
Zurich Insurance Group (chairman), Koninklijke DSM, GlaxoSmithKline Plc

Belangrijkste overige functies
Lid van de Advisory Board van de China Banking Regulatory Committee in Beijing, Voorzitter Bestuur Van Leer Jerusalem Institute, Voorzitter Adviesraad Rotterdam School of Management Erasmus Universiteit, Voorzitter Raad van Toezicht Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis/Nederlands Kanker Instituut

Jos Streppel (1949)
Vicevoorzitter

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
11 mei 2005; derde zittingsperiode eindigt in 2017

Vorige functies
Oud-lid Raad van Bestuur Aegon NV

Overige commissariaten en boardfuncties
KPN NV (voorzitter) en RSA Insurance Group Plc

Belangrijkste overige functies
Voorzitter Bestuur Duisenberg School of Finance, Lid Raad van Toezicht Stichting Arq., Lid Bestuur Amsterdam Center for Corporate Finance, Voorzitter Raad van Advies Koninklijk Actuarieel Genootschap, Raad-plaatsvervanger Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam

Willy Duron (1945)

Nationaliteit
Belgische

Geslacht
Man

Benoemd
10 mei 2007; tweede zittingsperiode eindigt in 2015

Functie
Erevoorzitter KBC Group NV

Overige commissariaten en boardfuncties
Agfa-Gevaert NV, Ravago Plastics NV, Van Breda Risk & Benefits NV, Tigenix NV, Windvision BV

Belangrijkste overige functies
Universitair Centrum Kortenberg, Universitaire Ziekenhuizen Leuven

Jeanine Helthuis (1962)

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Vrouw

Benoemd
2 juli 2013; eerste zittingsperiode eindigt in 2017

Vorige functies
Oud-directievoorzitter Monuta Holding en oud-lid van de Raad van Bestuur van Fortis Bank Nederland

Overige commissariaten en boardfuncties
Prorail BV, ixorg NV

Belangrijkste overige functies
Zelfstandig adviseur, Lid Raad van Advies Nintes

Heleen Kersten (1965)

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Vrouw

Benoemd
11 mei 2011; eerste zittingsperiode eindigt in 2015

Functie
Partner Stibbe

Overige commissariaten en boardfuncties
Egeria Investments BV, STMicroelectronics NV

Belangrijkste overige functies
Lid Bestuur Stichting Donateurs Koninklijke Concertgebouworkest

Godfried van Lanschot (1964)

Nationaliteit
Nederlandse

Geslacht
Man

Benoemd
10 mei 2006; derde zittingsperiode eindigt in 2018

Vorige functies
Voorheen werkzaam bij ABN AMRO Bank in diverse functies

Overige commissariaten en boardfuncties
Fetch, Inc.

Van links naar rechts: Jos Streppel, Willy Duron, Heleen Kersten, Godfried van Lanschot, Jeanine Helthuis en Tom de Swaan.

Het aandeel Van Lanschot

Het aandeel Van Lanschot

Het geplaatste aandelenkapitaal van Van Lanschot NV bestond per 31 december 2014 uit 41.016.668 gewone aandelen A met elk een nominale waarde van € 1,- (hierna te noemen: aandelen). Gedurende 2014 is het aantal geplaatste aandelen niet gewijzigd. Alle geplaatste aandelen worden gehouden door Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (de Stichting). De Stichting heeft daartegenover certificaten van aandelen uitgegeven die zijn genoteerd op de officiële markt van Euronext Amsterdam. Meer informatie over de certificering staat in het hoofdstuk Corporate Governance onder Certificaten van aandelen, op pagina 56.
De certificaten van gewone aandelen A Van Lanschot worden sinds 29 juni 1999 verhandeld op Euronext Amsterdam (ISIN Code: NL0000302636; ticker: LANS.NA). Ultimo 2014 bedroeg de marktkapitalisatie van Van Lanschot € 714 miljoen. Het aandeel Van Lanschot werd in 2014 gevolgd door twee sell-side-analisten (ING en Rabo Securities).

Inkoopprogramma 2014

Van Lanschot is op 26 augustus 2014 gestart met het inkopen van maximaal 150.000 eigen certificaten van gewone aandelen A. Het inkoopprogramma is geëindigd op 6 november 2014, toen het maximum aantal aandelen was ingekocht. Het inkoopprogramma werd uitgevoerd ter afdekking van de toe te kennen aandelen aan medewerkers in het kader van het bestaande beloningsbeleid en aandelenplan. Het inkoopprogramma werd uitgevoerd conform het mandaat zoals verleend tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) gehouden op 15 mei 2014.
Per 31 december 2014 hield Van Lanschot 190.307 eigen aandelen.

Aandeelhouders

In het kader van hoofdstuk 5.3 van de Wet op het financieel toezicht zijn de volgende meldingen opgenomen in het register substantiële deelnemingen van de Autoriteit Financiële Markten. Deze percentages zijn de op de genoemde data gemelde percentages.

Aandeelhouder	Meldingsdatum	Belang
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	24/05/2013	97,61%

Certificaathouder	Meldingsdatum	Belang
Delta Lloyd NV	06/05/2011	30,35%
Rabobank Nederland	31/12/2012	12,09%
Stichting Pensioenfonds ABP (via APG Algemene Pensioen Groep NV)	03/02/2010	12,06%
Wellington Management Group LLP	15/12/2014	9,90%
LDDM Holding BV	03/06/2014	9,76%
SNS Reaal Groep NV	01/11/2006	7,43%

Een melding wordt gedaan als een drempelwaarde wordt bereikt, over- of onderschreden. Het is daardoor mogelijk dat het huidige belang van een aandeel- of certificaathouder afwijkt van het belang op de meldingsdatum. Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot houdt inmiddels 100% van de gewone aandelen A.

Creditratings

Van Lanschot laat periodiek haar kredietwaardigheid beoordelen door Fitch Ratings (Fitch) en Standard & Poor's (S&P).
Van Lanschot draagt zorg voor een hoge kredietwaardigheid door de bankbalans in dienst van de klant te stellen en door enkel risico's te nemen die ze goed kan beheersen en begrijpen. Dit heeft zijn uitwerking in gedegen processen voor risicobeheersing en in een sterke kapitaal- en liquiditeitspositie. De huidige creditratings van Van Lanschot reflecteren daardoor een gezonde kapitaal- en fundingpositie en een laag risicoprofiel.

Creditratings	Standard & Poor's	Fitch Ratings
Lange termijn creditrating	BBB+	A-
Outlook lange termijn creditrating	Stable outlook	Negative outlook
Korte termijn creditrating	A-2	F2
Datum laatste bericht *rating agency*	4 november 2014	30 september 2014

Fitch heeft in september 2014 zijn creditrating voor Van Lanschot opnieuw bevestigd op Single A minus, met *negative outlook*. In een toelichting schrijft het ratingbureau dat de creditrating van Van Lanschot gebaseerd is op Van Lanschots goede kapitaalbasis en dat de rating een weerspiegeling is van Van Lanschots gevestigde positie in wealth management en merchant banking en de verwachting dat het management in staat zal zijn haar strategie uit te voeren. De rating wordt verder ondersteund door Van Lanschots sterke kapitaalbasis, goede en gebalanceerde fundingprofiel, degelijke liquiditeitsmanagement en de nichepositie die de bank heeft in Nederland. Tegelijkertijd verwacht Fitch dat de strategische heroriëntatie met focus op wealth management onder andere zal leiden tot een verbetering van de winstgevendheid, lagere kredietverliezen en hogere kapitaalratio's. De onveranderde *negative outlook* op de creditrating komt voort uit de voortdurende zwakte van de kredietkwaliteit en winstgevendheid, ondanks zichtbare verbeteringen.

In november 2014 herbevestigde S&P de creditrating van Van Lanschot op BBB+. S&P verhoogde de *outlook* van Van Lanschot van *negative* naar *stable*, op basis van verwachtingen over de verdere verbetering van de kredietportefeuille en de winstgevendheid van Van Lanschot. Ook is S&P van mening dat de economische risico's voor Nederlandse banken stabiliseren.

Verder merkt S&P op dat we goede vooruitgang boeken in de transformatie naar een gespecialiseerde wealth manager. Dit businessmodel draagt volgens S&P bij aan de versterking van de Private Banking-activiteiten in Nederland en België en de vereenvoudiging van het productaanbod, terwijl de (krediet) risico's de komende tijd afnemen en de kapitaalpositie verder verbetert. Dit komt overeen met wat S&P ziet als een vrij behoedzame strategie en prudent management.

Dividend en dividendbeleid

Van Lanschot streeft ernaar om tussen de 40% en 50% van de nettowinst, gecorrigeerd voor de rente op perpetuele leningen, uit te keren als dividend aan de houders van gewone aandelen. Op de korte termijn ligt de prioriteit bij het behalen van de kapitaaldoelstelling: een Common Equity Tier I-ratio van meer dan 15%. De behaalde resultaten en de solide kapitaalpositie aan het einde van het jaar geven ons aanleiding om, net als in 2013, een dividendvoorstel aan onze aandeelhouders voor te leggen.

De nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders komt uit op € 99,0 miljoen. Aan de Algemene Vergadering op 13 mei 2015 wordt voorgesteld een dividend over 2014 uit te keren van € 0,40 per gewoon aandeel A. Dit komt overeen met een pay-outratio van 36,7%. Het dividend zal in contanten betaalbaar worden gesteld op woensdag 27 mei 2015.

Investor-relationsbeleid

Het investor-relationsbeleid van Van Lanschot is erop gericht (potentiële) aandeelhouders en obligatiehouders, *rating agencies* en researchanalisten zo goed en tijdig mogelijk te informeren over de ontwikkelingen binnen de onderneming. Wij voeren een actieve dialoog met onze financiële stakeholders door onder andere persberichten en het jaarverslag te publiceren en bijeenkomsten en een-op-een-gesprekken met (potentiële) beleggers te organiseren.

Kerngegevens over gewone aandelen	2014	2013	2012	2011	2010
Aandelenkoers (€)					
Hoog	19,50	20,77	22,70	32,49	36,37
Laag	15,51	11,63	12,99	18,95	29,47
Slot	17,40	17,90	14,10	21,74	30,05
Gemiddelde dagomzet certificaten Van Lanschot NV	4.827	6.025	2.584	2.944	4.432
Marktkapitalisatie (€ miljoen) (ultimo)	714	734	578	892	1.233
Intrinsieke waarde per aandeel (€)	31,11	31,29	33,09	36,93	35,32
Koerswinstratio*	16,0	25,2	n.v.t.	25,9	20,4

Gegevens over het dividend per gewoon aandeel	2014	2013	2012	2011	2010
Winst per gewoon aandeel (€)*	1,09	0,71	– 3,67	0,84	1,47
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,40	0,20	–	0,40	0,70
Dividendrendement (%)	2,3	1,1	–	1,8	2,3
Pay-outratio (%)	36,7	28,2	–	47,3	50,5
Totaalrendement voor houders van gewone aandelen (%)	– 2	27	– 33	– 25	– 17

Koersontwikkeling aandeel Van Lanschot ten opzichte van de MSCI World Banks-index

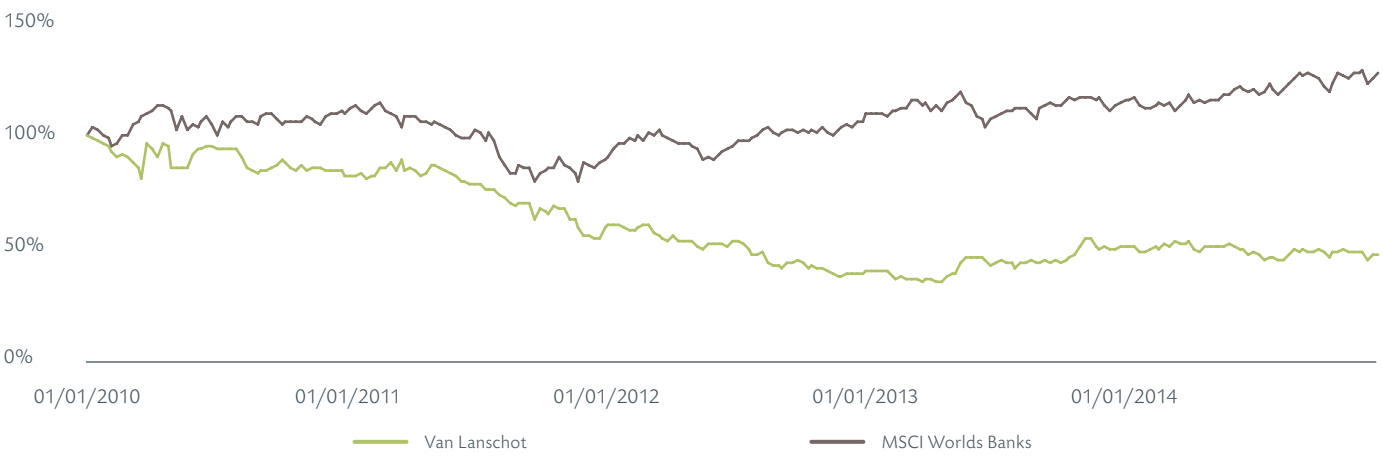

* 2014 gecorrigeerd voor de eenmalige pensioenbate.

Van Lanschot hanteert een 'stille' periode van drie weken voorafgaand aan de publicatie van de jaarcijfers en halfjaarcijfers. Tijdens deze periodes houden wij geen bijeenkomsten met beleggers of analisten. Van Lanschot heeft haar beleid op het gebied van investor relations en (bilaterale) contacten met aandeelhouders gepubliceerd op corporate.vanlanschot.nl/beleidinvestorrelations.
Alle documenten en relevante informatie zijn te vinden op corporate.vanlanschot.nl. Geïnteresseerden kunnen persberichten van Van Lanschot per e-mail ontvangen, door inschrijving via de persberichtenservice op corporate.vanlanschot.nl/persberichten.

Meer informatie

Vragen van beleggers en adviseurs zijn welkom via telefoonnummer +31 20 354 45 90 en via e-mail investorrelations@vanlanschot.com.

Belangrijke data

Algemene Vergadering van Aandeelhouders 2015	13 mei 2015
Publicatie trading update eerste kwartaal 2015	13 mei 2015
Ex-dividendnotering	15 mei 2015
Record date	18 mei 2015
Betaalbaarstelling dividend 2014	27 mei 2015
Publicatie halfjaarcijfers 2015	25 augustus 2015
Publicatie trading update derde kwartaal 2015	6 november 2015

Jaarrekening 2014

Geconsolideerde balans per 31 december 2014

(€ duizend)

		31/12/2014	31/12/2013
Activa			
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	(1)	1.156.985	1.999.963
Financiële activa handelsactiviteiten	(2)	43.153	47.083
Vorderingen op bankiers	(3)	449.125	429.215
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	(4)	1.309.524	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	(5)	1.952.731	1.197.731
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	(6)	533.708	–
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	(7)	11.021.107	12.490.723
Derivaten (vorderingen)	(8)	275.093	208.134
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	(9)	50.679	50.385
Materiële vaste activa	(10)	76.392	84.638
Goodwill en overige immateriële vaste activa	(11)	153.471	172.431
Acute belastingvorderingen	(12)	1.258	13.616
Latente belastingvorderingen	(13)	59.831	59.797
Overige activa	(14)	176.381	190.711
Totaal activa		**17.259.438**	**17.670.365**
Passiva			
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	(15)	71	798
Verplichtingen aan bankiers	(16)	879.972	1.175.422
Verplichtingen private en publieke sector	(17)	10.499.160	10.161.397
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	(18)	705.912	357.633
Derivaten (verplichtingen)	(8)	381.313	299.662
Uitgegeven schuldbewijzen	(19)	3.073.410	3.849.119
Voorzieningen	(20)	21.256	35.910
Acute belastingverplichtingen	(21)	507	22.904
Latente belastingverplichtingen	(22)	10.095	8.358
Overige passiva	(23)	215.809	291.978
Achtergestelde schulden	(24)	121.415	128.218
Totaal verplichtingen		**15.908.920**	**16.331.399**
Aandelenkapitaal		41.017	41.017
Ingekochte eigen aandelen		– 3.639	– 2.135
Agioreserve		479.914	479.914
Overige reserves		675.988	735.461
Onverdeelde winst toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV		98.994	29.230
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV		**1.292.274**	**1.283.487**
Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		27.250	36.063
Onverdeelde winst toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		1.110	1.125
Eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		**28.360**	**37.188**
Overige belangen van derden		21.287	15.140
Onverdeelde winst toekomend aan overige belangen van derden		8.597	3.151
Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden		**29.884**	**18.291**
Totaal eigen vermogen	(25)	**1.350.518**	**1.338.966**
Totaal passiva		**17.259.438**	**17.670.365**
Voorwaardelijke schulden	(26)	115.564	177.912
Onherroepelijke faciliteiten	(27)	541.373	447.342
		656.937	**625.254**

De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting op de geconsolideerde balans.

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2014

(€ duizend)

		2014	2013
Inkomsten uit operationele activiteiten			
Interestbaten		735.397	780.728
Interestlasten		522.927	568.517
Interest	(28)	**212.470**	**212.211**
Opbrengsten uit deelnemingen volgens equitymethode		36.593	10.602
Overige opbrengsten uit effecten en deelnemingen		18.683	6.524
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	(29)	**55.276**	**17.126**
Provisiebaten		248.330	240.294
Provisielasten		8.021	7.017
Provisies	(30)	**240.309**	**233.277**
Resultaat uit financiële transacties	(31)	**41.971**	**66.273**
Overige inkomsten	(32)	**16.161**	**22.306**
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten		**566.187**	**551.193**
Lasten			
Personeelskosten	(33)	151.669	239.662
Andere beheerskosten	(34)	162.958	153.081
Personeels- en andere beheerskosten		**314.627**	**392.743**
Afschrijvingen	(35)	22.511	15.890
Bedrijfslasten		**337.138**	**408.633**
Toevoegingen aan de kredietvoorziening		75.998	102.385
Overige bijzondere waardeverminderingen		19.531	2.732
Bijzondere waardeverminderingen	(36)	**95.529**	**105.117**
Totaal lasten		**432.667**	**513.750**
Bedrijfsresultaat voor belastingen		**133.520**	**37.443**
Belastingen	(37)	24.819	3.937
Nettoresultaat		**108.701**	**33.506**
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV		98.994	29.230
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		1.110	1.125
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden		8.597	3.151
Nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	(38)	2,42	0,71
Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	(39)	2,40	0,71
Voorgesteld dividend per gewoon aandeel (€)		0,40	0,20

De bij de winst-en-verliesposten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.

Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten over 2014

(€ duizend)

		2014	2013
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)		**108.701**	**33.506**
Ongerealiseerde resultaten			
Ongerealiseerde resultaten die in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening			
Ongerealiseerde resultaten via de herwaarderingsreserve			
Herwaardering beleggingen in eigenvermogensinstrumenten		– 2.457	2.823
Herwaardering beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten		61.520	– 5.696
Gerealiseerd beleggingsresultaat eigenvermogensinstrumenten		– 1.730	– 1.049
Gerealiseerd beleggingsresultaat vreemdvermogensinstrumenten		– 31.589	– 26.476
Belasting hierover		– 7.618	8.564
Totaal ongerealiseerde resultaten via de herwaarderingsreserve	(25)	**18.126**	**– 21.834**
Ongerealiseerde resultaten uit waardeveranderingen derivaten (kasstroomhedges)			
Waardevermeerderingen derivaten direct toegevoegd aan het eigen vermogen		263	758
Waardeverminderingen derivaten direct onttrokken aan het eigen vermogen		– 7.818	– 5.494
Belasting hierover		1.889	1.184
Totaal ongerealiseerde resultaten uit waardeveranderingen derivaten (kasstroomhedges)	(25)	**– 5.666**	**– 3.552**
Ongerealiseerde resultaten uit omrekeningsverschillen vreemde valuta		249	– 535
Belasting hierover		–	–
Totaal ongerealiseerde resultaten uit omrekeningsverschillen vreemde valuta	(25)	**249**	**– 535**
Totaal ongerealiseerde resultaten die in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening na belastingen		**12.709**	**– 25.921**
Ongerealiseerde resultaten die niet in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening			
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen			
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen		– 126.754	22.680
Belasting hierover		31.945	– 5.736
Totaal ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	(25)	**– 94.809**	**16.944**
Totaal ongerealiseerde resultaten die niet in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening na belastingen		**– 94.809**	**16.944**
Totaal ongerealiseerde resultaten		**– 82.100**	**– 8.977**
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten		**26.601**	**24.529**
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV		16.894	20.253
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		1.110	1.125
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden		8.597	3.151

Geconsolideerd verloopoverzicht eigen vermogen per 31 december 2014

(€ duizend)

	Aandelen-kapitaal	Ingekochte eigen aandelen	Agio-reserve*	Overige reserves*	Onver-deelde winst	**Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeel-houders**	Eigen vermogen toekomend aan eigen-vermogens-instrumen-ten uitge-geven door dochter-maatschap-pijen	Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden	**Totaal eigen vermogen**
Stand per 1 januari	41.017	– 2.135	479.914	735.461	29.230	**1.283.487**	37.188	18.291	**1.338.966**
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)	–	–	–	–	98.994	**98.994**	1.110	8.597	**108.701**
Totaal ongerealiseerde resultaten	–	–	–	– 82.100	–	**– 82.100**	–	–	**– 82.100**
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	**–**	**–**	**–**	**– 82.100**	**98.994**	**16.894**	**1.110**	**8.597**	**26.601**
Uitoefening opties	–	1.189	–	1.165	–	**2.354**	–	–	**2.354**
Naar overige reserves	–	–	–	21.037	– 21.037	**–**	–	–	**–**
Inkoop eigenvermogens-instrumenten	–	– 2.693	–	–	–	**– 2.693**	–	–	**– 2.693**
Dividenden	–	–	–	–	– 8.193	**– 8.193**	– 1.125	– 3.539	**– 12.857**
Overige mutaties	–	–	–	425	–	**425**	– 8.813	–	**– 8.388**
Verwerving/mutatie van minderheidsbelangen	–	–	–	–	–	**–**	–	6.535	**6.535**
Stand per 31 december	**41.017**	**– 3.639**	**479.914**	**675.988**	**98.994**	**1.292.274**	**28.360**	**29.884**	**1.350.518**

Onder de post Overige mutaties is de aflossing van Perpetual Capital Securities verantwoord.

* Voor de aard en samenstelling van de agio- en overige reserves, zie toelichting 25.

Geconsolideerd verloopoverzicht eigen vermogen per 31 december 2013

(€ duizend)

	Aandelen-kapitaal	Ingekochte eigen aandelen	Agio-reserve*	Overige reserves*	Onverdeelde winst	**Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders**	Eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden	**Totaal eigen vermogen**
Stand per 1 januari	41.017	– 3.638	479.914	895.138	– 150.083	**1.262.348**	37.195	15.665	**1.315.208**
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)	–	–	–	–	29.230	**29.230**	1.125	3.151	**33.506**
Totaal ongerealiseerde resultaten	–	–	–	– 8.977	–	**– 8.977**	–	–	**– 8.977**
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	**–**	**–**	**–**	**– 8.977**	**29.230**	**20.253**	**1.125**	**3.151**	**24.529**
Uitoefening opties	–	1.503	–	– 465	–	**1.038**	–	–	**1.038**
Naar overige reserves		–	–	– 158.167	158.167	**–**	–	–	**–**
Dividenden	–	–	–	–	–	**–**	– 1.132	– 1.670	**– 2.802**
Overige mutaties	–	–	–	7.932	– 8.084	**– 152**	–	–	**– 152**
Verwerving/mutatie van minderheidsbelangen	–	–	–	–	–	**–**	–	1.145	**1.145**
Stand per 31 december	**41.017**	**– 2.135**	**479.914**	**735.461**	**29.230**	**1.283.487**	**37.188**	**18.291**	**1.338.966**

* Voor de aard en samenstelling van de agio- en overige reserves, zie toelichting 25.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2014

(€ duizend)

		2014	2013
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat voor belastingen		133.520	37.443
Aanpassingen voor			
– Afschrijvingen	(35)	22.549	24.133
– Kosten aandelenplannen		1.970	1.340
– Waarderingsresultaten deelnemingen equitymethode		– 9.763	– 10.095
– Waarderingsresultaten financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		– 103.748	13.232
– Waarderingsresultaten financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		28.844	– 6.900
– Waarderingsresultaten derivaten (vorderingen en verplichtingen)		– 20.975	5.235
– Bijzondere waardeverminderingen	(36)	95.529	105.117
– Beëindiging toegezegd-pensioenregeling		– 122.660	–
– Wijzigingen in voorzieningen		– 7.416	–
Kasstroom verkregen uit operationele activiteiten		**17.850**	**169.505**
Nettostijging (-daling) in operationele activa en passiva			
– Financiële activa/verplichtingen handelsactiviteiten		3.203	5.106
– Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		– 480.920	– 105.862
– Vorderingen op/verplichtingen aan bankiers		– 336.488	– 382.903
– Kredieten en vorderingen/verplichtingen private en publieke sector		1.714.052	– 336.978
– Derivaten (vorderingen en verplichtingen)		57.718	– 69.542
– Onttrekkingen uit reorganisatievoorziening en overige voorzieningen		– 11.332	– 19.348
– Overige activa en passiva		– 66.880	– 76.815
– Betaalde/ontvangen vennootschapsbelasting		– 6.939	506
– Ontvangen dividenden		3.363	3.033
Totale mutatie activa en passiva		**875.777**	**– 982.803**
Nettokasstroom aangewend voor operationele activiteiten		**893.627**	**– 813.298**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investeringen en aankopen			
– Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten		– 3.935.383	– 1.120.065
– Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten		– 242	– 1.741
– Beleggingen in deelnemingen equitymethode		– 7.775	– 1.082
– Materiële vaste activa		– 11.651	– 14.353
– Goodwill en overige immateriële vaste activa		– 1.590	– 16.134
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen			
– Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten		2.668.971	802.696
– Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten		3.297	1.170
– Beleggingen in deelnemingen equitymethode		9.820	2.904
– Materiële vaste activa		5.423	23.780
– Goodwill en overige immateriële vaste activa		3.033	35
Ontvangen dividenden		5.094	1.855
Nettokasstroom aangewend voor investeringsactiviteiten		**– 1.261.003**	**– 320.935**

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2014 (vervolg)

(€ duizend)

		2014	2013
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Uitgifte opties		543	20
Inkoop eigenvermogensinstrumenten		– 2.693	–
Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		– 8.813	–
Overige belangen van derden		6.535	1.145
Aflossingen achtergestelde schulden		– 6.652	– 4.110
Ontvangsten uit schuldbewijzen		204.268	1.930.558
Aflossingen schuldbewijzen		– 996.496	– 625.345
Ontvangsten uit financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		402.755	175.348
Aflossingen financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		– 83.320	– 25.169
Betaald dividend		– 12.857	– 2.802
Nettokasstroom aangewend voor financieringsactiviteiten		**– 496.730**	**1.449.645**
Nettomutatie in liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	(1)	**– 864.106**	**315.412**
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken per 1 januari		1.986.037	1.670.625
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken per 31 december		1.121.931	1.986.037
Aanvullende toelichting			
Kasstromen uit hoofde van interestontvangsten		725.648	792.275
Kasstromen uit hoofde van interestbetalingen		569.258	633.152

Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

Van Lanschot is een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager, die zich richt op behoud en opbouw van vermogen voor haar klanten. Van Lanschot NV is de houdstermaatschappij van F. van Lanschot Bankiers NV. Het adres van Van Lanschot NV is Hooge Steenweg 29, 5211 JN 's-Hertogenbosch. Van Lanschot is een naar Nederlands recht opgerichte Naamloze Vennootschap, waarvan de certificaten van gewone aandelen A worden verhandeld aan de officiële markt van Euronext Amsterdam.
De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot NV per 31 december 2014 is door de Raad van Bestuur opgemaakt op 9 maart 2015 en wordt 13 mei 2015 ter vaststelling aan de aandeelhouders voorgelegd tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De aandeelhouders hebben de formele macht om de jaarrekening na publicatie te wijzigen.

Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot en haar dochtermaatschappijen is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU) en Titel 9 Boek 2 BW. In de geconsolideerde jaarrekening opgenomen activa en passiva worden gewaardeerd tegen de hierna vermelde waarderingsgrondslagen.

Continuïteit

De Raad van Bestuur heeft onderzocht in hoeverre de bank de mogelijkheden heeft haar bedrijfsactiviteiten voort te zetten en heeft hierbij geconcludeerd dat de bank de mogelijkheden heeft haar activiteiten te blijven ontplooien in de voorzienbare toekomst. Daarnaast zijn bij de Raad van Bestuur geen materiële onzekerheden bekend die zouden kunnen leiden tot significante twijfel over de mogelijkheden van de bank om op continuïteitsbasis te blijven functioneren. Op basis hiervan is de geconsolideerde jaarrekening opgesteld.

Functionele valuta en rapporteringsvaluta

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's, de functionele en rapporteringsvaluta van Van Lanschot. Alle bedragen luiden in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen

IAS 32 Financiële instrumenten: presentatie

De wijzigingen in IAS 32, zoals gepubliceerd op 16 december 2011 en effectief per 1 januari 2014, betreffen verduidelijking van verrekeningscriteria van activa en passiva en zijn door Van Lanschot opgenomen in het hoofdstuk Risicobeheer, paragraaf 2.11 Saldering financiële vaste activa en passiva.

Wijzigingen in gepubliceerde IFRS-standaarden en -interpretaties

De hierna volgende IFRS-standaarden zijn vanaf 1 januari 2014 verplicht en zijn verwerkt in de jaarrekening 2014 van Van Lanschot. De standaarden hebben geen significante invloed gehad op het vermogen of resultaat van de bank. De toepassing van de gewijzigde standaarden houdt veelal aanpassing of uitbreiding van toelichtingen in.

IFRS 10 Geconsolideerde jaarrekening

IFRS 10 bevat een nieuwe definitie van control die bepaalt welke entiteiten moeten worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De nieuwe standaard vervangt SIC 12 'Consolidatie – Voor een bijzonder doel opgerichte entiteiten' en het gedeelte van de geconsolideerde jaarrekening in IAS 27 'De geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening'. IFRS 10 dient te worden toegepast met behulp van een aangepaste retrospectieve benadering. De entiteit dient een beoordeling te maken van de vraag of er sprake is van zeggenschap op de datum van eerste toepassing (dat wil zeggen het begin van de jaarlijkse verslagperiode waarin IFRS 10 voor de eerste keer wordt toegepast). Toepassing met terugwerkende kracht is niet vereist als de zeggenschapsbeoordeling in IFRS 10 niet afwijkt van deze in IAS 27/SIC 12. Indien de zeggenschapsbeoordeling verschillend is onder de twee standaarden dienen er met terugwerkende kracht aanpassingen te worden gemaakt. Als er meer dan één vergelijkende periode wordt gepresenteerd, behoeft slechts één periode te worden aangepast.

IFRS 11 Gezamenlijke overeenkomsten

Als onderdeel van het consolidatieproject van de IASB, heeft ook een herziening van de toelichtingseisen ten aanzien van belangen in andere entiteiten plaatsgevonden. IFRS 11 tracht meer transparantie en minder divergentie te realiseren ten aanzien van de verslaggeving omtrent investeringen in andere entiteiten, inclusief joint arrangements.

IFRS 12 Informatieverschaffing over belangen in andere entiteiten

IFRS 12 betreft een nieuwe standaard waarin toelichtingseisen ten aanzien van geconsolideerde en niet-geconsolideerde entiteiten onder IFRS 10, IFRS 11 (gezamenlijke overeenkomsten), IAS 27 en IAS 28 zijn opgenomen.

IFRS 10, IFRS 12 en IAS 27 Beleggingsinstellingen

De wijzigingen met betrekking tot beleggingsinstellingen zijn van toepassing voor investeringen in dochtermaatschappijen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen die worden gehouden door een entiteit die voldoet aan de definitie van beleggingsinstelling. Het betreft een belangrijke wijziging voor beleggingsinstellingen die momenteel de deelnemingen waarin zij control hebben dienen mee te consolideren. De wijzigingen dienen met terugwerkende kracht te worden toegepast onder voorbehoud van bepaalde ontheffing bij de transitie. De uitzondering van consolidatie voor beleggingsinstellingen vereist beleggingsinstellingen om investeringen in dochtermaatschappijen te verantwoorden als aangemerkt tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

IAS 28 Investeringen in geassocieerde deelnemingen

De wijzigingen in IAS 28 geven nadere voorschriften voor de verslaggeving van beleggingen in geassocieerde deelnemingen en geven nadere voorwaarden voor de toepassing van de equitymethode.

IAS 36 Toelichtingsvereisten realiseerbare waarde niet-financiële activa

De wijzigingen in IAS 36 verduidelijken de toelichtingsvereisten: informatie die als bedrijfsgevoelig wordt ervaren behoeft niet langer te worden toegelicht.

Additionele informatie is vereist indien de realiseerbare waarde is gebaseerd op de reële waarde minus verkoopkosten. Van Lanschot paste deze wijziging vervroegd toe in de jaarrekening 2013.

IAS 39 Vernieuwing van derivaten en continuatie van hedge accounting

De wijzigingen in IAS 39 betreffen een verandering van de regelgeving inzake beëindiging hedge accounting in geval van vernieuwing van een hedging-instrument.

Gepubliceerde IFRS-standaarden en -interpretaties die nog niet verplicht zijn

Naast de hiervoor genoemde IFRS-standaarden en -interpretaties, is ook een aantal IFRS-standaarden en -interpretaties nieuw of gewijzigd, waarbij toepassing verplicht is voor boekjaren die aanvangen na 1 januari 2014. Van Lanschot past deze standaarden niet toe in de jaarrekening 2014. Tenzij anders vermeld, worden standaarden verwerkt als ze verplicht zijn en door de Europese Unie zijn bekrachtigd.

Vrijwel alle wijzigingen hebben naar verwachting geen significante invloed op het vermogen of resultaat van de bank, behalve IFRS 9. Het precieze effect van IFRS 9 op het vermogen of resultaat zal nog nader worden onderzocht.

IFRS 9 Financiële instrumenten: classificatie, waardering en hedge accounting

In juli 2014 heeft de IASB een definitieve versie IFRS 9 Financiële instrumenten gepubliceerd, welke alle fases van het project financiële instrumenten omvat en IAS 39 Financiële instrumenten Opname en waardering en alle vorige versies van IFRS 9 vervangt. De standaard introduceert nieuwe vereisten voor classificatie en waardering, bijzondere waardevermindering en hedge accounting. IFRS 9 is van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2018; eerdere toepassing is toegestaan. Toepassing met terugwerkende kracht is vereist, maar vergelijkende cijfers zijn niet verplicht. Vervroegde toepassing van voorgaande versies van IFRS 9 (2009, 2010 en 2013) is toegestaan wanneer de datum van initiële toepassing ligt voor 1 februari 2015. Het toepassen van IFRS 9 heeft effect op de classificatie en waardering van de financiële activa van Van Lanschot en op de waardering van de financiële verplichtingen. Voor financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening dient het bedrag van de verandering in de reële waarde dat is toe te wijzen aan veranderingen in het kredietrisico te worden verantwoord in de ongerealiseerde resultaten. Het restant van de waardeverandering wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening tenzij de presentatie van de waardeverandering uit hoofde van het kredietrisico in de ongerealiseerde resultaten een boekhoudkundige mismatch in winst of verlies creëert of vergroot. Tevens heeft het toepassen van IFRS 9 voor Van Lanschot impact op hedge accounting. De Europese Unie heeft deze standaard nog niet bekrachtigd.

IFRS 10 Geconsolideerde jaarrekening en IAS 28 Investeringen in geassocieerde deelnemingen

De wijzigingen adresseren een erkende inconsistentie tussen de vereisten in IFRS 10 en die in IAS 28 in het omgaan met de verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en haar geassocieerde deelneming of joint venture. Het belangrijkste gevolg van de wijzigingen is, dat wanneer een transactie een operationele activiteit omvat, volledige winst of verlies wordt verantwoord, onafhankelijk of het is ondergebracht in een dochtermaatschappij.

Een gedeeltelijke winst of verlies wordt verantwoord wanneer een transactie activa betreft die geen operationele activiteit vormen, zelfs indien deze activa zijn ondergebracht in een dochtermaatschappij. De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2016; eerdere toepassing is toegestaan.

IFRS 11 Gezamenlijke overeenkomsten

De wijzigingen in IFRS 11 vereisen dat bij verwerving van een aandeel in een gezamenlijke overeenkomst de verantwoordingsvereisten opgenomen in IFRS 3 Bedrijfscombinaties worden toegepast. De wijzigingen verduidelijken tevens dat bij uitbreiding van het belang in een bestaande gezamenlijke overeenkomst geen herwaardering plaatsvindt indien sprake blijft van gezamenlijke zeggenschap. De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2016; eerdere toepassing is toegestaan.

IFRS 15 Inkomsten uit contracten met klanten

IFRS 15 is in mei 2014 gepubliceerd en introduceert een nieuw vijf-stappenmodel dat van toepassing is voor inkomsten uit contracten met klanten. Onder IFRS 15 worden inkomsten verantwoord voor het bedrag dat de tegenprestatie weergeeft die de entiteit verwacht in ruil voor levering van de goederen of diensten aan een klant. IFRS 15 is toepasbaar op alle entiteiten en vervangt alle bestaande inkomstenstandaarden. De standaard is van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2017; eerdere toepassing is toegestaan.

IAS 16 en IAS 38 Verduidelijking geaccepteerde methodieken voor afschrijving en amortisatie

De wijzigingen in IAS 16 Materiële vaste activa en IAS 38 Immateriële vaste activa verduidelijken dat inkomsten een patroon van economische voordelen weerspiegelen die worden gegenereerd uit de exploitatie van een bedrijf (waarvan het actief onderdeel is) in plaats van de economische voordelen die worden verbruikt door het gebruik van het actief. Het gevolg is dat de verhouding gegenereerde omzet tot verwachte totale gegenereerde omzet niet gebruikt kan worden om materiële vaste activa af te schrijven en slechts in zeer beperkte omstandigheden gebruikt mag worden voor amortisatie van immateriële vaste activa. De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2016; eerdere toepassing is toegestaan en dient te worden toegelicht.

IAS 19 Toegezegd-pensioenregelingen: werknemersbijdragen

IAS 19 vereist van een entiteit om bijdragen van werknemers of derden in aanmerking te nemen. Wanneer de bijdragen zijn gekoppeld aan diensten dienen zij te worden toegerekend aan de periode van diensten als negatieve baten. De wijziging verduidelijkt dat indien de bijdrage onafhankelijk is van het aantal dienstjaren het de entiteit is toegestaan dergelijke bijdragen te verantwoorden als vermindering op de jaarlasten in de periode waarin de diensten worden verleend in plaats van toewijzing aan de periode waarin de diensten zijn verleend. De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 juli 2014.

IAS 27 Equitymethode in enkelvoudige jaarrekening

De wijziging staat toe dat entiteiten in hun enkelvoudige jaarrekening de equitymethode gebruiken voor het waarderen van investeringen in deelnemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen. De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2016; eerdere toepassing is toegestaan.

Verbeteringen 2010-2012 cycle

De wijzigingen in de standaarden betreffen:
- IFRS 2 Op aandelen gebaseerde betalingen, definitie performance condition en service condition
- IFRS 3 Bedrijfscombinaties, opname voorwaardelijke vergoeding
- IFRS 8 Operationele segmenten, toelichting managementbeoordelingscriteria voor samenvoeging en reconciliatie van activa van de segmenten met de totale activa
- IFRS 13 Reële waarde, waardering kortlopende vorderingen en schulden
- IAS 16 Materiële vaste activa en immateriële vaste activa, herwaardering en gecumuleerde afschrijving en amortisatie
- IAS 24 Gerelateerde partijen, key-managementpersoneel

De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 juli 2014; eerdere toepassing is toegestaan en dient te worden toegelicht.

Verbeteringen 2011-2013 cycle

De wijzigingen in de standaarden betreffen:
- IFRS 3 Bedrijfscombinaties, scope uitsluiting voor joint ventures
- IFRS 13 Reële waarde, verduidelijking scope portefeuille-uitsluiting
- IAS 40 Vastgoedbeleggingen, samenhang IFRS 3 en IAS 40 (ondersteunende diensten)

De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 juli 2014; eerdere toepassing is toegestaan en dient te worden toegelicht.

Verbeteringen 2012-2014 cycle

De wijzigingen in de standaarden betreffen:
- IFRS 5 Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten, wijzigingen in methode van afstoten
- IFRS 7 Financiële instrumenten, toelichting service contracts
- IFRS 7 Financiële instrumenten, toelichting toepasselijkheid van de wijzigingen in IFRS 7 op verkorte tussentijdse financiële berichten
- IAS 19 Personeelsbeloningen, disconteringsvoet op valutaniveau
- IAS 34 Tussentijdse berichtgeving, toelichting van informatie elders in het tussentijdse financiële bericht

De wijzigingen zijn van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2016; eerdere toepassing is toegestaan en dient te worden toegelicht.

IFRIC 21 Heffingen

IFRIC 21 is van toepassing voor alle heffingen anders dan uitgaven binnen de scope van andere standaarden en boetes of overige sancties voor schending van wetgeving. IFRIC 21 geeft richtlijnen over de verantwoording van heffingen opgelegd door een overheid en is van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014. De Europese Unie heeft deze interpretatie in juni 2014 bekrachtigd. Voor EU vennootschappen is de interpretatie van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 17 juni 2014; eerdere toepassing is toegestaan vanaf de IASB ingangsdatum 1 januari 2014.

Schattingsonzekerheden

Bij de toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving van Van Lanschot is gebruikgemaakt van schattingen en veronderstellingen die belangrijke gevolgen hebben voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Deze zijn gebaseerd op de meest recente informatie. De werkelijke bedragen kunnen in de toekomst afwijken. De belangrijkste schattingen en veronderstellingen hebben betrekking op de bijzondere waardeverminderingen van beleggingen voor verkoop beschikbaar, kredieten en vorderingen private en publieke sector, beleggingen in deelnemingen equitymethode, materiële vaste activa, goodwill, immateriële vaste activa en activa verkregen uit executies. Daarnaast betreffen deze de bepaling van de reële waarde voor financiële instrumenten, latente belastingposities, op aandelen gebaseerde betalingen, personeelsbeloningen en voorzieningen.

Bepaling van de reële waarde

De reële waarden van financiële instrumenten zijn, voor zover deze beschikbaar zijn en sprake is van een actieve markt, gebaseerd op beurskoersen per balansdatum. Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd, voor financiële verplichtingen de laatprijs.

De reële waarden van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt worden bepaald op basis van kasstroom- en (optie)waarderingsmodellen. Deze modellen zijn gebaseerd op de per balansdatum bekende marktomstandigheden. Schattingen hebben voornamelijk betrekking op toekomstige kasstromen en disconteringsvoeten. Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk Risicobeheer (pagina 90).

Bijzondere waardeverminderingen

Tenminste jaarlijks wordt voor alle activa beoordeeld of er objectieve indicatoren zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering. Objectieve indicatoren worden vastgesteld bij sterk gewijzigde marktomstandigheden in bijvoorbeeld beurs- en valutakoersen en rentestanden. Indien oninbare financiële activa na het afboeken toch kasstromen genereren, worden deze rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bijzondere waardeverminderingen worden bepaald aan de hand van het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de post Bijzondere waardeverminderingen.

Bijzondere waardeverminderingen Kredieten en vorderingen private en publieke sector

Bij de bepaling van bijzondere waardeverminderingen wordt onderscheid gemaakt naar posten waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering en posten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardeverminderingen aanwezig is.

Objectieve aanwijzigingen voor bijzondere waardeverminderingen zijn aanzienlijke financiële problemen van de klant, wanbetaling met betrekking tot rentebetalingen en aflossingen, en waarschijnlijkheid van faillissement of een andere financiële reorganisatie van de klant.

Voor alle posten waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige kasstromen die op basis van de Discounted-CashFlow-methode (DCF-methode) contant worden gemaakt.

Veronderstellingen die hierbij gebruikt worden zijn de inschatting van de (executie)waarde van zekerheden, de inschatting van nog te ontvangen betalingen, de inschatting van de timing van deze betalingen en de disconteringsvoet. Aangezien sprake is van een verlieslijdende gebeurtenis en onder IFRS geen rekening mag worden gehouden met toekomstige verlieslijdende gebeurtenissen, speelt waarschijnlijkheid geen rol in de bepaling van de individuele waardeverminderingen, anders dan in de verwachtingen ten aanzien van kasstromen.

Kredieten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden meegenomen in de collective assessment Incurred But Not Reported (IBNR). De waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportagedatum waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog geen weet van heeft, worden op basis van het product van Probability of Default (PD), Exposure at Default (EAD), Loss Given Default (LGD) en de confirmation period ingeschat. De confirmation period is het aantal kwartalen dat er sprake is van informatieachterstand (minimaal 0, maximaal 4).

Indien een actief definitief oninbaar wordt, wordt de reeds gevormde voorziening afgeboekt ten laste van de betreffende balanspost.

Bijzondere waardeverminderingen geherstructureerde financieringen

Van Lanschot streeft er naar indien sprake is van bijzondere waardevermindering kredieten te herstructureren om zo uitwinning van het onderpand te voorkomen. Dit kan door het verlengen van de contractuele einddatum of het overeenkomen van nieuwe leningcondities. De methodiek voor bepaling van de bijzondere waardeverminderingen is identiek aan die van niet-geherstructureerde financieringen.

Bijzondere waardeverminderingen beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Bij beleggingen in eigenvermogensinstrumenten is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de kostprijs de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de realiseerbare waarde langdurig of significant lager is dan de kostprijs. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele herwaardering in het eigen vermogen eerst afgeboekt. Een waardevermeerdering die optreedt na een duurzame waardevermindering wordt hierbij als een (nieuwe) herwaardering behandeld en opgenomen in het eigen vermogen.

Bijzondere waardeverminderingen beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten

Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen indien objectieve aanwijzingen bestaan voor financiële problemen bij de tegenpartij, het wegvallen van een markt of andere aanwijzingen. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele herwaardering in het eigen vermogen eerst afgeboekt. Indien in de periode daarna de bijzondere waardevermindering van voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten afneemt en de afname objectief kan worden toegeschreven aan een gebeurtenis die zich na de afwaardering heeft voorgedaan, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de winst-en-verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen niet-financiële activa

De realiseerbare waarde van niet-financiële activa is de hoogste van de reële waarde van een actief, onder verrekening van verkoopkosten, en de bedrijfswaarde.

De reële waarde, onder verrekening van verkoopkosten, is de prijs die ontvangen zou worden bij verkoop van een actief of betaald zou moeten worden bij het overdragen van een verplichting in een ordelijke transactie tussen marktpartijen op de waarderingsdatum. Om bijzondere waardeverminderingen te kunnen bepalen, worden individuele activa ingedeeld op het laagste niveau waarop kasstromen te identificeren zijn (kasstroomgenererende eenheden). Niet-financiële activa, anders dan betaalde goodwill, die aan een bijzondere waardevermindering onderhevig zijn geweest, worden jaarlijks beoordeeld voor mogelijke terugboeking van de waardevermindering. Voor niet-financiële activa, anders dan betaalde goodwill, vindt jaarlijks een toetsing op bijzondere waardeverminderingen plaats door na te gaan of aanwijzingen bestaan dat deze activa aan bijzondere waardeverminderingen onderhevig zijn.

Op goodwill wordt jaarlijks een impairmenttest uitgevoerd om vast te stellen of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden.

Latente belastingvorderingen

Actieve belastinglatenties worden alleen opgenomen indien het waarschijnlijk is dat in de nabije toekomst fiscale winsten worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen. Bij de bepaling van toekomstige fiscale winsten is gebruikgemaakt van schattingen daar deze aan onzekerheid onderhevig zijn.

Overnames

Bij acquisities dient de reële waarde van de verkregen activa (inclusief verworven immateriële vaste activa en goodwill), verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen te worden bepaald. Hierbij wordt gebruikgemaakt van schattingen, met name voor die posten die niet worden verhandeld op een actieve markt.

Actuariële veronderstellingen voorzieningen

Voor de bepaling van de pensioenverplichtingen wordt gebruikgemaakt van actuariële berekeningen. Bij actuariële berekeningen worden veronderstellingen gemaakt over onder andere de disconteringsvoet, toekomstige salarisontwikkelingen en rendementen op beleggingen. Deze veronderstellingen zijn aan onzekerheid onderhevig. Zie hiervoor toelichting 20. Voorzieningen.

Grondslagen voor consolidatie

Dochtermaatschappijen

De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot NV bevat de jaarrekeningen van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochtermaatschappijen. De jaarrekeningen van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochtermaatschappijen zijn opgesteld per 31 december op basis van eenduidige waarderingsgrondslagen. Het boekjaar van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochtermaatschappijen is gelijk aan het kalenderjaar.

Dochtermaatschappijen (inclusief de geconsolideerde gestructureerde entiteiten) zijn deelnemingen waarover Van Lanschot beslissende zeggenschap heeft. Van Lanschot heeft beslissende zeggenschap over een entiteit wanneer Van Lanschot macht heeft over de deelneming en wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt haar macht over de deelneming te gebruiken om de omvang van de opbrengsten van de entiteit te beïnvloeden. De beoordeling van de beslissende zeggenschap is gebaseerd op de feitelijke relatie tussen Van Lanschot en de entiteit. Van Lanschot neemt, onder andere, de bestaande en potentiële stemrechten in aanmerking. Een recht is een materieel recht als de houder ervan over de praktische mogelijkheid beschikt dat recht uit te oefenen.

Als de bestaande en potentiële stemrechten meer dan 50% bedragen is sprake van macht. Indien dit lager is dan 50% beoordeelt Van Lanschot of sprake is van macht op basis van contractuele overeenkomsten. Bij deze beoordeling wordt onderscheid gemaakt tussen wezenlijke rechten en beschermende rechten. Wezenlijke rechten zijn rechten waarmee direct invloed op de beschikkingsmacht van een onderneming kan worden uitgeoefend en die Van Lanschot beslissende zeggenschap geven over de deelneming. Voorbeelden zijn het recht om het bestuur te benoemen en te ontslaan en de omvang van de bestuurdersbeloning te bepalen. Beschermende rechten zijn rechten die het belang van een onderneming in een andere onderneming beschermen, maar niet direct de mogelijkheid geven om beschikkingsmacht uit te oefenen. Beschermende rechten geven Van Lanschot geen beslissende zeggenschap over de deelneming. Bij het aangaan van minderheidsbelangen neemt Van Lanschot in beginsel alleen beschermende rechten op in de contractuele overeenkomst. Dit zijn goedkeuringsrechten waarmee Van Lanschot haar minderheidspositie kan beschermen, zonder beschikkingsmacht te verkrijgen. Voorbeelden van beschermende rechten zijn goedkeuringsrechten ten aanzien van de uitgifte van aandelen en het doen van materiële acquisities.

De effecten van intragroeptransacties worden geëlimineerd in het consolidatieproces. Dochtermaatschappijen worden geconsolideerd vanaf oprichtingsdatum c.q. overnamedatum, zijnde de datum waarop Van Lanschot macht heeft verkregen; consolidatie wordt voortgezet tot het moment dat deze macht ophoudt te bestaan. Van Lanschot heeft zeggenschap als zij macht heeft over de deelneming en zij wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt haar macht over de deelneming te gebruiken om de omvang van de opbrengsten van de entiteit te beïnvloeden.

Belangen in beleggingsfondsen worden door Van Lanschot geconsolideerd als Van Lanschot macht heeft over het beleggingsfonds en wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid en de mogelijkheid heeft de veranderlijke opbrengsten te beïnvloeden middels haar macht over het beleggingsfonds. De beoordeling van de zeggenschap is gebaseerd op de feitelijke relatie tussen Van Lanschot en het beleggingsfonds. Van Lanschot houdt rekening met haar belang voor eigen rekening en de rol van Van Lanschot of een van haar groepsmaatschappijen als fondsbeheerder.

Bij dochtermaatschappijen waarbij Van Lanschot geen 100% zeggenschap heeft, wordt het belang van derden in het eigen vermogen afzonderlijk in de geconsolideerde balans gepresenteerd als component van het totale eigen vermogen. Het resultaat over de verslagperiode dat aan het belang van derden kan worden toegerekend, wordt apart zichtbaar gemaakt.

Overnames

Acquisities worden verantwoord volgens de overnamemethode, waarbij de kostprijs van de acquisities wordt toegerekend aan de reële waarde van de verkregen activa (inclusief voorheen niet in de balans opgenomen immateriële vaste activa), verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Goodwill, zijnde het verschil tussen de kostprijs van de acquisitie (inclusief overgenomen schulden) en het aandeel van Van Lanschot in de reële waarde van de verkregen activa, verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen op de acquisitiedatum, wordt geactiveerd als immaterieel vast actief. Is dit verschil negatief (negatieve goodwill), dan wordt dit onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Een belang derden (minderheidsbelang) in de overgenomen onderneming wordt gewaardeerd tegen de reële waarde op acquisitiedatum of tegen het proportioneel aandeel in de identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen onderneming.

De resultaten van de activiteiten van de overgenomen vennootschappen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening vanaf de datum waarop zeggenschap is verkregen.

Correcties in de reële waarde van overgenomen activa en passiva op de overnamedatum die binnen twaalf maanden na de overname worden geconstateerd, kunnen leiden tot een aanpassing van de goodwill. Correcties die na het verstrijken van de periode van een jaar worden geconstateerd, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Bij verkoop van groepsmaatschappijen wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de kostprijs (inclusief goodwill) en ongerealiseerd resultaat verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Op de goodwill wordt niet afgeschreven. Zie voor de waardering toelichting 11 Goodwill en overige immateriële vaste activa.

Samenvatting van belangrijke waarderingsgrondslagen

Vreemde valuta

Functionele valuta

Balansposten voor elke groepsmaatschappij worden gewaardeerd in de valuta van de economische omgeving waarin de entiteit voornamelijk haar bedrijfsactiviteiten uitoefent (de functionele valuta).

Groepsmaatschappijen

De activa, passiva, baten en lasten van groepsmaatschappijen met een andere functionele valuta dan de rapporteringsvaluta worden als volgt omgerekend:

- Activa en passiva worden omgerekend tegen de slotkoers op de balansdatum.
- Baten en lasten worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum, die te benaderen is door middel van gemiddelde koersen.
- Het resterende omrekeningsverschil wordt in een aparte reserve in het eigen vermogen verwerkt.

Bij consolidatie worden valutakoersverschillen op monetaire posten die onderdeel uitmaken van een netto-investering in buitenlandse bedrijfsonderdelen verantwoord in het eigen vermogen. Tevens worden van schulden en andere posten, die zijn aangemerkt als afdekkingsinstrumenten van een dergelijke investering, de koersverschillen in het eigen vermogen verwerkt.

Transacties en balansposten

Transacties in vreemde valuta worden bij eerste verwerking omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers die geldt op de transactiedatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van dergelijke transacties dan wel bij de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Behalve als deze onderdeel uitmaken van een kasstroomhedge of een hedge van een netto-investering in buitenlandse bedrijfsonderdelen waarbij koersverschillen worden verantwoord in het eigen vermogen.

Voor niet-monetaire posten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de waardemutaties in het resultaat worden verwerkt, worden koersverschillen verantwoord als onderdeel van deze waardemutaties. Omrekening naar rapporteringsvaluta gebeurt voor deze posten gelijktijdig met de bepaling van de reële waarde. Voor niet-monetaire posten, waarbij waardemutaties in het eigen vermogen worden verantwoord, worden koersverschillen in de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen verwerkt.

Niet-monetaire posten die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde worden omgerekend tegen de wisselkoers op de oorspronkelijke transactiedatum. Koersverschillen in de winst-en-verliesrekening worden in het algemeen opgenomen onder het resultaat uit financiële transacties.

Koersverschillen die betrekking hebben op de verkoop van voor verkoop beschikbare beleggingen worden als een inherent onderdeel beschouwd van de (on)gerealiseerde resultaten en verantwoord onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen.

Classificatie verplichting of eigen vermogen

Financiële instrumenten, of de afzonderlijke componenten van het instrument, worden geclassificeerd als een verplichting of als eigen vermogen in overeenstemming met de economische realiteit voor Van Lanschot als uitgever. Een eigenvermogensinstrument is elk contract dat het overblijvende belang omvat in de activa van een entiteit, na aftrek van alle verplichtingen.

In de balans opnemen van financiële activa

De aankoop van financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde met waardeveranderingen via winst-en-verliesrekening of financiële activa geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar of financiële activa aangehouden tot einde looptijd of voor handelsactiviteiten die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden opgenomen op de transactiedatum. Dit is de datum waarop Van Lanschot zich verbindt om het actief te kopen of te verkopen. Leningen en vorderingen worden verwerkt op de afwikkelingsdatum: de datum dat Van Lanschot het actief ontvangt of levert.

Niet langer in de balans opnemen van financiële activa en passiva

Financiële activa worden niet langer in de balans opgenomen indien:

- Van Lanschot geen recht meer heeft op de kasstromen van het actief, of
- Van Lanschot het recht heeft behouden om de kasstromen uit een actief te ontvangen, maar een verplichting is aangegaan om deze volledig te betalen aan een derde ingevolge een bijzondere afspraak, en
- Van Lanschot haar rechten op de kasstromen uit het actief heeft overgedragen en ofwel grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen, ofwel niet grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen of behouden, maar de zeggenschap over dit actief heeft overgedragen.

Indien Van Lanschot haar rechten om de kasstromen uit een actief te ontvangen heeft overgedragen, maar niet grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen of behouden, noch de zeggenschap heeft overgedragen, wordt dit actief opgenomen voor zover Van Lanschot nog een voortgezette betrokkenheid heeft bij dit actief.

Een financieel passief wordt niet langer in de balans opgenomen zodra aan de prestatie ingevolge de verplichting is voldaan, deze is opgeheven of is verlopen.

Repo-transacties en reverse-repo-transacties

Verkochte effecten met een overeenkomst tot terugkoop (repo's) blijven in de balans opgenomen en zijn aangegaan onder de voorwaarden die gebruikelijk zijn bij standaard kooptransacties met terugkoopverplichting. De gerelateerde verplichting is opgenomen onder de betreffende balanspost (hoofdzakelijk Verplichtingen aan bankiers).

Effecten gekocht met een overeenkomst tot terugverkoop (reverse-repo's) worden gepresenteerd onder de balanspost Vorderingen op bankiers of Kredieten en vorderingen private en publieke sector. Het verschil tussen de verkoopprijs en de prijs waartegen zal worden ingekocht, wordt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van de overeenkomst verantwoord als interest.

Securitisaties

Van Lanschot heeft delen van haar kredietportefeuille ondergebracht in Special Purpose Entities (SPE's). Met deze transacties is het economische eigendom van deze vorderingen overgedragen aan de afzonderlijke entiteiten. Deze afzonderlijke entiteiten worden door Van Lanschot geconsolideerd indien Van Lanschot op basis van de economische realiteit zeggenschap heeft over de SPE. Van Lanschot heeft zeggenschap over de deelneming als Van Lanschot macht heeft over de entiteit en wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de entiteit en over de mogelijkheid beschikt haar macht over de entiteit te gebruiken om de omvang van de opbrengsten van de SPE te beïnvloeden.

Bij het consolideren van SPE's worden de grondslagen van Van Lanschot gevolgd.

Overdracht van financiële activa

Er is sprake van gehele of gedeeltelijke overdracht van een financieel actief, indien:

- de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het financiële actief worden overdragen; dan wel
- de contractuele rechten behouden blijven op de ontvangst van de kasstromen uit het financiële actief, maar een contractuele verplichting wordt aangegaan om de kasstromen aan één of meer ontvangende partijen te betalen volgens een afspraak.

Van Lanschot heeft securitisatietransacties uitgevoerd waarbij niet alle notes door Van Lanschot worden gehouden. In dit geval is sprake van gedeeltelijke overdracht van financiële activa. Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk Risicobeheer, paragraaf 7 Liquiditeitsrisico.

Daarnaast heeft Van Lanschot geen activa die voldoen aan de criteria van overdracht van financiële activa.

Derivaten

De initiële waardering geschiedt tegen reële waarde op het moment van ingaan van het contract. Na de eerste verwerking wordt het derivaat gewaardeerd tegen reële waarde en waardemutaties worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties. Reële waarden worden gebaseerd op beurskoersen en kasstroom- en (optie)waarderingsmodellen.

Hedge accounting

Van Lanschot maakt gebruik van derivaten, zoals renteswaps, ter afdekking van risico's. De boekwaarde van de door reële-waardehedges afgedekte activa en verplichtingen die anders tegen kostprijs worden opgenomen, is aangepast voor de mutaties in de reële waarde die kunnen worden toegerekend aan de afgedekte risico's. Eventuele winsten of verliezen voortkomend uit wijzigingen in de reële waarde van derivaten die geen betrekking hebben op de afgedekte risico's, worden direct in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Bij het afsluiten van een afdekkingstransactie, wordt de afdekkingsrelatie door Van Lanschot formeel aangewezen en gedocumenteerd, evenals de doelstelling en het beleid van Van Lanschot ten aanzien van beheer van financiële risico's bij het aangaan van de afdekkingstransactie. De documentatie vermeldt de gegevens van het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie of transactie, de aard van het af te dekken risico en hoe Van Lanschot zal beoordelen in hoeverre het afdekkingsinstrument effectief is bij het compenseren van het risico.

Een afdekking wordt geacht effectief te zijn indien Van Lanschot, vanaf het begin en gedurende de looptijd, kan verwachten dat veranderingen van de reële waarde of de kasstromen van de afgedekte positie vrijwel volledig worden gecompenseerd door veranderingen van de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument, voor zover deze het gehedgde risico betreffen, en de werkelijke uitkomsten binnen een bandbreedte van 80-125% blijven. De effectiviteit wordt maandelijks beoordeeld en gedocumenteerd waarbij wordt vastgesteld dat de afdekking gedurende de verslagperiodes, waarvoor de afdekking was bedoeld, feitelijk effectief is geweest.

Afdekkingen die aan strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord:

Reële-waardehedges

Bij reële-waardehedges worden afdekkingsinstrumenten gebruikt om het blootstaan aan wijzigingen in de reële waarde van een actief of verplichting af te dekken, die ontstaan als gevolg van rentewijzigingen. Waardeveranderingen van het afdekkingsinstrument worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. De verandering in de reële waarde als gevolg van rentewijzigingen van het hedged item wordt, indien sprake is van een effectieve hedge over de afgelopen periode, eveneens verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Indien een afdekkingsrelatie wordt verbroken door verkoop, expiratie of uitoefening van het afdekkingsinstrument of omdat de afdekkings-transactie niet meer aan de hedge-accountingcriteria voldoet, wordt de nog aanwezige waardeaanpassing van het hedged item geamortiseerd ten laste van de winst-en-verliesrekening tot aan het einde van de looptijd van het hedged item.

Kasstroomhedges

Bij kasstroomhedges worden afdekkingsinstrumenten gebruikt om het blootstaan aan schommelingen in kasstromen van een actief, verplichting of toekomstige transactie die ontstaan als gevolg van wijzigingen in rente en/of inflatie, af te dekken.
Het deel van de winst of het verlies op het afdekkingsinstrument waarvan is vastgesteld dat het een effectieve afdekking is, wordt direct in het eigen vermogen opgenomen tot het moment dat het afgedekte item de winst-en-verliesrekening beïnvloedt. Het niet-effectieve deel wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Indien een afdekkingsinstrument afloopt of wordt verkocht, of indien een instrument niet langer als afdekkingsinstrument kan worden aangemerkt, blijven de cumulatieve winsten en verliezen opgenomen in het eigen vermogen totdat de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Als de verwachte toekomstige transactie niet langer waarschijnlijk is, wordt het cumulatieve resultaat direct overgebracht vanuit het eigen vermogen naar de winst-en-verliesrekening.

In een contract besloten derivaat

Een in een contract besloten derivaat, een zogenoemd embedded derivative, wordt separaat gewaardeerd indien geen nauw verband bestaat tussen de economische eigenschappen van een embedded derivative en het financiële contract waarvan het deel uitmaakt. Het besloten derivaat wordt apart gewaardeerd indien het financiële contract zelf niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening. Een voorbeeld van een in een contract besloten nauw verbonden derivaat zijn interestopties in een hypotheek, die de boven- of ondergrens op de interest bepalen. Een voorbeeld van een in een contract besloten niet-nauw verbonden derivaat is een aan een aandelenindex gekoppelde interestbetaling en aflossing.

Vooraf wordt bepaald of een in een contract besloten derivaat al dan niet nauw verbonden is.

Day 1 profit

Als op het moment van het aangaan van een financieel instrument tegen reële waarde gebruik wordt gemaakt van waarderingstechnieken, kan er verschil ontstaan tussen de transactieprijs en de reële waarde. Een eventueel verschil hiertussen wordt de day 1 profit genoemd. Hieruit voortvloeiende resultaten worden direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening, indien de waarderingstechniek gebaseerd is op waarneembare inputs (van actieve markten). Bij niet-waarneembare inputs wordt het resultaat geamortiseerd over de looptijd van de transactie.

Saldering financiële activa en passiva

Financiële activa en financiële passiva worden gesaldeerd en in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd voor het nettobedrag indien Van Lanschot het juridisch afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en indien het voornemen bestaat om de verwachte toekomstige kasstromen op nettobasis te verrekenen, of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Het betreft hier met name saldering van rekening-courant en derivaten, zie hoofdstuk Risicobeheer, paragraaf 2.11.

Balansindeling naar IFRS-waarderingsgrondslagen

Voor de balansindeling naar IFRS-waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslagen in de additionele toelichting.

Balans

Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken

Onder Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken zijn tegen nominale waarde opgenomen alle liquide middelen, deposito's bij banken met een looptijd korter dan drie maanden, tegoeden bij centrale banken en vrij beschikbare en direct opeisbare tegoeden bij andere banken en centrale overheid, waarbij het risico op waardeveranderingen van deze liquide middelen en tegoeden insignificant is. Ook een vordering op De Nederlandsche Bank inzake de minimumreserveregeling is hieronder opgenomen.

Financiële activa handelsactiviteiten

Onder Financiële activa handelsactiviteiten worden verantwoord de transacties voor eigen rekening met het doel deze instrumenten op korte termijn weer te verkopen.

De financiële activa handelsactiviteiten bevatten de handelsportefeuille van zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. De financiële activa handelsactiviteiten worden vanaf het moment van aangaan van het contract (trade date) gewaardeerd tegen de reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties.

Vorderingen op bankiers

Vorderingen op bankiers worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening

Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening bevatten beleggingen waarvan het management waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing acht, op grond van een van de volgende redenen:

1. Het elimineert of vermindert in belangrijke mate inconsistenties in waardering en verantwoording die anders zouden ontstaan als gevolg van de waardering van activa of het verantwoorden van baten en lasten op afwijkende grondslagen.
2. De performance van de betreffende financiële activa wordt beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicomanagement- of investeringsstrategie. Rapportage aan het management geschiedt op basis van de reële waarde.
3. Het contract waarin het financiële instrument is opgenomen, bevat één of meerdere ingesloten derivaten en het gehele contract wordt tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening verantwoord, mits het ingesloten derivaat significante invloed heeft op de contractueel overeengekomen kasstromen.

Rente verdiend op deze activa wordt verantwoord als rentebaten. Alle overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen bij herwaardering van deze financiële instrumenten tegen reële waarde worden opgenomen onder Resultaat uit financiële transacties.

Beleggingen voor verkoop beschikbaar

De onder deze balanspost opgenomen beleggingen zijn door het management aangemerkt als transacties aangehouden voor onbepaalde duur en worden gewaardeerd als voor verkoop beschikbaar. Deze post bevat beleggingen in zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. Deze beleggingen worden bij eerste opname tegen de reële waarde opgenomen en vervolgens aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in reële waarde van de belegging. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen voortvloeiend uit wijzigingen in de reële waarde van als voor verkoop beschikbaar gerubriceerde beleggingen worden netto opgenomen in het eigen vermogen.

Bij realisatie van een voor verkoop beschikbaar eigenvermogensinstrument valt de opgebouwde herwaarderingsreserve vrij in de winst-en-verliesrekening onder Opbrengsten effecten en deelnemingen. Bij realisatie van een voor verkoop beschikbaar vreemdvermogensinstrument valt de opgebouwde herwaarderingsreserve vrij in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties. Voor de bepaling van het transactieresultaat wordt de kostprijs bepaald op basis van de methode van gemiddelde kostprijs.

Rente verdiend op deze activa wordt verantwoord als rentebaten. Ontvangen dividenden worden opgenomen onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen.

De voor verkoop beschikbare beleggingen kunnen worden verkocht als gevolg van liquiditeitssturing, veranderingen in de rente, valutakoersen en aandelenkoersen. (Dis)agio van rentedragende voor verkoop beschikbare beleggingen wordt op basis van de effectieve-rentevoet geamortiseerd en ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Als de beleggingen worden afgestoten of als een bijzondere waardevermindering plaatsvindt, worden de aanpassingen van de reële waarde opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Van Lanschot toetst tweemaal per jaar of er bijzondere waarde-verminderingen zijn. Als de reële waarde van een belegging in een eigenvermogensinstrument significant of duurzaam onder de kostprijs ligt, is dit een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waarde-vermindering. De vaststelling of de reële waarde van een post significant of duurzaam onder kostprijs is, vindt plaats in de Impairmentcommissie op basis van het vastgestelde beleid.

Van Lanschot beschouwt de ongerealiseerde verliezen op de vreemd-vermogensinstrumenten in de beleggingsportefeuilles als gevolg van rentefluctuaties, als tijdelijke waardeverminderingen. Van Lanschot heeft de intentie om deze beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten aan te houden gedurende een periode die lang genoeg is om deze ongereali-seerde verliezen te compenseren en verwacht indien aangehouden tot einde looptijd de volledige hoofdsom terug te ontvangen.

Participaties worden in het eerste jaar van investeren gewaardeerd tegen reële waarde, en (indien van toepassing) aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in de reële waarde van de belegging. De marktwaarde van participaties is gebaseerd op de door de fondsmanager opgestelde rapportage. Hierbij wordt een correctie gemaakt (waar van toepassing) voor carried-interestregelingen en jaarlijkse fondskosten. Alle aankopen en verkopen volgens standaardmarktconventies van beleggingen voor verkoop beschikbaar worden verantwoord op transactiedatum. Alle overige aan- en verkopen worden verantwoord op de datum van afwikkeling.

Beleggingen aangehouden tot einde looptijd

Beleggingen waarvan het einde van de looptijd en de kasstromen vaststaan, worden als het management zowel het voornemen als het vermogen heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, gerubriceerd als beleggingen aangehouden tot einde looptijd. Het management bepaalt op de transactiedatum de geëigende rubricering van zijn investeringen. Beleggingen aangehouden tot einde looptijd worden initieel opgenomen tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-interestmethode, na aftrek van eventuele voorzieningen voor bijzondere waardevermindering. Rente verdiend op beleggingen aangehouden tot einde looptijd wordt verantwoord als interestbaten. Alle transacties van beleggingen aangehouden tot einde looptijd worden verantwoord op de datum van afwikkeling.

Indien er objectieve aanwijzingen zijn dat zich een bijzondere waarde-vermindering heeft voorgedaan, dan wordt de bijzondere waardeverminder-ing bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van de belegging en de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen (uitgezonderd toekomstige kredietverliezen die nog niet zijn geleden) contant gemaakt tegen de oorspronkelijke effectieve-rentevoet van de belegging.

De bijzondere waardevermindering zal in de winst-en-verliesrekening worden verantwoord. Indien het bedrag van de bijzondere waarde-vermindering in een volgende periode afneemt en de daling objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die na de afboeking plaatsvond, dan wordt de eerder opgenomen bijzondere waarde-vermindering teruggenomen. Het teruggenomen bedrag wordt verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de mate dat de boekwaarde van de belegging niet hoger wordt dan de geamortiseerde kostprijs op de terugnamedatum.

Kredieten en vorderingen private en publieke sector

Kredieten en vorderingen private en publieke sector worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De positieve en negatieve waarden van derivaten zijn apart zichtbaar op de balans, aan de actief- respectievelijk passiefzijde. De waarden van derivaten met een positieve en een negatieve waarde, afgesloten met dezelfde tegenpartij, worden slechts gesaldeerd indien de cashflows op een nettobasis worden afgewikkeld en dit juridisch is toegestaan. Waardeveranderingen van derivaten worden rechtstreeks opgenomen in het resultaat uit financiële transacties. Als de hedges onder hedge accounting geheel effectief zijn, is het resultaateffect hierbij nihil. Het verschil, voor zover binnen de gestelde bandbreedtes, betreft ineffectiviteit en wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Onder derivaten worden opgenomen:

- *De reële waarde van derivaten voor handelsdoeleinden*
  Derivaten voor handelsdoeleinden zijn transacties voor eigen rekening met het doel dit actief op korte termijn weer te verkopen.
- *Economische hedges*
  Economische hedges zijn derivaten voor het managen van risico's zonder toepassing van hedge accounting.
- *Derivaten structured products*
  Derivaten structured products betreffen opties die Van Lanschot heeft gekocht ter afdekking van structured products verkocht aan klanten, zonder toepassing van hedge accounting.
- *Optiepositie klanten*
  Alle optieposities van onze klanten worden een-op-een tegengesloten in de markt.
- *Derivaten met toepassing van hedge accounting*
  Dit betreft derivaten die als hedging-instrument worden gebruikt bij de toepassing van hedge accounting.

Beleggingen in deelnemingen equitymethode

Beleggingen zijn door het management aangemerkt als transacties aangehouden voor onbepaalde duur en kunnen, als gevolg van de verkregen zeggenschap, worden gerubriceerd als Beleggingen in deelnemingen equitymethode. Dit betreffen beleggingen in entiteiten waarop Van Lanschot invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft. Indien een wijziging plaatsvindt in het eigen vermogen van de deelneming, neemt Van Lanschot haar aandeel in de wijziging op en verwerkt dit in het overzicht van mutaties in het eigen vermogen. Dit geldt ook voor de resultaten van de deelnemingen die verantwoord worden in de winst-en-verliesrekening van Van Lanschot.

De beleggingen aangemerkt als deelnemingen volgens equitymethode worden in het eerste jaar van investeren tegen kostprijs opgenomen, en (indien van toepassing) aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in de waarde van de individuele vorderingen en verplichtingen van de deelneming, gemeten naar de grondslagen van Van Lanschot.

Elk kwartaal wordt de realiseerbare waarde bepaald van de deelnemingen onder de equitymethode. De gehanteerde waarderingsmethodieken betreffen: kapitalisatiemethode (peergroup-analyse), nettocontantewaardemethode en zichtbare-intrinsiekewaardemethode. Indien de realiseerbare waarde onder de boekwaarde komt, wordt een bijzondere waardevermindering genomen.

De kapitalisatiemethode bepaalt de waarde van een onderneming door het bedrijfsresultaat (EBIT) en het bedrijfsresultaat voor afschrijvingen (EBITDA) te vermenigvuldigen met factoren die zijn afgeleid uit de beurskoersen van vergelijkbare beursgenoteerde ondernemingen (de peergroup) waarbij eventueel rekening wordt gehouden met een discount van 20% voor illiquiditeit en minderheidsbelang. De EBIT en EBITDA worden, indien van toepassing, gecorrigeerd voor eenmalige posten.

De nettocontantewaardemethode berekent de ondernemingswaarde door het contant maken tegen een disconteringsvoet van de geprognosticeerde operationele kasstromen voor de planperiode en een eindwaarde op basis van de extrapolatie van het bedrijfsresultaat.
De disconteringsvoet (WACC) wordt zoveel mogelijk bepaald op basis van de disconteringsvoet van sterk vergelijkbare beursgenoteerde ondernemingen en de specifieke eigenschappen van de onderneming. Bij de nettocontantewaardemethode wordt eventueel rekening gehouden met een discount van 20% voor illiquiditeit en minderheidsbelang.

Van de waarde die resulteert uit de kapitalisatie- en/of nettocontantewaardemethode wordt vervolgens de nettoschuld van de onderneming afgetrokken en vermenigvuldigd met het belang in de kapitaalstructuur om van ondernemingswaarde tot aandeelhouderswaarde te komen.
De zichtbare-intrinsiekewaardemethode bepaalt de waarde van een onderneming op basis van balansgegevens en kan in geval van going concern als bodemwaardering worden gezien.

Indien het aandeel van Van Lanschot in de verliezen van de deelneming gelijk is aan, of groter is dan haar belang in de deelneming, worden geen verdere verliezen verantwoord tenzij Van Lanschot verplichtingen is aangegaan of betalingen heeft verricht ten behoeve van de deelnemingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa bevatten onroerend goed, informatietechnologie, inventaris, communicatie- en beveiligingsapparatuur. De materiële vaste activa worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs en hierna tegen historische kostprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.
De boekwaarde bevat de kosten voor vervanging van een deel van het bestaande object zodra deze kosten worden gemaakt en is exclusief de kosten van het dagelijks onderhoud. De afschrijving wordt lineair berekend op basis van de economische levensduur van de betreffende activa.

Tenminste iedere vijf jaar wordt van het individuele onroerend goed de directe opbrengstwaarde bepaald. Indien marktomstandigheden daar aanleiding voor geven, vindt taxatie eerder plaats.

Onder de directe opbrengstwaarde wordt verstaan de taxatiewaarde die is vastgesteld door een onafhankelijke taxateur. Indien de taxatiewaarde onder de kostprijs na aftrek van cumulatieve afschrijvingen komt, wordt de indirecte opbrengstwaarde bepaald. De indirecte opbrengstwaarde is gebaseerd op de value-in-use-methode. Indien de indirecte opbrengstwaarde ook onder de kostprijs na aftrek van cumulatieve afschrijvingen komt, wordt een bijzondere waardevermindering genomen ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde en de hoogste van de taxatiewaarde en de indirecte opbrengstwaarde.

Verwachte economische levensduur materiële vaste activa (jaren)	
Grond	oneindig
Opstal	40
Verbouwingen	15
Besturingssoftware en IT	3 - 5
Communicatieapparatuur	5
Beveiligingsapparatuur	15
Infrastructuur	10
Inventaris en inrichting	5 - 10

De ontwikkelingskosten van besturingssoftware worden geactiveerd indien deze identificeerbaar zijn, het waarschijnlijk is dat toekomstige opbrengsten binnen de onderneming vallen en de kosten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Onroerend goed niet in eigen gebruik betreft kantoorpanden die niet meer in eigen gebruik zijn. Het beleid van Van Lanschot is erop gericht deze activa op termijn te verkopen. Onroerend goed niet in eigen gebruik wordt gewaardeerd tegen historische kostprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de boekwaarde de realiseerbare waarde overtreft. De realiseerbare waarde verminderd met de relevante variabele verkoopkosten is gebaseerd op de taxatiewaarde bepaald door een onafhankelijke taxateur.

Goodwill en overige immateriële vaste activa

Goodwill is het verschil tussen de reële waarde van de verworven activa (inclusief immateriële vaste activa) en passiva en de betaalde kostprijs (exclusief overnamekosten). Betaalde goodwill wordt tegen kostprijs opgenomen in de jaarrekening na aftrek van eventuele cumulatieve verliezen wegens bijzondere waardevermindering. Betaalde goodwill wordt jaarlijks, of indien gebeurtenissen of veranderingen in de omstandigheden erop wijzen, getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Een waardevermindering wordt vastgesteld aan de hand van het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid (zogenaamde Cash Generating Units, CGU's) waarop de goodwill betrekking heeft. De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten en de gebruikswaarde.

Voor Van Lanschot is het, door het ontbreken van een markt voor separate CGU's, niet mogelijk om een betrouwbare reële waarde minus verkoopkosten per CGU te bepalen. De realiseerbare waarde is derhalve gelijkgesteld aan de gebruikswaarde.

De gebruikswaarde wordt bepaald door de nettocontantewaarde te berekenen van toekomstige kasstromen die door een CGU worden gegenereerd. Indien de realiseerbare waarde per CGU onder de boekwaarde van de betreffende CGU ligt, is sprake van een bijzondere waardevermindering van de goodwill. De bijzondere waardevermindering wordt eerst volledig aan de goodwill toegerekend en daarna pro rata aan individuele activa.
Kasstroomvoorspellingen zijn gebaseerd op het meerjarenplan, strategische plannen en andersoortige onderzoeken betreffende mogelijke ontwikkelingen. Gebeurtenissen en factoren die de schattingen significant kunnen beïnvloeden zijn onder meer marktverwachtingen, effecten van fusies en overnames, concurrentieverhoudingen, klantgedrag en het verloop van het klantenbestand, kostenstructuur, rente- en risico-ontwikkelingen en overige bedrijfstak- en sectorspecifieke omstandigheden.

Overige immateriële vaste activa met een beperkte gebruiksduur (zoals applicatiesoftware, klantenbestanden, contractuele rechten en de waarde van verworven toevertrouwde middelen en kredieten) worden geactiveerd tegen de kostprijs en gedurende hun gebruiksduur lineair afgeschreven.

Verwachte economische levensduur immateriële vaste activa (jaren)	
Klantenbestanden	5 - 20
Distributiekanalen derde partijen	12 - 20
Merknamen	20
Applicatiesoftware	3 - 5

Acute belastingvorderingen en -verplichtingen
Acute belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Actieve en passieve belastingen worden gesaldeerd wanneer zij betrekking hebben op dezelfde belasting-autoriteit, op dezelfde soort belasting én het wettelijk is toegestaan om deze vorderingen en verplichtingen te salderen.

Latente belastingen
Belastinglatenties worden in de balans opgenomen indien de waardering van een actief of passief in de balans tijdelijk afwijkt van de waardering voor belastingdoeleinden. De belastinglatenties worden berekend met behulp van de per balansdatum geldende belastingpercentages. Actieve en passieve belastinglatenties worden gesaldeerd wanneer zij betrekking hebben op dezelfde belastingautoriteit, op dezelfde soort belasting, het wettelijk is toegestaan om deze latenties te salderen en de verwachting bestaat dat de latenties simultaan worden afgewikkeld. Belastinglatenties worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Actieve belastinglatenties worden alleen opgenomen indien het waarschijnlijk is dat in de nabije toekomst fiscale winsten zullen worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen.
De belastingvorderingen worden iedere balansdatum beoordeeld en verminderd in zoverre het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn om het mogelijk te maken het voordeel van de uitgestelde belastingvordering geheel of gedeeltelijk aan te wenden. De vermindering moet worden teruggenomen in zoverre het waarschijnlijk wordt dat voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn.

Waardeveranderingen van beleggingen geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar en waardemutaties van derivaten die onderdeel uitmaken van een kasstroomhedge worden onder aftrek van belastinglatenties opgenomen in het eigen vermogen. Bij realisatie wordt de belastinglatentie tegelijk met de waardemutatie in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Overige activa
Activa verkregen uit executies worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de geschatte verkoopprijs onder normale voorwaarden, verminderd met de relevante variabele verkoopkosten. De realiseerbare waarde verminderd met de relevante variabele verkoopkosten is gebaseerd op de taxatiewaarde bepaald door een onafhankelijke taxateur.

De andere overige activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Financiële verplichtingen handelsactiviteiten
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten zijn transacties voor eigen rekening met het doel deze instrumenten op korte termijn weer terug te kopen. Financiële verplichtingen handelsactiviteiten worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties. De balanspost omvat de shortposities inzake de handelsportefeuille van zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. Opname vindt plaats bij het aangaan van het contract.

Verplichtingen aan bankiers
De post Verplichtingen aan bankiers wordt bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden verplichtingen aan bankiers gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Verplichtingen private en publieke sector
Verplichtingen private en publieke sector worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden Verplichtingen private en publieke sector gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie berekend wordt met behulp van de effectieve-interestmethode.

Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening
Financiële passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening bevatten financiële instrumenten waarvan het management waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing acht, op grond van één van de volgende redenen:

1. Het elimineert of vermindert in belangrijke mate inconsistenties in waardering en verantwoording die anders zouden ontstaan als gevolg van de waardering van passiva of het verantwoorden van baten en lasten op afwijkende grondslagen.
2. De performance van de betreffende financiële passiva wordt beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicomanagement- of investeringsstrategie. Rapportage aan het management geschiedt op basis van de reële waarde.
3. Het contract waarin het financiële instrument is opgenomen, bevat één of meerdere ingesloten derivaten en het gehele contract wordt tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening verantwoord, mits het in het contract besloten derivaat significante invloed heeft op de contractueel overeengekomen kasstromen.

Van Lanschot houdt in de waardering rekening met haar eigen kredietrisico.

Uitgegeven schuldbewijzen
Uitgegeven schuldbewijzen worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde, verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden deze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, met gebruikmaking van de effectieve-interestmethode.

Inkoop van eigen schuldbewijzen door Van Lanschot wordt in de geconsolideerde jaarrekening gesaldeerd met de verplichting, waarbij het verschil tussen kostprijs en boekwaarde op basis van de resterende looptijd wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Voorzieningen
Een voorziening is een verplichting waarvan de omvang of het moment van afwikkeling onzeker is. Een voorziening wordt in de balans opgenomen als Van Lanschot een uit het verleden voortvloeiende verplichting heeft, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling ervan een uitstroom van middelen noodzakelijk is en een betrouwbare inschatting kan worden gemaakt. Voorzieningen worden verdisconteerd indien de tijdswaarde van het geld of de verplichting een materieel effect heeft.

Pensioenvoorzieningen
Van Lanschot heeft pensioenregelingen op grond van de toegezegd-pensioenregeling (defined-benefitregeling) en pensioenregelingen waarbij het pensioen is gebaseerd op beschikbare premie (defined-contributionregeling). Bij defined-contributionregelingen worden te betalen premies aan pensioenfondsen als personeelskosten verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Van Lanschot heeft bij defined-contribution-regelingen geen verdere verplichtingen nadat de premies zijn betaald.

Bij defined-benefitregelingen worden uitkeringen aan gepensioneerde medewerkers gegarandeerd. Bij het bepalen van de uitkeringen wordt rekening gehouden met factoren zoals leeftijd, dienstjaren en salaris. De voorziening voor defined-benefitregelingen is de contante waarde van de pensioenverplichtingen op balansdatum verminderd met de reële waarde van de beleggingen. De pensioenverplichting wordt berekend gebruikmakend van het verwachte rendement op beleggingen.

Verschillen tussen het verwachte en het werkelijke rendement op beleggingen alsmede actuariële wijzigingen worden direct in het eigen vermogen verantwoord, de nettorente wordt verwerkt onder Interest in de winst-en-verliesrekening.

Voorziening jubileumregeling
Ter gelegenheid van het 10-, 20-, 30- en 40-jarig dienstverband ontvangen medewerkers een gratificatie. Daarnaast wordt bij het 25- en 40-jarig dienstverband een receptie aan de medewerkers aangeboden. Deze vergoedingen worden op actuariële basis berekend en als voorziening opgenomen in de balans.

Voorziening personeelskortingen
Van Lanschot heeft personeelscondities waarbij medewerkers korting ontvangen op bijvoorbeeld de hypotheekinterest. Deze vergoeding wordt op actuariële basis berekend voor de periode waarin de medewerkers niet actief zijn voor Van Lanschot (pensioen) en als voorziening opgenomen in de balans.

Reorganisatievoorziening
Een reorganisatievoorziening wordt uitsluitend opgenomen als aan de opnamecriteria voor een voorziening is voldaan. Van Lanschot heeft een feitelijke verplichting wanneer een gedetailleerd plan voor de reorganisatie is geformaliseerd waarin ten minste is aangegeven: de betrokken activiteiten, de plaats en het aantal betrokken medewerkers, een gedetailleerde raming van de daaraan verbonden kosten en een passende tijdlijn. Bovendien zijn de betrokken medewerkers in kennis gesteld van de belangrijkste kenmerken van het plan.

Overige voorzieningen
Hieronder zijn alle overige voorzieningen opgenomen.

Overige passiva
Overige passiva worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Achtergestelde schulden
Achtergestelde schulden worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden achtergestelde schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Inkoop van eigen achtergestelde schulden door Van Lanschot wordt in de geconsolideerde jaarrekening gesaldeerd met de verplichting, waarbij het verschil tussen kostprijs en boekwaarde op basis van de resterende looptijd wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Eigen vermogen
Directe kosten van uitgifte van nieuwe aandelen worden in mindering gebracht op het eigen vermogen, rekening houdend met belasting. Wanneer Van Lanschot eigen aandelen inkoopt, wordt de aankoopprijs, inclusief directe transactiekosten na belasting, in mindering gebracht op het eigen vermogen. Ingekochte aandelen door Van Lanschot hebben geen recht op winst of dividend en worden buiten beschouwing gelaten bij de berekening van het nettoresultaat per aandeel.
De onder het eigen vermogen opgenomen eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Hieronder zijn verplichtingen opgenomen die een potentieel kredietrisico bevatten. Voor de andere niet uit de balans blijkende verplichtingen wordt verwezen naar de Langlopende verplichtingen in de additionele toelichting.

Voorwaardelijke schulden
Voorwaardelijke schulden worden gewaardeerd tegen contractwaarde en betreffen met name garanties en onherroepelijke accreditieven.

Onherroepelijke faciliteiten
Onherroepelijke faciliteiten zijn de niet-opgenomen kredietfaciliteiten, de overeenkomsten uit hoofde van cessie en retrocessie en alle overige verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke toezeggingen die kunnen leiden tot kredietverlening.

Winst-en-verliesrekening

Algemeen
Opbrengsten worden verantwoord voorzover het waarschijnlijk is dat de economische voordelen ten goede vallen aan Van Lanschot en de opbrengsten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Kosten worden zoveel mogelijk toegerekend aan de periode waarin de diensten zijn geleverd of aan de gerelateerde opbrengsten waar deze tegenover staan.

Interest

De opbrengsten en kosten voortvloeiend uit het (uit)lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties en hiermee verbandhoudende provisies en andere baten/lasten die het karakter hebben van interest. De amortisatie van nog aanwezige waardeaanpassing op de hypotheekportefeuilles van in het verleden vervallen reële-waardehedges wordt verantwoord onder Interestbaten en Interestlasten.

Interestbaten en interestlasten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel (accrual basis) met behulp van de effectieve-interestmethode.
De effectieve interest is de interestvoet die de contante waarde van de verwachte kasstromen over de looptijd van het financieel instrument, of waar van toepassing over een kortere periode, exact disconteert naar de nettoboekwaarde van het financieel actief of de verplichting. Bij de berekening van de effectieve interest wordt rekening gehouden met alle contractuele bepalingen van het financieel instrument (zoals bijvoorbeeld vervroegde aflossing), maar niet met toekomstige verliezen als gevolg van oninbaarheid.

Opbrengsten uit effecten en deelnemingen

Dividenden en fees zijn alle ontvangen dividenden van beleggingen in eigenvermogensinstrumenten. Dividenden worden direct in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Waardeverminderingen onder kostprijs op eigenvermogensinstrumenten die onderdeel zijn van de beleggingen voor verkoop beschikbaar worden als bijzondere waardevermindering verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Verkoopresultaten van voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten en vreemdvermogensinstrumenten worden verantwoord onder respectievelijk Overige verkoopresultaten en Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten (Resultaat uit financiële transacties). Van de resultaten van op equitymethode gewaardeerde deelnemingen wordt Van Lanschots aandeel in de resultaten van deze deelnemingen opgenomen onder Opbrengsten uit deelnemingen volgens equitymethode. Ontvangen dividenden worden afgeboekt van de boekwaarde van de op equitymethode gewaardeerde deelneming.

Provisies

De vergoedingen van voor derden verrichte bancaire diensten en vermogensbeheeractiviteiten, voor zover deze niet het karakter van interest hebben. De bedragen die aan derden zijn vergoed, worden als provisielasten verantwoord.

Van Lanschot ontvangt provisies als gevolg van een scala aan dienstverlening aan klanten. Deze provisies kunnen worden onderverdeeld in provisies op transactiebasis en periodieke provisies die bij de klant gedurende het jaar in rekening worden gebracht.

Provisies op transactiebasis

De provisie-inkomsten op transactiebasis worden verantwoord in de perioden waarin Van Lanschot inspanningen levert. Transactieprovisies waarvoor Van Lanschot slechts op transactiedatum inspanningen levert (zoals effectenprovisies), worden direct in het resultaat verwerkt. Transactieprovisies waarvoor Van Lanschot nog inspanningen moet leveren in de toekomst, zoals afsluitprovisie op gestructureerde producten, zijn onderdeel van de geamortiseerde kostprijs en worden gedurende de verwachte looptijd van het instrument in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Periodieke provisies

Periodieke provisies (zoals beheerprovisie) worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de diensten worden geleverd.

Resultaat uit financiële transacties

Onder resultaat handel effecten zijn verantwoord de al dan niet gerealiseerde waardeverschillen op resultaten uit de financiële instrumenten samenhangend met de handelsportefeuille effecten. Valutakoersverschillen en koersverschillen uit hoofde van de handel in de overige financiële instrumenten zijn opgenomen onder Resultaat handel valuta. De resultaten uit hoofde van ineffectiviteit in hedge accounting zijn opgenomen onder Ongerealiseerde resultaten derivaten onder hedge accounting. Onder Resultaat economische hedges zijn opgenomen de al dan niet gerealiseerde resultaten op derivaten die niet zijn opgenomen in een hedge-accountingmodel en de interestlasten behorende bij de economische hedges op de financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening. Het Resultaat uit financiële instrumenten aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening bestaat uit niet gerealiseerde waardeverschillen en interestlasten op financiële passiva als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

Overige inkomsten

Niet-bancaire baten, voortkomend uit meegeconsolideerde niet-bancaire dochtermaatschappijen. Deze baten worden conform de eisen van IFRS (met name IAS 18) opgenomen.

Personeelskosten

Personeelskosten zijn lonen en salarissen, pensioen- en VUT-lasten, overige sociale lasten en andere personeelskosten, zoals lasten uit hoofde van op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen.

Op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen

Medewerkers kunnen in aanmerking komen voor op aandelen gebaseerde beloningen. De kosten van deze in eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transacties met medewerkers worden bepaald op basis van de reële waarde per toekenningsdatum.
De reële waarde wordt bepaald op basis van het binomiale model. De kosten van in eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transacties worden opgenomen in de periode waarin aan de voorwaarden met betrekking tot de prestatie is voldaan en eindigen op de datum waarop de betrokken medewerkers volledig recht krijgen op de toezegging (de datum waarop deze onvoorwaardelijk is geworden).

Op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen: Management Investeringsplan

Aan geselecteerde medewerkers van Kempen wordt de mogelijkheid geboden te participeren in het Kempen Management Investeringsplan (MIP). Onder de voorwaarden van het MIP kopen deze medewerkers indirect gehouden gewone aandelen in het aandelenkapitaal van Kempen en winstbewijzen van Kempen.

Deze gewone aandelen en winstbewijzen zijn uitgegeven door Kempen aan Kempen Management Investeringsplan Coöperatief UA (Coöperatie MIP), waarvan vrijwel alle lidmaatschapsrechten in bezit zijn van de Stichting Administratiekantoor Kempen Management Investeringsplan (Stichting MIP). Deze stichting geeft certificaten uit aan de betreffende medewerkers, tegen betaling van de uitgifteprijs.

Het MIP betreft een op eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transactie. Indien op het moment van verstrekking de reële marktwaarde per certificaat hoger is dan de uitgifteprijs per certificaat, is sprake van personeelsbeloning onder IFRS. De reële waarde van deze personeelsbeloning wordt als last in aanmerking genomen gedurende de vesting period, met een corresponderende aanpassing van het eigen vermogen. Het totale bedrag dat in aanmerking wordt genomen is vastgesteld op basis van reële waarde van de certificaten zoals bepaald op de toekenningsdatum, zonder rekening te houden met voortgezette dienstbetrekkingsbepalingen.

Andere beheerskosten
Andere beheerskosten zijn automatiseringskosten, kosten voor marketing en communicatie, huisvestingskosten, kantoorkosten en overige beheerskosten.

Afschrijvingen
Afschrijvingen worden bepaald aan de hand van de geschatte economische levensduur en zijn als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bijzondere waardeverminderingen
Deze post omvat het saldo van de noodzakelijk geachte waardeverminderingen, alsmede de vrijval van dergelijke waardeverminderingen.

Belastingen
De belastingen op het bedrijfsresultaat worden in het resultaat opgenomen conform de geldende belastingwetten in de verschillende rechtsgebieden waarin Van Lanschot actief is. De belastingeffecten van eventuele geleden verliezen in bepaalde rechtsgebieden worden als activa verantwoord indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige winsten in de betreffende rechtsgebieden voldoende groot zijn om gebruik te kunnen maken van de verliescompensatie.

Nettoresultaat per gewoon aandeel
Het nettoresultaat per gewoon aandeel wordt berekend door het nettoresultaat beschikbaar voor gewone aandeelhouders over de periode te delen door het gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen gedurende de periode. Het verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel wordt berekend door het nettoresultaat beschikbaar voor gewone aandeelhouders te delen door het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen gedurende de periode, gecorrigeerd voor mogelijke verwatering als gevolg van bijvoorbeeld uitstaande optierechten.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Dit overzicht geeft inzicht in de herkomst van de geldmiddelen en de wijze waarop deze middelen zijn aangewend. De kasstromen worden gesplitst in de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Onder geldmiddelen en kasequivalenten zijn tegen nominale waarde opgenomen alle liquide middelen, vrij beschikbare en direct opeisbare tegoeden bij de centrale banken en andere banken, waarbij het risico op waardeveranderingen van deze liquide middelen en tegoeden insignificant is.

Lease
Leaseovereenkomsten, operating sale-en-leasebackovereenkomsten inbegrepen, waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen van het eigendom worden behouden door de lessor, worden behandeld als operating leaseovereenkomsten. Van Lanschot heeft als lessee operating leaseovereenkomsten afgesloten.

Betalingen uit hoofde van deze overeenkomsten worden (na aftrek van eventuele kortingen door de lessor) lineair ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening over de leaseperiode.
Bij sale-en-leaseback wordt, wanneer de verkoopprijs van de materiële vaste activa beneden de reële waarde ligt, het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopprijs rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verantwoord tenzij het verschil tussen de reële waarde en de verkoopprijs wordt gecompenseerd door toekomstige niet-marktconforme leasebetalingen.

Leaseovereenkomsten, financiële sale-en-leasebackovereenkomsten inbegrepen, waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen van het eigendom worden overgedragen aan Van Lanschot, worden behandeld als financiële leaseovereenkomsten. Van Lanschot heeft als lessee een financiële sale-en-leasebackovereenkomst afgesloten. Financiële leaseovereenkomsten worden geactiveerd bij aanvang van de leaseovereenkomst tegen de reële waarde van de geleasde vaste activa of tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen, als de contante waarde van de minimale leasebetalingen lager is. De disconteringsvoet die bij de berekening van de contante waarde van de minimale leasebetaling wordt gebruikt, is de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst. Het onroerend goed is verantwoord onder Materiële vaste activa. De afschrijvingsmethodiek is identiek aan die van materiële activa volledig in eigendom. De huurverplichting is opgenomen onder Overige passiva. De rentecomponent van de financieringskosten wordt ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening over de leaseperiode.

Segmentinformatie
Van Lanschot heeft als segmentatiebasis de verschillende bedrijfssegmenten. Een bedrijfssegment is een onderdeel van de onderneming dat opbrengsten kan genereren en kosten maakt, waarvan de resultaten regelmatig beoordeeld worden door het bestuur respectievelijk de chief operating decision maker en waarvoor afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is. Een aanvullende segmentatiebasis is geografisch op basis van waar het bedrijfsonderdeel is gevestigd. Transacties tussen de bedrijfssegmenten vinden plaats tegen commerciële voorwaarden en marktomstandigheden (at arm's length).

Risicobeheer

1. Risico- en kapitaalbeheer

Het nemen en managen van verantwoorde risico's is een van de essenties van bankieren. Van Lanschot benadert risicobeheer op een manier die past bij haar karakter en schaalgrootte. Van Lanschot wil de invloed van onverwachte gebeurtenissen op haar solvabiliteit, liquiditeit en resultaat zoveel mogelijk mitigeren en streeft daarom bewust naar een laag risicoprofiel. Met het beleid, de systemen en procedures wordt geanticipeerd op risico's en waar mogelijk worden deze voorkomen of gelimiteerd. Heldere keuzes en een adequate verankering van risicobeheer op elk niveau in de organisatie spelen daarbij een belangrijke rol.

Van Lanschot beheert vanaf 1 juli 2012 haar kredietportefeuille op basis van geavanceerde, risicogevoelige IRB-modellen. Deze modellen geven een nauwkeurig inzicht in de ontwikkelingen binnen de kredietportefeuille. Van Lanschot heeft zodoende van vrijwel de gehele portefeuille een goed beeld van de defaultkans, van het potentiële verlies en het buffer-kapitaal dat aangehouden moet worden. In 2013 heeft Van Lanschot verdere stappen gezet in de ontwikkeling van de risicobeheersing door implementatie van een retailbenadering (A-IRB) van midden- en kleinbedrijf (MKB)-relaties tot € 1 miljoen. In 2014 is deze methode uitgebreid met de deelportefeuille van consumptieve financieringen tot € 2 miljoen en zijn nog enkele optimalisaties doorgevoerd. De IRB-modellen van Van Lanschot zijn goedgekeurd door De Nederlandsche Bank en worden periodiek, onafhankelijk, gevalideerd.

Als reactie op de financiële crisis hebben toezichthouders financiële instellingen gevraagd om een Recovery Plan op te stellen, met als doel het verbeteren van de stabiliteit van de financiële sector. In dit Recovery Plan zijn early warning indicatoren en trigger levels gedefinieerd op het gebied van kapitaal en liquiditeit alsmede maatregelen die instellingen kunnen treffen in tijden van stress.
In 2013 heeft Van Lanschot een eerste versie van het Recovery Plan opgesteld, in 2014 is een geactualiseerde en definitieve versie opgesteld. Het Recovery Plan maakt integraal onderdeel uit van het risico-management binnen Van Lanschot en wordt op onderdelen periodiek getest en geactualiseerd.

In juni 2013 is de definitieve versie van de Capital Requirements Directive IV (CRD) en Capital Requirements Regulation (CRR) gepubliceerd. Dit Europese raamwerk omvat zowel de Basel II als Basel III-richtlijnen, waarbij de CRR een directe wettelijke werking kent. Van Lanschot heeft in 2013 en 2014 middels een Basel III-programma gewerkt aan de implementatie van deze richtlijnen. Daarvan zijn inmiddels diverse elementen verankerd in de risicobeheersings-, rapportage- en besluitvormingsprocessen.
De liquiditeitsratio's LCR en NSFR worden maandelijks besproken in de Asset- & Liabilitycommissie en kapitaalsturing vindt primair plaats aan de hand van de Basel III phase-in en fully loaded Common Equity Tier I-ratio's.

In de periode 2013-2014 heeft Van Lanschot verdere verbeteringen doorgevoerd in de risicobeheersingsorganisatie. De afdeling Financial Risk Management heeft een tweedelijns verantwoordelijkheid voor de integrale, geconsolideerde financiële risico's.

De afdeling Acceptatie en Beheer is beter geïntegreerd in de lijnorganisatie en de afdeling Bijzonder Beheer is rechtstreeks gepositioneerd onder de Raad van Bestuur. De afdeling Risk Management heeft een focus op overkoepelend kredietrisicobeleid en operationeel risico.

Het risicobeheer van Van Lanschot richt zich primair op de volgende risicotypes:
- kredietrisico
- operationeel risico
- marktrisico
- strategisch risico
- renterisico
- liquiditeitsrisico
- compliancerisico

Deze risicotypes worden vanaf paragraaf 2 afzonderlijk behandeld, waarbij ook nader wordt ingegaan op aspecten verbonden aan Basel-richtlijnen. Aansluitend volgt in paragraaf 9 informatie over reële waarde.

1.1 Risicobereidheid

Van Lanschot is een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager, die zich richt op het behoud en de opbouw van vermogen voor haar klanten. Dit vertaalt zich ook in de risicobereidheid van de bank. Bij een dergelijke positionering horen solide kapitaal- en liquiditeitsratio's. Van Lanschot streeft daarbij naar een eenvoudige en transparante balans. Bij kredietverlening ligt de nadruk op private banking, de zakelijke kredietportefeuille wordt grotendeels afgebouwd.

Van Lanschot heeft een gedegen risicobereidheidsproces met bijbehorende rapportages en beleid. Om een stevige verankering van de risicobereidheid in de organisatie te waarborgen, is een formeel raamwerk opgezet waarin rollen en verantwoordelijkheden eenduidig vastliggen. De Raad van Bestuur legt de risicobereidheid inclusief overkoepelende risico-limieten ieder jaar vast in het risk appetite statement dat ter beoordeling aan de Raad van Commissarissen wordt voorgelegd. De Raad van Commissarissen toetst tevens elk halfjaar de ontwikkeling van het risicoprofiel aan de hand van de risicobereidheidsrapportage. De risicobereidheid bevat zowel kwalitatieve als kwantitatieve elementen. De leidende principes hierin zijn:
- Van Lanschot neemt alleen risico's die begrijpelijk en uitlegbaar zijn.
- Van Lanschot neemt alleen risico's die direct of indirect bijdragen aan de strategische doelstellingen.
- Het totaal van de risico's mag niet groter zijn dan het risicodragend vermogen.
- Van Lanschot houdt bij het nemen van risico's rekening met de belangen van alle stakeholders.
- Van Lanschot streeft naar een creditrating van ten minste single A.
- De risicobereidheid moet bij alle belangrijke beslissingen op elk niveau in ogenschouw genomen worden.
- Van Lanschot handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving.
- Van Lanschot neemt geen risico's die haar reputatie ernstig kunnen schaden.

Tabel 1.1 Kapitaalratio's (%)	Extern vereist	31/12/2014	31/12/2013*
BIS-ratio	8,0	15,2	13,9
Tier I-ratio	4,0	14,6	13,1
Common Equity Tier I-ratio (phase-in)	4,5	14,6	13,1
Leverageratio (phase-in)	3,0	5,8	–

* De vergelijkende cijfers betreffen Basel II.

1.2 Organisatie risico- en kapitaalbeheer

De principes van compliance en corporate governance maken deel uit van de zorgvuldigheid waarmee Van Lanschot waakt over haar reputatie als solide en integere bank. Het doel van het risicoraamwerk van de bank is in een vroegtijdig stadium risico's te onderkennen en te analyseren en op een verantwoorde wijze te mitigeren en bewaken. Adequate beheersmaatregelen en rapportagesystemen zijn dan ook wezenlijke onderdelen van risicobeheersing bij de bank. Daartoe hanteert de bank passende normen en limieten, die met behulp van betrouwbare informatiesystemen worden bewaakt.

Risicobeheer is een continu proces waarbij de kwaliteit en inzet van het management en de medewerkers van groot belang zijn. Het risicoraamwerk is gebaseerd op het three-lines-of-defence-principe. De commerciële c.q. uitvoerende afdelingen vormen de eerste lijn en hebben de dagelijkse verantwoordelijkheid voor het beheersen van risico's. De afdelingen Compliance, Risk Management en Financial Risk Management vormen de tweede lijn; zij zijn verantwoordelijk voor het initiëren van risicobeleid en voor het toezicht op de beheersing van risico's binnen Van Lanschot. Group Audit vormt de derde lijn en is verantwoordelijk voor de onafhankelijke toetsing van het risicoraamwerk. Hiermee is sprake van een duidelijke, evenwichtige en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, waardoor de risk management functie op een onafhankelijke en effectieve wijze wordt uitgevoerd.

In het verlengde van risicobeheer ligt kapitaalbeheer. Het kapitaalbeheer binnen Van Lanschot heeft als doel het bewaken en beheren van de externe kapitaaleisen en de interne kapitaaldoelstellingen op groepsniveau. Hierbij staat het beschermen van de financiële soliditeit en stabiliteit van de bank centraal. Ten behoeve van het kapitaalbeheer wordt jaarlijks een kapitaal- en fundingplan opgesteld.

1.2.1 Toezicht

De Raad van Commissarissen evalueert de risico's en de kapitaalvereisten die verbonden zijn aan de activiteiten en portefeuille van de bank. Om dit mogelijk te maken heeft de Raad van Commissarissen een tweetal commissies ingesteld.

De **Risicocommissie** bereidt de besluitvorming van de Raad van Commissarissen voor met betrekking tot de geïdentificeerde risico's die verbonden zijn aan de ondernemingsactiviteiten en het risicoraamwerk van de bank.

De **Audit- en Compliancecommissie** is ingesteld met het doel de Raad van Commissarissen te adviseren met betrekking tot de financiële verslaglegging, de interne en externe accountantscontrole, alsmede compliance inclusief zorgplicht.

Tabel 1.2 Risico- en kapitaalbeheer						
Toezicht § 1.2.1	Raad van Commissarissen – Risicocommissie – Audit- en Compliancecommissie					
Risico- en kapitaalbeleid § 1.2.2	Raad van Bestuur – Beleidsrisicocommissie Kredieten – Asset- & Liabilitycommissie (ALCO) – Compliance & Operational Risk Commissie – Kredietcommissie – Crisis Management Team/Business Continuity Commissie – IT Security overleg – Impairmentcommissie – Product Board – Project Board					
Implementatie en toetsing § 1.2.3	Risk Management Van Lanschot	Financial Risk Management	Financial Control	Compliance Group Audit	Risk Management Kempen	
Uitvoering § 1.2.4	Private Banking	Corporate Banking	Bijzonder Beheer	Asset Management	Merchant Banking	Treasury

1.2.2 Risico- en kapitaalbeleid

De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het formuleren van de strategie van Van Lanschot. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor een tijdige en juiste aanlevering van gegevens op basis waarvan de Raad van Commissarissen zijn oordeel kan vellen met betrekking tot de risicobereidheid van Van Lanschot. Daarnaast is het risico- en kapitaalbeleid en het daaruit voortvloeiende kapitaalbeheerplan een belangrijk onderdeel van de strategie van de bank. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de jaarlijkse review en goedkeuring van dit kapitaal-beheerplan.

Dit impliceert dat de Raad van Bestuur eindverantwoordelijk is voor het bestaan en de effectieve werking van de processen die ervoor zorgdragen dat Van Lanschot voldoende kapitaal aanhoudt in relatie tot haar doelstellingen, haar risicobereidheid en de wettelijke kapitaaleisen.
In dit kader heeft de Raad van Bestuur specifieke taken gedelegeerd aan bedrijfsonderdelen of commissies. In alle commissies heeft tenminste één lid van de Raad van Bestuur zitting. Binnen de bank zijn de volgende commissies op de verschillende risicogebieden werkzaam:

Beleidsrisicocommissie Kredieten: Integraal kredietrisicobeleid, inclusief de advisering van de risicobereidheid met betrekking tot kredietrisico's

Het vaststellen en wijzigen van het integrale kredietrisicobeleid van de bank vindt plaats in de Beleidsrisicocommissie Kredieten. De commissie hanteert de totale kredietrisicobereidheid van Van Lanschot als uitgangspunt en vertaalt deze naar beleid voor de acceptatie en het beheer van kredietrisico's. Hierbij wordt rekening gehouden met de strategische doelstellingen en overige uitgangspunten voor de risicobereidheid. In de commissie hebben alle leden van de Raad van Bestuur alsmede vertegenwoordigers van (Financial) Risk Management, Compliance, Service Centers, Private Banking, Corporate Banking en Bijzonder Beheer zitting. De commissie komt eens per kwartaal bijeen.

Asset- & Liabilitycommissie (ALCO): Beheersing van rente-, markt- en liquiditeitsrisico en kapitaalmanagement

De Asset- & Liabilitycommissie ziet toe op de implementatie en uitvoering van het kapitaalbeleid en het daarvan afgeleide kapitaal- en fundingplan en liquiditeits- en fundingbeleid. De commissie ziet bij de uitvoering van transacties toe op de naleving van de relevante richtlijnen, vooral met betrekking tot de balansstructuur, de vermogensratio's en de funding en is daarnaast verantwoordelijk voor de goedkeuring van de Internal Capital Adequacy Assessment Proces (ICAAP)-rapportage en de Internal Liquidity Adequacy Assessment Proces (ILAAP)-rapportage. Halfjaarlijks is zij verantwoordelijk voor de goedkeuring van het kapitaal- en fundingplan. In de Asset- & Liabilitycommissie hebben naast specialisten en betrokken directeuren ook alle leden van de Raad van Bestuur zitting. Deze commissie komt eenmaal per maand bijeen.

Compliance & Operational Risk Commissie: Beheersing van compliancerisico's en operationeel risico

In de Compliance & Operational Risk Commissie wordt toegezien op de implementatie en uitvoering van het compliance- en operationeel risico-managementbeleid. In dit beleid staan de standaarden voor identificatie, meting, bewaking en beheersing van operationele risico's. De commissie beoordeelt de compliance- en operationele risico's en bewaakt de voort-gang van de acties die zijn uitgezet om deze risico's te beperken.

Waar nodig worden additionele beheersmaatregelen vastgesteld. Voorts stelt de commissie de jaarplannen van de afdelingen Operational Risk Management en Compliance vast. De commissie komt een keer per kwartaal bijeen en staat onder voorzitterschap van een lid van de Raad van Bestuur.

Enkele overige commissies waar de Raad van Bestuur taken aan heeft gedelegeerd zijn:
- Kredietcommissie: het hoogste kredietfiatteringsorgaan binnen Van Lanschot;
- Crisis Management Team/Business Continuity Commissie en IT Security: de commissies ten behoeve van de beheersing van het informatiebeveiligingsrisico en (operationele) continuïteitsrisico's;
- Impairmentcommissie: ten behoeve van de vaststelling van bijzondere waardeverminderingen en voorzieningen;
- Product Board: is verantwoordelijk voor de introductie van nieuwe producten en de review van bestaande producten;
- Project Board: is verantwoordelijk voor de besluitvoering omtrent projecten.

1.2.3 Implementatie en toetsing van het risico- en kapitaalbeleid

Van Lanschot en Kempen hebben ieder een aparte governance op het gebied van risicomanagement.

Bij Van Lanschot is de implementatie en bewaking van het risico- en kapitaalbeleid gedelegeerd aan de afdelingen:
- Risk Management Van Lanschot
- Financial Risk Management
- Financial Control
- Compliance Van Lanschot
- Compliance Kempen
- Risk Management Kempen

Daarnaast vindt toetsing plaats door Group Audit Van Lanschot en Internal Audit Kempen.

De afdeling **Risk Management Van Lanschot** geeft uitvoering aan het risicobereidheidsproces. Deze afdeling is – in nauwe samenwerking met de afdeling Financial Risk Management – verantwoordelijk voor het beheersen van het kredietrisico en het operationele risico, waarbij specifieke aandacht is voor beveiliging van klant- en bedrijfsinformatie en business continuity management. De afdeling geeft op ieder niveau binnen de organisatie gevraagd en ongevraagd advies met betrekking tot het beheersen van risico's. Tevens is zij verantwoordelijk voor de voorbereiding, ontwikkeling en het onderhoud van het operationeel- en kredietrisicobeleid. Zij heeft ten doel het risicobewustzijn van de medewerkers te vergroten, waardoor een nog meer gedegen risico-rendementsafweging kan worden gemaakt.

De afdeling **Financial Risk Management (FRM)** is verantwoordelijk voor de tweedelijns monitoring en beheersing van alle balansrisico's op groepsniveau. Onder deze verantwoordelijkheid valt o.a. het modelleren, analyseren, beheersen en rapporteren van krediet-, markt-, rente- en liquiditeitsrisico van Van Lanschot. Daarnaast geeft Financial Risk Management uitvoering aan het kapitaal- en liquiditeitsbeleid binnen Van Lanschot. Voorts is FRM verantwoordelijk voor het opstellen van rapportages inzake ICAAP en ILAAP. De directeur FRM rapporteert rechtstreeks aan de Raad van Bestuur van Van Lanschot.

De afdeling **Financial Control** werkt samen met Risk Management Van Lanschot, Financial Risk Management Van Lanschot en Compliance en is verantwoordelijk voor de financiële verantwoording en de business control functie. Middels de diverse rapportages vervult Financial Control een belangrijke rol in het challengen van de business en voor de coördinatie van het toezicht op de beheersing van risico's. De directeur Financial Control rapporteert rechtstreeks aan de Raad van Bestuur van Van Lanschot.

De afdeling **Compliance Van Lanschot** heeft zowel een adviserende als een monitorende rol ten aanzien van de naleving van de interne en externe wet- en regelgeving door de Raad van Bestuur, senior management en medewerkers van Van Lanschot. Binnen Van Lanschot opereert Compliance onafhankelijk. De directeur Compliance heeft een rechtstreekse rapportagelijn naar de voorzitter van de Raad van Bestuur. Daarnaast wordt periodieke verantwoording afgelegd aan de Audit- en Compliance- commissie van de Raad van Commissarissen. De afdeling **Compliance Kempen** rapporteert aan de voorzitter van de directie van Kempen.

Bij Kempen is de afdeling **Risk Management Kempen** verantwoordelijk voor het meten, beheersen en rapporteren van alle relevante risico's. De afdeling rapporteert rechtstreeks aan de directie van Kempen. De focus ligt op markt- en operationeel risico.

Dagelijks vervaardigt Risk Management Kempen risicorapportages met betrekking tot de marktrisico's. De marktrisico's worden tevens intraday gemonitord door de directie van Securities en door Risk Management Kempen. De directie van Kempen is verantwoordelijk voor de definiëring van het marktrisicobeleid. Maandelijks wordt over kredietrisico's en operationele risico's gerapporteerd aan de Kredietcommissie respectievelijk de Operationeel Risico Commissie van Kempen. De CFO van Kempen is voorzitter van deze commissies. De relevante business units en afdelingen zijn vertegenwoordigd in deze commissies. De notulen van de commissies worden gedeeld met de directie van Kempen. Hierdoor is gewaarborgd dat directie, senior management en de leiding van de business units goed geïnformeerd blijven over het risicoprofiel van Kempen en tijdig op de hoogte worden gebracht van significante problemen en ontwikkelingen. Met betrekking tot limietoverschrijdingen is een autorisatiestructuur van kracht.

De afdeling Risk Management binnen Kempen rapporteert over de risico's aan:
- het relevante lijnmanagement;
- de directie van Kempen;
- Audit, Risk & Compliance Commissie van de Raad van Commissarissen van Kempen.
- Financial Risk Management Van Lanschot en Risk Management Van Lanschot;
- Risicocommissie van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot.

Binnen Kempen is een Risk Appetite Proces ingericht. De risico's van Kempen moeten passen binnen de totale risk appetite van Van Lanschot; derhalve worden kaders en normen bepaald ten aanzien van de risico's en het risicomanagement van Kempen.

Risk Management Kempen rapporteert periodiek en op eerste verzoek aan Financial Risk Management Van Lanschot en Risk Management Van Lanschot. Dit om te garanderen dat een integraal beeld van alle relevante risico's binnen Van Lanschot aanwezig is.

Group Audit Van Lanschot beoordeelt de opzet en de werking van de risico-organisatie en de uitvoering van het risico- en kapitaalbeleid. De afdeling rapporteert hierover aan de Raad van Bestuur. Het beleid van Van Lanschot vormt het startpunt voor de onafhankelijke toetsing door Group Audit. Processen, infrastructuur, organisatie en systemen worden daarom op grond van het beleid getoetst om vast te stellen dat de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om op adequate wijze het risico- en kapitaalbeleid uit te voeren. **Internal Audit Kempen** rapporteert aan de voorzitter van de directie van Kempen.

Begin 2015 zijn de afdelingen Risk Management Kempen, Compliance Kempen en Internal Audit Kempen onder de hiërarchische aansturing van de controlefuncties van de groep gekomen.

1.2.4 Uitvoering van het risico- en kapitaalbeleid

De commerciële afdelingen zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van commerciële plannen. Op basis van deze plannen worden de actuele en toekomstige risico's en de daaruit voortvloeiende kapitaalbehoeften bepaald. Deze dienen als input voor de Asset- & Liabilitycommissie. De Asset- en Liabilitycommissie is richtinggevend voor het vaststellen van de uitvoering van het beleid.

De besluiten van de Asset- & Liabilitycommissie worden uitgevoerd door de afdeling Treasury en de commerciële afdelingen.

1.3 Externe en interne kapitaaleisen

De Basel-richtlijnen zijn in Nederland van toepassing op alle banken. Dit integrale raamwerk voor het toezicht op banken bestaat uit drie pijlers die geacht worden elkaar te versterken:
- Pijler I: Externe kapitaaleisen voor kredietrisico, marktrisico, operationeel risico en CVA-risico;
- Pijler II: Interne processen voor het risicobeheer en voor de berekening van de interne kapitaaleisen, het economisch kapitaal en de wijze waarop de toezichthouder naar deze interne processen kijkt: de Supervisory Review;
- Pijler III: Informatieplicht van risico-informatie richting externe belanghebbenden.

Pijler III staat voor de informatieplicht van risico-informatie richting externe belanghebbenden en is ondersteunend aan de bepaling van de minimum-solvabiliteitseisen (Pijler I) en de door het management gestelde solvabiliteitseisen (Pijler II). Het doel van Pijler III is een verbetering van de kwaliteit van het risicomanagement van een instelling door de disciplinerende werking van de markt.

Van Lanschot heeft ervoor gekozen de Pijler III-informatie op te nemen in haar jaarrekening, die éénmaal per jaar wordt gepubliceerd. Het beloningsbeleid is toegelicht in het remuneratierapport en het Pillar III-remuneratie-disclosure-rapport 2014. In uitzonderlijke situaties, ingegeven door bijzondere interne of externe factoren, kan de frequentie van rapporteren van Pijler III worden verhoogd.

1.3.1 Externe kapitaaleisen

Banken zijn op basis van de regelgeving verplicht een kapitaalbuffer aan te houden om de risico's op te kunnen vangen die ontstaan als gevolg van de uitvoering van het bankbedrijf.

Pijler I biedt richtlijnen voor de berekening van het kapitaal dat een bank van toezichthouders minimaal moet aanhouden voor krediet-, markt-, operationele en CVA-risico's. De voorschriften voorzien in een aantal varianten van kapitaalberekeningsmethoden voor deze risico's van relatief eenvoudig tot geavanceerd. Een bank heeft onder voorwaarden de mogelijkheid een van deze methoden te kiezen. Aan de keuze zijn verschillende kwalitatieve eisen gekoppeld. Indien wordt besloten over te gaan naar een meer geavanceerde methode houdt dit in dat niet meer terug kan worden gegaan naar de eenvoudigere methode.

De kredietportefeuille van Van Lanschot kan grofweg opgesplitst worden in twee portefeuilles: een retailportefeuille met voornamelijk hypotheken en zakelijke financieringen van het midden- en kleinbedrijf en een non-retailportefeuille met voornamelijk maatwerkfinancieringen.
Per 1 juli 2010 is Van Lanschot overgegaan op de Advanced Internal Ratings Based (A-IRB)-benadering voor de retailportefeuille.

Per 1 juli 2012 heeft De Nederlandsche Bank additioneel goedkeuring verleend voor het gebruik van de Foundation Internal Ratings Based (F-IRB)-benadering voor alle non-retailmodellen. Hiermee is de overgang naar een meer risicogevoelige kredietrisicobenadering afgerond. Het residu van de kredietportefeuille valt onder de Standardised Approach (SA). Voor markt-, operationeel en CVA-risico hanteert Van Lanschot de SA-methode.

Van de Pijler I-risico's is kredietrisico de belangrijkste risicoklasse.
De kapitaaleis voor kredietrisico is gebaseerd op het totale obligo aan kredieten dat Van Lanschot heeft verstrekt of verplicht is te verstrekken. De beperkte aanwezigheid van marktrisico is een gevolg van het risicobeleid waarbij Van Lanschot zeer beperkt voor eigen risico handelt. De solvabiliteitseis voor operationeel risico is gebaseerd op het gemiddelde operationele vermogen over de afgelopen drie jaar. De kapitaaleis voor CVA dient het risico af te dekken van de verslechtering van de kredietwaardigheid van de tegenpartij in een Over-The-Counter(OTC)-derivatentransactie.

In tabel 1.3.1.C zijn de dochters van Van Lanschot weergegeven, onder weglating van de namen van vennootschappen van relatief ondergeschikte betekenis. De risico's van deze dochters vertegenwoordigen 99% van het kapitaal dat Van Lanschot dient aan te houden onder Pijler I.

Tabel 1.3.1.A Minimum extern kapitaalbeslag (Pijler I)	31/12/2014	%	31/12/2013*	%
Totaal	**588.519**	**100%**	**720.226**	**100%**
Kredietrisico	497.776	85%	639.287	89%
Marktrisico en leveringsrisico	7.889	1%	8.083	1%
Operationeel risico	75.182	13%	72.856	10%
CVA-risico	7.672	1%	–	–

Tabel 1.3.1.B Kapitaalbeslag belangrijkste exposureklassen onder kredietrisico	31/12/2014	%	31/12/2013*	%
Totaal	**497.776**	**100%**	**639.287**	**100%**
Vorderingen op ondernemingen	300.186	60%	445.792	70%
Retailvorderingen	94.244	19%	103.482	16%
Overige	103.346	21%	90.013	14%

Tabel 1.3.1.C Belang in dochtermaatschappijen (%)	31/12/2014	31/12/2013
F. van Lanschot Bankiers NV	100	100
F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG	100	100
Kempen & Co NV	95	95
Van Lanschot Participaties BV	100	100

* De vergelijkende cijfers betreffen Basel II.

1.3.2 Interne kapitaaleisen

De doelstelling van Pijler II is om te waarborgen dat de bank interne processen heeft geïmplementeerd die erop zijn gericht vast te stellen dat het benodigde kapitaal in overeenstemming is met de risico's die de bank loopt. Van Lanschot actualiseert deze processen jaarlijks in het ICAAP. Hierin wordt ook de risicobeheersingsorganisatie, procedures, de uitgangspunten en de methoden voor het vaststellen van het noodzakelijke kapitaal beschreven. Het doel van het ICAAP is zowel de huidige als de toekomstige kapitaaltoereikendheid van Van Lanschot te beoordelen en te handhaven.

De interne vermogenseis wordt in beginsel gebaseerd op de externe kapitaalvereisten onder Pijler I, aangevuld met een opslag voor overige risico's. Deze zijn:
- concentratierisico in de kredietportefeuille
- renterisico
- strategisch/bedrijfsrisico

De gehanteerde modellen en methodieken zijn afgestemd op de complexiteit en omvang van Van Lanschot. Deze laten een mix zien van kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van risicomanagement. Er wordt geen rekening gehouden met diversificatie-effecten tussen de risico-categorieën onderling. Door middel van stresstesten wordt periodiek getoetst of het interne kapitaal toereikend is.

Tabel 1.3.2 geeft de interne kapitaaleisen per risicosoort aan.

Tabel 1.3.2 Interne kapitaaleisen	31/12/2014	%	31/12/2013*	%
Totaal	**803.524**	**100%**	**983.249**	**100%**
Kredietrisico	497.776	62%	639.287	65%
Marktrisico en leveringsrisico	7.889	1%	8.083	1%
Operationeel risico	75.182	9%	72.856	7%
CVA-risico	7.672	1%	–	–
Concentratierisico	66.984	8%	75.582	8%
Renterisico	88.180	11%	129.000	13%
Strategisch risico	59.841	8%	58.441	6%

* De vergelijkende cijfers betreffen Basel II.

1.4 Aanwezig risicokapitaal

Van Lanschot bespreekt de huidige en toekomstige kapitaaltoereikendheid maandelijks in de ALCO. In de ALCO kan worden besloten om maatregelen te treffen voor bijsturing. Jaarlijks wordt een kapitaal- en fundingplan opgesteld met daarin de strategische en tactische uitgangspunten alsmede projecties van de verwachte ontwikkelingen in de kapitaalpositie. Dit plan is tevens onderdeel van de ICAAP-documentatie.

Het kernkapitaal is in 2014 gedaald met € 104 miljoen van € 1.176 miljoen naar € 1.072 miljoen. De daling van het kernkapitaal is in belangrijke mate het gevolg van de nieuwe CRR-regelgeving. Hierdoor mogen een aantal componenten, die onder Basel II nog wel onderdeel vormden van het kernkapitaal, niet meer worden meegeteld. Daarnaast zijn er wijzigingen in een aantal aftrekposten en de hoogte hiervan. Zo geldt dat de goodwill, de immateriële vaste activa en de Shortfall IRB volledig in mindering dienen te worden gebracht van het kernkapitaal en zijn er onder CRD IV onder andere aftrekposten aangaande latente belasting-vorderingen en toegezegd-pensioenregelingen bijgekomen. Tot slot heeft de overgang naar het beschikbare premiestelsel voor de pensioenen een belangrijk negatief effect gehad op het kernkapitaal.

Om te voorkomen dat banken direct te maken krijgen met flinke dalingen in hun kernkapitaal als gevolg van CRR-regelgeving is een overgangsregeling ingevoerd. Deze transitionele bepaling houdt onder andere een infasering van aftrekposten in, waarmee banken de tijd krijgen om hun vermogen op peil te houden.

De leverageratio is een simpele risico-ongevoelige maatstaf waarbij kapitaal wordt gedeeld door een optelsom van balansposten en posten buiten de balansstelling. Van Lanschot heeft op basis van de phase-in kapitaaldefinitie een leverageratio van 5,8%. De hoeveelheid kapitaal in de teller is € 1.072 miljoen en de noemer bedraagt € 18,4 miljard. Daarvan is € 18,0 miljard opgebouwd uit posten op de balansstelling.

In tabellen 1.4.B en 1.4.C is aangegeven hoe het toetsingsvermogen van Van Lanschot is opgebouwd. Tabel 1.4.B is opgesteld op basis van Basel III, tabel 1.4.C op basis van Basel II. Daarnaast wordt aangegeven hoe de relatie is tussen het toetsingsvermogen en het eigen vermogen, zoals opgenomen in de geconsolideerde balans.

De prudentiële filters bestaan uit filters aangaande de reserve kasstroomafdekkingen (€ 12,4 miljoen), eigen kredietrisico van schuldbewijzen aangemerkt tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening (€ 17,7 miljoen) en prudente waardering (€ 2,1 miljoen negatief).

De post Goodwill in het toetsingsvermogen is exclusief € 3,0 miljoen goodwill die zich in niet-strategische deelnemingen bevindt (2013: € 8,7 miljoen).

Tabel 1.4.A Vereist en aanwezig kapitaal	31/12/2014	31/12/2013*
Vereist minimumkapitaal	**588.519**	**720.226**
Kredietrisico	497.776	639.287
Marktrisico en leveringsrisico	7.889	8.083
Operationeel risico	75.182	72.856
CVA-risico	7.672	–
Toetsingsvermogen	**1.119.632**	**1.254.280**
waarvan Tier I-kernkapitaal	1.071.800	1.176.129
waarvan aanvullend Tier I-kapitaal	1.071.800	1.176.129
waarvan Tier II-kapitaal	47.832	78.151
Kapitaalratio's		
BIS-ratio	15,2%	13,9%
Tier I-ratio	14,6%	13,1%
Common Equity Tier I-ratio (phase-in)	14,6%	13,1%
Leverageratio (phase-in)	5,8%	–

* De vergelijkende cijfers betreffen Basel II.

Tabel 1.4.B Toetsingsvermogen	31/12/2014
Aandelenkapitaal	41.017
Ingekochte eigen aandelen	– 3.639
Agioreserve	479.914
Algemene reserve	592.182
Voorlopige winstverdeling ten behoeve van solvabiliteit	82.663
Minderheidsbelangen	12.600
Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregeling	– 8.377
Reserve kasstroomafdekkingen	– 12.409
Overige reserves	70.432
Prudentiële filters	27.931
Aftrekposten	
Goodwill en overige immateriële vaste activa	– 145.790
Latente belastingvorderingen	– 10.712
Shortfall IRB	– 53.929
Activa uit hoofde van pensioenregelingen	– 83
Tier I-kernkapitaal	**1.071.800**
Innovatieve instrumenten met rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	21.800
Aftrekposten	
Shortfall IRB	– 21.800
Tier I-totaalvermogen	**1.071.800**
Achtergestelde leningen	95.529
(Algemene) voorzieningen op SA-vorderingen	2.790
Aftrekposten	
Shortfall IRB	– 50.486
Tier II-totaalvermogen	**47.832**
Toetsingsvermogen	**1.119.632**
Aansluiting toetsingsvermogen met geconsolideerd eigen vermogen	
Verwacht uit te keren dividend lopend jaar	16.331
Resultaat 2014 toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	1.110
Resultaat 2014 toekomend aan derden	8.597
Goodwill en overige immateriële vaste activa	145.790
Latente belastingvorderingen	10.712
Activa uit hoofde van pensioenregelingen	83
Achtergestelde leningen	– 95.529
Aandeel derden	21.287
Kasstroomafdekkingen	– 12.409
Tegen reële waarde gewaardeerde niet-gerealiseerde winsten en verliezen	– 17.658
Aftrekpost shortfall IRB	126.216
Herwaarderingsreserves niet-behorend tot het toetsingsvermogen	40.034
Innovatieve instrumenten met rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	5.450
Overige vermogenscomponenten niet-behorend tot het toetsingsvermogen	– 19.128
Totaal geconsolideerd eigen vermogen	**1.350.518**

Tabel 1.4.C Toetsingsvermogen	31/12/2013
Tier I-vermogen	
Aandelenkapitaal	41.017
Agioreserve	479.914
Algemene reserve	793.677
Voorlopige winstverdeling ten behoeve van solvabiliteit	21.045
Minderheidsbelangen	15.140
Aftrekposten	
Goodwill en overige immateriële vaste activa	– 142.341
Shortfall IRB	– 32.323
Core Tier I-vermogen	**1.176.129**
Innovatieve instrumenten met rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	27.250
Innovatieve instrumenten zonder rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	8.813
Oorspronkelijk Tier I-vermogen	**1.212.192**
Aftrekposten	
Vermogenselementen	– 2.790
Shortfall IRB	– 33.273
Tier I-totaalvermogen	**1.176.129**
Tier II-vermogen	
Hoger aanvullend kapitaal	21.498
Landgebonden hoger aanvullend eigen vermogen	6.100
Lager aanvullend kapitaal	118.939
Oorspronkelijk Tier II-vermogen	**146.537**
Aftrekposten	
Vermogenselementen	– 2.790
Shortfall IRB	– 65.596
Tier II-totaalvermogen	**78.151**
Toetsingsvermogen	**1.254.280**
Aansluiting toetsingsvermogen met geconsolideerd eigen vermogen	
Verwacht uit te keren dividend lopend jaar	8.185
Resultaat 2013 toekomend aan derden	4.276
Goodwill en overige immateriële vaste activa	142.342
Totaal lager aanvullend kapitaal	– 118.939
Aftrekpost vermogenselementen	5.580
Aftrekpost shortfall IRB	131.192
Herwaarderingsreserves niet-behorend tot het toetsingsvermogen	410
Overige vermogenscomponenten niet-behorend tot het toetsingsvermogen	– 6.743
Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	– 81.617
Totaal geconsolideerd eigen vermogen	**1.338.966**

2. Kredietrisico

Kredietrisico wordt gedefinieerd als het risico dat een tegenpartij niet meer aan zijn verplichtingen jegens de bank kan voldoen. Het kredietrisicobeleid van Van Lanschot richt zich in de eerste plaats op de tegenpartijrisico's die samenhangen met de kredietverlening aan haar particuliere en zakelijke klanten. Strenge selectiecriteria voor nieuwe klanten en actief kredietbeheer voor bestaande klanten moeten de kwaliteit van de kredietportefeuille waarborgen. Uitgangspunt bij de kredietverlening is dat deze ondersteunend moet zijn aan de doelstellingen van Van Lanschot. Op individuele basis wordt beoordeeld of de verstrekking binnen deze doelstellingen past.

Kredietrisico van posities op overheden en financiële instellingen hangen samen met beleggingsactiviteiten, internationaal betalingsverkeer en liquiditeitsbeheer. Het tegenpartijrisico op financiële instellingen wordt grotendeels veroorzaakt door het bij deze instellingen kortstondig uitzetten van overtollige liquide middelen dan wel beleggingen in onder andere covered bonds.

Ten aanzien van het instellen van landenlimieten en limieten voor financiële instellingen hanteert Van Lanschot een stringent beleid, waarbij de landenlimiet als een crosslimiet fungeert. Dat wil zeggen dat de tegenpartijrisico's op financiële instellingen in één enkel land worden gelimiteerd door de hoogte van de desbetreffende landenlimiet. Deze ligt doorgaans op een lager niveau dan de som van de individuele tegenpartijlimieten.

2.1 Kredietverlening

2.1.1 Kredietacceptatie

Het beleid inzake kredietacceptatie is bij Van Lanschot gericht op bewaking en handhaving van een goede kwaliteit van de kredietportefeuille. De bevoegdheid om kredieten en kredietrevisies goed te keuren ligt onder andere bij Acceptatie & Beheer van de afdeling Service Center Kredieten, Sparen & Betalen en Risk & Control van de afdeling Corporate Banking.

De fiatteringsbevoegdheid voor grote kredieten is belegd bij de Kredietcommissie, waarin vertegenwoordigers uit relevante bedrijfsonderdelen en leden van de Raad van Bestuur zitting hebben. Voor Kempen zijn specifieke fiatteringsbevoegdheden gedefinieerd voor zover de financiering volledig is gedekt door een effectenportefeuille.

Limieten voor financiële instellingen en landen worden op basis van een aantal harde criteria bepaald, zoals de externe rating, BIS-ratio's, kapitaalratio's, Bruto Nationaal Product (in het geval van landen) en land van herkomst. Tevens kunnen limieten op dagbasis worden aangepast en ingetrokken.

2.1.2 Kredietbeheer

Stringent kredietbeheer is een vereiste om de kwaliteit van de kredietportefeuille te bewaken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kredietbeheer op individueel niveau en kredietbeheer op portefeuilleniveau. Op individueel niveau wordt nadrukkelijk gelet op ongeoorloofde debetstanden en achterstandenbeheer. Kredieten met een verhoogd risicoprofiel worden onderworpen aan een risicocheck. Daarnaast vinden voor een deel van de portefeuille regelmatig revisies plaats, waarbij het kredietrisico bij de individuele klant kritisch tegen het licht wordt gehouden. De revisiefrequentie kan per kredietnemer verschillen, afhankelijk van het risicoprofiel, maar revisie gebeurt minimaal jaarlijks. Tijdens de revisie wordt naast de financiële analyse met name aandacht besteed aan de toekomstige ontwikkelingen van de klant (mede in het licht van relevante macro-economische ontwikkelingen).

Een verslechtering van het risicoprofiel kan leiden tot verscherpt toezicht, aangepaste rating, corrigerende maatregelen (zoals uitbreiding zekerhedenpositie of de verhoging van de frequentie van financiële rapportages), inschakeling van de afdeling Bijzonder Beheer of een combinatie van deze maatregelen. Zie voor meer informatie paragraaf 2.3.

Op portefeuilleniveau worden de kredietrisico's op maandbasis gerapporteerd. Op kwartaalbasis worden een uitgebreide kredietrisicorapportage en de relevante (verwachte) ontwikkelingen besproken in de Beleidsrisicocommissie Kredieten. Een negatieve ontwikkeling van het risicoprofiel voor een bepaald klantsegment (of voor een bepaalde sector of type uitzetting) kan leiden tot aanpassing van het bijbehorende kredietbeleid. Vooral ontwikkelingen in sectoren waar een concentratierisico aanwezig is, worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Als op basis van de revisie, risicocheck, betalingsachterstand of externe signalen sprake is van een verhoogde kans op discontinuïteit, dan wordt de afdeling Bijzonder Beheer ingeschakeld. Er wordt een inschatting gemaakt van het continuïteitsperspectief. Afhankelijk van de ernst en omvang van de problematiek is er sprake van bewakend of intensief toezicht. Bij twijfelachtige of onvoldoende continuïteitsperspectief maakt de afdeling Bijzonder Beheer een voorstel voor een bijzondere waardevermindering. Op basis van dit voorstel stelt de Impairmentcommissie de definitieve bijzondere waardevermindering vast.

2.2 Verdeling kredietportefeuille

Van Lanschot is terughoudend met het verstrekken van kredieten zonder onderpand. Binnen Private Banking hebben kredieten als dekking doorgaans een woonhuis (hypotheken), een beleggingsportefeuille (beleggingskrediet) of commercieel vastgoed dat in privé wordt aangehouden (vastgoed). Het restant betreft regulier consumptief krediet en particuliere maatwerkfinancieringen (overig).

Tabel 2.2.A Verdeling van de kredietportefeuille naar entiteiten (exclusief bijzondere waardeverminderingen)	31/12/2014		31/12/2013	
	Limiet	Benutting	Limiet	Benutting
Totaal	**12.067.567**	**11.345.085**	**13.820.714**	**12.823.351**
Van Lanschot Bankiers	11.665.125	10.980.614	13.466.178	12.488.675
Kempen	182.710	144.739	167.995	148.135
Van Lanschot overig	219.732	219.732	186.541	186.541

Deze categorie financieringen is voorbehouden aan klanten die een substantieel vermogen bij Van Lanschot hebben ondergebracht. Binnen Corporate Banking worden voor zakelijke kredieten reguliere zakelijke zekerheden gesteld zoals vastgoed, debiteuren, voorraden en inventaris.

Bij nieuwe financieringen wordt kritisch gekeken in hoeverre deze passen bij de doelstellingen van Van Lanschot. Vanuit deze benadering blijft Van Lanschot terughoudend met de verstrekking van kredieten en vindt voor de zakelijke kredietportefeuille van Corporate Banking een doelgerichte afbouw plaats.

Het kredietrisico is geconcentreerd bij Van Lanschot Bankiers. Bij Kempen en de buitenlandse dochters worden beperkt kredieten verstrekt. De limieten zijn volledig afhankelijk van het onderpand en kunnen op dagbasis muteren.

Tabel 2.2.B Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar sector per 31/12/2014

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**11.021.107**			**174.791**	**639.811**	**314.421**	**967.690**	**49,1**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	11	1.263.511	1.241.732	1.094.913	29.845	138.753	65.142	230.208	46,9
Zorg	2	205.090	244.030	196.665	116	8.309	5.988	9.633	72,1
Financiële holdings	2	250.073	320.803	217.596	27.590	4.887	2.820	34.037	57,7
Dienstverlening	4	480.809	542.610	443.713	8.383	28.713	20.612	49.761	71,8
Detailhandel	2	248.931	295.050	234.088	6.106	8.737	7.054	19.300	80,7
Kapitaalgoederen	2	185.620	244.250	172.235	10.686	2.699	1.265	24.793	46,9
Voedselwaren, drank en tabak	1	67.830	84.070	66.800	–	1.030	1.080	1.269	104,9
Overig	9	1.062.233	1.193.222	963.650	10.417	88.166	46.519	129.255	52,8
Totaal Bedrijven en instellingen	**33**	**3.764.097**	**4.165.767**	**3.389.660**	**93.143**	**281.294**	**150.480**	**498.256**	**53,5**
Particulieren									
Hypotheken	54	6.111.981	6.203.561	5.965.205	31.253	115.523	68.450	159.991	59,3
Vastgoed	5	615.538	596.488	476.155	8.977	130.406	41.644	160.541	31,9
Overig	8	853.469	1.101.751	699.463	41.418	112.588	53.847	148.902	47,8
Totaal Particulieren	**67**	**7.580.988**	**7.901.800**	**7.140.823**	**81.648**	**358.517**	**163.941**	**469.434**	**45,7**
Bijzondere waardeverminderingen kredieten		323.978			9.557	314.421			

Het onderdeel Overig bij bedrijven en instellingen (Nederland) omvat in 2014 onder andere: Constructies en infrastructuur 1,25% (2013: 1,27%), Bouwmaterialen 1,15% (2013: 1,35%), Transport & logistiek 0,74% (2013: 0,78%), Landbouw en visserij 0,56% (2013: 0,23%), Consumentenproducten non-food 0,48% (2013: 0,72%), Autoindustrie 0,27% (2013: 0,36%), Technologie 0,23% (2013: 0,29%), Basismaterialen 0,25% (2013: 0,27%), Toerismesector 0,16% (2013: 0,56%), Media 0,16% (2013: 0,17%), Chemicaliën 0,01% (2013: 0,01%), Olie & Gas 0,02% (2013: 0,02%) en Nutsbedrijven 0,03% (2013: 0,01%). De percentages zijn uitgedrukt als aandeel van het totaal aan kredieten en vorderingen private en publieke sector.

Tabel 2.2.C Kredieten en vorderingen Private Bank naar sector per 31/12/2014

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Vol-waardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**8.127.291**			**76.931**	**220.328**	**122.195**	**286.743**	**55,5**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	2	110.300	108.611	98.808	6.042	5.450	1.584	1.200	29,1
Zorg	2	186.745	221.280	178.320	116	8.309	5.988	9.633	72,1
Financiële holdings	2	143.122	187.606	142.337	709	76	77	1.703	101,3
Dienstverlening	4	304.156	340.809	291.271	8.383	4.502	2.557	14.740	56,8
Detailhandel	2	192.233	235.713	188.098	–	4.135	2.858	4.618	69,1
Kapitaalgoederen	0	21.471	44.470	19.916	1.507	48	49	1.555	102,1
Voedselwaren, drank en tabak	0	10.314	12.759	10.293	–	21	21	21	100,0
Overig	5	421.712	470.336	414.662	1.273	5.777	6.085	1.757	105,3
Totaal Bedrijven en instellingen	**17**	**1.390.053**	**1.621.584**	**1.343.705**	**18.030**	**28.318**	**19.219**	**35.227**	**67,9**
Particulieren									
Hypotheken	73	6.040.642	6.131.323	5.909.909	30.403	100.330	61.405	141.322	61,2
Vastgoed	0	36.254	38.620	36.254	–	–	–	–	–
Overig	10	785.684	1.063.325	665.506	28.498	91.680	41.571	110.194	45,3
Totaal Particulieren	**83**	**6.862.580**	**7.233.268**	**6.611.669**	**58.901**	**192.010**	**102.976**	**251.516**	**53,6**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		125.342			3.147	122.195			

Tabel 2.2.D Kredieten en vorderingen Corporate Bank naar sector per 31/12/2014

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Vol-waardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**2.893.816**			**97.860**	**419.483**	**192.226**	**680.947**	**45,8**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	37	1.153.211	1.133.121	996.105	23.803	133.303	63.558	229.008	47,7
Zorg	1	18.345	22.750	18.345	–	–	–	–	–
Financiële holdings	3	106.951	133.197	75.259	26.881	4.811	2.743	32.334	57,0
Dienstverlening	6	176.653	201.801	152.442	–	24.211	18.055	35.021	74,6
Detailhandel	2	56.698	59.337	45.990	6.106	4.602	4.196	14.682	91,2
Kapitaalgoederen	5	164.149	199.780	152.319	9.179	2.651	1.216	23.238	45,9
Voedselwaren, drank en tabak	2	57.516	71.311	56.507	–	1.009	1.059	1.248	105,0
Overig	21	640.521	722.886	548.988	9.144	82.389	40.434	127.498	49,1
Totaal Bedrijven en instellingen	**77**	**2.374.044**	**2.544.183**	**2.045.955**	**75.113**	**252.976**	**131.261**	**463.029**	**51,9**
Particulieren									
Hypotheken	2	71.339	72.238	55.296	850	15.193	7.045	18.669	46,4
Vastgoed	19	579.284	557.868	439.901	8.977	130.406	41.644	160.541	31,9
Overig	2	67.785	38.426	33.957	12.920	20.908	12.276	38.708	58,7
Totaal Particulieren	**23**	**718.408**	**668.532**	**529.154**	**22.747**	**166.507**	**60.965**	**217.918**	**36,6**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		198.636			6.410	192.226			

Tabel 2.2.E Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Vol-waardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**12.490.723**			**227.377**	**600.150**	**322.652**	**981.118**	**53,8**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	12	1.518.221	1.508.658	1.347.689	25.478	145.054	61.135	192.519	42,1
Zorg	2	257.039	285.517	243.047	1.045	12.947	7.436	14.774	57,4
Financiële holdings	3	381.634	515.980	371.204	7.401	3.029	2.749	14.851	90,8
Dienstverlening	4	556.779	662.278	475.099	47.876	33.804	29.473	80.286	87,2
Detailhandel	2	297.114	349.081	289.961	1.058	6.095	4.363	63.960	71,6
Kapitaalgoederen	2	271.988	340.909	258.988	3.070	9.930	2.041	18.136	20,6
Voedselwaren, drank en tabak	1	154.214	200.585	152.523	156	1.535	1.715	6.136	111,7
Overig	9	1.086.472	1.278.886	986.976	16.557	82.939	54.682	138.005	65,9
Totaal Bedrijven en instellingen	**35**	**4.523.461**	**5.141.894**	**4.125.487**	**102.641**	**295.333**	**163.594**	**528.667**	**55,4**
Particulieren									
Hypotheken	51	6.482.569	6.580.410	6.304.357	71.351	106.861	66.431	172.453	62,2
Beleggingskrediet	1	170.200	432.731	169.616	–	584	387	584	66,3
Vastgoed	5	660.949	661.134	568.910	20.874	71.165	32.268	127.237	45,3
Overig	8	986.172	1.004.545	827.454	32.511	126.207	59.972	152.177	47,5
Totaal Particulieren	**65**	**8.299.890**	**8.678.820**	**7.870.337**	**124.736**	**304.817**	**159.058**	**452.451**	**52,2**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		332.628			9.976	322.652			

Tabel 2.2.F Kredieten en vorderingen Private Bank naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Vol-waardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**9.058.856**			**157.653**	**237.623**	**146.013**	**384.290**	**61,4**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	1	129.128	135.104	118.105	9.874	1.149	706	1.456	61,4
Zorg	2	225.406	252.090	212.287	172	12.947	7.436	13.902	57,4
Financiële holdings	3	226.963	309.391	226.076	555	332	184	4.805	55,4
Dienstverlening	3	297.563	334.842	257.400	38.143	2.020	1.734	15.388	85,8
Detailhandel	2	215.863	259.550	210.411	1.058	4.394	3.158	46.377	71,9
Kapitaalgoederen	1	42.153	61.499	38.936	3.070	147	149	3.217	101,4
Voedselwaren, drank en tabak	0	10.543	11.889	9.966	156	421	613	421	145,6
Overig	5	409.893	445.153	393.603	9.330	6.960	14.661	4.980	210,6
Totaal Bedrijven en instellingen	**17**	**1.557.512**	**1.809.518**	**1.466.784**	**62.358**	**28.370**	**28.641**	**90.546**	**101,0**
Particulieren									
Hypotheken	70	6.445.963	6.544.003	6.279.898	65.829	100.236	60.826	163.884	60,7
Beleggingskrediet	2	170.200	432.731	169.616	–	584	387	584	66,3
Vastgoed	1	113.746	115.299	111.906	880	960	516	2.302	–
Overig	10	920.355	946.003	784.296	28.586	107.473	55.643	126.974	51,8
Totaal Particulieren	**83**	**7.650.264**	**8.038.036**	**7.345.716**	**95.295**	**209.253**	**117.372**	**293.744**	**56,1**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		148.920			2.907	146.013			

Tabel 2.2.G Kredieten en vorderingen Corporate Bank naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Vol-waardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	Non-Performing Loans	%
Totaal		**3.433.231**			**69.724**	**362.527**	**176.639**	**596.828**	**48,7**
Bedrijven en instellingen									
Vastgoed	39	1.389.093	1.373.554	1.229.584	15.604	143.905	60.429	191.063	42,0
Zorg	1	31.633	33.427	30.760	873	–	–	872	–
Financiële holdings	4	154.671	206.589	145.128	6.846	2.697	2.565	10.046	95,1
Dienstverlening	7	259.216	327.436	217.699	9.733	31.784	27.739	64.898	87,3
Detailhandel	2	81.251	89.531	79.550	–	1.701	1.205	17.583	70,8
Kapitaalgoederen	6	229.835	279.410	220.052	–	9.783	1.892	14.919	19,3
Voedselwaren, drank en tabak	4	143.671	188.696	142.557	–	1.114	1.102	5.715	98,9
Overig	19	676.579	833.733	593.373	7.227	75.979	40.021	133.025	52,7
Totaal Bedrijven en instellingen	**82**	**2.965.949**	**3.332.376**	**2.658.703**	**40.283**	**266.963**	**134.953**	**438.121**	**50,6**
Particulieren									
Hypotheken	1	36.606	36.407	24.459	5.522	6.625	5.605	8.569	84,6
Vastgoed	15	547.203	545.835	457.004	19.994	70.205	31.752	124.935	45,2
Overig	2	65.817	58.542	43.158	3.925	18.734	4.329	25.203	23,1
Totaal Particulieren	**18**	**649.626**	**640.784**	**524.621**	**29.441**	**95.564**	**41.686**	**158.707**	**43,6**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		182.344			4.988	176.639			

Het totaal uitstaand bedrag is, zoals opgenomen in de tabellen 2.2.B tot en met 2.2.G, verminderd met de bijzondere waardeverminderingen kredieten. Dit geeft het totaal aan kredieten en vorderingen van de private en publieke sector. De bijzondere waardeverminderingen zijn opgedeeld in Incurred But Not Reported (IBNR) enerzijds en specifieke voorzieningen anderzijds. IBNR is opgenomen onder Achterstallig. De omvang van IBNR bedraagt ultimo 2014 € 9,7 miljoen en de loss identification period (LIP) bedraagt drie maanden. Specifieke voorzieningen zijn opgenomen onder Onvolwaardig, zowel nominaal als procentueel.

Alle kredieten waarvan de rente en/of aflossing niet tijdig worden voldaan, zijn achterstallig. Als een klant waarschijnlijk of daadwerkelijk zijn verplichtingen jegens de bank niet meer kan nakomen, wordt een voorziening getroffen. De kredieten van de klant worden dan aangemerkt als onvolwaardige kredieten.

Non-Performing Loans zijn kredieten die kunnen worden aangemerkt als:
- geherstructureerde financiering waarbij de positie van de bank is verslechterd ten opzichte van voor de herstructurering of;
- kredieten met een Probability of Default van 1 of;
- kredieten waarbij sprake is van een voorziening of;
- kredieten met een materiële overschrijding voor een periode langer dan 90 dagen.

2.3 Verhoogd kredietrisico

Verhoogd kredietrisico treedt op als een klant gedurende minimaal dertig dagen niet aan de verplichtingen kan voldoen. Als op basis van de revisie, betalingsachterstand of externe signalen sprake is van een verhoogde kans op discontinuïteit, dan zal de afdeling Bijzonder Beheer worden ingeschakeld.

Er wordt een inschatting gemaakt van het continuïteitsperspectief. Zodra er signalen zijn die kunnen duiden op een verslechterd continuïteits-perspectief, dan zal de klant onder toezicht worden gesteld van de afdeling Bijzonder Beheer. Bij twijfelachtige of onvoldoende continuïteitsperspectief maakt de afdeling Bijzonder Beheer een voorstel voor een bijzondere waardevermindering. Deze afweging wordt gemaakt door de afdelingen Bijzonder Beheer en Corporate Banking. Deze afdelingen maken op basis van obligo, aanwezige zekerheden en verwachte kasstromen een voorstel voor de benodigde bijzondere waardevermindering. De Impairment-commissie beoordeelt deze voorstellen en stelt conform het beleid viermaal per jaar de uiteindelijke bijzondere waardevermindering vast.

Financieringen waarbij sprake is van een verhoogd kredietrisico worden ingedeeld in de categorie achterstallig of de categorie onvolwaardig. Alle leningen waarvan de rente en/of aflossing (binnen dertig dagen) niet tijdig worden voldaan, zijn achterstallig. Als een bijzondere waardevermindering is toegepast op een vordering, worden de kredieten van de klant aangemerkt als onvolwaardige kredieten.

De Bijzonder Beheer-activiteiten zijn erop gericht om klanten te begeleiden naar reguliere behandeling (zonder Bijzonder Beheer-toezicht). Het streven is om dit binnen de met de klant gemaakte afspraken te doen, maar indien nodig wordt herstructurering toegepast. Meer informatie over herstructurering van financieringen is opgenomen in paragraaf 2.3.3.

2.3.1 Achterstallige vorderingen

Van Lanschot definieert een vordering als achterstallig als sprake is van een overschrijding van minimaal € 5.000,- voor een periode van meer dan dertig dagen. Hierbij wordt rekening gehouden met saldocompensatie voor zover deze juridisch is geformaliseerd. Het Overstanden Monitoring Office bewaakt de achterstallige vorderingen en ondersteunt het kantorennet bij het terugdringen hiervan (zie tabel 2.3.1).

Door actief beheer van achterstallige vorderingen zijn potentiële probleemfinancieringen in een vroeg stadium onderkend. Als op basis van individuele beoordeling wordt vastgesteld dat sprake is van een verhoogd risico, zal de afdeling Bijzonder Beheer toezicht op de betreffende klant houden.

In het algemeen zijn zekerheden gesteld voor alle huidige en toekomstige schulden van een debiteur. Naast hypothecaire zekerheden en garanties door overheden en kredietinstellingen, kunnen zakelijk onroerend goed, debiteuren, voorraden en inventaris als onderpand zijn gegeven.
De meeste zekerheden zijn niet direct gekoppeld aan een specifieke financiering maar aan de betreffende klant.

2.3.2 Onvolwaardige kredieten

Als een klant waarschijnlijk of daadwerkelijk zijn verplichting jegens de bank niet meer kan nakomen, wordt een voorziening getroffen. Het krediet wordt dan aangemerkt als een onvolwaardig krediet.

Indien een krediet onvolwaardig is, zal de behandelaar van de afdeling Bijzonder Beheer (rekening houdend met de verwachte uit te winnen bedragen) de voorziening vaststellen. Deze voorzieningen worden op individuele basis vastgesteld. De totale dotatie aan de voorzieningen in 2014 bedraagt 93 basispunten van de gemiddelde risicogewogen activa (RWA) over 2014 (2013: 105 basispunten). Deze dotatie wordt deels gecompenseerd door een verhoging van de renteopslag aan klanten.

Van Lanschot boekt kredieten direct af, zodra voldoende zekerheid is over het verlies (verwachting dat er geen opbrengsten meer zullen worden gegenereerd, alle zekerheden zijn te gelde gemaakt en/of de definitieve uitkering van de curator is nog te ontvangen). De omvang van de onvolwaardige kredieten die ook een overschrijding tonen van minimaal € 5.000,- voor een periode van meer dan dertig dagen, bedraagt € 404 miljoen (2013: € 440 miljoen).

Bij de bepaling van bijzondere waardeverminderingen worden alle klanten die langer dan drie maanden in achterstand zijn individueel beoordeeld en opgenomen onder specifieke voorzieningen. Daarnaast wordt een voorziening getroffen voor kredietverliezen die reeds zijn opgetreden maar die per balansdatum nog niet bekend zijn bij Van Lanschot. Voor het berekenen van de bijzondere waardeverminderingen worden onderstaande methodieken gehanteerd:

Individuele posten

Voor een individuele post waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering, wordt een inschatting van de toekomstige kasstromen gemaakt die op basis van de DCF-methode contant worden gemaakt tegen de originele disconteringsvoet. Veronderstellingen die hierbij worden gebruikt zijn de inschatting van de (executie)waarde van zekerheden, de inschatting van nog te ontvangen betalingen, de inschatting van de timing van deze betalingen en de disconteringsvoet.

Incurred But Not Reported (IBNR)

Alle kredieten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden meegenomen in IBNR-voorzieningen. IBNR-voorzieningen betreffen de waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportagedatum, maar waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog niet van op de hoogte is.

Deze waardevermindering wordt berekend op basis van het verwachte verlies (Expected Loss). Deze wordt op relatieniveau (non-retail) en productniveau (retail) berekend met de aanwezige Probability of Default (PD), Exposure at Default (EAD) en Loss Given Default (LGD). Daarnaast wordt de confirmation period geschat. Dit is het aantal kwartalen dat sprake is van informatieachterstand (minimaal 0, maximaal 4). De uiteindelijke berekening van de bijzondere waardevermindering is het product van Expected loss (EL) en de confirmation period. Deze methodiek is consistent met de Basel III-modellen en maakt gebruik van historische informatie.

Tabel 2.3.1 Ouderdomsanalyse achterstallige vorderingen (exclusief onvolwaardige kredieten)	31/12/2014		31/12/2013	
	Uitstaand saldo	Overschrijding	Uitstaand saldo	Overschrijding
Totaal	**174.791**	**69.740**	**227.377**	**42.758**
30-60 dagen	17.754	1.710	42.095	1.002
61-90 dagen	4.339	174	52.943	1.969
>90 dagen	152.698	67.856	132.339	39.787

Tabel 2.3.2.A Verloop Bijzondere waardeverminderingen 2014	Specifiek	IBNR	Totaal
Stand per 1 januari	322.652	9.976	332.628
Afboekingen	– 89.005	–	– 89.005
Toevoegingen aan of vrijval van de voorziening	76.417	– 419	75.998
In rekening gebrachte rente	4.357	–	4.357
Stand per 31 december	**314.421**	**9.557**	**323.978**
Als percentage van de RWA			4,40

Tabel 2.3.2.B Verloop Bijzondere waardeverminderingen 2013	Specifiek	IBNR	Totaal
Stand per 1 januari	298.924	11.454	310.378
Afboekingen	– 84.269	–	– 84.269
Toevoegingen aan of vrijval van de voorziening	103.863	– 1.478	102.385
In rekening gebrachte rente	4.134	–	4.134
Stand per 31 december	**322.652**	**9.976**	**332.628**
Als percentage van de RWA			3,69

Tabel 2.3.2.C Bijzondere waardeverminderingen ten laste van de winst-en-verliesrekening	2014	2013
Bijzondere waardeverminderingen ten laste van de winst-en-verliesrekening	75.998	102.385
Als percentage van de gemiddelde RWA	0,93	1,05

Tabel 2.3.2.D Voorzieningen op basis van entiteit	31/12/2014		31/12/2013	
	Onvolwaardig	Voorzien	Onvolwaardig	Voorzien
Totaal	**639.811**	**314.421**	**600.150**	**322.652**
Van Lanschot Bankiers	636.855	311.465	598.294	320.796
Kempen	2.916	2.916	1.759	1.759
Van Lanschot overig	40	40	97	97

2.3.3 Geherstructureerde financieringen

Er is sprake van een geherstructureerde financiering (forbearance) als de kredietnemer op grond van economische omstandigheden de verplichtingen jegens de bank niet meer kan nakomen en de bank op basis van deze omstandigheden heeft besloten de voorwaarden en condities van de kredietovereenkomst te herzien, teneinde de kredietnemer in staat te stellen aan de vernieuwde verplichtingen te kunnen voldoen. Hieronder valt ook het eventueel geheel of gedeeltelijk herfinancieren van de bestaande uitzetting.

Deze aanpassing van de bestaande kredietovereenkomst (of eventueel gedeeltelijke herfinanciering) is gerelateerd aan de economische omstandigheden van de klant en zou door de bank niet worden aangeboden indien deze omstandigheden zich niet zouden hebben voorgedaan.

Anderzijds, indien de aanpassing van de voorwaarden van de kredietovereenkomst niet het gevolg is van de economische omstandigheden van de kredietnemer, is er geen sprake van forbearance. Forbearance-situaties kunnen zich voordoen bij Non-Performing Loans en eveneens bij leningen die zonder de aanpassing de status van non-performing zouden krijgen.

Enige praktijkvoorbeelden van het zich voordoen van forbearance-situaties zijn:
- De verstrekking van een tijdelijke ondersteuning van de liquiditeit van de kredietnemer door middel van een kortlopend extra krediet.
- Een overeenkomst die inhoudt dat de aflossingsverplichtingen van de kredietnemer gedurende een bepaalde looptijd geheel of gedeeltelijk worden opgeschort. Een verhoging van de restant hoofdsom van een krediet (meestal ten bedrage van één of meerdere aflossingstermijnen), waarna het nakomen van de op de verhoogde uitstaande restant hoofdsom gebaseerde nieuwe (en eventueel aangepaste) aflossingsverplichtingen weer mogelijk moet zijn.
- De verlenging van de oorspronkelijk overeengekomen looptijd van het krediet.

Doelstelling van de maatregelen die worden genomen bij forbearance-situaties is het maximaliseren van de kans op het herstel van de betalingscapaciteit van de kredietnemer, teneinde de kans op verliezen als gevolg van het moeten afboeken van de lening of een deel daarvan zoveel mogelijk te reduceren. Daarbij dienen de maatregelen voor de klant een passende en duurzame oplossing te bieden voor het op termijn weer kunnen nakomen van de oorspronkelijke verplichtingen uit hoofde van de kredietovereenkomst.

De toepassing van forbearance-maatregelen is exclusief voorbehouden aan de afdeling Bijzonder Beheer, die hierbij een op algemene uitgangspunten gebaseerd beleid hanteert en deze uitgangspunten vertaalt naar de specifieke situatie bij de individuele klant. Gegeven het karakter van deze financieringen vindt intensief kredietbeheer plaats door inzet van de afdeling Bijzonder Beheer. Alvorens eventueel met de klant tot hernieuwde afspraken te komen wordt er een uitgebreide (onder andere financiële) analyse gemaakt van de klant, waarbij de kansen op rendementsherstel zo goed mogelijk worden ingeschat. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen onder meer gevolgen hebben voor de rating van de klant, de revisiefrequentie en de omvang van de eventueel te treffen kredietvoorziening. Indien de klant zich kwalificeert voor passende forbearance-maatregelen, wordt een voorstel opgesteld dat aan de daartoe bevoegde beoordelaar(s) ter goedkeuring wordt voorgelegd.

In de praktijk blijken niet in alle gevallen de forbearance-maatregelen het beoogde effect te hebben (herstel van betaalcapaciteit van de klant of beëindiging van een proces van afnemende betaalcapaciteit). Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van het verder verslechteren van de economische omstandigheden bij de klant of het uitblijven van een verwachte verbetering daarin.

Indien zich een dergelijke situatie voordoet zal het dossier opnieuw worden geanalyseerd en de te volgen strategie nader worden bepaald. Echter, hierbij blijft nadrukkelijk het uitgangspunt aan de orde dat de forbearance-maatregel passend, duurzaam en effectief dient te zijn. De eventueel hernieuwde afspraken met de kredietnemer dienen ook aan deze strikte criteria te voldoen.

Er is sprake van de beëindiging van een forbearance-situatie indien onder meer voldaan is aan de volgende voorwaarden: de status non-performing is niet meer van toepassing op de uitzetting en er is sindsdien een periode van twee jaar verstreken. Bovendien dient vanaf een jaar nadat de non-performingstatus niet meer van toepassing is, weer te kunnen worden voldaan aan de oorspronkelijke voorwaarden van de kredietovereenkomst. Na afloop van de tweejaarsperiode mag geen enkele betaling van de kredietnemer een achterstalligheid hebben van meer dan 30 dagen.

De registratie, het risicobeheer en de -bewaking van uitzettingen waarbij sprake is van forbearance vindt plaats bij de afdeling Bijzonder Beheer. Ieder kwartaal, en bij specifieke uitzettingen indien daartoe aanleiding is ook vaker, vindt op individueel niveau de beoordeling plaats van de posten waarbij sprake is van een forbearance-situatie in relatie tot de eventueel getroffen voorziening. Los van deze kwartaalbeoordeling (in het kader van het voorzieningenproces) vindt op deze posten uitgebreid kredietrisicobeheer plaats, waarbij de intensiteit en frequentie zoveel mogelijk aansluiten op de specifieke omstandigheden van de uitzetting.

De tabellen 2.3.3.A t/m 2.3.3.G geven het totaalvolume weer van klantgroepen met een of meer geherstructureerde financieringen (inclusief financieringen van deze klantgroepen die niet zijn geherstructureerd). Binnen Van Lanschot komen verschillende vormen van herstructureringen voor (zie tabel 2.3.3.C). Na een herstructurering blijft de financiering onder toezicht bij de afdeling Bijzonder Beheer totdat is aangetoond dat de herstructurering succesvol is geweest. Zodra de behandeling van de financiering weer plaatsvindt op basis van regulier beheer ziet Van Lanschot de financiering als een reguliere financiering en is er geen sprake meer van een geherstructureerde financiering.

Tabel 2.3.3.A Geherstructureerde financieringen naar sector per 31/12/2014

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	%
Totaal		**354.376**			**43.042**	**375.627**	**197.702**	**52,6**
Bedrijven en instellingen								
Vastgoed	29	162.876	134.183	48.621	9.448	104.807	48.811	46,6
Zorg	2	9.143	3.583	972	–	8.171	5.848	71,6
Financiële holdings	2	9.660	7.141	1.415	5.465	2.780	855	30,8
Dienstverlening	6	30.394	22.008	13.233	199	16.962	12.426	73,3
Detailhandel	3	17.528	18.765	10.150	–	7.378	6.083	82,4
Kapitaalgoederen	2	10.924	8.528	4.671	6.253	–	–	–
Voedselwaren, drank en tabak	0	1.269	1.078	239	–	1.030	1.080	104,9
Overig	18	101.444	57.354	31.446	7.558	62.440	33.333	53,4
Totaal Bedrijven en instellingen	**62**	**343.238**	**252.640**	**110.747**	**28.923**	**203.568**	**108.436**	**53,3**
Particulieren								
Hypotheken	10	52.507	52.311	15.442	3.535	33.530	25.077	74,8
Vastgoed	16	88.962	83.396	2.228	3.250	83.484	33.784	40,5
Overig	12	67.371	29.577	4.992	7.334	55.045	30.405	55,2
Totaal Particulieren	**38**	**208.840**	**165.284**	**22.662**	**14.119**	**172.059**	**89.266**	**51,9**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		197.702			–	197.702		

Tabel 2.3.3.B Geherstructureerde financieringen naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achter-stallig	Onvol-waardig	Voorzien	%
Totaal		**415.907**			**29.166**	**339.693**	**171.464**	**50,5**
Bedrijven en instellingen								
Vastgoed	23	135.359	120.614	27.725	6.584	101.050	47.591	47,1
Zorg	2	9.180	2.354	785	–	8.395	5.786	68,9
Financiële holdings	1	4.127	3.875	1.429	–	2.698	920	34,1
Dienstverlening	9	55.205	46.590	20.821	83	34.301	18.547	54,1
Detailhandel	10	56.022	63.237	50.366	822	4.834	2.696	55,8
Kapitaalgoederen	2	11.231	10.603	5.306	–	5.925	281	4,7
Voedselwaren, drank en tabak	1	5.926	5.973	4.602	–	1.324	1.715	129,5
Overig	17	103.482	85.022	40.070	7.569	55.843	31.257	56,0
Totaal Bedrijven en instellingen	**65**	**380.532**	**338.268**	**151.104**	**15.058**	**214.370**	**108.793**	**50,8**
Particulieren								
Hypotheken	8	47.421	50.851	20.839	3.794	22.788	18.419	87,7
Vastgoed	18	106.440	103.487	39.926	1.812	64.702	28.420	43,9
Overig	9	52.978	30.100	6.643	8.502	37.833	15.832	42,0
Totaal Particulieren	**35**	**206.839**	**184.438**	**67.408**	**14.108**	**125.323**	**62.671**	**50,0**
Bijzondere waardever-minderingen kredieten		171.464			–	171.464		

Tabel 2.3.3.C Type geherstructureerde financieringen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**354.376**	**415.907**
Aflossingen/reducties zijn (tijdelijk) verlaagd/opgeschort	210.114	222.049
(tijdelijke) Verhoging van de kredietlimiet voor financiering van de financieringslasten/cashflow tekorten	75.293	110.648
Rente is (tijdelijk) verlaagd of financiering is rentevrij gemaakt	62.024	67.650
(voorwaardelijke en/of gedeeltelijke) Kwijtschelding van de vordering	6.945	15.560

Tabel 2.3.3.D Verloop geherstructureerde financieringen	2014	2013
Stand per 1 januari	415.907	283.198
Nieuwe geherstructureerde financieringen	131.002	213.819
Toevoegingen en aflossingen	– 91.680	– 27.228
Activa niet langer aangemerkt als geherstructureerde financieringen	– 98.420	–
Bijzondere waardeverminderingen	– 2.433	– 53.882
Stand per 31 december	**354.376**	**415.907**

Tabel 2.3.3.E en 2.3.3.F geven inzicht in de onderliggende zekerheden van geherstructureerde financieringen. Het uitgangspunt voor het opstellen van het overzicht zijn de gebruikte zekerheden onder Basel met uitzondering van Commercieel vastgoed.

Tabel 2.3.3.E Geherstructureerde financieringen naar zekerheden per 31/12/2014

	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	**354.376**	**41.817**	**190.040**	**5.529**	**237.386**	**133.711**
Hypothecaire leningen	38.533	41.817	–	–	41.817	–
Rekening-courant	139.155	–	–	5.444	5.444	133.711
Leningen	176.678	–	190.040	–	190.040	–
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	10	–	–	85	85	–
Achtergestelde leningen	–	–	–	–	–	–

* Op basis van beleggingswaarde.

Tabel 2.3.3.F Geherstructureerde financieringen naar zekerheden per 31/12/2013	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	**415.907**	**36.450**	**192.881**	**447**	**229.778**	**193.577**
Hypothecaire leningen	29.002	36.450	–	–	36.450	–
Rekening-courant	155.854	–	–	442	442	155.412
Leningen	225.042	–	192.881	–	192.881	32.161
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	9	–	–	5	5	4
Achtergestelde leningen	6.000	–	–	–	–	6.000

* Op basis van beleggingswaarde.

De geografische indeling in tabel 2.3.3.G is gebaseerd op de vestigingsplaats van de klant.

Tabel 2.3.3.G Geherstructureerde financiering geografisch	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**354.376**	**415.907**
Nederland	338.042	409.374
België	8.998	4.009
Overig	7.336	2.524

2.4 Kredietrisicomodellen

In de regelgeving bestaat de mogelijkheid om de berekening van het kredietrisico te baseren op interne modellen. De modellen variëren in risicosensitiviteit. Naar gelang de bank meer en betere (statistische) informatie heeft over haar klanten en producten, kunnen modellen met een meer geavanceerdere benadering ontwikkeld worden. Oplopend in risicosensitiviteit zijn de mogelijke benaderingen: Standardised Approach (SA), Foundation Internal Ratings Based (F-IRB) en Advanced Internal Ratings Based (A-IRB).

Tabel 2.4.A geeft de parameters voor interne modellen op basis waarvan het risico op kredieten wordt bepaald.

Tabel 2.4.A Sleutelparameters bij de berekening van de risicoweging	
PD = Probability of Default (%)	De kans dat een klant binnen een jaar in gebreke blijft.
EAD = Exposure at Default (€)	De financiële verplichting van de klant op het moment dat deze in gebreke blijft.
LGD = Loss Given Default (%)	Een schatting van het verlies dat Van Lanschot lijdt als het onderpand voor een lening wordt uitgewonnen of bij liquidatie van een onderneming als onderdeel van een uitwinningsproces.
M = Maturity (jaren)	De resterende verwachte looptijd.
S = Sales (€ miljoen)	De omzet van een bedrijf (gebruikt bij zakelijke non-retailmodellen).

Sinds medio 2012 heeft Van Lanschot goedkeuring gekregen om met alle kredietportefeuilles onder de Internal Ratings Based methode te rapporteren. Daardoor heeft Van Lanschot een volledig risicosensitief beeld van de kredietportefeuille. De kredietportefeuille kan in twee onderdelen worden opgesplitst, een retailportefeuille en een non-retail-portefeuille.

Retailportefeuille

Van Lanschot berekent voor de retailportefeuille RWA op basis van een A-IRB-methodiek. Het betreft hierbij vier verschillende deelportefeuilles:
- de hypotheekportefeuille;
- rekening-courantkredieten tot € 40.000,-;
- consumptieve financieringen tot € 2.000.000,-;
- MKB-relaties tot € 1.000.000,-.

Voor deze portefeuilles worden op basis van interne segmenterings-modellen de PD, LGD en EAD voor ieder afzonderlijk product bepaald. Deze parameters worden bepaald aan de hand van statistische modellen.

De PD-modellen zijn voornamelijk gebaseerd op gedragsmatige aspecten en de LGD-modellen op basis van onderliggende zekerheden. Voor de LGD in de RWA-berekening wordt een downturn-LGD gehanteerd (het verwachte verlies bij default in slechte economische situaties). Voor het bepalen van de EAD wordt gekeken naar de limiet en de benutting van de betreffende rekening.

De segmenteringsmodellen worden daarnaast gebruikt voor het bewaken van de risico-ontwikkelingen en het berekenen van stress-scenario's (zowel sensitiviteit als scenariostresstesten). Hierbij wordt ook de impact op de rentabiliteit en de kapitaalratio's vastgesteld.

Non-retailportefeuille

Van Lanschot berekent voor de non-retailportefeuille de risicogewogen activa op basis van de F-IRB-methode. Het betreft de volgende modellen:
- het Commercieel-vastgoedmodel, waarin de portefeuille van commercieel-vastgoedrelaties is ondergebracht;
- het Holdingmodel, waarin de portefeuille van relaties met minderheidsdeelnemingen en participaties is ondergebracht;
- het Zakelijk Krediet Relaties-model;
- het Particulier Krediet Relaties-model.

Voor deze portefeuilles wordt de PD op basis van interne ratingmodellen voor ieder afzonderlijke relatie bepaald. De EAD en LGD worden op basis van regelgeving vastgesteld.

Aandelenportefeuille IRB

Onder de aandelenportefeuille IRB vallen eigen posities in aandelen in de beleggingsportefeuille, achtergestelde vorderingen, minderheidsdeel-nemingen en participaties die op de vennootschappelijke balans van Van Lanschot Bankiers voorkomen. Van Lanschot berekent voor posities in aandelen de risicogewogen activa op basis van de Eenvoudige risico-gewichtbenadering. Bij de Eenvoudige risicogewichtbenadering wordt voor iedere positie, op basis van een aantal kenmerken, een specifiek risicogewicht toegekend (190%, 290% of 370%). Ingenomen aandelen-posities en achtergestelde leningen van de 100%-dochters worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Deze worden bij Van Lanschot Bankiers volgens de SA-methode gerapporteerd.

Overige kredieten

De RWA van de portefeuille, niet-zijnde retail, non-retail of aandelen, (overheid, financiële instellingen, non-profitorganisaties, kortlopende debetstanden en vorderingen verstrekt door dochtermaatschappijen) wordt op basis van de SA-methode berekend.

2.4.1 Waarborging kwaliteit van de interne modellen

Het raamwerk waarbinnen de modellen zijn ontwikkeld, ligt vast in het Modelgovernance Framework. Dit is onderdeel van het overkoepelende Handboek Kredietgovernance. In dit raamwerk ligt het proces van modelontwikkeling en -goedkeuring vast. De methodiek om de modellen te valideren ligt vast in het Raamwerk Modelvalidatie.

De modelontwikkeling heeft plaatsgevonden op basis van data uit een voor dit doeleinde opgezet datawarehouse. Het ontwikkelingsproces van alle modellen is door Group Audit getoetst en akkoord bevonden. Daarnaast heeft ook een externe validator dit proces beoordeeld en akkoord bevonden.

Van Lanschot hanteert segmenteringsmodellen voor het beoordelen van het risicoprofiel van de retailportefeuille. De werking van de modellen wordt periodiek getoetst. Dit gebeurt onder andere door maandelijkse back testing van modellen en een periodieke externe validatie. De externe validaties tonen aan dat de modellen goed presteren, stabiel zijn door de tijd en dat de PD-schattingen betrouwbaar zijn. Dit heeft geleid tot een formele goedkeuring van deze modellen door De Nederlandsche Bank in 2010.

Voor het beoordelen van de non-retailportefeuille hanteert Van Lanschot ratingmodellen. Deze modellen zijn een combinatie van statistiek en modelinput op basis van expertkennis. De uitkomsten van de modellen worden maandelijks gerapporteerd en periodiek worden deze modellen extern gevalideerd. Dit heeft geleid tot de formele goedkeuring van twee modellen door De Nederlandsche Bank in 2011 en de overige modellen in 2012.

2.4.2 Toekomstige ontwikkelingen interne modellen

Van Lanschot positioneert zich als onafhankelijke gespecialiseerde wealth manager en heeft besloten om de zakelijke kredietportefeuille geleidelijk af te bouwen. In verband met de teruglopende omvang van de zakelijke kredietportefeuille zullen de bij 2.4 genoemde non-retailmodellen in 2015 worden samengevoegd in één integraal non-retailmodel.

2.5 Kwaliteit kredietportefeuille

In paragraaf 2.4 is een onderverdeling in de kredietportefeuille gemaakt in retailkredieten en non-retailkredieten. Voor retail- en non-retail-kredieten wordt een verschillende benadering gehanteerd voor de bepaling van het risico van de portefeuille.

Retailportefeuille

De kwaliteit van de retailportefeuille (zie paragraaf 2.4) wordt bepaald aan de hand van statistische segmenteringsmodellen. In deze modellen worden retailkredieten op basis van specifieke kenmerken en statistische modellen ingedeeld in de juiste risicoklasse.

Non-retailportefeuille

Voor het beoordelen van non-retailkredieten gebruikt Van Lanschot in Nederland intern ontwikkelde ratingmodellen. De rating van een klant is een bepalende factor in de beoordeling en tarifering bij maatwerkfinancieringen. Tevens wordt de rating gebruikt om het inzicht in de kredietportefeuille te vergroten en de kwaliteit hiervan te monitoren.

Voor de ratingmodellen heeft Van Lanschot een ratingschaal opgesteld. De topklasse (T) is de hoogst mogelijke rating. De ratingschaal loopt vervolgens van klasse A tot en met F, waarbij door combinaties van deze letters met een cijfer nog een verdere differentiatie mogelijk is.

Voor alle klanten in een betreffend modelsegment wordt dezelfde ratingklasse gehanteerd. In tabel 2.5.A is de benutting van de kredietportefeuille ingedeeld naar rating.

De omvang van de maatwerkportefeuille bedraagt € 3,5 miljard (2013: € 4,8 miljard).

De ratingverdeling heeft zich conform de economische ontwikkelingen bewogen. De economische crisis heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke invloed gehad op de defaultkans van deze financieringen. Nagenoeg de volledige maatwerkportefeuille is van een rating voorzien.

Tabel 2.5.A Maatwerkfinancieringen: ratingverdeling van het uitstaand obligo (%)

Interne rating	Omschrijving	31/12/2014	31/12/2013
Totaal		**100**	**100**
T	Topklasse	–	–
A1 - A3	Sterk	–	–
B1 - B3	Goed	15	17
C1 - C3	Voldoende	37	45
D1 - D3	Zwak	35	27
E	Zeer zwak	2	3
F1 - F3	Default	11	8

De tabellen 2.5.B en 2.5.C geven inzicht in de onderliggende zekerheden van de kredietportefeuille.

Tabel 2.5.B Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar zekerheden 31/12/2014

	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Garanties	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	**11.021.107**	**5.231.457**	**1.747.570**	**630.626**	**95.327**	**7.704.980**	**3.316.127**
Hypothecaire leningen	6.208.054	5.231.457	–	–	–	5.231.457	976.597
Rekening-courant	1.330.493	–	–	454.128	–	454.128	876.365
Leningen	3.178.943	–	1.747.570	–	95.327	1.842.897	1.336.046
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	266.154	–	–	176.498	–	176.498	89.656
Achtergestelde leningen	37.463	–	–	–	–	–	37.463

* Op basis van beleggingswaarde.

Tabel 2.5.C Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar zekerheden 31/12/2013							
	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Garanties	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	**12.490.723**	**5.551.349**	**1.999.268**	**712.388**	**15.156**	**8.278.161**	**4.212.562**
Hypothecaire leningen	6.593.548	5.551.349	–	–	–	5.551.349	1.042.199
Rekening-courant	1.653.410	–	–	498.248	–	498.248	1.155.162
Leningen	3.867.146	–	1.999.268	–	15.156	2.014.424	1.852.722
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	329.642	–	–	214.140	–	214.140	115.502
Achtergestelde leningen	46.977	–	–	–	–	–	46.977

* Op basis van beleggingswaarde.

Van Lanschot is terughoudend met het verstrekken van ongedekte kredieten. De categorie Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten bevat hoofdzakelijk kredieten waarvoor bedrijfsmiddelen, voorraden en debiteuren in onderpand zijn gegeven en zekerheden die door systeemtechnische redenen niet direct zijn gekoppeld aan een specifiek krediet. Voor het opstellen van tabel 2.5.B en tabel 2.5.C zijn de definities van Basel-richtlijnen gehanteerd met uitzondering van Commercieel vastgoed. Het totaal aan ongedekte kredieten is gering. In het algemeen zijn zekerheden gesteld voor alle huidige en toekomstige schulden van een klant.

De gemiddelde Loan-To-Value (LTV) van hypotheken, op basis van 100% executiewaarde, bedraagt 94% (2013: 95%).

2.6 Concentratie in de kredietportefeuille

De kredietportefeuille van Van Lanschot bestaat voor ongeveer de helft uit hypotheken aan voornamelijk vermogende particulieren. Het kredietrisico in deze portefeuille is beperkt. Het grootste kredietrisico en de daadwerkelijke historische verliezen zitten in de zakelijke kredietportefeuille. Van Lanschot streeft naar een gediversificeerde kredietportefeuille. Van Lanschot heeft actief beleid ingezet om de concentratie op individuele tegenpartijen te verkleinen. Dit heeft in 2014 geresulteerd in een afname van het totaalvolume van de grootste twintig limieten met 16%, ten opzichte van het totaalvolume van de twintig grootste limieten in 2013. In het kader van de risicobereidheid heeft Van Lanschot tevens limieten bepaald voor de concentratie in individuele sectoren.

2.6.1 Commercieel vastgoed

Van Lanschot heeft een relatief grote concentratie in commercieel vastgoed. Van oudsher worden hierbij conservatieve verstrekkingsnormen gehanteerd. In 2013 heeft Van Lanschot de keuze gemaakt om de commerciële vastgoedfinancieringen geleidelijk af te bouwen.

De commerciële vastgoedportefeuille van Van Lanschot bevat € 1,3 miljard aan zakelijke vastgoedleningen (2013: € 1,5 miljard) en bevat € 0,6 miljard aan particuliere vastgoedleningen (2013: € 0,6 miljard).

Ultimo 2014 heeft de bank € 269 miljoen aan onvolwaardige vastgoedkredieten (2013: € 216 miljoen). Voor deze kredieten is een voorziening van circa € 107 miljoen (40%) getroffen (2013: € 93 miljoen en 43%).

De gemiddelde LTV van de portefeuille met vastgoedfinancieringen bedraagt 89% (2013: 87%).

2.6.2 Concentratie op individuele uitzettingen

De omvang van de twintig grootste uitzettingen aan individuele tegenpartijen, niet-zijnde financiële instellingen, bedraagt € 635 miljoen op een totale post kredieten van € 11,3 miljard (2013: € 755 miljoen op een totale post kredieten van € 12,8 miljard).

Tabel 2.6.1 Commercieel vastgoed: ratingverdeling van uitstaand obligo (%)			
Interne rating	Omschrijving	31/12/2014	31/12/2013
Totaal		**100**	**100**
A1 - A3	Sterk	1	1
B1 - B3	Goed	15	18
C1 - C3	Voldoende	40	47
D1 - D3	Zwak	28	20
E	Zeer zwak	1	3
F1 - F3	Default	15	11

2.6.3 Concentratie geografische gebieden

Conform de strategie van Van Lanschot vindt het merendeel van de kredietverlening plaats in Nederland en België. De geografische indeling is gebaseerd op de vestigingsplaats van de klant. Een gedeelte van de Belgische markt wordt vanuit het Nederlandse kantorennet bediend.

Tabel 2.6.3 Kredieten en vorderingen private en publieke sector geografisch	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**11.021.107**	**12.490.723**
Nederland	10.260.548	11.847.321
België	398.449	283.035
Overig	362.110	360.367

2.7 Additionele informatie Basel: kredietrisico

Het kredietrisico bestaat uit vier verschillende exposuretypen: balansposten, buiten-de-balansposten, repo-transacties en derivatentransacties. In tabellen 2.7.A en 2.7.B is per exposuretype aangegeven de bruto- en netto-exposure, risicoweging en kapitaaleis. Door de risicoweging te delen door de netto-exposure wordt de gemiddelde risicoweging per exposuretype berekend.

Onder Basel II werd voor een aantal posten RWA berekend (onder andere immateriële vaste activa en pensioenvorderingen). Onder de nieuwe CRD IV richtlijnen zullen deze posten uiteindelijk als aftrekpost van het vermogen moeten worden meegenomen. Om banken niet meteen te confronteren met aanzienlijke extra aftrekposten is voor een aantal van deze posten infasering mogelijk gemaakt in de regelgeving. Dit betekent dat er tussen 2014 en 2018 een steeds groter deel van deze aftrekposten in mindering op het vermogen wordt gebracht. Tegelijkertijd wordt voor het deel van de posten dat nog niet in aftrek van het vermogen wordt gebracht RWA berekend. In paragraaf 2.7 zijn alle tabellen per 31 december 2014 op basis van Basel III en alle tabellen per 31 december 2013 op basis van Basel II.

Indien vorderingen zijn gegarandeerd door derden (zoals overheden of centrale banken), dan wordt de bruto-exposure in de oorspronkelijke exposureklasse opgenomen, terwijl de netto-exposure onder de exposureklasse van de garanderende partij wordt opgenomen (zoals Vorderingen op centrale overheden en centrale banken). Vandaar dat in deze exposureklasse de netto-exposure hoger is dan de bruto-exposure. Voor een toelichting op de Basel-exposureklassen wordt verwezen naar de begrippenlijst.

Tabel 2.7.A Onderverdeling kredietrisico naar exposuretype per 31/12/2014	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**19.705.239**	**18.706.458**	**33%**	**6.222.198**	**497.776**
Balansposten	17.657.043	17.400.060	32%	5.566.743	445.339
Buiten-de-balansposten	1.301.374	941.839	49%	463.998	37.120
Repo-transacties	382.589	222	20%	44	4
Derivatentransacties	364.233	364.337	53%	191.413	15.313

Tabel 2.7.B Onderverdeling kredietrisico naar exposuretype per 31/12/2013	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**20.820.430**	**19.252.056**	**42%**	**7.991.100**	**639.288**
Balansposten	18.702.862	18.262.095	40%	7.394.311	591.544
Buiten-de-balansposten	1.586.144	772.550	62%	480.507	38.441
Repo-transacties	266.569	–	0%	–	–
Derivatentransacties	264.855	217.411	53%	116.282	9.303

Tabel 2.7.C Kapitaaleis per exposureklasse per 31/12/2014

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**19.705.239**	**18.706.458**	**33%**	**6.222.198**	**497.776**
SA-exposureklassen					
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	2.695.907	2.791.234	0%	–	–
Vorderingen op internationale organisaties	192.484	192.484	0%	–	–
Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken	153.347	153.347	0%	174	14
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	1.507.833	871.724	31%	273.202	21.856
Vorderingen op centrale tegenpartijen	22.068	22.068	2%	441	35
Vorderingen op ondernemingen	564.177	337.421	97%	328.529	26.282
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	147.763	132.086	75%	99.065	7.925
Vorderingen gedekt door onroerend goed	180.129	180.129	35%	62.974	5.038
Achterstallige posten	23.928	12.258	145%	17.756	1.421
Posten met een verhoogd risico	33.289	32.764	150%	49.146	3.932
Gedekte obligaties	422.199	422.199	23%	95.218	7.617
Overige risicogewichten	641.476	641.422	80%	512.560	41.005
Totaal SA	**6.584.600**	**5.789.136**	**25%**	**1.439.065**	**115.125**
F-IRB-exposureklassen					
Ondernemingen	4.551.036	4.395.769	78%	3.423.799	273.904
Aandelen	86.564	86.564	313%	271.302	21.704
Securitisatieposities	941.484	941.484	8%	72.022	5.762
Totaal F-IRB	**5.579.084**	**5.423.817**	**69%**	**3.767.123**	**301.370**
A-IRB-exposureklassen					
Retailvorderingen	7.541.555	7.493.505	14%	1.016.010	81.281
Totaal A-IRB	**7.541.555**	**7.493.505**	**14%**	**1.016.010**	**81.281**

Tabel 2.7.D Kapitaaleis per exposureklasse per 31/12/2013

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**20.820.430**	**19.252.056**	**42%**	**7.991.100**	**639.289**
SA-exposureklassen					
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	2.704.657	2.719.816	0%	–	–
Vorderingen op internationale organisaties	258.264	258.264	0%	–	–
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	1.009.467	480.492	23%	110.906	8.872
Vorderingen op ondernemingen	915.777	547.248	99%	544.231	43.542
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	158.968	140.906	75%	105.680	8.454
Vorderingen gedekt door onroerend goed	188.792	188.792	35%	66.077	5.286
Achterstallige posten	40.813	14.773	133%	19.714	1.577
Posten met een verhoogd risico	44.056	44.031	150%	66.046	5.284
Gedekte obligaties	440.775	440.775	18%	80.556	6.444
Overige risicogewichten	706.580	706.451	87%	616.229	49.298
Securitisatieposities	65.768	65.768	20%	13.154	1.052
Totaal SA	**6.533.917**	**5.607.316**	**29%**	**1.622.593**	**129.809**
F-IRB-exposureklassen					
Ondernemingen	6.153.212	5.973.806	84%	5.028.168	402.253
Aandelen	64.568	64.568	305%	197.100	15.768
Securitisatieposities	267.010	267.010	8%	21.459	1.717
Totaal F-IRB	**6.484.790**	**6.305.384**	**83%**	**5.246.727**	**419.738**
A-IRB-exposureklassen					
Retailvorderingen	7.801.723	7.339.356	15%	1.121.780	89.742
Totaal A-IRB	**7.801.723**	**7.339.356**	**15%**	**1.121.780**	**89.742**

Risicogewichten van SA-exposureklassen gebaseerd op kredietbeoordelingen door ratingbureaus

Van Lanschot maakt gebruik van Fitch Ratings. De combinatie van de exposureklasse en de rating bepaalt welke risicoweging een SA-exposure krijgt (zie de tabellen 2.7.E en 2.7.F).

Een vordering op een financiële instelling wordt op basis van de rating in één van de zes kredietkwaliteitstrappen ingedeeld. Een langlopende vordering op een financiële instelling met een AA-rating krijgt een 20%-weging (trede 1). Indien er sprake is van een A-rating, dan is trede 2 van toepassing en krijgt de vordering een 50%-weging. Heeft de financiële instelling een C-rating (trede 6) dan krijgt de vordering een 150%-weging. Voor vorderingen zonder rating wordt trede 3 van de kredietkwaliteitstrap toegepast.

Tabel 2.7.E Kredietkwaliteitstrap per relevante exposureklasse (%)

	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	0	20	50	100	100	150
Vorderingen op regionale en lokale overheden	20	50	100	100	100	150
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	20	50	50	100	100	150
Kortlopende vorderingen op financiële ondernemingen en ondernemingen	20	20	20	50	50	150
Ondernemingen	20	50	100	100	150	150

Tabel 2.7.F Fitch Ratings per kwaliteitstrap

Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6
AAA	A+	BBB+	BB+	B+	CCC
AA+	A	BBB	BB	B	CC
AA	A-	BBB-	BB-	B-	C
AA-	F-2	F-3			D
F-1					

Tabel 2.7.G SA-exposures naar risicogewicht	31/12/2014		31/12/2013	
Risicogewicht	Bruto-exposure	Netto-exposure	Bruto-exposure	Netto-exposure
Totaal	**6.584.600**	**5.789.136**	**6.533.917**	**5.607.316**
0%	3.179.000	3.274.328	3.076.583	3.091.742
2%	22.068	22.068	–	–
10%	49.295	49.295	75.994	75.994
20%	1.469.285	848.526	1.331.107	827.679
35%	180.129	180.129	188.792	188.792
50%	404.003	388.654	88.465	62.917
75%	147.763	132.086	158.968	140.906
100%	1.088.286	850.143	1.559.857	1.165.373
150%	44.627	43.763	54.151	53.913
250%	144	144	–	–

Onderverdeling IRB-ondernemingen exposures naar probability of defaultklassen

De vorderingen op ondernemingen worden in de IRB-modellen in defaultklassen ingedeeld, zie tabel 2.7.H en 2.7.I.

Tabel 2.7.H Probability of defaultklassen IRB-ondernemingen 31/12/2014

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			**4.395.769**	**3.423.799**	**273.904**
1	43,57%	0,05%	5.613	1.024	82
2	45,00%	0,09%	13.621	3.193	256
3	44,98%	0,17%	37.548	13.045	1.044
4	41,70%	0,33%	179.222	87.952	7.036
5	40,22%	0,55%	410.350	254.163	20.333
6	37,18%	0,84%	346.704	228.352	18.268
7	39,67%	1,23%	566.760	465.606	37.249
8	41,84%	1,85%	728.752	691.286	55.303
9	33,23%	2,97%	433.168	378.905	30.312
10	37,30%	5,43%	540.976	631.240	50.499
11	35,19%	11,87%	271.260	381.379	30.510
12	22,07%	32,86%	251.463	287.654	23.012
13	42,12%	100,00%	610.332	–	–

Tabel 2.7.I Probability of defaultklassen IRB-ondernemingen 31/12/2013

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			**5.973.806**	**5.028.168**	**402.253**
1	44,44%	0,09%	23.620	6.212	497
2	12,95%	0,17%	336.909	42.411	3.393
3	38,87%	0,33%	261.903	142.277	11.382
4	37,06%	0,55%	613.576	406.941	32.555
5	39,67%	0,84%	700.538	622.443	49.795
6	39,61%	1,58%	1.584.628	1.600.982	128.079
7	31,29%	2,97%	728.155	641.090	51.287
8	37,42%	5,43%	669.578	845.172	67.614
9	34,47%	11,87%	246.861	369.893	29.591
10	37,70%	79,50%	808.038	350.747	28.060

Tabel 2.7.J IRB-aandelen eenvoudige risicowegingmethode 31/12/2014				
Risicogewicht	Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**86.564**	**86.564**	**271.302**	**21.704**
190% Posities in niet-ter beurze verhandelde aandelen	15.357	15.357	29.178	2.334
290% Posities in ter beurze verhandelde aandelen	45.407	45.407	131.680	10.534
370% Alle overige posities in aandelen	25.800	25.800	110.444	8.836

Tabel 2.7.K IRB-aandelen eenvoudige risicowegingmethode 31/12/2013				
Risicogewicht	Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**64.568**	**64.568**	**197.100**	**15.768**
190% Posities in niet-ter beurze verhandelde aandelen	12.546	12.546	23.836	1.907
290% Posities in ter beurze verhandelde aandelen	24.022	24.022	69.664	5.573
370% Alle overige posities in aandelen	28.000	28.000	103.600	8.288

Tabel 2.7.L IRB-securitisaties 31/12/2014					
Risicogewicht		Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**Categorie**	**941.484**	**941.484**	**72.022**	**5.762**
7 - 10%	A (most senior)	900.662	900.662	66.829	5.346
12 - 18%	A2 (mezzanine)	40.822	40.822	5.193	416
20 - 35%	B (mezzanine)	–	–	–	–

Tabel 2.7.M IRB-securitisaties 31/12/2013					
Risicogewicht		Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**Categorie**	**267.010**	**267.010**	**21.459**	**1.717**
7 - 10%	A (most senior)	248.829	248.829	18.463	1.477
12 - 18%	A2 (mezzanine)	10.123	10.123	1.288	103
20 - 35%	B (mezzanine)	8.058	8.058	1.708	137

Onderverdeling IRB-retail exposures naar probability of defaultklassen

De retailvorderingen worden in de IRB-modellen in defaultklassen ingedeeld, zie tabellen 2.7.N en 2.7.O.

Tabel 2.7.N Probability of defaultklassen IRB-retail 31/12/2014

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			**7.493.505**	**1.016.010**	**81.281**
1	11,52%	0,06%	2.025.583	41.393	3.311
2	14,57%	0,13%	2.413.428	112.049	8.964
3	11,53%	0,63%	1.075.103	119.656	9.573
4	18,69%	4,44%	1.041.150	381.362	30.509
5	33,50%	0,64%	42.356	12.409	993
6	27,50%	2,74%	407.382	163.359	13.069
7	36,60%	2,87%	242.708	109.891	8.791
8	33,50%	3,48%	17.051	8.616	689
9	20,30%	100,00%	228.744	67.275	5.382

Tabel 2.7.O Probability of defaultklassen IRB-retail 31/12/2013

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			**7.339.356**	**1.121.780**	**89.742**
1	33,50%	0,04%	50.849	2.410	193
2	12,16%	0,07%	1.653.176	36.649	2.932
3	13,20%	0,13%	2.243.329	92.743	7.419
4	1,20%	0,22%	27.745	151	12
5	36,60%	0,29%	292.683	58.767	4.701
6	27,50%	0,33%	119.751	19.640	1.571
7	14,07%	0,63%	1.379.007	186.048	14.884
8	34,97%	2,75%	345.083	177.111	14.169
9	33,50%	3,48%	26.170	13.223	1.058
10	13,34%	6,10%	992.009	510.430	40.834
11	20,11%	100,00%	209.554	24.608	1.969

Maximale kredietrisico

De tabellen 2.7.P en 2.7.Q geven inzicht in het maximale kredietrisico waaraan Van Lanschot op balansdatum is blootgesteld. Het uitgangspunt voor het opstellen van dit overzicht zijn de exposures die onder Basel III als kredietrisico worden aangemerkt. In deze tabellen zijn de exposures ingedeeld naar balans, buiten-de-balans-posten en repo-transacties om op deze manier inzicht te geven in het maximale kredietrisico. De verschillen tussen de saldi zoals opgenomen in de balans en de saldi zoals opgenomen in de kolom bruto-exposure kennen verschillende oorzaken. De grootste verschillen betreffen de toepassing van saldocompensatie, de rubricering van de kredietvoorziening, de behandeling van actuariële winsten en verliezen uit hoofde van IAS 19R en de voor toezichtsdoeleinden afwijkende consolidatiekring. Daarnaast vormen goodwill, immateriële vaste activa uit hoofde van acquisities en bepaalde investeringen in financiële instellingen aftrekposten van het toetsingsvermogen en behoren hiermee niet tot de bruto-exposure volgens de definitie van Basel III. Daarnaast worden de Financiële vorderingen uit handelsactiviteiten meegenomen onder het marktrisico.

Tabel 2.7.P Maximale kredietrisico per 31/12/2014

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**19.705.239**	**18.706.458**	**33%**	**6.222.198**	**497.776**
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.156.985	1.130.088	2%	22.861	1.829
Financiele activa handelsactiviteiten	–	–	0%	–	–
Vorderingen op bankiers	449.125	322.749	18%	57.727	4.618
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	1.309.524	1.309.524	16%	205.415	16.433
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	1.952.731	1.952.731	9%	170.094	13.608
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	533.708	533.708	14%	76.407	6.113
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	11.894.637	11.793.725	40%	4.725.694	378.054
Derivaten (vorderingen)	364.233	364.337	53%	191.413	15.313
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	50.679	50.679	117%	59.352	4.748
Materiële vaste activa	70.307	70.307	100%	70.307	5.625
Goodwill en overige immateriële vaste activa	4.110	4.110	100%	4.110	329
Actuele belastingvorderingen	1.258	601	0%	–	–
Latente belastingvorderingen	59.203	57.062	0%	–	–
Overige activa	174.776	174.776	100%	174.776	13.982
Totaal activa	**18.021.276**	**17.764.397**	**32%**	**5.758.156**	**460.652**
Buiten-de-balansposten	1.301.374	941.839	49%	463.998	37.120
Repo-transacties	382.589	222	20%	44	4
	1.683.963	**942.061**	**49%**	**464.042**	**37.124**

Tabel 2.7.Q Maximale kredietrisico per 31/12/2013

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**20.820.430**	**19.252.056**	**42%**	**7.991.100**	**639.289**
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	1.976.505	1%	14.272	1.141
Financiele activa handelsactiviteiten	–	–	0%	–	–
Vorderingen op bankiers	429.222	268.001	17%	44.879	3.591
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	725.938	725.938	21%	149.279	11.942
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	1.197.623	1.197.623	13%	156.813	12.545
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	13.825.470	13.568.589	48%	6.548.961	523.917
Derivaten (vorderingen)	264.855	217.411	53%	116.282	9.303
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	49.931	49.931	104%	52.075	4.166
Materiële vaste activa	74.019	74.019	100%	74.019	5.921
Goodwill en overige immateriële vaste activa	23.939	23.939	100%	23.939	1.915
Actuele belastingvorderingen	13.616	13.616	0%	–	–
Latente belastingvorderingen	34.898	34.898	0%	–	–
Overige activa	328.243	329.036	100%	330.074	26.407
Totaal activa	**18.967.717**	**18.479.506**	**41%**	**7.510.593**	**600.848**
Buiten-de-balansposten	1.586.144	772.550	62%	480.507	38.441
Repo-transacties	266.569	–	0%	–	–
	1.852.713	**772.550**	**62%**	**480.507**	**38.441**

2.8 Additionele informatie Basel: Tegenpartij-kredietrisico

Tegenpartij-kredietrisico is het risico dat de tegenpartij bij een transactie in gebreke blijft voordat de definitieve afwikkeling van de met de transactie samenhangende kasstromen heeft plaatsgevonden. Tegenpartij-kredietrisico bestaat voor beide partijen in het contract en speelt een rol bij Over-The-Counter-derivaten en repo-transacties. Van Lanschot past de methode gebaseerd op waardering tegen vervangingswaarde toe.

De waarde van de potentiële kredietpositie wordt vastgesteld op basis van het totaal van de theoretische hoofdsommen of op basis van de onderliggende waarden van derivatencontracten ongeacht of de actuele vervangingswaarde positief of negatief is. De theoretische hoofdsommen of onderliggende waarden worden, afhankelijk van het type derivaat, vermenigvuldigd met een percentage dat varieert van 0% voor rentecontracten met een resterende looptijd van een jaar of korter tot 15% voor grondstoffencontracten met een resterende looptijd van langer dan vijf jaar.

Tabel 2.8.A Tegenpartij-kredietrisico derivatencontracten	31/12/2014	31/12/2013
Brutovervangingswaarde derivatencontracten (beperkt tot items met een waarde > 0)	180.733	182.773
Verrekening derivatencontracten	– 31.263	– 47.444
Add-on derivatencontracten uit hoofde van potentieel toekomstig kredietrisico	214.867	82.082
Nettokredietequivalent derivatencontracten	**364.337**	**217.411**

Tabel 2.8.B Nettokredietvordering naar soort derivatencontract	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**364.337**	**217.411**
Rentecontracten	173.527	117.462
Valutacontracten	156.378	46.828
Aandelenderivatencontracten	34.432	53.103
Grondstoffencontracten	–	18

Benaderingen voor berekening risicogewogen activa van securitisatieposities

In de tabel 2.8.C is weergeven welke soorten securitisatieposities aanwezig zijn.

Tabel 2.8.C Type securitisatie	31/12/2014		31/12/2013	
	Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**72.022**	**5.762**	**34.613**	**2.769**
Overige investorposities	72.022	5.762	34.613	2.769

De berekening van de risicogewogen activa voor de schuldbewijzen van eigen securitisatietransacties vindt plaats op basis van de onderliggende leningen. Bij de investorposities in securitisaties bepaalt de externe rating de risicoweging. Securitisatieposities waaraan een risicogewicht van 1.250% moet worden toegekend komen niet voor.

Dekking door garanties, financiële en andere zekerheden per exposureklasse (kredietrisico)

In tabel 2.8.D staan de dekkingen per exposureklasse onder CRR weergegeven.

Tabel 2.8.D Dekking per exposureklasse	31/12/2014			31/12/2013		
	Garanties	Financiële zekerheden	Overige zekerheden	Garanties	Financiële zekerheden	Overige zekerheden
Totaal	**95.327**	**1.511.024**	**109.294**	**15.156**	**2.038.503**	**271.998**
SA-exposureklassen						
Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken	12.707	–	–	–	–	–
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	82.620	535.638	–	–	498.692	–
Vorderingen op ondernemingen	–	86.274	–	–	225.471	–
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	–	–	–	14.519	–	–
Achterstallige posten	–	235	–	–	204	–
Overige risicogewichten	–	56	–	–	128	–
Totaal SA	**95.327**	**622.203**	–	**14.519**	**724.495**	–
IRB-exposureklassen						
Retail	–	254.698	446	–	194.828	621
Ondernemingen	–	634.123	108.848	637	1.119.180	271.377
Totaal IRB	–	**888.821**	**109.294**	**637**	**1.314.008**	**271.998**

Garanties

Dit betreft door de overheid gegarandeerde obligaties, Nationale Hypotheekgaranties, borgstellingskredieten en overige kredietvervangende garanties.

Financiële zekerheden

In tabel 2.8.E wordt aangegeven welke voor CRR relevante soorten financiële zekerheden aanwezig zijn.

Tabel 2.8.E Financiële zekerheden	31/12/2014			31/12/2013		
	SA	IRB	Totaal	SA	IRB	Totaal
Totaal	**622.203**	**888.821**	**1.511.024**	**724.495**	**1.314.008**	**2.038.503**
Cash	544.240	790.286	1.334.526	595.814	1.213.842	1.809.656
Effectendekking	77.963	98.535	176.498	128.681	100.166	228.847

De financiële zekerheid Cash is inclusief compensabele saldi in rekening-courant. Deze compensabele saldi zijn in de balans gesaldeerd opgenomen in de rubrieken Kredieten en vorderingen private en publieke sector en Verplichtingen private en publieke sector. De effectendekking heeft zowel betrekking op de rubrieken Vorderingen op bankiers als Kredieten en vorderingen private en publieke sector.

Afwikkelingsrisico

Financiële transacties die langer dan vijf dagen na de overeengekomen leveringsdatum nog niet zijn afgewikkeld, krijgen een solvabiliteitseis indien het prijsverschil tussen de overeengekomen afwikkelingsprijs en de prijs op rapportagedatum tot een verlies zou kunnen leiden.

Van Lanschot heeft ultimo 2014 € 52,6 miljoen (2013: € 8,7 miljoen) aan financiële transacties die onder afwikkelingsrisico dienen te worden gerapporteerd.

CVA-risico

Onder CRR dient ook rekening te worden gehouden met de risicogewogen activa uit hoofde van CVA, welke het risico dient af te dekken dat de kredietwaardigheid van de tegenpartij in een OTC-derivatentransactie verslechtert. Deze CVA-kapitaaleis bestaat dus naast de risicogewogen activa voortvloeiend uit het 'reguliere' defaultrisico. In de bepaling van de CVA maakt Van Lanschot gebruik van de SA-methode. In tegenstelling tot een aantal kapitaalaftrekposten, kent de CVA geen infasering. Het bedrag aan risicogewogen activa uit hoofde van CVA is in tabel 1.3.2 opgenomen onder de interne kapitaaleisen per risicosoort.

2.9 Beleggingen

De beleggingen van Van Lanschot hebben overwegend een laag risicoprofiel, een hoge kredietwaardigheid en worden voornamelijk aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden. Investeringen dienen daarom in hoge mate verhandelbaar en beleenbaar te zijn.

De beleggingen zijn ondergebracht in een drietal portefeuilles: aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening, voor verkoop beschikbaar en aangehouden tot einde looptijd-porteuille. Zie toelichting 4 tot en met 6.

De besluitvorming omtrent beleggingen en toewijzing aan de portefeuilles ligt bij de ALCO. Alle nieuwe posities in de portefeuilles dienen vooraf te worden beoordeeld door de afdeling Risk Management en Treasury (individuele limieten). Nieuwe posities in aandelen en participaties dienen vooraf te worden goedgekeurd door de Raad van Bestuur. Naast een beoordeling op het kredietrisico wordt de omvang, samenstelling, rentegevoeligheid en het concentratierisico van de beleggingsportefeuille periodiek in de ALCO besproken. Nieuwe beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten van banken dienen van een senior (niet-achtergesteld) niveau te zijn, met een minimale rating van AA (externe creditrating).

Tabel 2.9.A Beleggingen naar type	31/12/2014	%	31/12/2013	%
Totaal	**3.795.963**	**100%**	**1.923.669**	**100%**
Vreemdvermogensinstrumenten				
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	2.097.674	55%	1.040.065	54%
Gedekte obligaties	436.368	11%	442.137	23%
Asset-Backed Securities	941.484	25%	316.465	17%
Overige vreemdvermogensinstrumenten	218.320	6%	41.140	2%
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	**3.693.846**	**97%**	**1.839.807**	**96%**
Eigenvermogensinstrumenten				
Eigenvermogensinstrumenten	102.117	3%	83.862	4%
Totaal eigenvermogensinstrumenten	**102.117**	**3%**	**83.862**	**4%**

Van Lanschot heeft 35% van haar beleggingen ondergebracht in de categorie Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening, 51% in de categorie Beleggingen voor verkoop beschikbaar en 14% in de categorie Beleggingen aangehouden tot einde looptijd.

De beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten gegarandeerd door de overheid betreffen overwegend staatsobligaties uitgegeven door Nederland, België, de Europese Unie, Italië en Spanje.

Per 31 december 2014 heeft Van Lanschot een exposure van € 392,0 miljoen (2013: € 217,9 miljoen) in Italiaanse staatsobligaties en € 195,5 miljoen (2013: nihil) in Spaanse staatsobligaties. De nominale omvang van deze obligatieposities bedraagt gezamenlijk € 500,0 miljoen. Van Lanschot heeft geen beleggingen in andere landen van de Europese periferie.

Tabel 2.9.B Beleggingen vreemdvermogens-instrumenten naar externe rating (meest actuele ratings van Fitch Ratings zoals bekend bij Van Lanschot)	31/12/2014	%	31/12/2013	%
Totaal	**3.693.846**	**100%**	**1.839.807**	**100%**
AAA	2.230.705	60%	1.474.995	80%
AA	649.655	18%	76.575	4%
A	188.965	5%	30.207	2%
Overig	624.521	17%	258.030	14%

De categorie Overig betreft met name de beleggingen in staatsobligaties uitgegeven door Italië en Spanje, welke een BBB+ rating hebben.

Niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten

Tabel 2.9.C toont de beleggingen van Van Lanschot in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten en de totale opbrengsten vanuit deze beleggingen. De kolom Beleggingen geeft de boekwaarde weer zoals verantwoord in de geconsolideerde balans. De Asset-Backed Securities (RMBS) zijn ondergebracht in de categorie Beleggingen voor verkoop beschikbaar.

Van Lanschot heeft geen andere belangen verantwoord in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten zoals commitments, garanties, voorzieningen, derivaten of overige verplichtingen. De maximale exposure op niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten is gelijk aan de aankoopwaarde en bedraagt per 31 december 2014 € 943,8 miljoen.

Van Lanschot verstrekt geen financiële of andere steun aan niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten. Tevens heeft van Lanschot geen intenties om financiële of andere steun aan niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten te verstrekken.

Tabel 2.9.C Niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten 2014				
	Interestbaten	Gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	Totale inkomsten	Beleggingen
Totaal	**7.475**	**2.070**	**9.545**	**941.484**
Asset-Backed Securities	7.475	2.070	9.545	941.484

2.10 Bezwaarde en onbezwaarde activa

Bepaalde balansposten komen in aanmerking voor bezwaring. De tabellen 2.10.A en 2.10.B geven inzicht in de financiële activa waarbij bezwaring van toepassing is. Deze tabellen zijn opgesteld op basis van boekwaarde.

Bezwaarde activa

In onderpand gegeven:

- De verplichte reservedeposito's bij centrale banken.
- Cash in onderpand gegeven bij een bancaire tegenpartij danwel bij een centrale clearing partij, als waarborg voor verplichtingen die voortvloeien uit derivaten (CSA-overeenkomst).
- Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten die in onderpand zijn gegeven bij De Nederlandsche Bank danwel bij bancaire tegenpartijen in kader van repo-transacties of effectenclearings-doeleinden. Deze beleggingen komen in aanmerking voor onderpand, indien deze beleggingen op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan.
- Gesecuritiseerde leningen en vorderingen onderliggend aan vreemd-vermogensinstrumenten die in onderpand zijn gegeven bij De Nederlandsche Bank of bancaire tegenpartijen in het kader van repo-transacties danwel zijn geplaatst bij institutionele beleggers. Deze vreemdvermogensinstrumenten komen in aanmerking voor onderpand, indien deze vreemdvermogensinstrumenten op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan.

Overig:

- De liquiditeiten (reserve accounts) van de Citadel,- Courtine- en Lunetvennootschappen waarover Van Lanschot niet kan beschikken.

Onbezwaarde activa

Beschikbaar als onderpand:

- Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten die op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan, maar op balansdatum niet zijn bezwaard.
- Gesecuritiseerde leningen en vorderingen onderliggend aan vreemdvermogensinstrumenten die door Van Lanschot zelf worden gehouden en op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan, maar op balansdatum niet zijn bezwaard.

Niet beschikbaar als onderpand:

- Alle overige liquide middelen en tegoeden bij centrale banken.
- Alle overige vorderingen op bankiers.
- Vreemd- en eigenvermogensinstrumenten die niet op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan.
- Gesecuritiseerde leningen en vorderingen onderliggend aan vreemdvermogensinstrumenten die door Van Lanschot zelf worden gehouden en niet op de eligible list of marketable assets van de Europese Centrale Bank staan.
- Alle overige leningen en vorderingen.

Tabel 2.10.A Bezwaarde en onbezwaarde activa	Bezwaarde activa		Onbezwaarde activa		31/12/2014
	In onderpand gegeven	Overig	Beschikbaar als onderpand	Niet beschikbaar als onderpand	Totaal
Totaal	**2.959.328**	**164.960**	**4.097.640**	**9.201.252**	**16.423.180**
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	24.316	–	1.132.669	**1.156.985**
Vorderingen op bankiers	257.450	140.644	–	51.031	**449.125**
Financiële activa aangemerkt tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	57.742	–	1.162.596	89.186	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	290.865	–	1.595.575	66.291	**1.952.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	11.519	–	522.189	–	**533.708**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.341.752	–	817.280	7.862.075	**11.021.107**

Tabel 2.10.B Bezwaarde en onbezwaarde activa	Bezwaarde activa		Onbezwaarde activa		31/12/2013
	In onderpand gegeven	Overig	Beschikbaar als onderpand	Niet beschikbaar als onderpand	Totaal
Totaal	**3.600.011**	**160.455**	**1.958.398**	**11.124.706**	**16.843.570**
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	19.811	–	1.980.152	**1.999.963**
Vorderingen op bankiers	232.989	140.644	–	55.582	**429.215**
Financiële activa aangemerkt tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	42.976	–	621.823	61.139	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	160.473	–	930.066	107.192	**1.197.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	–	**–**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	3.163.573	–	406.509	8.920.641	**12.490.723**

2.11 Saldering financiële vaste activa en passiva

Tabel 2.11.A en 2.11.C tonen de saldering binnen de financiële activa en tabel 2.11.B en 2.11.D de salderingen binnen de financiële passiva. Voor de salderingscriteria wordt verwezen naar de Samenvatting van belangrijke waarderingsgrondslagen.

Het recht tot saldering van de rekening-courant is vastgelegd in de Algemene voorwaarden en voor de derivaten in een Master Netting Agreement.

Tabel 2.11.A Saldering financiële activa 31/12/2014					
	Brutobedragen van opgenomen financiële activa	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële activa gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	**2.520.298**	**839.724**	**1.680.574**	**30.037**	**1.650.537**
Derivaten (vorderingen)	621.823	346.730	275.093	30.037	245.056
Rekening-courant	1.898.475	492.994	1.405.481	–	1.405.481

Tabel 2.11.B Saldering financiële passiva 31/12/2014					
	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva	Brutobedragen van opgenomen financiële activa die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële passiva gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	**4.929.296**	**839.724**	**4.089.572**	**30.037**	**4.059.535**
Derivaten (verplichtingen)	728.043	346.730	381.313	30.037	351.276
Rekening-courant*	4.201.253	492.994	3.708.259	–	3.708.259

* Rekening-courant is onderdeel van Overige toevertrouwde middelen.

Tabel 2.11.C Saldering financiële activa 31/12/2013

	Brutobedragen van opgenomen financiële activa	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële activa gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	**3.249.918**	**1.311.529**	**1.938.389**	**–**	**1.938.389**
Derivaten (vorderingen)	267.287	59.153	208.134	–	208.134
Rekening-courant	2.711.961	981.706	1.730.255	–	1.730.255

Tabel 2.11.D Saldering financiële passiva 31/12/2013

	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva	Brutobedragen van opgenomen financiële activa die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële passiva gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	**5.331.344**	**1.311.529**	**4.019.815**	**24.084**	**4.019.815**
Derivaten (verplichtingen)	570.332	270.670	299.662	24.084	299.662
Rekening-courant*	4.701.859	981.706	3.720.153	–	3.720.153

* Rekening-courant is onderdeel van Overige toevertrouwde middelen.

3. Operationeel risico

Operationeel risico is het risico dat verliezen ontstaan als gevolg van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen, dan wel van externe gebeurtenissen en fraudes. De hoofdcategorisering van de operationele incidenten is binnen Van Lanschot gebaseerd op de indeling van de incidenttypes volgens Basel-richtlijnen, zie tabel 3.A.

Van Lanschot heeft een breed raamwerk geïmplementeerd voor de beoordeling, bewaking en beheersing van het operationeel risico en de risico's rondom informatiebeveiliging en business continuity. Dit raamwerk omvat de volgende processen:

- risico-identificatie en -classificatie middels onder andere risk self assessments en security assessments;
- risicometing middels centrale incidentendatabase en communicatie over kritische risicosignalen (early warnings) die grote potentiële financiële risico's in beeld brengen;
- risicomitigatie, -acceptatie en -bewaking middels action tracking (follow-up van openstaande acties en bevindingen audits);
- risicomonitoring middels het opzetten en onderhouden van een control framework en daaraan gekoppeld een testcyclus ter bepaling van de effectiviteit van belangrijke beheersmaatregelen (key controls);
- risicobeheersing middels het houden van periodieke risico-gesprekken met benoemde risico-eigenaren. Beheersing vindt ook plaats door het in beeld brengen van de status van de risicobereidheid van de bank, door crisisbeheer en Business Continuity Management;
- risicobeheersing van de processen van informatieverwerking, waarbij toegezien wordt op een adequate wijze van omgaan met de integriteit en vertrouwelijkheid van bedrijfs- én klantgegevens. Hierbij speelt de interne informatiebeveiliging maar ook externe beveiliging (cybersecurity) een belangrijke rol.

Om zich verder te beschermen tegen grote financiële schades heeft Van Lanschot verzekeringen afgesloten die dekking bieden tegen claims en verliezen uit hoofde van haar dienstverlening. Samengevat betreft dit een gecombineerde fraude- en beroepsaansprakelijkheidsverzekering, een bestuurders- en commissarissenaansprakelijkheidsverzekering en diverse overige aansprakelijkheids- en ongevallenverzekeringen.

De verantwoordelijkheid voor het managen van operationeel risico ligt zo dicht mogelijk bij de uitvoerende en commerciële afdelingen zelf, dat wil zeggen bij het lijnmanagement (first line of defence).

Diverse programma's en instrumenten ondersteunen het lijnmanagement van de bank in zijn rol als eindverantwoordelijke voor de beheersing van operationele risico's binnen het eigen onderdeel. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de reeds genoemde risk self assessments, root cause analysis, security assessments, action tracking, (key) control testing en de centrale incidentendatabase. Risk self assessment is een hulpmiddel voor het lijnmanagement om risico's systematisch te identificeren en te beoordelen, zodat in geval van onacceptabele restrisico's beperkende maatregelen kunnen worden genomen. Action tracking wordt gebruikt om geïdentificeerde risico's en acties naar aanleiding van bevindingen van interne en externe toezichthouders, incidenten, klachten en andere relevante gebeurtenissen te registreren. Daarnaast beschikt Van Lanschot over een bankbreed ControlFramework waarmee op periodieke basis de effectiviteit van de belangrijkste beheersmaatregelen wordt getoetst en verzamelt Van Lanschot kennis over incidenten.
Informatiebeveiliging draagt bij aan het beschermen van de klant- en bedrijfsinformatie die Van Lanschot verwerkt. De informatie wordt zowel op geautomatiseerde als handmatige wijze bewerkt. Door op basis van gerichte risicoanalyses voor bedrijfsprocessen en IT-processen de juiste maatregelen te treffen, wordt gewaarborgd dat zowel de gegevens van onze klanten als onze bedrijfsgegevens op de juiste wijze zijn beschermd.

Binnen het proces van Business Continuity Management worden onder andere business-impact- en risico-analyses gedaan om inzicht te krijgen in de kritische processen, de kritische resources die nodig zijn voor de continuïteit van de dienstverlening en de mogelijke bedreigingen.
Het inregelen van Business Continuity Management is noodzakelijk om Van Lanschot voldoende veerkracht te bieden om de nadelige gevolgen van een incident of calamiteit zo goed mogelijk op te kunnen vangen. Business Continuity behelst dan ook een bedrijfsbrede aanpak die beleid, standaarden en procedures omvat, gericht op het waarborgen dat de benoemde kritische processen behouden blijven danwel binnen een bepaald tijdsbestek kunnen worden herstart wanneer zich een incident of calamiteit voordoet. De doelstelling daarbij is om financiële, reputationele en/of andere materiële schade voor zowel Van Lanschot als de klanten tot een minimum te beperken.

De incidentendatabase van de bank maakt het mogelijk om verliezen uit hoofde van operationele risico's systematisch vast te leggen en nader te analyseren. In deze database wordt derhalve informatie vastgelegd over verliezen als gevolg van operationele verliezen uit het verleden. Deze loss database vormt voor Van Lanschot (inclusief Kempen) het fundament van het meetsysteem van Operational Risk Management. In 2014 zijn in de database 281 incidenten met een schade groter dan € 1.000,- vastgelegd (2013: 340 incidenten), zie tabel 3.A.

Tabel 3.A Basel-categorie, aantal incidenten	2014	2013
Totaal	**281**	**340**
Interne fraude	–	–
Externe fraude (met name skimming van bankpassen)	29	53
Arbeidsomstandigheden en veilige werkplek	–	–
Productaansprakelijkheid en zorgplicht	45	40
Fysieke beveiliging en calamiteiten	3	1
Informatiebeveiliging en systeemuitval	9	10
Uitvoering en besturing (met name uitvoering van transacties)	195	236

Tabel 3.B Basel-segmenten operationeel risico		31/12/2014		31/12/2013	
		Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal		**548.457**	**75.182**	**543.854**	**72.856**
Corporate Finance	18%	46.901	8.442	31.832	5.730
Trading en Sales	18%	59.101	10.638	43.650	7.857
Retail Brokerage	12%	105.403	12.648	106.638	12.797
Commercial Banking	15%	45.067	6.760	38.745	5.812
Retail Banking	12%	180.424	21.651	216.561	25.986
Payment en Settlement	18%	15.965	2.874	18.771	3.379
Agency Services	15%	23.239	3.486	25.859	3.879
Assetmanagement	12%	72.357	8.683	61.798	7.416

Onder Pijler I van Basel wordt een solvabiliteitseis voor operationeel risico berekend over de totale inkomsten uit operationele activiteiten. Van Lanschot past de SA-methode toe. Deze kent vaste beta's aan elk business-segment toe; de beta-coëfficiënt varieert van 12% tot en met 18%. De risicoweging voor operationeel risico is gebaseerd op de gemiddelde baten van de Basel-segmenten van de afgelopen drie jaar.

4. Marktrisico

Marktrisico is het risico op verlies als gevolg van veranderingen in marktvariabelen waaronder rentestanden, valutakoersen en prijzen van aandelen. Daarnaast zijn er variabelen die niet direct waarneembaar hoeven te zijn, zoals volatiliteiten en correlaties. Het marktrisico van Van Lanschot is traditioneel zeer beperkt en maakt circa 1% uit van het vereiste risico-kapitaal. Het marktrisico is opgesplitst in twee onderdelen. Het marktrisico dat Van Lanschot loopt uit hoofde van het noodzakelijke marktonder-houd en de dienstverlening aan klanten is geconcentreerd bij Van Lanschot zelf. Het marktrisico uit hoofde van handelsactiviteiten op institutioneel effectengebied is geconcentreerd bij Kempen. Drie van de ingebruikzijnde methoden voor het berekenen en limiteren van marktrisico's zijn parametrische Value at Risk (VaR), Basepoint Value (BPV) en stresstesten.

4.1 Marktrisico: Kempen

De handelsactiviteiten op institutioneel effectengebied zijn geconcentreerd bij Kempen. Dit betreft met name gestructureerde producten. Om een effectief marktrisicomanagement mogelijk te maken is hiervoor een governancestructuur ingericht. De risico's worden beheerst door het gebruik van onder meer VaR-limieten en bruto- en nettolimieten. De dagelijkse stresstesten geven informatie over de waardeontwikkeling van portefeuilles onder extreme marktomstandigheden en vormen daarmee een aanvulling op de VaR-berekening. De VaR voor de handelsportefeuilles wordt op basis van historische simulatie berekend met een waarschijnlijk-heidsinterval van 97,5% en een horizon van één dag waarbij gebruikgemaakt wordt van één jaar historische data. Middels back testing wordt regelmatig gecontroleerd of de uitgangspunten die bij de berekening van de VaR worden gehanteerd, nog geldig zijn. De VaR uit hoofde van handels-activiteiten wordt dagelijks aan het management gerapporteerd.

Tabel 4.1 VaR-handelsactiviteiten Kempen	Derivatengerelateerd		Aandelengerelateerd	
	2014	2013	2014	2013
VaR op 31 december	118	39	4	43
Hoogste VaR	213	164	333	274
Laagste VaR	20	17	4	37
Gemiddelde VaR	76	61	95	96

4.2 Marktrisico: Treasury

Naast de handelsactiviteiten van de bank op institutioneel effectengebied loopt Van Lanschot uit hoofde van haar treasury-activiteiten ook marktrisico. In de marktrisicorapportage worden rentegerelateerde producten geanalyseerd. De rentegerelateerde producten worden op basis van BPV gestuurd. De valutaposities worden op basis van nominale limieten gestuurd.

Het valutarisico dat Van Lanschot loopt uit hoofde van treasury-activiteiten wordt, evenals het renterisico van de bank, gerapporteerd op basis van de bruto nominale positie (voor valutarisico) en basispunten (voor renterisico). Tabel 4.2.A laat de waardeverandering zien als gevolg van een wijziging in de rente met een basispunt.

Tabel 4.2.A Renterisico handelsactiviteiten Treasury (totale bruto BPV in € duizend)	2014	2013
BPV op 31 december	37	43
Hoogste BPV	46	43
Laagste BPV	1	1
Gemiddelde BPV	11	8

Tabel 4.2.B Valutarisico handelsactiviteiten Treasury (totale bruto nominale positie in vreemde valuta omgerekend in €)	2014	2013
Positie op 31 december	875	5.501
Hoogste positie	9.150	7.610
Laagste positie	385	510
Gemiddelde positie	4.826	3.180

Wekelijks worden stresstesten uitgevoerd voor de verschillende marktrisico's. Bij het berekenen van de stressverliezen wordt gekeken naar de maximale koersbewegingen die zich in het verleden hebben voorgedaan. Verder worden ook stressverliezen berekend uit hoofde van zowel parallelle als niet-parallelle verschuivingen van de yieldcurve.

4.3 Marktrisico: valutagerelateerde instrumenten

De financiële positie en kasstromen van Van Lanschot worden in beperkte mate beïnvloed door schommelingen in valutakoersen. Het overgrote deel van de balansposities en transacties zijn in euro's. Van Lanschot zorgt ervoor dat het valutarisico effectief wordt beheerst binnen de gestelde limieten. De valutaposities staan in de tabel 4.3.A.

De valutapositie geeft het saldo weer van alle contante, termijn- en optieposities van de tot de consolidatiekring behorende entiteiten (omgerekend in duizenden euro's). Per ultimo 2014 en 2013 is de kapitaaleis uit hoofde van valutarisico nihil aangezien Van Lanschot onder de door CRR voorgeschreven drempelwaarde blijft.

De kapitaaleis valutarisico bedraagt 8% van de netto-openposities per valuta.

Tabel 4.3.A Valutaposities	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**220**	**– 14.806**
Amerikaanse dollar	13.456	– 28.033
Singapore dollar	851	– 1
Australische dollar	816	954
Canadese dollar	557	584
Nieuw Zeelandse dollar	– 231	245
Pond sterling	– 221	3.030
Hong Kong dollar	– 234	101
Zwitserse frank	– 4.948	– 1.775
Noorse kroon	– 10.409	5.208
Overig	583	4.881

4.4 Marktrisico: rente- en aandelengerelateerde instrumenten

Voor de berekening van de solvabiliteits-eis ter dekking van het algemene risico met betrekking tot schuldinstrumenten in de handelsportefeuille past Van Lanschot de looptijdenmethode toe. De aandelengerelateerde instrumenten betreffen aandelen- instrumenten opgenomen onder de balanspost Financiële vorderingen handelsactiviteiten (zie tabel 4.4).

Weging en eisen

Voor alle vormen van marktrisico past Van Lanschot de SA-methode toe. Het marktrisico op rentederivaten is opgenomen onder Marktrisico rentegerelateerde instrumenten. Het marktrisico op aandelenderivaten is opgenomen onder Marktrisico aandelengerelateerde instrumenten.

Tabel 4.4 Marktrisico	31/12/2014		31/12/2013	
	Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	**98.610**	**7.889**	**101.000**	**8.079**
Marktrisico rentegerelateerde instrumenten	333	27	125	10
Marktrisico aandelengerelateerde instrumenten	98.277	7.862	100.875	8.069

5. Strategisch risico

Strategisch risico betreft het risico op verminderde baten door een verandering van de omgeving waarin de bank zich bevindt en de activiteiten die de bank ontplooit. Het wordt door Van Lanschot gedefinieerd als: de bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank, door het niet of onvoldoende anticiperen op veranderingen in de omgeving en/of door onjuiste strategische besluiten. Strategisch risico ontstaat door veranderingen in prijs, marge en/of volume. Het bestaat uit externe invloeden als marktomstandigheden, reputatie en regelgeving en het inspelen en anticiperen hierop door het management van Van Lanschot.

In 2013 heeft Van Lanschot haar strategische heroriëntatie gepresenteerd. Deze is opgebouwd rondom drie principes: focus, vereenvoudiging en groei. Om groei te kunnen realiseren is het essentieel om meer focus aan te brengen en om het productaanbod, de IT-infrastructuur en de organisatie te vereenvoudigen. Dit zal Van Lanschot onder andere helpen om haar solide kapitaal- en liquiditeitspositie verder te versterken.

De kapitaaleis van het strategisch risico wordt berekend op basis van de volatiliteit van de baten, waarbij rekening wordt gehouden met de kostenstructuur. Het strategisch risico kan worden verminderd door de fluctuatie in de baten te verminderen en door een flexibel kostenprofiel. Een groot gedeelte van het risico wordt extern bepaald. Beheersing van strategisch risico vindt daarom plaats door de reguliere bedrijfsvoering en effectief management.

6. Renterisico

Onder renterisico wordt verstaan de bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank als gevolg van rentebewegingen.

Van Lanschot beheerst het renterisico met behulp van een aantal methoden waaronder de gap-analyse, de duration-analyse en de scenario-analyse. Op basis hiervan voert Van Lanschot een actief balansbeheer om de mogelijk negatieve invloed van renterisico's te beperken.

Dit houdt bijvoorbeeld in dat aanpassingen plaatsvinden in de vastrentende beleggingsportefeuille of dat middelen met de gewenste rentetypische looptijd worden aangetrokken. Daarnaast worden afgeleide producten, zoals renteswaps en renteopties, ingezet om de renterisico's te beheersen. De wijze waarop de bank haar balans beheert, hangt af van haar verwachtingen over de ontwikkeling van de rente en het verschil tussen het niveau van de korte en lange rente.

Van Lanschot hanteert een gespecialiseerd asset- en liabilitysysteem voor het beheer van het renterisico en het vervaardigen van de interne en externe rapportages. De duration-analyse, gap-analyse en scenario-analyse worden maandelijks aan de Asset- & Liabilitycommissie gerapporteerd.

Een belangrijke risicomaatstaf voor het renterisico is de duration van het eigen vermogen. Deze maatstaf geeft een indicatie van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor renteveranderingen. Een positieve duration betekent dat de waarde van het eigen vermogen afneemt bij een stijging van de rentecurve. De duration van het eigen vermogen wordt bepaald op basis van contante waarde. De huidige marktwaarde van een balanspost wordt bepaald door de som van de contante waarde van de toekomstige cashflows van een balanspost. De contante waarde van het eigen vermogen wordt bepaald door de contante waarde van de activa te verminderen met de contante waarde van de passiva (zie tabel 6.A).

De maximale duration van het eigen vermogen die Van Lanschot acceptabel vindt, bedraagt zeven jaar. De Asset & Liabilitycommissie (ALCO) heeft actief gestuurd op de duration van het eigen vermogen, onder andere via mutaties in de beleggingsportefeuille en renteswaps. In 2014 heeft de duration zich bewogen in een bandbreedte tussen de twee en vijf jaar, in lijn met de risk appetite. Ultimo 2014 was de duration van het eigen vermogen drie jaar (ultimo 2013: vier jaar). De duration van drie jaar per 31 december 2014 geeft aan dat de waarde van het eigen vermogen met ongeveer 3% afneemt als de yieldcurve met 1% stijgt (parallel).

Tabel 6.A Gevoeligheidsanalyse eigen vermogen	31/12/2014	31/12/2013
Duration (jaren)	2,9	4,0
Contante waarde van het eigen vermogen (€ miljoen)	1.651	1.682

Maandelijks wordt aan de Asset- & Liabilitycommissie de gevoeligheid van de waarde van het eigen vermogen bij parallelle, schoksgewijze verschuivingen van de yieldcurve gerapporteerd. Dit zijn de scenario's waarbij de yieldcurve parallel stijgt of daalt met 100 basispunten. Bij een parallelle stijging van de yieldcurve met 100 basispunten neemt het eigen vermogen met circa € 48 miljoen af (2013: € 65 miljoen). Een parallelle daling van de yieldcurve heeft een stijging van het eigen vermogen tot gevolg van € 47 miljoen (2013: € 68 miljoen). Hierin is ook het renterisico van posten die verantwoord zijn onder Resultaat uit financiële transacties meegenomen. Het renterisico van deze posten is grotendeels gehedged middels rentederivaten.

Voor de kapitaaleis Pijler II wordt een renterisicoberekening uitgevoerd op de waardeverandering van de contante waarde van het eigen vermogen. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van de key-rate duration (per rentebucket), wat het gebruik van een gestresste niet-parallelle yield shift mogelijk maakt.

Naast de berekening van de contante waarde van het eigen vermogen past Van Lanschot ook scenario-analyses toe op de rentemarge. Uitgangspunt hierbij is het basisscenario voor de verwachte rentemarge over 2015. Bij een parallelle stijging van de yieldcurve met 100 basispunten zal de rentemarge ten opzichte van dit basisscenario met € 1,3 miljoen dalen (2013: € 11,1 miljoen).

Een ander belangrijk scenario is dat Van Lanschot haar spaar- en deposito-tarieven onder druk van concurrentie geleidelijk met 1% moet verhogen. In dit scenario zullen de rentelasten met € 31 miljoen toenemen (ceteris paribus). Bij een paralelle stijging van de yieldcurve van 100 basispunten zal het Resultaat uit financiële transacties met € 2,4 miljoen dalen als gevolg van rentelasten op Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening en de bijbehorende economische-hedge-derivaten.

Ten behoeve van het renterisicobeheer wordt het renterisico van de spaar- en betaalproducten, hypotheken en geldleningen gemodelleerd, rekeninghoudend met de contractuele en klantgedragsaspecten van de producten. Derivatencontracten zijn opgenomen tegen de nominale waarde, omdat renteaanpassingen betrekking hebben op de nominale waarde en niet op marktwaarde zoals de waarderingsgrondslag voor deze contracten is. De tabellen 6.B en 6.C tonen de rentegevoeligheid van Van Lanschot op basis van de contractuele rentetypische resterende looptijden van de afzonderlijke balansposten. Spaargeld en rekening-courant hebben geen vaste looptijd; de saldi worden gesplitst in een volledig elastisch, een semi-elastisch en een niet-elastisch deel.
Van Lanschot bepaalt het percentage vervroegde aflossingen per productsoort op basis van de historische gegevens van het afgelopen jaar en past deze gedurende een jaar toe. Herziening vindt jaarlijks plaats.

Tabel 6.B Rentetypische vervalkalender per 31/12/2014

	Variabel	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Geen kasstroom	Totaal
Activa							
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.156.985	–	–	–	–	–	**1.156.985**
Financiële activa handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	43.153	**43.153**
Vorderingen op bankiers	40.415	399.655	–	–	–	9.055	**449.125**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	943	30.000	215.141	855.736	207.704	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	1.035.462	–	279.000	454.000	184.269	**1.952.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	120.000	355.000	58.708	**533.708**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	1.591.925	2.767.123	1.776.599	3.590.143	1.132.349	162.968	**11.021.107**
Derivaten (vorderingen)	–	4.950.778	315.788	340.857	318.168	1.423	**5.927.014**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	–	–	50.679	**50.679**
Overige activa	–	79.688	66.175	59.831	–	261.639	**467.333**
Totaal activa	**2.789.325**	**9.233.649**	**2.188.562**	**4.604.972**	**3.115.253**	**979.598**	**22.911.359**
Verplichtingen							
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	71	**71**
Verplichtingen aan bankiers	52.647	476.584	–	350.000	–	741	**879.972**
Verplichtingen private en publieke sector	8.398.480	452.857	945.918	389.044	306.211	6.650	**10.499.160**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	3.650	17.591	511.750	173.046	– 125	**705.912**
Derivaten (verplichtingen)	–	852.691	1.926.080	136.474	310.275	2.010	**3.227.530**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	1.750.230	59.228	1.261.140	–	2.812	**3.073.410**
Overige passiva	–	142.670	73.224	10.094	–	21.679	**247.667**
Achtergestelde schulden	–	18.016	2.000	–	100.000	1.399	**121.415**
Totaal verplichtingen	**8.451.127**	**3.696.698**	**3.024.041**	**2.658.502**	**889.532**	**35.237**	**18.755.137**
Gap	**– 5.661.802**	**5.536.951**	**– 835.479**	**1.946.470**	**2.225.721**	**944.361**	**4.156.222**

Tabel 6.C Rentetypische vervalkalender per 31/12/2013

	Variabel	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Geen kasstroom	Totaal
Activa							
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	–	–	–	–	**1.999.963**
Financiële activa handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	47.083	**47.083**
Vorderingen op bankiers	44.562	363.937	–	293	–	20.423	**429.215**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	55.000	237.000	356.500	77.438	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	345.521	–	272.500	468.161	111.549	**1.197.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	–	–	–	**–**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.035.052	3.493.970	844.332	3.528.034	2.413.157	176.178	**12.490.723**
Derivaten (vorderingen)	–	2.631.455	1.843.608	428.469	494.007	119.234	**5.516.773**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	–	–	50.385	**50.385**
Overige activa	–	86.222	77.968	59.797	–	297.206	**521.193**
Totaal activa	**4.079.577**	**6.921.105**	**2.820.908**	**4.526.093**	**3.731.825**	**899.496**	**22.979.004**
Verplichtingen							
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	798	**798**
Verplichtingen aan bankiers	58.191	1.105.976	172	10.343	–	740	**1.175.422**
Verplichtingen private en publieke sector	7.236.576	1.035.908	1.342.887	284.176	259.742	2.108	**10.161.397**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	80.457	239.396	16.678	–	21.102	**357.633**
Derivaten (verplichtingen)	–	2.512.262	1.872.633	503.812	177.509	120.641	**5.186.857**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	2.226.471	558.640	1.077.716	–	– 13.708	**3.849.119**
Overige passiva	–	221.806	93.397	8.358	–	35.589	**359.150**
Achtergestelde schulden	–	4.651	2.000	3.454	116.563	1.550	**128.218**
Totaal verplichtingen	**7.294.767**	**7.187.531**	**4.109.125**	**1.904.537**	**553.814**	**168.820**	**21.218.594**
Gap	**– 3.215.190**	**– 266.426**	**– 1.288.217**	**2.621.556**	**3.178.011**	**730.676**	**1.760.410**

7. Liquiditeitsrisico

Het beleid rondom de monitoring en beheersing van de liquiditeitspositie en het liquiditeitsrisico van Van Lanschot is vastgelegd in het ILAAP.

De liquiditeitspositie van Van Lanschot wordt dagelijks beïnvloed door onder andere opnames en stortingen op deposito's, spaargelden, rekeningen-courant, opnames en aflossingen van kredieten en beleggingen. Van Lanschot heeft diverse limieten vastgesteld ten aanzien van de minimaal aan te houden liquiditeitsbuffer. Op deze manier kunnen verwachte en onverwachte kasstromen worden opgevangen. De interne norm voor de minimale liquiditeitspositie wordt maandelijks vastgesteld op basis van de omvang van de toevertrouwde middelen en wordt qua samenstelling ook beïnvloed door externe eisen, waaronder de LCR. De liquiditeitspositie wordt dagelijks bewaakt door de afdeling Financial Risk Management en gerapporteerd aan het senior management.

Naast de dagelijkse monitoring van de omvang en samenstelling van de liquiditeitsbuffer wordt maandelijks een 18-maands liquiditeitsprojectie opgesteld met daarin actuele vervalkalenders en aannames over de ontwikkeling van de liquiditeit. Hierin wordt ook rekening gehouden met seizoenspatronen, trends en gedrag van klanten. Op basis van deze projectie worden liquiditeitsstresstesten (entiteitspecifiek en markt-breed) uitgevoerd om vast te stellen of de liquiditeitsbuffer ook in stress-omstandigheden toereikend is. Zowel de projectie als de uitkomsten van de stresstesten worden maandelijks in de ALCO besproken.

Liquiditeitsrisico is expliciet opgenomen in de Risk Appetite Statement. Er zijn limieten opgenomen voor de LCR, NSFR, survival periodes onder stress, fundingratio en omvang van de liquiditeitsbuffer. De LCR en NSFR zijn in toenemende mate belangrijke ratio's waarop intern wordt gestuurd. Deze Basel III-ratio's worden maandelijks vastgesteld en gerapporteerd aan de ALCO en vormen een integraal onderdeel van het liquiditeits-risicomanagement.

Van Lanschot heeft traditioneel een relatief hoog aandeel van spaargelden en deposito's in de funding van haar kredietverlening. Van Lanschot streeft naar een gebalanceerde fundingmix met voldoende diversificatie naar bronnen, producten en looptijden. Door de aard van haar activiteiten heeft Van Lanschot een relatief hoog aandeel van spaargelden en deposito's voor de funding van haar kredietverlening. Met de introductie van Evi is ook het aandeel van door het depositogarantiestelsel gedekte spaargelden in de fundingmix gestegen. De fundingratio per ultimo 2014 bedraagt 95,3% (ultimo 2013: 81,4%). Dit betekent dat het grootste deel van de kredietportefeuille wordt gefinancierd met spaargelden en deposito's van klanten. Met het oog op de groeiende liquiditeiten voert Van Lanschot een afgewogen tarievenbeleid op basis van het type klant. De totale omvang van de toevertrouwde klantgelden is ten opzichte van vorig jaar relatief stabiel gebleven.

Securitisaties 2010

Op 2 juli 2010 heeft Van Lanschot de RMBS-transactie Citadel 2010-I afgerond. Het betreft een securitisatie van Nederlandse woning-hypotheken. De transactie had een omvang van € 1,2 miljard. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. Een substantieel deel van de Senior Class A2 notes is geplaatst bij een brede groep van institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2010-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2014 € 35,5 miljoen (2013: € 21,2 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De nominale waarde van de externe geplaatste notes bedraagt ultimo 2014 € 419 miljoen (2013: € 487 miljoen) en de reële waarde bedraagt € 422 miljoen (2013: € 492 miljoen). De houders van de Senior Class A2 notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen. De nettopositie is gelijk aan het verschil tussen de reële waarde van de notes en de hypotheken.

Tabel 7.A Fundingratio (%)	31/12/2014	31/12/2013
Fundingratio	95,3	81,4

Tabel 7.B Citadel 2010-I BV

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2014	Eerste calloptie-datum	Contractuele afloopdatum	Spread
Totaal			**1.249.400**		**849.839**			
Senior Class A1	–	–	247.400	2-7-2010	–	26-8-2015	26-11-2042	1,30%
Senior Class A2	AAA	AAA	753.350	2-7-2010	613.589	26-8-2015	26-11-2042	1,40%
Mezzanine Class B	–	AAA	75.450	2-7-2010	75.450	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Mezzanine Class C	BBB	BBB+	129.900	2-7-2010	129.900	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Junior Class D	–	–	30.900	2-7-2010	30.900	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Subordinated Class E	–	–	12.400	2-7-2010	–	26-8-2015	26-11-2042	0,00%

Tabel 7.C Citadel 2010-II BV

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2014	Eerste calloptie-datum	Contractuele afloopdatum	Spread
Totaal			**1.255.450**		**882.344**			
Senior Class A	AAA	AAA	990.650	30-7-2010	629.994	26-8-2015	26-11-2042	1,20%
Mezzanine Class B	–	AAA	84.550	30-7-2010	84.550	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Mezzanine Class C	BBB	BBB+	136.700	30-7-2010	136.700	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Junior Class D	–	–	31.100	30-7-2010	31.100	26-8-2015	26-11-2042	0,00%
Subordinated Class E	–	–	12.450	30-7-2010	–	26-8-2015	26-11-2042	0,00%

Op 30 juli 2010 heeft Van Lanschot de RMBS-transactie Citadel 2010-II afgerond. De omvang van de transactie bedraagt € 1,3 miljard en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. Een substantieel deel van de Senior Class A notes is geplaatst bij een brede groep van institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2010-II-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2014 € 39,4 miljoen (2013: € 20,5 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

Van de Citadel 2010-II-transactie is een gedeelte van de Senior Class A notes extern geplaatst. De nominale waarde van deze notes bedraagt ultimo 2014 € 537 miljoen (2013: € 703 miljoen) en de reële waarde bedraagt € 540 miljoen (2013: € 710 miljoen).

De houders van de Senior Class A notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen. De nettopositie is gelijk aan het verschil tussen de reële waarde van de notes en de hypotheken.

Securitisatie 2011

Op 9 februari 2011 heeft Van Lanschot de Citadel 2011-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 1,5 miljard en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. De schuldbewijzen zijn door Van Lanschot zelf gekocht. De Senior Class A1 en A2 notes zijn beleenbaar bij De Nederlandsche Bank. Zodoende is deze transactie ondersteunend aan het liquiditeitsmanagement van de bank. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2011-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2014 € 38,0 miljoen (2013: € 38,5 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

Tabel 7.D Citadel 2011-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2014	Eerste calloptie-datum	Contractuele afloopdatum	Spread
Totaal			**1.515.000**		**1.088.579**			
Senior Class A1	–	–	324.000	10-2-2011	–	26-4-2016	26-4-2043	1,10%
Senior Class A2	AAA	AAA	801.000	10-2-2011	713.579	26-4-2016	26-4-2043	1,40%
Mezzanine Class B	AAA	AAA	120.000	10-2-2011	120.000	26-4-2016	26-4-2043	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	135.000	10-2-2011	135.000	26-4-2016	26-4-2043	0,00%
Junior Class D	–	–	120.000	10-2-2011	120.000	26-4-2016	26-4-2043	0,00%
Subordinated Class E	–	–	15.000	10-2-2011	–	26-4-2016	26-4-2043	0,00%

Securitisaties 2013

Op 1 augustus 2013 heeft Van Lanschot de Courtine RMBS 2013-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 862,6 miljoen en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. In 2014 is € 66 miljoen aan aflossingen ontvangen. In 2014 is de mogelijkheid tot aanvulling van de pool met woninghypotheken volledig benut. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. De schuldbewijzen zijn door Van Lanschot zelf gekocht. De Senior Class A1 en A2 notes zijn beleenbaar bij De Nederlandsche Bank. Zodoende is deze transactie ondersteunend aan het liquiditeitsmanagement van de bank. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Courtine RMBS 2013-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2014 € 15,2 miljoen (2013: € 19,2 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

Op 7 november 2013 heeft Van Lanschot de Lunet RMBS 2013-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 1,1 miljard en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico.

Vrijwel alle Senior Class A1 notes en A2 notes zijn geplaatst bij een brede groep institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Lunet RMBS 2013-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2014 € 12,5 miljoen (2013: € 31,0 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

Van de Lunet RMBS 2013-I-transactie zijn de Senior Class A1 en Senior Class A2 notes extern geplaatst. De nominale waarde van deze notes bedraagt ultimo 2014 € 743 miljoen (2013: € 868 miljoen) en de reële waarde bedraagt € 755 miljoen (2013: € 871 miljoen). De houders van de Senior Class A1 en Senior Class A2 notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen. De nettopositie is gelijk aan het verschil tussen de reële waarde van de notes en de hypotheken.

Alle genoemde securitisaties betreffen traditionele securitisaties. Kenmerkend voor een traditionele securitisatie is dat de gesecuritiseerde vorderingen in economische zin worden overgedragen aan een entiteit voor securitisatiedoeleinden die daartoe effecten uitgeeft. De uitgegeven effecten leiden niet tot een betalingsverplichting bij Van Lanschot, maar bij de securitisatievennootschappen.

Tabel 7.E Courtine RMBS 2013-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2014	Eerste calloptiedatum	Contractuele afloopdatum	Spread
Totaal			**862.600**		**854.000**			
Senior Class A1	AAA	AAA	175.000	1-8-2013	175.000	26-9-2018	26-9-2050	1,15%
Senior Class A2	AAA	AAA	370.000	1-8-2013	370.000	26-9-2018	26-9-2050	2,15%
Mezzanine Class B	AAA	AA	81.500	1-8-2013	81.500	26-9-2018	26-9-2050	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	112.000	1-8-2013	112.000	26-9-2018	26-9-2050	0,00%
Junior Class D	–	–	115.500	1-8-2013	115.500	26-9-2018	26-9-2050	0,00%
Subordinated Class E	–	–	8.600	1-8-2013	–	26-9-2018	26-9-2050	0,00%

Tabel 7.F Lunet RMBS 2013-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2014	Eerste calloptiedatum	Contractuele afloopdatum	Spread
Totaal			**1.085.800**		**966.917**			
Senior Class A1	AAA	AAA	244.000	7-11-2013	130.938	27-12-2018	27-12-2045	0,50%
Senior Class A2	AAA	AAA	639.600	7-11-2013	639.600	27-12-2018	27-12-2045	1,08%
Mezzanine Class B	AAA	AA	49.400	7-11-2013	49.400	27-12-2018	27-12-2045	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	71.000	7-11-2013	71.000	27-12-2018	27-12-2045	0,00%
Junior Class D	–	–	71.000	7-11-2013	71.000	27-12-2018	27-12-2045	0,00%
Subordinated Class E	–	–	10.800	7-11-2013	4.979	27-12-2018	27-12-2045	0,00%

In de tabellen 7.G en 7.H is het totaal aan hypothecaire leningen per securitisatietransactie opgenomen. De leningen waarvan de rente en/of aflossing niet tijdig worden voldaan, zijn achterstallig. Gesecuritiseerde leningen van een klant zijn aangemerkt als onvolwaardig wanneer voor de klant een voorziening is getroffen, omdat deze waarschijnlijk of daadwerkelijk zijn verplichtingen of een gedeelte van zijn verplichtingen jegens Van Lanschot niet kan nakomen.

Van Lanschot verstrekt geen financiële of andere steun aan de securitisatievennootschappen. Tevens heeft van Lanschot geen intenties om financiële of andere steun te verstrekken.

Ondanks het feit dat Van Lanschot op basis van het stemrecht geen zeggenschap heeft over de Citadel-, Courtine- en Lunet-vennootschappen, wijzen diverse andere omstandigheden erop dat Van Lanschot zeggenschap heeft over deze vennootschappen. Van Lanschot heeft macht over de vennootschappen en wordt blootgesteld aan, of heeft rechten op, veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de vennootschappen en beschikt over de mogelijkheid haar macht over de vennootschappen te gebruiken om de omvang van de opbrengsten van de vennootschappen te beïnvloeden. De beoordeling van de zeggenschap is gebaseerd op de feitelijke relatie tussen Van Lanschot en de vennootschappen.

Tabel 7.G Gesecuritiseerde leningen 31/12/2014

	Reële waarde	Boekwaarde	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien
Totaal	**4.836.173**	**4.505.757**	**4.441.194**	**20.887**	**43.676**	**11.745**
Citadel 2010-I BV	872.752	813.124	799.228	3.048	10.848	3.075
Citadel 2010-II BV	913.842	851.406	834.903	5.803	10.700	2.387
Citadel 2011-I BV	1.131.146	1.053.864	1.040.347	3.467	10.050	2.427
Courtine RMBS 2013-I BV	904.763	842.948	825.501	5.805	11.642	3.856
Lunet RMBS 2013-I BV	1.013.670	944.415	941.215	2.764	436	–

Tabel 7.H Gesecuritiseerde leningen 31/12/2013

	Reële waarde	Boekwaarde	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien
Totaal	**5.289.027**	**4.956.433**	**4.883.484**	**45.600**	**27.349**	**7.731**
Citadel 2010-I BV	991.456	929.109	909.515	7.693	11.901	2.664
Citadel 2010-II BV	1.024.161	959.758	941.843	12.744	5.171	1.913
Citadel 2011-I BV	1.258.008	1.178.900	1.165.718	7.490	5.692	1.403
Courtine RMBS 2013-I BV	904.795	847.898	830.137	13.176	4.585	1.751
Lunet RMBS 2013-I BV	1.110.607	1.040.768	1.036.271	4.497	–	–

7.1 Looptijdenoverzicht

De tabellen 7.1.A en 7.1.B tonen de activa en passiva op basis van hun resterende contractuele looptijd per balansdatum.

De totaalbedragen sluiten aan op de waarden in de geconsolideerde balans. Op onderdelen kan dit verschillen van andere overzichten, aangezien in deze tabellen de bedragen gebaseerd zijn op kasstromen op niet-verdisconteerde basis, gerelateerd aan zowel de hoofdsom als aan alle toekomstige rentebetalingen. De posten die niet tot een kasstroom leiden (zoals verdiscontering, de amortisatie van kosten, de waardeveranderingen uit hoofde van derivaten, opslagen voor eigen risico en dergelijke) zijn in een aparte kolom weergegeven om hiermee de aansluiting met de balans inzichtelijk te houden.

Tabel 7.1.A Looptijdenoverzicht balansposten per 31/12/2014

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	**Subtotaal**	Geen kasstroom	Totaal
Activa								
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.156.985	–	–	–	–	**1.156.985**	–	**1.156.985**
Financiële activa handelsactiviteiten	–	43.153	–	–	–	**43.153**	–	**43.153**
Vorderingen op bankiers	40.415	142.204	–	257.451	9.055	**449.125**	–	**449.125**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	65.046	30.000	215.246	856.574	**1.166.866**	142.658	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	114.475	102.773	1.096.105	521.400	**1.834.753**	117.978	**1.952.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	120.000	355.000	**475.000**	58.708	**533.708**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	1.595.748	130.933	121.491	558.574	8.451.277	**10.858.023**	163.084	**11.021.107**
Derivaten (vorderingen)	–	49.438	20.188	113.406	84.799	**267.831**	7.262	**275.093**
Beleggingen in deel-nemingen equitymethode	–	–	–	50.679	–	**50.679**	–	**50.679**
Overige activa	–	79.672	66.192	59.831	–	**205.695**	261.638	**467.333**
Totaal activa	**2.793.148**	**624.921**	**340.644**	**2.471.292**	**10.278.105**	**16.508.110**	**751.328**	**17.259.438**
Totaal activa exclusief derivaten	**2.793.148**	**575.483**	**320.456**	**2.357.886**	**10.193.306**	**16.240.279**	**744.066**	**16.984.345**
Verplichtingen								
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	71	–	–	–	**71**	–	**71**
Verplichtingen aan bankiers	75.469	331.353	80.000	392.410	–	**879.232**	740	**879.972**
Verplichtingen private en publieke sector	8.407.311	672.022	812.022	294.526	306.629	**10.492.510**	6.650	**10.499.160**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	3.650	17.591	511.750	173.046	**706.037**	– 125	**705.912**
Derivaten (verplichtingen)	–	51.856	11.742	102.405	207.356	**373.359**	7.954	**381.313**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	37.950	957.822	2.023.776	51.050	**3.070.598**	2.812	**3.073.410**
Overige passiva	–	142.981	72.913	10.094	–	**225.988**	21.679	**247.667**
Achtergestelde schulden	–	1.000	2.000	–	117.016	**120.016**	1.399	**121.415**
Totaal verplichtingen	**8.482.780**	**1.240.883**	**1.954.090**	**3.334.961**	**855.097**	**15.867.811**	**41.109**	**15.908.920**
Totaal verplichtingen exclusief derivaten	**8.482.780**	**1.189.027**	**1.942.348**	**3.232.556**	**647.741**	**15.494.452**	**33.155**	**15.527.607**
On balance gap	**– 5.689.632**	**– 615.962**	**– 1.613.446**	**– 863.669**	**9.423.008**	**640.299**	**710.219**	**1.350.518**
Vorderingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	122.514	336.940	1.619.005	4.105.670	**6.184.129**	–	**6.184.129**
Verplichtingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	28.256	101.480	380.059	174.855	**684.650**	–	**684.650**
On balance gap inclusief toekomstige rentestromen	**– 5.689.632**	**– 521.704**	**– 1.377.986**	**375.277**	**13.353.823**	**6.139.778**	**710.219**	**6.849.997**

Tabel 7.1.B Looptijdenoverzicht balansposten per 31/12/2013

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	**Subtotaal**	Geen kasstroom	**Totaal**
Activa								
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	–	–	–	**1.999.963**	–	**1.999.963**
Financiële activa handelsactiviteiten	–	47.083	–	–	–	**47.083**	–	**47.083**
Vorderingen op bankiers	44.562	130.948	–	233.282	20.423	**429.215**	–	**429.215**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	39.963	55.000	237.000	356.500	**688.463**	37.475	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	44.897	–	287.500	797.682	**1.130.079**	67.652	**1.197.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	–	–	**–**	–	**–**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.011.735	210.284	255.137	956.991	8.882.331	**12.316.478**	174.245	**12.490.723**
Derivaten (vorderingen)	–	47.427	26.549	77.473	51.408	**202.857**	5.277	**208.134**
Beleggingen in deel-nemingen equitymethode	–	–	–	50.385	–	**50.385**	–	**50.385**
Overige activa	–	86.222	77.968	59.797	–	**223.987**	297.206	**521.193**
Totaal activa	**4.056.260**	**606.824**	**414.654**	**1.902.428**	**10.108.344**	**17.088.510**	**581.855**	**17.670.365**
Totaal activa exclusief derivaten	**4.056.260**	**559.397**	**388.105**	**1.824.955**	**10.056.936**	**16.885.653**	**576.578**	**17.462.231**
Verplichtingen								
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	798	–	–	–	**798**	–	**798**
Verplichtingen aan bankiers	58.191	52.838	106.569	957.084	–	**1.174.682**	740	**1.175.422**
Verplichtingen private en publieke sector	7.238.106	1.036.990	1.303.663	302.911	277.619	**10.159.289**	2.108	**10.161.397**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	2.950	177.824	155.757	**336.531**	21.102	**357.633**
Derivaten (verplichtingen)	–	72.198	25.844	147.932	49.296	**295.270**	4.392	**299.662**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	47.318	548.556	1.152.854	2.114.099	**3.862.827**	– 13.708	**3.849.119**
Overige passiva	–	221.806	93.397	8.358	–	**323.561**	35.589	**359.150**
Achtergestelde schulden	–	4.538	–	5.000	117.130	**126.668**	1.550	**128.218**
Totaal verplichtingen	**7.296.297**	**1.436.486**	**2.080.979**	**2.751.963**	**2.713.901**	**16.279.626**	**51.773**	**16.331.399**
Totaal verplichtingen exclusief derivaten	**7.296.297**	**1.364.288**	**2.055.135**	**2.604.031**	**2.664.605**	**15.984.356**	**47.381**	**16.031.737**
On balance gap	**– 3.240.037**	**– 829.662**	**– 1.666.325**	**– 849.535**	**7.394.443**	**808.884**	**530.082**	**1.338.966**
Vorderingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	108.433	322.143	1.530.745	4.644.077	**6.605.398**	–	**6.605.398**
Verplichtingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	27.822	121.676	348.782	111.586	**609.866**	–	**609.866**
On balance gap inclusief toekomstige rentestromen	**– 3.240.037**	**– 749.051**	**– 1.465.858**	**332.428**	**11.926.934**	**6.804.416**	**530.082**	**7.334.498**

De toekomstige rentestromen zijn gebaseerd op de economische looptijd van de balansposten en de rentepercentages op het rapportagemoment. In de gaps zijn grote verschillen zichtbaar doordat onder de activa veel langlopende woninghypotheken zijn opgenomen, terwijl bij de verplichtingen veel kortlopende deposito's en rekening-courant-posities aanwezig zijn.

De tabellen 7.1.C en 7.1.D tonen de buiten-de-balansposten op basis van hun resterende contractuele looptijd per balansdatum.

Voor iedere transactie waarin Van Lanschot garant staat, is het maximale garantiebedrag opgenomen in de looptijdbucket waarin Van Lanschot voor het eerst de transactie kan beëindigen.

Voor iedere verplichting uit hoofde van onherroepelijke toezegging is het toegezegde bedrag ingedeeld in de looptijdbucket waarin Van Lanschot voor het eerst de toezegging kan intrekken.

Tabel 7.1.C Looptijdenoverzicht buiten-de-balansposten per 31/12/2014

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Totaal
Garanties	3.315	6.244	9.235	19.527	76.902	**115.223**
Onherroepelijke accreditieven	–	–	–	–	–	**–**
Overige voorwaardelijke schulden	–	39	–	302	–	**341**
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	–	20.585	–	13	73.983	**94.581**
Cessie-retrocessie overeenkomsten	–	332.572	103.678	–	–	**436.250**
Overige onherroepelijke faciliteiten	–	4.964	991	4.587	–	**10.542**
Totaal buiten-de-balansposten	**3.315**	**364.404**	**119.904**	**24.429**	**150.885**	**656.937**

Tabel 7.1.D Looptijdenoverzicht buiten-de-balansposten per 31/12/2013

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Totaal
Garanties	3.201	10.972	15.685	38.444	82.843	**151.145**
Onherroepelijke accreditieven	–	10.645	3.600	–	–	**14.245**
Overige voorwaardelijke schulden	–	6.644	4.578	1.300	–	**12.522**
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	–	6.994	58	36.567	62.182	**105.801**
Cessie-retrocessie overeenkomsten	–	–	127.394	202.881	–	**330.275**
Overige onherroepelijke faciliteiten	–	5.153	488	2.092	3.533	**11.266**
Totaal buiten-de-balansposten	**3.201**	**40.408**	**151.803**	**281.284**	**148.558**	**625.254**

7.2 Looptijdenoverzicht

Tabellen 7.2.A en 7.2.B tonen de activa en passiva op basis van hun verwachte resterende looptijd tot en met twaalf maanden en langer dan twaalf maanden per balansdatum.

Tabel 7.2.A Looptijdenoverzicht per 31/12/2014

	≤ 12 maanden	> 12 maanden	**Subtotaal**	Geen kasstroom	**Totaal**
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.156.985	–	**1.156.985**	–	**1.156.985**
Financiële activa handelsactiviteiten	43.153	–	**43.153**	–	**43.153**
Vorderingen op bankiers	182.619	266.506	**449.125**	–	**449.125**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	95.046	1.071.820	**1.166.866**	142.658	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	217.248	1.617.505	**1.834.753**	117.978	**1.952.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	475.000	**475.000**	58.708	**533.708**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	1.848.172	9.009.851	**10.858.023**	163.084	**11.021.107**
Derivaten (vorderingen)	69.626	198.205	**267.831**	7.262	**275.093**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	50.679	**50.679**	–	**50.679**
Overige activa	145.864	59.831	**205.695**	261.638	**467.333**
Totaal activa	**3.758.713**	**12.749.397**	**16.508.110**	**751.328**	**17.259.438**
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	71	–	**71**	–	**71**
Verplichtingen aan bankiers	486.822	392.410	**879.232**	740	**879.972**
Verplichtingen private en publieke sector	9.891.355	601.155	**10.492.510**	6.650	**10.499.160**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	21.241	684.796	**706.037**	– 125	**705.912**
Derivaten (verplichtingen)	63.598	309.761	**373.359**	7.954	**381.313**
Uitgegeven schuldbewijzen	995.772	2.074.826	**3.070.598**	2.812	**3.073.410**
Overige passiva	215.894	10.094	**225.988**	21.679	**247.667**
Achtergestelde schulden	3.000	117.016	**120.016**	1.399	**121.415**
Totaal verplichtingen	**11.677.753**	**4.190.058**	**15.867.811**	**41.109**	**15.908.920**

Tabel 7.2.B Looptijdenoverzicht per 31/12/2013

	≤ 12 maanden	> 12 maanden	**Subtotaal**	Geen kasstroom	**Totaal**
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	**1.999.963**	–	**1.999.963**
Financiële activa handelsactiviteiten	47.083	–	**47.083**	–	**47.083**
Vorderingen op bankiers	175.510	253.705	**429.215**	–	**429.215**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	94.963	593.500	**688.463**	37.475	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	44.897	1.085.182	**1.130.079**	67.652	**1.197.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	**–**	–	**–**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.477.156	9.839.322	**12.316.478**	174.245	**12.490.723**
Derivaten (vorderingen)	73.976	128.881	**202.857**	5.277	**208.134**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	50.385	**50.385**	–	**50.385**
Activa aangehouden voor verkoop	–	–	**–**	–	**–**
Overige activa	164.190	59.797	**223.987**	297.206	**521.193**
Totaal activa	**5.077.738**	**12.010.772**	**17.088.510**	**581.855**	**17.670.365**
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	798	–	**798**	–	**798**
Verplichtingen aan bankiers	217.598	957.084	**1.174.682**	740	**1.175.422**
Verplichtingen private en publieke sector	9.578.759	580.530	**10.159.289**	2.108	**10.161.397**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	2.950	333.581	**336.531**	21.102	**357.633**
Derivaten (verplichtingen)	98.042	197.228	**295.270**	4.392	**299.662**
Uitgegeven schuldbewijzen	595.874	3.266.953	**3.862.827**	– 13.708	**3.849.119**
Passiva aangehouden voor verkoop	–	–	**–**	–	**–**
Overige passiva	315.203	8.358	**323.561**	35.589	**359.150**
Achtergestelde schulden	4.538	122.130	**126.668**	1.550	**128.218**
Totaal verplichtingen	**10.813.762**	**5.465.864**	**16.279.626**	**51.773**	**16.331.399**

8. Compliancerisico

Van Lanschot en haar dochtermaatschappijen vervullen in het maatschappelijk verkeer een dienstverlenende taak. Van Lanschot kan deze taak alleen naar behoren uitoefenen als elke partij waarmee zij te maken heeft vertrouwen in haar kan stellen. Integer handelen door Van Lanschot en haar medewerkers vormt de basis voor dat vertrouwen. De geldende wet- en regelgeving schept hiervoor het kader. Binnen dit kader laat Van Lanschot zich leiden door de voortdurende drijfveer om het belang van de klant centraal te stellen. De afdeling Compliance rapporteert rechtstreeks aan de voorzitter van de Raad van Bestuur en ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving door de Raad van Bestuur, senior management en medewerkers van de bank.

9. Reële waarde

9.1 Financiële instrumenten tegen reële waarde

Een deel van de financiële instrumenten wordt in de balans tegen reële waarde opgenomen. In tabellen 9.1.A en 9.1.B zijn deze instrumenten verdeeld over Level 1, Level 2 en Level 3. De reële waarde is gebaseerd op genoteerde marktprijzen, op in de markt waarneembare gegevens of op niet in de markt waarneembare gegevens.

Van Lanschot heeft een beleid opgesteld waarin de criteria voor de verdeling van financiële instrumenten, die in de balans tegen reële waarde worden gewaardeerd, naar Level 1, Level 2 en Level 3 zijn vastgesteld. Dit beleid wordt aan het einde van iedere verslagperiode getoetst. Op basis van deze jaarlijkse analyse wordt bepaald of verschuiving heeft plaatsgevonden tussen levels in hiërarchie.

Level 1: Genoteerde marktprijzen

De reële waarde van financiële instrumenten die worden verhandeld op een actieve markt wordt gebaseerd op de koers per balansdatum (marktnotering). Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd; voor financiële verplichtingen de laatprijs. Omdat bij deze instrumenten sprake is van een actieve markt vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en veel voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Level 2: In de markt waarneembare gegevens

De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt (bijvoorbeeld Over-The-Counter afgeleide financiële instrumenten) wordt vastgesteld met behulp van kasstroom- en optiewaarderingsmodellen. Van Lanschot selecteert op basis van haar inschattingen een aantal methoden en doet aannames die gebaseerd zijn op de marktomstandigheden (observeerbare data) per balansdatum. De geschatte contante waarde van toekomstige kasstromen wordt gebruikt om de reële waarde voor de overige financiële instrumenten te bepalen. De reële waarde van renteswaps wordt berekend als de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. De disconteringsvoet is gelijk aan de marktrente op balansdatum voor een vergelijkbaar instrument met dezelfde voorwaarden, waarbij rekening gehouden wordt met gestelde zekerheden uit hoofde van credit support annexes (CSA's).

De reële waarde van valutatermijncontracten wordt vastgesteld met gebruik van forward valutakoersen per balansdatum.

Ten aanzien van handelsvorderingen en -verplichtingen wordt verondersteld dat de nominale waarde (na aftrek van geschatte aanpassingen) de reële waarde ervan benadert. De reële waarde van niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen wordt geschat door het contant maken van de toekomstige contractuele kasstromen tegen huidige rentetarieven voor gelijksoortige financiële instrumenten.

Schattingen en beoordelingen zijn gebaseerd op in het verleden opgedane ervaringen en andere factoren, waaronder ook verwachtingen over toekomstige gebeurtenissen zoals deze zich, naar de huidige stand van zaken, redelijkerwijs kunnen voordoen. Schattingen en beoordelingen worden continu geëvalueerd.

Level 3: Niet in de markt waarneembare gegevens

De financiële instrumenten in deze categorie zijn individueel beoordeeld. De waardering is gebaseerd op de beste inschatting van het management, rekening houdend met de laatstbekende prijzen, prijzen voor vergelijkbare instrumenten en, voor een meer dan niet-significant deel, informatie die niet in de markt waarneembaar is.

Tabel 9.1.A Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2014

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Activa				
Financiële activa handelsactiviteiten				
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	–	453	–	**493**
Aandelen genoteerd	22.371	–	–	**22.371**
Aandelen niet-genoteerd	–	20.050	219	**20.289**
	22.371	**20.563**	**219**	**43.153**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	910.082	–	–	**910.082**
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	135	–	–	**135**
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	334.261	–	–	**334.261**
Aandelen genoteerd	30.815	–	–	**30.815**
Aandelen niet-genoteerd	–	20.150	14.081	**34.231**
	1.275.293	**20.150**	**14.081**	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	842.849	–	–	**842.849**
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	–	–	–	**–**
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	102.107	–	–	**102.107**
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	941.484	–	–	**941.484**
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	–	–	29.220	**29.220**
Aandelen genoteerd	–	3.966	–	**3.966**
Aandelen niet-genoteerd	–	–	9.320	**9.320**
Participaties	–	–	23.785	**23.785**
	1.886.440	**3.966**	**62.325**	**1.952.731**
Derivaten (vorderingen)				
Equityderivaten	–	1.423	–	**1.423**
Optiepositie klanten	14.406	–	–	**14.406**
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	64.518	–	**64.518**
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	–	–	**–**
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	–	–	**–**
Economische hedges	–	103.384	–	**103.384**
Derivaten structured products	–	82.843	8.519	**91.362**
	14.406	**252.168**	**8.519**	**275.093**
Totaal activa	**3.198.510**	**296.847**	**85.144**	**3.580.501**

Tabel 9.1.A Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2014 (vervolg)

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Verplichtingen				
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten				
Aandelen genoteerd	71	–	–	**71**
	71	**–**	**–**	**71**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	–	259.715	–	**259.715**
Gestructureerde schuldbewijzen	–	332.499	113.698	**446.197**
	–	**592.214**	**113.698**	**705.912**
Derivaten (verplichtingen)				
Interestderivaten	–	2.010	–	**2.010**
Optiepositie klanten	13.593	–	–	**13.593**
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	64.270	–	**64.270**
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	–	–	**–**
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	17.494	–	**17.494**
Economische hedges	–	220.570	–	**220.570**
Derivaten structured products	–	62.284	1.092	**63.376**
	13.593	**366.628**	**1.092**	**381.313**
Totaal verplichtingen	**13.664**	**958.842**	**114.790**	**1.087.296**

De reële waarde van activa en passiva gewaardeerd op basis van waarderingsmethoden met niet in de markt waarneembare variabelen, wordt slechts in beperkte mate beïnvloed door wijzigingen in uitgangspunten. De posities per balansdatum in financiële activa en passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening dekken elkaar af, waardoor wijzigingen geen materieel resultaateffect tot gevolg zullen hebben.

Wijzigingen van financiële activa of passiva tussen levels

Van Lanschot heeft in 2014 een beleidsdocument opgesteld over de reële-waardehiërarchie, waarin onder meer beschreven is wanneer sprake is van een significante niet-waarneembare inputvariabele. Dit beleidsdocument is toegepast op de posities per ultimo 2014 en dit heeft geleid tot een verschuiving van Derivaten structured products en Gestructureerde schuldbewijzen van Level 2 naar Level 3. De niet-waarneembare inputvariabelen zijn getoetst op hun significantie. De omvang van de verschuiving is voor de Derivaten structured products actief € 1,5 miljoen, Derivaten structured products passief € 1,4 miljoen en voor de Gestructureerde schuldbewijzen € 42,2 miljoen.

Tabel 9.1.B Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2013

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Activa				
Financiële activa handelsactiviteiten				
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	–	–	–	–
Aandelen genoteerd	7.162	3.031	–	**10.193**
Aandelen niet-genoteerd	9.112	27.551	227	**36.890**
	16.274	**30.582**	**227**	**47.083**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	319.756	–	–	**319.756**
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	–	–	–	–
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	366.218	–	–	**366.218**
Aandelen genoteerd	–	–	–	–
Aandelen niet-genoteerd	881	19.739	19.344	**39.964**
	686.855	**19.739**	**19.344**	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	720.309	–	–	**720.309**
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	1.003	–	–	**1.003**
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	75.919	–	–	**75.919**
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	180.940	–	135.525	**316.465**
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	–	–	40.137	**40.137**
Aandelen genoteerd	1.587	4.446	–	**6.033**
Aandelen niet-genoteerd	–	–	10.558	**10.558**
Participaties	–	–	27.307	**27.307**
	979.758	**4.446**	**213.527**	**1.197.731**
Derivaten (vorderingen)				
Equityderivaten	–	473	–	**473**
Optiepositie klanten	14.603	–	–	**14.603**
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	26.979	–	**26.979**
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	573	–	**573**
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	258	–	**258**
Economische hedges	–	106.633	–	**106.633**
Derivaten structured products	–	58.615	–	**58.615**
	14.603	**193.531**	**–**	**208.134**
Totaal activa	**1.697.490**	**248.298**	**233.098**	**2.178.886**

Tabel 9.1.B Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2013 (vervolg)				
	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Verplichtingen				
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten				
Aandelen genoteerd	798	–	–	**798**
	798	**–**	**–**	**798**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	–	167.400	–	**167.400**
Gestructureerde schuldbewijzen	–	173.948	16.285	**190.233**
	–	**341.348**	**16.285**	**357.633**
Derivaten (verplichtingen)				
Interestderivaten	–	1.880	–	**1.880**
Optiepositie klanten	13.826	–	–	**13.826**
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	13.750	–	**13.750**
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	68.699	–	**68.699**
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	9.926	–	**9.926**
Economische hedges	–	144.619	–	**144.619**
Derivaten structured products	–	46.962	–	**46.962**
	13.826	**285.836**	**–**	**299.662**
Totaal verplichtingen	**14.624**	**627.184**	**16.285**	**658.093**

Verloopoverzicht financiële activa en passiva verantwoord onder Level 3

In tabellen 9.1.C en 9.1.D zijn verloopoverzichten opgenomen van alle financiële activa en passiva, die worden verantwoord onder Level 3-posten en die in de balans worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Tabel 9.1.C.1 Verloopoverzicht financiële activa verantwoord onder Level 3 in 2014

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verlies rekening	Naar eigen vermogen*	Aankopen	Verkopen	Transfers	Stand per 31 december
Financiële activa handelsactiviteiten							
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen niet-genoteerd	–	–	–	–	–	–	**–**
Aandelen niet-genoteerd	227	–	–	–	– 8	–	**219**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Aandelen niet-genoteerd	19.344	– 850	–	152	– 4.565	–	**14.081**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar							
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	135.525	–	–	–	– 135.525	–	**–**
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	40.137	434	– 417	–	– 10.934	–	**29.220**
Aandelen niet-genoteerd	10.558	–	– 1.129	–	– 109	–	**9.320**
Participaties	27.307	– 200	– 549	242	– 3.015	–	**23.785**
Derivaten (vorderingen)							
Equityderivaten	–	–	–	–	–	–	**–**
Derivaten structured products	–	7.063	–	–	–	1.456	**8.519**
Totaal financiële activa Level 3	**233.098**	**6.447**	**– 2.095**	**394**	**– 154.156**	**1.456**	**85.144**

Tabel 9.1.C.2 Verloopoverzicht financiële passiva verantwoord onder Level 3 in 2014

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verlies rekening	Naar eigen vermogen*	Uitgiftes	Settlements	Transfers	Stand per 31 december
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Gestructureerde schuldbewijzen	16.285	4.113	–	55.308	– 4.221	42.213	**113.698**
Derivaten (verplichtingen)							
Interestderivaten	–	–	–	–	–	–	**–**
Derivaten structured products	–	– 306	–	–	–	1.398	**1.092**
Totaal financiële passiva Level 3	**16.285**	**3.807**	**–**	**55.308**	**– 4.221**	**43.611**	**114.790**
Totaal	**216.813**	**2.640**	**– 2.095**	**– 54.914**	**– 149.935**	**– 42.155**	**– 29.646**

* De waardemutaties verantwoord in het eigen vermogen zijn opgenomen in het overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten onder Herwaardering beleggingen in eigenvermogensinstrumenten wat betreft eigenvermogensinstrumenten en Herwaardering vreemdvermogensinstrumenten inzake de vreemdvermogensinstrumenten.

Tabel 9.1.D.1 Verloopoverzicht financiële activa verantwoord onder Level 3 in 2013

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verlies rekening	Naar eigen vermogen*	Aankopen	Verkopen	Transfers	Stand per 31 december
Financiële activa handelsactiviteiten							
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen niet-genoteerd	1.096	–	–	–	– 1.096	–	**–**
Aandelen niet-genoteerd	247	–	–	–	– 20	–	**227**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Aandelen niet-genoteerd	16.593	– 300	–	306	–	2.745	**19.344**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar							
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	142.696	–	811	–	– 7.982	–	**135.525**
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	38.417	2.359	97	1.000	– 1.736	–	**40.137**
Aandelen niet-genoteerd	8.995	–	1.466	97	–	–	**10.558**
Participaties	28.507	– 444	632	830	– 2.218	–	**27.307**
Derivaten (vorderingen)							
Equityderivaten	70	– 27	–	–	– 25	– 18	**–**
Derivaten structured products	–	–	–	–	–	–	–
Totaal financiële activa Level 3	**236.621**	**1.588**	**3.006**	**2.233**	**– 13.077**	**2.727**	**233.098**

Tabel 9.1.D.2 Verloopoverzicht financiële passiva verantwoord onder Level 3 in 2013

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verlies rekening	Naar eigen vermogen*	Uitgiftes	Settlements	Transfers	Stand per 31 december
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Gestructureerde schuldbewijzen	16.265	– 284	–	304	–	–	**16.285**
Derivaten (verplichtingen)							
Interestderivaten	2.132	–	–	–	–	– 2.132	**–**
Derivaten structured products	–	–	–	–	–	–	**–**
Totaal financiële passiva Level 3	**18.397**	**– 284**	**–**	**304**	**–**	**– 2.132**	**16.285**
Totaal	**218.224**	**1.872**	**3.006**	**1.929**	**– 13.077**	**4.859**	**216.813**

* De waardemutaties verantwoord in het eigen vermogen zijn opgenomen in het overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten onder Herwaardering beleggingen in eigenvermogensinstrumenten wat betreft eigenvermogensinstrumenten en Herwaardering vreemdvermogensinstrumenten inzake de vreemdvermogensinstrumenten.

Tabel 9.1.E Reële-waardeveranderingen opgenomen in de winst-en-verliesrekening van financiële instrumenten in Level 3	2014			2013		
	Gerealiseerd	Ongerealiseerd	**Totaal**	Gerealiseerd	Ongerealiseerd	**Totaal**
Interest	2.437	–	**2.437**	2.989	–	**2.989**
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	– 850	**– 850**	–	– 300	**– 300**
Resultaat uit financiële transacties	–	3.256	**3.256**	– 27	284	**257**
Bijzondere waardeverminderingen	–	– 2.203	**– 2.203**	–	– 1.074	**– 1.074**
Totaal	**2.437**	**203**	**2.640**	**2.962**	**– 1.090**	**1.872**

Tabel 9.1.F Toelichting reële-waardebepaling met behulp van in de markt waarneembare gegevens (Level 2) 31/12/2014

	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante in de markt waarneembare gegevens
Activa			
Financiële activa handelsactiviteiten			
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	493	Option model and Discounted cashflow	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility
Aandelen niet-genoteerd	20.070	Net Asset Value	– Inschattingen van de net asset value van de onderliggende investeringen met inachtneming van de daarvoor geldende algemeen geaccepteerde waarderingsmethoden ontvangen van fondsmanagers
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Aandelen niet-genoteerd	20.150	Net Asset Value	– Laatst gepubliceerde Net Asset Value – Marktwaarde welke op waarderingsdatum wordt gelijkgesteld aan de beurskoers – Reële waarde met inachtneming van de daarvoor geldende in het maatschappelijk verkeer aanvaardbare maatstaven
Beleggingen voor verkoop beschikbaar			
Aandelen genoteerd	3.966	Net Asset Value	– Laatst bekende (slot)beurskoers van de onderliggende activa
Derivaten (vorderingen)			
Equityderivaten			
– Interest rate swaps	184	Discounted cashflow	– Interest rate
– Inflation Linked swaps	1.239	Option model and Discounted cashflow	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility – Correlation FX rates
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting			
– Interest rate swaps	38.283	Discounted cashflow	– Interest rate
– Inflation Linked swaps	26.235	Discounted cashflow	– Interest rate – Inflation rate – Realised consumer price index (CPI) – Seasonality
Economische hedges			
– Interest rate swaps	103.384	Discounted cashflow	– Interest rate
Derivaten structured products			
– Options	38.311	Option model	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility – FX rates
– Interest rate swaps	18.537	Discounted cashflow	– Interest rate
– Credit Linked Swaps	261	Option model and Discounted cashflow	– CDS Spread – Interest rate – Recovery rate
– Equity swaps	25.734	Option model and Discounted cashflow	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility – Correlation – FX rates
Totaal activa	**296.847**		

Tabel 9.1.F Toelichting reële-waardebepaling met behulp van in de markt waarneembare gegevens (Level 2) 31/12/2014 (vervolg)

	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante in de markt waarneembare gegevens
Verplichtingen			
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	259.715	Discounted cashflow	– Interest rate
Gestructureerde schuldbewijzen	332.499	Option model and discounted cashflow	– Interest rate – Asset price – Dividend yield – Volatility – Correlation – FX rates
Derivaten (verplichtingen)			
Interestderivaten			
– Interest rate swaps	769	Discounted cashflow	– Interest rate
– FX Options	1.241	Option model	– Interest rate – Asset price – Dividend yield – Volatility – FX rates
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting			
– Interest rate swaps	64.270	Discounted cashflow	– Interest rate
Derivaten kasstroomhedge-accounting			
– Inflation Linked swaps	17.494	Discounted cashflow	– Interest rate – Inflation rate – Realised consumer price index (CPI)
Economische hedges			
– Interest rate swaps	219.478	Discounted cashflow	– Interest rate
– Cross currency swaps	1.092	Discounted cashflow	– Interest rate – FX rates
Derivaten structured products			
– Options	35.314	Option model	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility – FX rates
– Interest rate swaps	6.645	Discounted cashflow	– Interest rate
– Credit Linked Swaps	5.660	Option model and Discounted cashflow	– CDS spread
– Equity swaps	14.665	Option model and Discounted cashflow	– Asset price – Interest rate – Dividend yield – Volatility – Correlation – FX rates
Totaal verplichtingen	**958.842**		

Tabel 9.1.G Toelichting reële-waardebepaling met behulp van niet in de markt waarneembare gegevens (Level 3) 31/12/2014			
	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante niet in de markt waarneembare gegevens
Activa			
Financiële activa handelsactiviteiten			
Aandelen niet-genoteerd	219	Net Asset Value	– Intrinsieke waarde – Nominale waarde
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Aandelen niet-genoteerd	14.081	Discounted cashflow Trade Multiples Market Multiples	– n/a*
		Net Asset Value	– Kostprijs of lagere marktwaarde
Beleggingen voor verkoop beschikbaar			
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)**	29.220	Discounted cashflow	– Interest rates – Discount rates
Aandelen niet-genoteerd	9.320	Net Asset Value	– Laatst gepubliceerde intrinsieke waardes van de onderliggende activa
Participaties	10.175	Net Asset Value	– n/a*
	2.393	Net Asset Value	– Multiple analyses of comparable companies less a discount of 25% for illiquidity and company size – Laatst bekende aandelenkoers
	3.610	Net Asset Value	– EBITA – Emissie of overdrachtskoers – Beurskoers van de laatste handelsdag – Nominale waarde met aftrek van voorzieningen
	7.605	Net Asset Value	– Sales growth – EBIT(DA) margin development – Net working capital development – Capital expenditures – Weighted average cost of capital (WACC)
Derivaten (vorderingen)			
Derivaten structured products			
– Options**	2.599	Option model	– Correlation
– Equity swaps**	5.920	Option model and Discounted cashflow	– Volatility – Correlation
Totaal activa	**85.142**		

* Van Lanschot krijgt de waardering op van een professionele partij. Van Lanschot heeft geen inzicht in de significante niet in de markt waarneembare gegevens, range en sensitiviteit.

** Voor de range en sensitiviteit van deze financiële instrumenten wordt verwezen naar tabel 9.1.H. Voor de overige financiële instrumenten is er geen range of sensitiviteit aanwezig.

Tabel 9.1.G Toelichting reële-waardebepaling met behulp van niet in de markt waarneembare gegevens (Level 3) 31/12/2014 (vervolg)			
	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante niet in de markt waarneembare gegevens
Verplichtingen			
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Gestructureerde schuldbewijzen**	113.698	Net Asset Value	– Reële waarde Egeria NV en Egeria Private Equity Fund II NV – Eigen kredietrisico
		Option model and Discounted cashflow	– Volatility – Correlation
Derivaten (verplichtingen)			
Derivaten structured products			
Equity swaps**	1.092	Option model and Discounted cashflow	– Volatility – Correlation
Totaal verplichtingen	**114.790**		

* Van Lanschot krijgt de waardering op van een professionele partij. Van Lanschot heeft geen inzicht in de significante niet in de markt waarneembare gegevens, range en sensitiviteit.

** Voor de range en sensitiviteit van deze financiële instrumenten wordt verwezen naar tabel 9.1.H. Voor de overige financiële instrumenten is er geen range of sensitiviteit aanwezig.

Van Lanschot heeft in 2014 een beleidsdocument opgesteld over de-reële-waardehiërarchie. In dit document zijn de gehanteerde input-variabelen opgedeeld naar waarneembare en niet-waarneembare inputvariabelen. Indien de niet-waarneembare inputvariabelen significant zijn wordt het instrument geclassificeerd als Level 3. Een niet-waarneembare inputvariabele is significant als de mutatie van de reële waarde door toepassing van deze inputvariabele groter is dan de gestelde grenswaarden.

De reële-waardehiërarchie wordt halfjaarlijks opgesteld. Jaarlijks wordt de significantie van deze niet-waarneembare inputvariabelen opnieuw beoordeeld. De waarderingen worden dagelijks met behulp van door Risk Mangement gevalideerde Front Office prijsmodellen uitgevoerd. Deze prijsmodellen betreffen het Option model and Discounted-CashFlow-model.

Tabel 9.1.H Toelichting range en sensitiviteit van niet in de markt waarneembare gegevens (Level 3)

	Significante niet in de markt waarneembare gegevens	Range	Sensitiviteit
Activa			
Beleggingen voor verkoop beschikbaar			
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	– Interest rates – Discount rates	6,5% - 12% 6,5% - 12%	mutatie 1% - mutatie € 0,3 miljoen mutatie 1% - mutatie € 0,3 miljoen
Derivaten (vorderingen)			
Derivaten structured products			
– Options	– Correlation	– 19% - 25% (3%)	total impact – € 0,3 miljoen
– Equity swaps	– Volatility – Correlation	1% - 23% (16%) – 21% - 25% (2%)	total impact € 0,9 miljoen total impact – € 0,5 miljoen
Verplichtingen			
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Gestructureerde schuldbewijzen	– Correlation – Volatility	– 19% - 25% (3%) 1% - 23% (16%)	total impact € 0,8 miljoen total impact – € 0,9 miljoen
Derivaten (verplichtingen)			
Derivaten structured products			
– Equity swaps	– Volatility – Correlation	5% - 7% (6%) 14% - 16% (15%)	n/a total impact € 0,1 miljoen

9.2 Financiële instrumenten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd

In de tabel 9.2.A zijn voor de financiële instrumenten die niet tegen reële waarde worden gewaarderd de nominale en reële waarde weergegeven met uitzondering van financiële instrumenten waarbij de nominale waarde een redelijke benadering is van de reële waarde.
Voor de bepaling van de reële waarde van de financiële instrumenten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd, wordt het bedrag waartegen het instrument zou kunnen worden uitgewisseld in een zakelijke transactie tussen bereidwillige partijen genomen, anders dan in een gedwongen of liquidatie-uitverkoop. Van Lanschot hanteert de martkwaarde om de reële waarde te bepalen, wanneer een actieve markt voorhanden is. Voor financiële instrumenten waarvoor geen marktprijs beschikbaar is, zijn de in tabel 9.2.A opgenomen reële waarde daarom geschat op basis van de contante waarde of andere schattings- en waarderingsmethoden.

Tabel 9.2.A Financiële instrumenten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd

	2014		2013				
	Reële waarde	Balans-waarde	Reële waarde	Balans-waarde	Level-indeling	Waarderingsmethode	Significante (niet) in de markt waarneembare gegevens
Activa							
Vorderingen op bankiers	449.130	449.125	429.220	429.215	Level 2	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarkt-rentepercentages	Rentepercentage en disconteringsvoet
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	569.699	533.708	–	–	Level 1	Genoteerde marktprijzen	–
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	11.410.793	11.021.107	12.925.781	12.490.723	Level 3	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van actuele markttarieven voor soortgelijke kredieten en rekeninghoudend met kredietwaardigheid van de tegenpartij	Rentepercentage, disconteringsvoet en kredietrisico tegenpartij
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	74.444	50.679	88.252	50.385	Level 3	Kapitalisatiemethode, nettocontante-waardemethode en zichtbare-instrinsieke-waardemethode	Disconteringsvoet en operationele kasstromen
Passiva							
Verplichtingen aan bankiers	879.321	879.972	1.169.361	1.175.422	Level 3	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarkt-rentetarieven voor verplichtingen met een vergelijkbare resterende looptijd rekeninghoudend met het eigen kredietrisico	Rentepercentage, disconteringsvoet en eigen kredietrisico
Verplichtingen private en publieke sector	10.647.948	10.499.160	10.283.687	10.161.397	Level 3	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarkt-rentetarieven voor verplichtingen met een vergelijkbare resterende looptijd rekeninghoudend met het eigen kredietrisico	Rentepercentage, disconteringsvoet en eigen kredietrisico
Uitgegeven schuldbewijzen	3.142.392	3.073.410	3.899.252	3.849.119	Level 3	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke rentetarieven voor schuldbewijzen met een vergelijkbare resterende looptijd rekeninghoudend met het eigen kredietrisico	Rentepercentage, disconteringsvoet en eigen kredietrisico
Achtergestelde schulden	158.916	121.415	146.828	128.218	Level 3	Contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke rentetarieven voor schuldbewijzen met een vergelijkbare resterende looptijd rekeninghoudend met het eigen kredietrisico	Rentepercentage, disconteringsvoet en eigen kredietrisico

Toelichting op de geconsolideerde balans

(€ duizend)

1. Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**1.156.985**	**1.999.963**
Kas	402	1.562
Verplichte reservedeposito's bij centrale banken	24.316	19.811
Tegoeden bij centrale banken	986.521	1.883.711
Vorderingen op banken	145.746	94.879

Verplichte reservedeposito's bestaan uit tegoeden bij centrale banken in het kader van het beleid inzake minimumreserves. Deze tegoeden zijn niet beschikbaar voor gebruik bij de dagelijkse bedrijfsuitoefening van Van Lanschot.

Aansluiting geconsolideerd kasstroomoverzicht	2014	2013	Verschil
Kasmiddelen	1.156.985	1.999.963	-842.978
Direct opeisbare vorderingen bankiers	40.415	44.265	– 3.850
Direct opeisbare verplichtingen bankiers	– 75.469	– 58.191	– 17.278
Bankiers opeisbaar per saldo	– 35.054	– 13.926	– 21.128
Totaal	**1.121.931**	**1.986.037**	**– 864.106**

2. Financiële activa handelsactiviteiten	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**43.153**	**47.083**
Vreemdvermogensinstrumenten		
Banken en financiële instellingen genoteerd	493	–
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	**493**	**–**
Eigenvermogensinstrumenten		
Genoteerde aandelen	22.371	10.193
Niet-genoteerde aandelen	20.289	36.890
Totaal eigenvermogensinstrumenten	**42.660**	**47.083**

3. Vorderingen op bankiers	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**449.125**	**429.215**
Deposito's	399.654	363.937
Afrekeningsvorderingen effectentransacties	40.415	44.265
Leningen en voorschotten	9.056	21.013

De post Deposito's bestaat voor € 257,5 miljoen (2013: € 233,0 miljoen) uit deposito's die als onderpand dienen voor verplichtingen voortvloeiend uit derivatentransacties.

Op Leningen en voorschotten is een voorziening uit hoofde van het depositogarantiestelsel van € 1,9 miljoen (2013: € 5,5 miljoen) in mindering gebracht.

4. Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**1.309.524**	**725.938**
Vreemdvermogensinstrumenten		
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	910.082	319.756
Banken en financiële instellingen genoteerd	135	–
Gedekte obligaties	334.261	366.218
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	**1.244.478**	**685.974**
Eigenvermogensinstrumenten		
Genoteerde aandelen	30.815	–
Niet-genoteerde aandelen	34.231	39.964
Totaal eigenvermogensinstrumenten	**65.046**	**39.964**

Verloop van Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	2014	2013
Stand per 1 januari	725.938	631.411
Aankopen	567.558	141.287
Verkopen	– 32.258	– 44.095
Lossingen	– 55.000	–
Waardeveranderingen	103.286	– 5.779
Reclassificatie van financiële activa handelsactiviteiten	–	2.460
Reclassificatie van beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	654
Stand per 31 december	**1.309.524**	**725.938**

Mark-to-market-portefeuille

Overtollige liquiditeiten worden belegd in staatspapier, gedekte obligaties en Asset-Backed Securities. Deze beleggingen zijn ondergebracht in een separate portefeuille en worden beheerd en geëvalueerd op basis van reële waarde. Op basis hiervan worden de beleggingen tegen reële waarde opgenomen met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening.

Aandelen: Fondsbeleggingen

Van Lanschot heeft belangen in ondernemingen die zijn opgericht met als doel het doen van beleggingen. Het betreft beleggingsfondsen waarin Van Lanschot een minderheidsbelang heeft. Van Lanschot beschouwt deze belangen als beleggingen in een similar entity as a mutual fund or unit trust. De beleggingen in deze fondsen worden beheerd en geëvalueerd op basis van reële waarde. Alle informatie die de bank ontvangt van de beleggingsfondsen betreft informatie op basis van reële waarde. Op basis hiervan wordt voldaan aan de voorwaarde om de reële-waarde-optie toe te passen en is het belang opgenomen onder en gewaardeerd als Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

Aandelen: Equity Notes

Onder Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening zijn opgenomen de belangen in Egeria NV en Egeria Private Equity Fund II NV. De equity linked notes zijn tegen reële waarde opgenomen onder Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening. De belangen in Egeria en Egeria Private Equity Fund II zouden echter als onderdeel van de beleggingsportefeuille als voor verkoop beschikbaar worden opgenomen, waarbij waarde-veranderingen in het eigen vermogen worden verantwoord. Daardoor zou een mismatch ontstaan. Teneinde deze mismatch te beperken maakt Van Lanschot gebruik van de mogelijkheid de reële-waarde-optie toe te passen. De belangen in Egeria en Egeria Private Equity Fund II worden tegen reële waarde opgenomen met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening.

5. Beleggingen voor verkoop beschikbaar	31/12/2014		31/12/2013	
	Reële waarde	Nominale waarde	Reële waarde	Nominale waarde
Totaal	**1.952.731**	**1.799.440**	**1.197.731**	**1.081.181**
Vreemdvermogensinstrumenten				
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	842.849	739.500	720.309	652.500
Banken en financiële instellingen genoteerd	–	–	1.003	1.000
Gedekte obligaties	102.107	99.000	75.919	76.000
Asset-Backed Securities	941.484	929.962	316.465	314.520
Bedrijven cumprefs (Participaties)	29.220	30.978	40.137	37.161
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	**1.915.660**	**1.799.440**	**1.153.833**	**1.081.181**
Eigenvermogensinstrumenten				
Genoteerde aandelen	3.966		6.033	
Niet-genoteerde aandelen	9.320		10.558	
Participaties	23.785		27.307	
Totaal eigenvermogensinstrumenten	**37.071**		**43.898**	

Verloop van de beleggingen voor verkoop beschikbaar	2014	2013
Stand per 1 januari	1.197.731	913.079
Aankopen	3.390.657	1.117.002
Verkopen	– 1.564.549	– 788.351
Lossingen	– 1.122.739	– 34.415
(Dis)Agio vreemdvermogensinstrumenten	– 12.185	– 9.034
Waardeveranderingen	63.690	– 2.464
Impairments	– 2.203	– 1.074
Overige mutaties	2.329	2.988
Stand per 31 december	**1.952.731**	**1.197.731**

6. Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	31/12/2014		31/12/2013	
	Reële waarde	Nominale waarde	Reële waarde	Nominale waarde
Totaal	**533.708**	**475.000**	**–**	**–**
Vreemdvermogensinstrumenten				
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	344.743	300.000	–	–
Banken en financiële instellingen genoteerd	188.965	175.000	–	–
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	**533.708**	**475.000**	**–**	**–**

Verloop van de beleggingen aangehouden tot einde looptijd	2014	2013
Stand per 1 januari	–	–
Aankopen	539.714	–
(Dis)Agio vreemdvermogensinstrumenten	– 6.006	–
Stand per 31 december	**533.708**	**–**

7. Kredieten en vorderingen private en publieke sector	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**11.021.107**	**12.490.723**
Hypothecaire leningen	6.111.981	6.482.709
Rekening-courant	1.405.481	1.730.255
Leningen	3.358.216	4.055.284
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	266.149	329.642
Achtergestelde leningen	37.463	46.977
Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	165.795	178.484
Bijzondere waardeverminderingen	– 323.978	– 332.628

Voorziening bijzondere waardeverminderingen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**– 322.978**	**– 332.628**
Hypotheken	– 69.722	– 67.645
Kredieten	– 254.256	– 264.983

Van Lanschot heeft gedurende het jaar geen financiële en niet-financiële activa verworven door bezit te nemen van onderpanden die tot zekerheid werden gehouden (2013: € 0,9 miljoen). Het beleid is er over het algemeen op gericht deze activa op een redelijk korte termijn te verkopen.
De opbrengsten zijn gebruikt ter aflossing van het uitstaande bedrag.

Voor meer informatie over Kredieten en vorderingen private en publieke sector wordt verwezen naar hoofdstuk Risicobeheer, paragraaf 2 Kredietrisico.

8. Derivaten

Per 31 december 2014	Actief	Passief	Contractbedrag
Totaal	**275.093**	**381.313**	**5.882.611**
Derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden			
Interestderivaten	–	2.010	197.003
Equityderivaten	1.423	–	4
Optiepositie klanten	14.406	13.593	14.406
Totaal derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden	**15.829**	**15.603**	**211.413**
Derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden			
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	64.518	64.270	1.694.196
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	–	–
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	17.494	100.000
Totaal derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden	**64.518**	**81.764**	**1.794.196**
Overige derivaten			
Economische hedges	103.384	220.570	3.562.734
Derivaten structured products	91.362	63.376	318.268
Totaal overige derivaten	**194.746**	**283.946**	**3.877.002**

Per 31 december 2013	Actief	Passief	Contractbedrag
Totaal	**208.134**	**299.662**	**5.541.761**
Derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden			
Interestderivaten	–	1.880	91.016
Equityderivaten	473	–	18
Optiepositie klanten	14.603	13.826	14.603
Totaal derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden	**15.076**	**15.706**	**105.637**
Derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden			
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	26.979	13.750	1.192.326
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	573	68.699	802.000
Derivaten kasstroomhedge-accounting	258	9.926	100.000
Totaal derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden	**27.810**	**92.375**	**2.094.326**
Overige derivaten			
Economische hedges	106.633	144.619	2.997.554
Derivaten structured products	58.615	46.962	344.244
Totaal overige derivaten	**165.248**	**191.581**	**3.341.798**

Van Lanschot gebruikt derivaten zowel voor handelsdoeleinden als voor hedgedoeleinden.
In toelichting 8. Derivaten zijn zowel de positieve als negatieve marktwaarden van de derivaten opgenomen, alsmede de nominale waarde.

De volgende vormen van interestderivaten komen voor:
- interest rate swaps
- rente-opties

De volgende vormen van valutaderivaten komen voor:
- cross currency swaps
- valutaopties

De volgende vormen van equityderivaten komen voor:
- forwards
- futures
- long- en shortoptieposities structured products
- equity swaps

Verder komen inflation swaps voor.

Van Lanschot maakt voor hedge accounting gebruik van interest rate swaps en inflation swaps als hedging-instrumenten.

Ineffectiviteit derivaten voor hedge-accountingdoeleinden	13/12/2014		31/12/2013	
	Reële waarde	Ineffectief	Reële waarde	Ineffectief
Totaal	**– 17.246**	**3.212**	**– 64.565**	**1.035**
Reële-waarde-hedge-accountingmodel	248	692	13.229	1.087
Portfolio-reële-waarde-hedge-accountingmodel	–	2.520	– 68.126	– 52
Kasstroomhedge-accountingmodel	– 17.494	–	– 9.668	–

De totale ineffectiviteit van reële-waardehedges bedraagt over 2014 € 3,2 miljoen (2013: € 1,0 miljoen) en bestaat voor € 24,3 miljoen uit negatieve waardeveranderingen uit hoofde van hedging-instrumenten (2013: € 0,5 miljoen negatief) en positieve waardeveranderingen van het hedged item van € 21,1 miljoen (2013: € 1,5 miljoen).

Hedged items kasstroomhedge-accounting naar looptijd per 31/12/2014	Binnen 1 jaar	1 tot 3 jaar	3 tot 5 jaar	5 jaar en verder
Totaal	**–**	**–**	**–**	**12.409**
Kasinstroom	–	–	–	–
Kasuitstroom	–	–	–	– 12.409

Hedged items kasstroomhedge-accounting naar looptijd per 31/12/2013	Binnen 1 jaar	1 tot 3 jaar	3 tot 5 jaar	5 jaar en verder
Totaal	**–**	**–**	**–**	**6.740**
Kasinstroom	–	–	–	–
Kasuitstroom	–	–	–	– 6.740

9. Beleggingen in deelnemingen equitymethode	31/12/2014		31/12/2013	
	Deelnemingen equitymethode	Aandeel Van Lanschot	Deelnemingen equitymethode	Aandeel Van Lanschot
Totaal	**109.328**	**50.679**	**123.613**	**50.385**
Kortlopende activa	204.717	60.869	219.004	63.745
Langlopende activa	233.434	66.910	295.016	78.204
Kortlopende passiva	– 134.134	– 39.926	– 161.651	– 45.206
Langlopende passiva	– 194.689	– 53.537	– 228.756	– 59.910
Goodwill		9.543		5.732
Bijzondere waardeverminderingen		– 4.654		– 2.089
Overig		11.474		9.909

Het aandeel van Van Lanschot in de inkomsten uit operationele activiteiten van deelnemingen die gewaardeerd worden volgens de equitymethode bedraagt € 11,2 miljoen (2013: € 15,7 miljoen), het aandeel in het nettoresultaat bedraagt € 9,4 miljoen (2013: € 10,1 miljoen).

De cumulatieve herwaardering is nihil (2013: nihil). Het totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten bedraagt € 9,9 miljoen (2013: € 10,1 miljoen).

Het aandeel van Van Lanschot in niet-verwerkte verliezen bedraagt over 2014 € 1,2 miljoen negatief (2013: € 0,3 miljoen). Het cumulatieve aandeel van Van Lanschot in niet-verwerkte verliezen bedraagt € 11,0 miljoen (2013: € 9,8 miljoen).

Alle deelnemingen die gewaardeerd worden volgens de equitymethode zijn niet-genoteerde beleggingen.

Verloop Beleggingen in deelnemingen equitymethode	2014	2013
Stand per 1 januari	50.384	46.443
Aankopen en bijstortingen	7.777	1.082
Verkopen en terugbetalingen	– 9.380	– 2.768
Resultaat deelnemingen	9.763	10.095
Bijzondere waardeverminderingen	– 2.579	– 16
Ontvangen dividend	– 5.094	– 1.855
Overige mutaties	– 192	– 2.596
Stand per 31 december	**50.679**	**50.385**

10. Materiële vaste activa	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**76.392**	**84.638**
Panden	58.166	64.675
IT, besturingssoftware en communicatieapparatuur	7.297	7.796
Andere activa	10.642	11.558
Onderhanden werk	287	609

In 2013 heeft Van Lanschot diverse panden verkocht, voor twee panden zijn huurcontracten afgesloten. Deze contracten zijn meegenomen in de rubriek Langlopende verplichtingen.

De reële waarde van de panden bedraagt € 54,5 miljoen (2013: 78,5 miljoen). De boekwaarde van panden niet in gebruik bedraagt € 9,2 miljoen (2013: € 11,4 miljoen).

In 2014 heeft Van Lanschot een pand verkocht en voor deze locatie een huurcontract afgesloten met een looptijd van 10 jaar met een verlengingsoptie van 5 jaar. Van Lanschot heeft het economisch risico behouden, derhalve is dit pand verantwoord in deze rubriek.

De boekwaarde van dit pand bedraagt € 1,7 miljoen. Het totaal van de toekomstige minimale leasebetalingen bedraagt € 2,7 miljoen. De contante waarde van toekomstige minimale leasebetalingen bedraagt € 2,0 miljoen, waarvan € 0,2 miljoen binnen 1 jaar, € 0,7 miljoen tussen 1 en 5 jaar en € 1,1 miljoen na 5 jaar.

De rubriek Onderhanden werk heeft betrekking op de lopende projecten inzake IT en onderhoud van panden.

Er zijn geen beperkende rechten gevestigd op de materiële vaste activa.

Verloop Materiële vaste activa 2014	Panden	IT, besturings-software en communicatie-apparatuur	Andere activa	Onderhanden werk	Totaal
Historische kostprijs					
Stand per 1 januari	135.395	53.065	69.523	609	**258.592**
Overname van dochtermaatschappijen	–	–	–	–	**–**
Investeringen	4.579	2.988	4.405	7.910	**19.882**
Desinvesteringen	– 16.584	– 67	– 33.041	–	**– 49.692**
Ingebruikname van investeringen	–	–	–	– 8.232	**– 8.232**
Bijzondere waardeverminderingen	– 3.708	–	–	–	**– 3.708**
Overig	–	24	– 24	–	**–**
Stand per 31 december	**119.682**	**56.010**	**40.863**	**287**	**216.842**
Cumulatieve afschrijvingen					
Stand per 1 januari	70.720	45.269	57.965	–	**173.954**
Overname van dochtermaatschappijen	–	–	–	–	**–**
Desinvesteringen	– 12.860	– 777	– 30.671	–	**– 44.308**
Afschrijvingen	3.632	4.228	2.905	–	**10.765**
Bijzondere waardeverminderingen	–	–	–	–	**–**
Overig	24	– 7	22	–	**39**
Stand per 31 december	**61.516**	**48.713**	**30.221**	**–**	**140.450**
Nettoboekwaarde per 31 december	**58.166**	**7.297**	**10.642**	**287**	**76.392**

Verloop Materiële vaste activa 2013	Panden	IT, besturings-software en communicatie-apparatuur	Andere activa	Onderhanden werk	Totaal
Historische kostprijs					
Stand per 1 januari	168.314	67.371	53.198	79	**288.962**
Investeringen	7.050	1.590	12.722	–	**21.362**
Desinvesteringen	1.121	3.601	1.688	4.705	**11.115**
Ingebruikname van investeringen	– 41.119	– 19.494	1.946	–	**– 58.667**
Bijzondere waardeverminderingen	–	–	–	– 4.175	**– 4.175**
Overig	29	– 3	– 31	–	**– 5**
Stand per 31 december	**135.395**	**53.065**	**69.523**	**609**	**258.592**
Cumulatieve afschrijvingen					
Stand per 1 januari	86.691	59.633	42.272	–	**188.596**
Overname van dochtermaatschappijen	3.126	1.193	9.625	–	**13.944**
Desinvesteringen	– 18.198	– 19.358	2.669	–	**– 34.887**
Afschrijvingen	4.510	3.801	3.399	–	**11.710**
Bijzondere waardeverminderingen	220	–	–	–	**220**
Terugneming bijzondere waardeverminderingen	– 5.629	–	–	–	**– 5.629**
Stand per 31 december	**70.720**	**45.269**	**57.965**	**–**	**173.954**
Nettoboekwaarde per 31 december	**64.675**	**7.796**	**11.558**	**609**	**84.638**

11. Goodwill en overige immateriële vaste activa	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**153.471**	**172.431**
Goodwill	128.551	134.289
Overige immateriële vaste activa	24.920	38.142

Verloop Goodwill en overige immateriële vaste activa 2014	Goodwill	Klanten-bestand	Distributie kanalen derde partijen	Merknamen	Applicatie-software	Totaal
Historische kostprijs						
Stand per 1 januari	134.289	54.884	4.899	15.330	69.211	**278.613**
Toevoegingen	–	–	–	–	1.590	**1.590**
Onttrekkingen		–	–	–	– 985	**– 985**
Bijzondere waardeverminderingen	– 2.705	–	–	–	– 3.029	**– 5.734**
Overig	– 3.033	–	–	–	–	**– 3.033**
Stand per 31 december	**128.551**	**54.884**	**4.899**	**15.330**	**66.787**	**270.451**
Cumulatieve afschrijvingen						
Stand per 1 januari	–	44.547	2.857	5.367	53.411	**106.182**
Afschrijvingen	–	4.731	408	767	5.878	**11.784**
Onttrekkingen	–	–	–	–	– 985	**– 985**
Overig	–	1	–	–	–	**1**
Stand per 31 december	**–**	**49.277**	**3.265**	**6.134**	**58.304**	**116.980**
Nettoboekwaarde per 31 december	**128.551**	**5.607**	**1.634**	**9.196**	**8.483**	**153.471**

De cumulatieve bijzondere waardeverminderingen van de goodwill bedragen per 31 december 2014 € 113,1 miljoen (2013: € 110,4 miljoen).

Verloop Goodwill en overige immateriële vaste activa 2013	Goodwill	Klanten-bestand	Distributie kanalen derde partijen	Merknamen	Applicatie-software	Totaal
Historische kostprijs						
Stand per 1 januari	128.614	58.031	4.899	15.330	61.339	**268.213**
Toevoegingen	10.545	–	–	–	5.589	**16.134**
Onttrekkingen	–	– 3.147	–	–	– 6.680	**– 9.827**
Bijzondere waardeverminderingen	– 4.873	–	–	–	– 247	**– 5.120**
Overig	3	–	–	–	9.210	**9.213**
Stand per 31 december	**134.289**	**54.884**	**4.899**	**15.330**	**69.211**	**278.613**
Cumulatieve afschrijvingen						
Stand per 1 januari	–	42.049	2.449	4.600	45.240	**94.338**
Afschrijvingen	–	5.644	408	767	5.604	**12.423**
Onttrekkingen	–	– 3.146	–	–	– 6.643	**– 9.789**
Overig	–	–	–	–	9.210	**9.210**
Stand per 31 december	–	**44.547**	**2.857**	**5.367**	**53.411**	**106.182**
Nettoboekwaarde per 31 december	**134.289**	**10.337**	**2.042**	**9.963**	**15.800**	**172.431**

Van Lanschot heeft in 2014 impairmenttesten uitgevoerd op de goodwill die voortkwam uit de overnames in voorgaande jaren. Deze goodwill is toegerekend aan Cash Generating Units (CGU's). Het resultaat van de impairmenttesten is dat in 2014 een bijzondere waardevermindering van de goodwill in de CGU Niet-strategische deelnemingen heeft plaatsgevonden.

De realiseerbare waarde van de CGU's is berekend op basis van bedrijfswaarde. Bij deze berekening wordt gebruikgemaakt van kasstroomprojecties per CGU over een periode van vijf jaar. Deze projecties zijn per CGU gebaseerd op het lopende jaar en op de financiële ramingen die door het management worden gebruikt voor het bepalen van doelstellingen. Voor de periode na de expliciete projecties per CGU is de groei van Van Lanschot bepaald op de langetermijnmarktgroei van 2,0%. Het management heeft de belangrijkste aannames afgezet tegen marktramingen en -verwachtingen.

Kasstroomvoorspellingen zijn gebaseerd op het meerjarenplan, strategische plannen en mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Gebeurtenissen en factoren die de schattingen significant kunnen beïnvloeden zijn onder meer marktverwachtingen, effecten van fusies en overnames, concurrentieverhoudingen, klantgedrag en het verloop van het klantenbestand, kostenstructuur, rente- en risico-ontwikkelingen en overige bedrijfstak- en sectorspecifieke omstandigheden. De kasstromen worden contant gemaakt tegen een disconteringsvoet per CGU die de risicoloze rentevoet, vermeerderd met een opslag voor het marktrisico dat de CGU loopt, weerspiegelt.

Een significant onderdeel van de strategische heroriëntatie is de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille in een daartoe speciaal opgerichte Corporate Bank. In lijn met deze ontwikkeling is de voormalige CGU Private & Business Banking (PBBB) in de Impairmenttest gesplitst in de CGU's Private Banking (PB) en Corporate Banking (CB). Het segment Securities & Corporate Finance (SCF) is hernoemd tot Merchant Banking en is als CGU ongewijzigd gebleven.

Bij de berekeningen van de bedrijfswaarde van de Niet-strategische deelnemingen is naast de kasstroomprojecties ook gebruikgemaakt van de multiple-methode. Bij deze methode wordt de bedrijfswaarde berekend als een veelvoud van de EBITDA. De Weighted Average Cost of Capital (WACC) wordt bij de impairmenttest van de Niet-strategische deelnemingen gebruikt als disconteringsvoet voor het contant maken van de kasstromen.

De in 2014 uitgevoerde impairmenttest is aanleiding tot een bijzondere waardevermindering ter grootte van € 2,7 miljoen van de geactiveerde goodwill in de CGU Niet-strategische deelnemingen; de realiseerbare waarde van de CGU Niet-strategische deelnemingen bedraagt ultimo 2014 € 4,0 miljoen. Voor de CGU's Asset Management en Merchant Banking leidt de impairmenttest niet tot een bijzondere waardevermindering. In het gehanteerde model wordt uitgegaan van het basisscenario. Daarnaast is een sensitiviteitsanalyse uitgevoerd waarbij met name is gelet op een verlaging van de nettowinst, een wijziging in de pay-outratio en een verdere verhoging van de cost of equity. Deze analyse toont aan dat bij een verslechtering van de gehanteerde variabelen dit nog niet tot een impairment leidt bij de CGU's Asset Management en Merchant Banking.

Voor overige immateriële vaste activa met bepaalbare gebruiksduur wordt jaarlijks getoetst of er indicaties zijn voor mogelijke bijzondere waardeverminderingen. Voor de post Klantenbestand wordt het verloop van het aantal klanten beoordeeld. Bij Distributiekanalen derde partijen wordt gekeken of relaties met deze partijen nog bestaan. Voor Merknamen wordt vastgesteld of Van Lanschot de betreffende merknaam in de toekomst blijft voeren. De useful-lifetests die in 2014 zijn uitgevoerd, zijn geen aanleiding voor nader onderzoek: er is geen sprake van bijzondere waardeverminderingen.

CGU (%)	Disconteringsvoet voor belastingen		Disconteringsvoet na belastingen	
	2014	2013	2014	2013
Private Banking	13,8	11,6	11,1	9,4
Asset Management	13,3	9,4	10,4	7,4
Merchant Banking	14,2	11,6	11,8	9,0
Overige activiteiten	15,8	11,1	11,8	8,6
Corporate Banking	11,1	11,6	11,1	9,4
Niet-strategische deelnemingen	16,0	12,5 - 13,6	12,5	11,6 - 11,4

Toerekening van de goodwill aan CGU's (op basis van segmentindeling)	Balans 31/12/2013	Toevoegingen	Afname	Balans 31/12/2014
Totaal	**134.289**	**–**	**– 5.738**	**128.551**
Asset Management	49.292	–	–	49.292
Merchant Banking	76.293	–	–	76.293
Niet-strategische deelnemingen	8.704	–	– 5.738	2.966

Verwachte afschrijvingen immateriële vaste activa	2015	2016	2017	2018	2019	2020-2026
Verwachte afschrijvingen immateriële vaste activa	6.886	4.754	3.759	3.164	992	5.366

12. Acute belastingvorderingen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**1.258**	**13.616**
Te vorderen belastingen	1.258	13.616

13. Latente belastingvorderingen

Verloop Latente belastingvorderingen 2014	Personeels-beloningen	Materiële vaste activa	Compensabel verlies	Provisies	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	3.887	–	55.267	311	332	**59.797**
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	– 19.319	871	– 4.151	– 135	– 79	**– 22.813**
Toevoegingen via winst-en-verliesrekening	163	–	3.073	–	933	**4.169**
Totaal naar winst-en-verliesrekening	**– 19.156**	**871**	**– 1.078**	**– 135**	**854**	**– 18.644**
Direct van/naar eigen vermogen	18.678	–	–	–	–	**18.678**
Stand per 31 december	**3.409**	**871**	**54.189**	**176**	**1.186**	**59.831**

Verloop Latente belastingvorderingen 2013	Personeels-beloningen	Materiële vaste activa	Compensabel verlies	Provisies	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	28.763	–	390	39.484	1.061	**69.698**
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	– 16.980	–	– 79	–	– 729	**– 17.788**
Toevoegingen via winst-en-verliesrekening	–	–	–	15.440	–	**15.440**
Totaal naar winst-en-verliesrekening	**– 16.980**	**–**	**– 79**	**15.440**	**– 729**	**– 2.348**
Direct van/naar eigen vermogen	– 7.896	–	–	–	–	**– 7.896**
Uitbreiding consolidatie	–	–	–	343	–	**343**
Stand per 31 december	**3.887**	**–**	**311**	**55.267**	**332**	**59.797**

Een deel van de latente belastingvorderingen is afhankelijk van toekomstige belastbare winsten. De fiscale verliezen tot en met 2014 kunnen worden verrekend met de fiscale winsten in de komende jaren.

Op basis van de meest recente forecast is het de verwachting dat de bestaande verliezen ruim voor het verstrijken van de uiterlijke termijnen gecompenseerd zullen zijn.

Te verrekenen verliezen	Bedrag	Uiterlijke verrekeningsdatum
2009	95.306	2018
2010	678	2019
2011	–	2020
2012	67.557	2021
2013	40.542	2022
2014	12.671	2023

Niet-gewaardeerde verliezen	31/12/2014	31/12/2013
Niet-gewaardeerde verliezen	4.904	–

Deze posten hebben een vervaldatum tussen 2019 en 2023.

14. Overige activa	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**176.381**	**190.711**
Nog te ontvangen interest	56.365	46.616
Transitoria	53.312	76.938
Activa uit hoofde van pensioenregelingen	414	728
Activa verkregen uit executies	31.362	39.389
Voorraden	421	1.653
Overig	34.507	25.387

Activa verkregen uit executies bevat onroerend goed. Gegeven de aard van de post is omzetting naar cash niet op korte termijn te verwachten.

15. Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**71**	**798**
Eigenvermogensinstrumenten		
Genoteerde aandelen	71	798
Totaal eigenvermogensinstrumenten	**71**	**798**

16. Verplichtingen aan bankiers	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**879.972**	**1.175.422**
Speciale beleningen Europese Centrale Bank	350.000	750.000
Deposito's	55.390	54.923
Afrekeningsverplichtingen effectentransacties	22.822	22.920
Repo-transacties	387.732	266.569
Opgenomen leningen en voorschotten	63.288	80.270
Waardeaanpassingen reële-waarde-hedge-accounting	740	740

17. Verplichtingen private en publieke sector	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**10.499.160**	**10.161.397**
Obligatieleningen en notes	4.680.470	3.481.117
Notes in het kader van securitisatietransacties	1.705.745	2.523.466
Floating rate notes	4.106.370	4.154.918
Medium term notes	6.575	1.896

18. Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**705.912**	**357.633**
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	259.715	167.400
Gestructureerde schuldbewijzen	446.197	190.233

Van Lanschot heeft schuldbewijzen uitgegeven, die worden gemanaged op basis van reële waarde. Het management acht de waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing, omdat het in belangrijke mate inconsistenties in waarderingen en verantwoording elimineert of vermindert en de performance beoordeelt op basis van de reële waarde.

Onder Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening zijn opgenomen Niet-gestructureerde schuldbewijzen, waaronder Floating Rate Notes en Fixed Rate Notes en Gestructureerde schuldbewijzen, waaronder Egeria en Index Garantie Notes. Voor de berekening van het eigen kredietrisico wordt gebruikgemaakt van interne en externe modellen, zoals bijvoorbeeld iTraxx. Het eigen kredietrisico is lager geworden, waardoor de verplichting in het verslagjaar met € 11,0 miljoen is toegenomen (2013: € 3,5 miljoen toegenomen). De cumulatieve verandering in de reële waarde van de Financiële passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening, die is toe te rekenen aan de veranderingen in het eigen kredietrisico bedraagt € 17,7 miljoen (2013: € 6,7 miljoen).

Op de einddatum is Van Lanschot de reële waarde verschuldigd.

19. Uitgegeven schuldbewijzen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**3.073.410**	**3.849.119**
Obligatieleningen en notes	1.255.565	1.528.698
Notes in het kader van securitisatietransacties	1.697.061	2.058.196
Floating rate notes	108.284	249.725
Medium term notes	12.500	12.500

Hierboven zijn opgenomen kapitaalinstrumenten en andere geëmitteerde verhandelbare schuldbewijzen met een vaste of variabele interest en voor zover niet achtergesteld. Van de schuldbewijzen is in 2015 € 995 miljoen opeisbaar (2014: € 588 miljoen) op basis van onderstaande verdeling:

- stukken met contractuele vervaldatum in 2015 € 41 miljoen (2014: € 556 miljoen);
- stukken waarop een trigger rust met optionele vervaldatum in 2015 nihil (2014: € 32 miljoen);
- calldatum van gesecuritiseerde transacties met contractuele vervaldatum in 2015 € 955 miljoen (2014: nihil).

Nominale waarde versus boekwaarde

De waardeaanpassing van schuldbewijzen, als gevolg van hedge accounting, wordt onder de balansrubriek Uitgegeven schuldbewijzen verantwoord.

Nominale waarde versus boekwaarde schuldbewijzen 31/12/2014	Nominale waarde	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Agio/provisie	Boekwaarde
Totaal	**3.070.598**	**12.510**	**– 9.698**	**3.073.410**
Obligatieleningen en notes	1.252.439	12.510	– 9.384	1.255.565
Notes in het kader van securitisatietransacties	1.697.926	–	– 865	1.697.061
Floating rate notes	107.733	–	551	108.284
Medium term notes	12.500	–	–	12.500

Nominale waarde versus boekwaarde schuldbewijzen 31/12/2013	Nominale waarde	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Agio/provisie	Boekwaarde
Totaal	**3.862.826**	**1.795**	**– 15.502**	**3.849.119**
Obligatieleningen en notes	1.544.349	1.795	– 17.446	1.528.698
Notes in het kader van securitisatietransacties	2.057.546	–	650	2.058.196
Floating rate notes	248.431	–	1.294	249.725
Medium term notes	12.500	–	–	12.500

20. Voorzieningen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**21.256**	**35.910**
Pensioenvoorzieningen	8.356	16.669
Voorziening jubileumregeling	3.556	2.701
Voorziening personeelskortingen	3.734	3.785
Reorganisatievoorziening	1.849	9.862
Overige voorzieningen	3.761	2.893

Van Lanschot kent diverse personeelsregelingen die een uitkering of vergoeding bieden aan deelnemers na beëindiging van hun dienstverband. Het betreft een pensioenregeling en een kortingsregeling op de hypotheekrente. Daarnaast kent de onderneming een jubileumregeling.

Eind 2014 is overeenstemming bereikt met de vertegenwoordiging van werknemers van Van Lanschot Bankiers over de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Een belangrijk onderdeel van de afspraken is een nieuwe pensioenregeling voor de medewerkers van Van Lanschot Bankiers die per 1 januari 2015 is ingegaan.

De nieuwe pensioenregeling is een hybride middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Het beoogde opbouwpercentage voor de periode tot en met 31 december 2019 bedraagt 1,875% van de pensioengrondslag per jaar.

Tot een salarisniveau van € 50.000,- is sprake van een collectieve beschikbare-premieregeling, daarboven tot een salarisniveau van € 100.000,- een individuele beschikbare-premieregeling. De beoogde opbouw van het ouderdomspensioen wordt gekort als de vaste premie van de werkgever, naar het oordeel van het bestuur van het pensioenfonds, in enig jaar onvoldoende is om deze opbouw te financieren. De vaste pensioenpremie bedraagt 20,5% per jaar over het pensioengevend salaris tot € 100.000,-. Deze premie is vast tot en met ten minste 31 december 2019. Met de betaling van de jaarlijkse pensioenpremie zal Van Lanschot volledig aan al haar pensioenverplichtingen hebben voldaan. Ter compensatie van de overgedragen risico's heeft Van Lanschot éénmalig een bedrag van € 50,0 miljoen betaald aan het Pensioenfonds. Van Lanschot heeft vanaf dit moment geen verplichtingen meer uit hoofde van de oude pensioenregeling.

De nieuwe pensioenregeling kwalificeert onder IAS 19 als toegezegde-bijdrageregeling. In het verslagjaar zijn de actuariële resultaten van de toegezegd-pensioenregeling tot de ingangsdatum van de nieuwe pensioenregeling direct verwerkt in het eigen vermogen als ongerealiseerd resultaat. In 2014 zijn de cumulatieve actuariële resultaten als gevolg van de beëindiging van de toegezegd-pensioenregeling binnen de Overige reserves overgeboekt van Actuariële resultaten naar Ingehouden winsten. Op de ingangsdatum van de nieuwe regeling bedroeg de pensioenverplichting € 122,7 miljoen. Bij afwikkeling van de toegezegd-pensioenregeling is de verplichting als onderdeel van het resultaat op beëindiging verwerkt in de winst-en-verliesrekening. De eenmalige betaling van € 50,0 miljoen is eveneens als onderdeel van het resultaat op beëindiging in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Aangezien de pensioenregeling die is ondergebracht in de Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot niet meer kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, classificeert alleen de regeling voor medewerkers die werkzaam zijn op kantoorlocaties in België en medewerkers van Kempen per 31 december 2014 nog als een toegezegd-pensioenregeling.

De volgende toegezegde-uitkeringsregelingen zijn voor de jaarcijfers 2014 gewaardeerd:
- Medewerkers bij Van Lanschot komen in aanmerking voor een korting op de hypotheekrente. Deze korting loopt door bij pensionering vanuit actief dienstverband.
- De jubileumuitkering is afhankelijk van de diensttijd.
- Voor de medewerkers die werkzaam zijn op kantoorlocaties in België geldt zowel een toegezegde-bijdrageregeling als een toegezegd-pensioenregeling. Bij de toegezegd-pensioenregeling geldt als pensioengrondslag het gemiddelde basissalaris van de laatste vijf dienstjaren. Dit te verzekeren pensioenkapitaal wordt verzekerd in de verzekeringscombinatie UKZT (Uitgesteld Kapitaal Zonder Tegenverzekering). De overlijdensverzekering wordt gefinancierd met risicopremies.
- De pensioenregeling van Kempen is een middelloonregeling met een opbouw van 1,875% van de pensioengrondslag (salaris minus franchise) per dienstjaar, waarbij het pensioengevend salaris maximaal € 40.000,- bedraagt, en een pensioenleeftijd van 67 jaar. Het nabestaandenpensioen is verzekerd op risicobasis.

Alleen binnen de pensioenregelingen is sprake van een belegd vermogen ter dekking van de verplichtingen (funded). De overige regelingen zijn unfunded, hierbij worden de uitkeringen in enig jaar direct door de onderneming betaald.

De verplichtingen zijn berekend met behulp van de Projected Unit Credit Methode.

Voor de pensioenregeling van Van Lanschot Bankiers was in 2014 een premie verschuldigd van 27,4% (2013: 29,4%). Bovendien werd in 2011 tot en met 2014 door Van Lanschot een additionele herstelpremie aan het Pensioenfonds betaald, omdat de dekkingsgraad ultimo 2011 beneden de minimaal vereiste dekkingsgraad lag.

In de balans opgenomen verplichtingen/actiefpost per regeling, stand per 31/12/2014	Pensioenregeling	VUT-regeling	Personeels-kortingen	Jubileumregeling
Toegezegde-uitkeringsverplichtingen	168.771	164	3.734	3.556
Marktwaarde bezittingen	160.993	–	–	–
Overschot/(tekort)	– 7.778	– 164	– 3.734	– 3.556
Verplichting einde van het jaar	– 8.192	– 164	– 3.734	– 3.556
Actiefpost einde van het jaar	414	–	–	–

In de balans opgenomen verplichtingen/actiefpost per regeling, stand per 31/12/2013	Pensioenregeling	VUT-regeling	Personeels-kortingen	Jubileumregeling
Toegezegde-uitkeringsverplichtingen	821.043	170	3.785	2.701
Marktwaarde bezittingen	805.272	–	–	–
Overschot/(tekort)	– 15.771	– 170	– 3.785	– 2.701
Verplichting einde van het jaar	– 16.499	– 170	– 3.785	– 2.701
Actiefpost einde van het jaar	728	–	–	–

Ontwikkeling in de toegezegde-uitkeringsverplichting van de pensioenregeling	2014	2013
Uitkeringsverplichting per 1 januari	821.043	855.156
Jaarlasten	14.367	17.981
Interestkosten	31.739	28.841
Deelnemersbijdrage	4.083	4.768
Actuariële (winsten)/verliezen	267.278	– 7.872
Bruto-uitkeringen	– 14.040	– 13.817
Transfers	– 644	– 1.418
Beëindigingen	– 951.878	– 2.418
Wijziging aannames	– 3.177	– 60.178
Uitkeringsverplichting per 31 december	**168.771**	**821.043**

Ontwikkeling in de toegezegde-uitkeringsverplichting van de VUT-regeling	2014	2013
Uitkeringsverplichting per 1 januari	170	175
Jaarlasten	– 10	–
Beëindigingen	–	– 5
Wijziging aannames	4	–
Uitkeringsverplichting per 31 december	**164**	**170**

Ontwikkeling in de toegezegde-uitkeringsverplichting van de personeelskortingen	2014	2013
Uitkeringsverplichting per 1 januari	3.785	4.310
Jaarlasten	259	300
Interestkosten	115	113
Actuariële (winsten)/verliezen	– 282	– 619
Bruto-uitkeringen	– 143	– 163
Wijziging aannames	–	– 156
Uitkeringsverplichting per 31 december	**3.734**	**3.785**

Ontwikkeling in de toegezegde-uitkeringsverplichting van de jubileumregeling	2014	2013
Uitkeringsverplichting per 1 januari	2.701	3.507
Jaarlasten	267	342
Interestkosten	77	81
Actuariële (winsten)/verliezen	674	– 527
Bruto-uitkeringen	– 163	– 203
Beëindigingen	–	– 371
Wijziging aannames	–	– 128
Uitkeringsverplichting per 31 december	**3.556**	**2.701**

Ontwikkeling in de marktwaarde van het pensioenvermogen	2014	2013
Marktwaarde per 1 januari	805.272	810.450
Verwacht rendement op beleggingen	31.607	27.859
Actuariële winsten/(verliezen)	140.542	– 45.557
Werkgeversbijdrage	75.827	24.548
Werknemersbijdrage	2.847	4.391
Bruto-uitkeringen	– 13.860	– 13.648
Transfers	– 644	– 1.418
Kosten	– 1.380	– 1.353
Beëindigingen	– 879.218	–
Marktwaarde per 31 december	**160.993**	**805.272**
Werkelijk rendement op beleggingen	172.149	– 17.698

Begin 2014 is de laatste storting in het kader van het herstelplan van € 5,2 miljoen voldaan, deze is opgenomen in de werkgeversbijdrage in 2013.

In 2014 is een eenmalige betaling van € 50,0 miljoen opgenomen onder de werkgeversbijdrage.

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de pensioenregeling	2014	2013
Jaarlasten	14.178	17.830
Interest	31.473	28.622
Verwacht rendement	– 31.341	– 27.640
Additionele lasten	1.380	1.138
Beëindigingen, inperking toezeggingen	– 3.177	– 2.203
Amortisatie	–	5
Resultaat bij beëindiging	– 72.660	–
Nettolasten	**– 60.147**	**17.752**

Als gevolg van de in 2012 gestarte reorganisatie bij Van Lanschot Bankiers is in 2014 een bedrag van € 3,2 miljoen (2013: € 2,2 miljoen) van de pensioenverplichtingen vrijgevallen ten gunste van de winst-en-verliesrekening.

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de VUT-regeling	2014	2013
Jaarlasten	–	–
Interest	4	–
Beëindigingen, inperking toezeggingen	–	–5
Nettolasten	**4**	**– 5**

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de personeelskortingen	2014	2013
Jaarlasten	259	300
Interest	115	113
Amortisatie	–	–
Nettolasten	**374**	**413**

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de jubileumregeling	2014	2013
Jaarlasten	267	302
Interest	77	81
Amortisatie	–	–
Beëindigingen, inperking toezeggingen	–	– 371
Nettolasten	**344**	**12**

Beleggingen per investeringscategorie per 31 december 2014	Reële waarde	%
Totaal	**160.993**	**100%**
Vastrentend	119.706	74%
Zakelijke waarden	28.227	17%
Mixed fondsen	1.558	1%
Vastgoed	4.166	3%
Liquiditeiten	– 68	0%
Overige	7.404	5%

De belangrijkste actuariële veronderstellingen gebruikt op de balansdatum:

Veronderstellingen (%)	2014	2013
Rekenrente pensioen	2,30	3,8 - 3,9
Rekenrente personeelskortingen	1,4	2,9
Rekenrente jubileumregeling	1,3	2,7
Verwacht beleggingsrendement	2,3	3,8 - 3,9
Prijsinflatie	2,0	2,0
Algemene salarisstijging	1,25 - 2,0	1,25 - 2,0
Carrièrestijging (tot 50 jaar)	1,8 - 2,0	2,0
Pensioenstijging/stijging sociale zekerheid	1,25 - 2,0	1,25 - 2,0
Pensioenleeftijd	65 - 67 jaar	65 - 67 jaar

In de berekeningen per 31 december 2014 wordt de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG 2012-2062 toegepast, met ervaringssterfte.

Bij een daling van de rekenrente met 10 basispunten zullen de pensioenverplichtingen toenemen met 2,6% en de jaarlasten in de winst-en-verliesrekening zullen stijgen met 3,5%.

Historie ontwikkelingen van winsten en verliezen pensioenregeling	2014	2013	2012	2011	2010
Toegezegde-uitkeringsverplichting	168.771	821.043	855.156	686.179	651.132
Marktwaarde bezittingen	160.993	805.272	810.450	701.726	588.063
Overschot/(tekort)	**– 7.778**	**– 15.771**	**– 44.706**	**15.547**	**– 63.069**
Actuariële winsten/(verliezen) op de verplichtingen	– 267.278	72.751	– 138.316	– 12.744	19.890
Actuariële winsten/(verliezen) op de beleggingen	140.542	– 5.064	52.010	21.411	156

Verwachte bijdragen 2015	Pensioen-verplichtingen	Personeelskortingen	Jubileumregeling
Totaal	**3.355**	**238**	**305**
Verwachte werkgeversbijdrage	2.725	238	305
Verwachte werknemersbijdrage	630	–	–

Reorganisatievoorziening	2014	2013
Stand per 1 januari	9.862	14.770
Onttrekkingen	– 8.722	– 14.489
Vrijval	– 733	– 3.131
Toevoegingen	1.442	12.188
Overige mutaties	–	524
Stand per 31 december	**1.849**	**9.862**

De reorganisatievoorziening per 31 december 2014 bestaat uit verwachte afkoopsommen. De uitgaven zullen naar verwachting in 2015 worden geëffectueerd.

Overige voorzieningen	2014	2013
Stand per 1 januari	2.893	3.710
Onttrekkingen	– 2.467	– 95
Vrijval	– 69	– 1.212
Reclassificatie	–	– 429
Toevoegingen	3.403	920
Overige mutaties	1	– 1
Stand per 31 december	**3.761**	**2.893**

21. Acute belastingverplichtingen	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**507**	**22.904**
Te betalen belastingen	507	22.904

22. Latente belastingverplichtingen

Verloop 2014	Materiële vaste activa	Immateriële vaste activa	Derivaten	Beleggings-portefeuille	Personeels-beloningen	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	2.948	6.883	– 2.246	295	297	181	**8.358**
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	– 901	– 2.169	–	–	– 194	– 72	**– 3.336**
Totaal via winst-en-verliesrekening	**– 901**	**– 2.169**	**–**	**–**	**– 194**	**– 72**	**– 3.336**
Direct van/naar eigen vermogen	– 59	–	– 1.890	7.022	–	–	**5.073**
Stand per 31 december	**1.988**	**4.714**	**– 4.136**	**7.317**	**103**	**109**	**10.095**

Verloop 2013	Materiële vaste activa	Immateriële vaste activa	Derivaten	Beleggings-portefeuille	Personeels-beloningen	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	3.305	9.366	– 1.064	8.856	1.804	266	**22.533**
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	– 1.071	– 2.483	–	–	–	– 85	**– 3.639**
Totaal via winst-en-verliesrekening	**– 1.071**	**– 2.483**	**–**	**–**	**–**	**– 85**	**– 3.639**
Direct van/naar eigen vermogen	–		– 1.182	– 8.561	– 1.507	–	**– 11.250**
Uitbreiding consolidatie	714		–	–	–	–	**714**
Stand per 31 december	**2.948**	**6.883**	**– 2.246**	**295**	**297**	**181**	**8.358**

Voor meer informatie zie toelichting 37. Belastingen.

23. Overige passiva	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**215.809**	**291.978**
Nog te betalen interest	104.320	150.651
Overige overlopende passiva	47.873	55.705
Overige passiva	63.616	85.622

Onder Overige passiva zijn opgenomen: de vooruitontvangen bedragen voor baten die ten gunste van de volgende periode(n) komen, nog te betalen bedragen zoals overlopende interest, crediteuren, tussenrekeningen en nog te verrekenen posten.

24. Achtergestelde schulden	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**121.415**	**128.218**
Kapitaalbankbrieven	100.000	100.000
Overige achtergestelde leningen	21.415	28.218

Geamortiseerde kostprijs versus boekwaarde

De waardeaanpassing van de als hedged items gebruikte achtergestelde leningen worden onder de post Achtergestelde schulden verantwoord.

Geamortiseerde kostprijs versus boekwaarde achtergestelde schulden 31/12/2014	Geamortiseerde kostprijs	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Boekwaarde
Totaal	**120.017**	**1.398**	**121.415**
5,362% achtergestelde obligatielening 08/33	25.000	–	25.000
5,311% achtergestelde obligatielening 08/38	25.000	–	25.000
5,260% achtergestelde obligatielening 08/43	50.000	–	50.000
Overige achtergestelde leningen	20.017	1.398	21.415

De gemiddelde coupon op de overige achtergestelde leningen in 2014 bedraagt 5,40% (2013: 5,91%).

Geamortiseerde kostprijs versus boekwaarde achtergestelde schulden 31/12/2013	Geamortiseerde kostprijs	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Boekwaarde
Totaal	**126.668**	**1.550**	**128.218**
7,233% achtergestelde obligatielening 08/33	25.000	–	25.000
7,182% achtergestelde obligatielening 08/38	25.000	–	25.000
7,131% achtergestelde obligatielening 08/43	50.000	–	50.000
Overige achtergestelde leningen	26.668	1.550	28.218

25. Eigen vermogen	31/12/2014		31/12/2013	
Totaal		**1.350.518**		**1.338.966**
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV				
Geplaatst kapitaal		41.017		41.017
Ingekochte eigen aandelen		– 3.639		– 2.135
Agioreserve		479.914		479.914
Herwaarderingsreserve	40.034		21.908	
Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	– 14.251		– 81.616	
Reserve omrekeningsverschillen	– 973		– 1.222	
Reserve kasstroomafdekkingen	– 12.409		– 6.743	
Ingehouden winsten	663.587		803.134	
Overige reserves		675.988		735.461
Onverdeelde winst (toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV)		98.994		29.230
Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV		**1.292.274**		**1.283.487**
Eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen				
Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		27.250		36.063
Onverdeelde winst (toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)		1.110		1.125
Totaal eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		**28.360**		**37.188**
Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden				
Overige belangen van derden		21.287		15.140
Onverdeelde winst (toekomend aan overige belangen van derden)		8.597		3.151
Totaal eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden		**29.884**		**18.291**

Aandelenkapitaal	31/12/2014		31/12/2013	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Gewone aandelen A (nominale waarde € 1)	41.016.668	41.017	41.016.668	41.017
Geplaatst kapitaal	**41.016.668**	**41.017**	**41.016.668**	**41.017**
Aandelen in portefeuille	93.983.332	93.983	93.983.332	93.983
Maatschappelijk kapitaal	**135.000.000**	**135.000**	**135.000.000**	**135.000**

Verloop van het geplaatst kapitaal 2014	Gewone aandelen A		Gewone aandelen B	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Geplaatst aandelenkapitaal per 1 januari	41.016.668	41.017	–	–
Omzetting gewone aandelen	–	–	–	–
Geplaatst aandelenkapitaal per 31 december	**41.016.668**	**41.017**	**–**	**–**

Verloop van het geplaatst kapitaal 2013	Gewone aandelen A		Gewone aandelen B	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Geplaatst aandelenkapitaal per 1 januari	38.705.997	38.706	2.310.671	2.311
Omzetting gewone aandelen B in gewone aandelen A	2.310.671	2.311	– 2.310.671	– 2.311
Geplaatst aandelenkapitaal per 31 december	**41.016.668**	**41.017**	**–**	**–**

In 2013 hebben een aantal grootaandeelhouders een deel van hun belangen in de vorm van gewone aandelen B omgezet in gewone aandelen A, waardoor de samenstelling van het geplaatste kapitaal is gewijzigd. Door deze conversie zijn alle geplaatste gewone aandelen B nu omgezet in gewone aandelen A.

Storting op alle aandelen heeft in contanten plaatsgevonden. Uit hoofde van de per 31 december 2014 uitstaande optierechten kan het aantal gewone aandelen met 12.447 ofwel 0,03% van het ultimo 2014 uitstaande aantal gewone aandelen toenemen. Daarnaast zijn in het verslagjaar voorwaardelijke rechten toegekend ter verkrijging van 193.753 certificaten van gewone aandelen A om niet. Ter afdekking van de openstaande posities houdt de vennootschap een voorraad van 190.307 certificaten van gewone aandelen A aan (2013: 90.416).

(On)voorwaardelijke aandelen- en optieregelingen Uitoefenperiode tot en met	2014		2013	
	Aantallen	Gemiddelde uitoefenprijs in €	Aantallen	Gemiddelde uitoefenprijs in €
2016	1.449	40,15	1.449	40,15
2017	3.826	51,04	4.062	51,04
2018	7.172	73,53	7.559	73,53
Onvoorwaardelijke opties	**12.447**	**62,73**	**13.070**	**62,84**
Voorwaardelijke aandelen	**395.664**	**n.v.t.**	**238.298**	**n.v.t.**

Sinds 2008 zijn geen optierechten meer toegekend. De bestuurders hielden ultimo 2014 in totaal 223.147 (certificaten van) aandelen in de vennootschap. Het onvoorwaardelijk toekennen van de aandelen is onder andere afhankelijk van de geleverde prestaties en het dienstverband met Van Lanschot. Nadere informatie over het aandelen(optie)plan voor personeel en Raad van Bestuur wordt vermeld op pagina 56 en volgende van dit verslag.

Verloop Reserves 2014	Herwaarderingsreserve beleggingen voor verkoop beschikbaar		Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioen-regelingen	Reserve omrekenings-verschillen vreemde valuta	Reserve kasstroom-afdekkingen	Ingehouden winsten	Totaal
	eigen-vermogens-instrumenten	vreemd-vermogens-instrumenten					
Stand per 1 januari	21.498	410	– 81.616	– 1.222	– 6.743	803.134	**735.461**
Nettowijzigingen in reële waarde	– 2.457	46.005	–	–	– 5.666	–	**37.882**
Realisatie ten gunste van winst-en-verliesrekening	– 1.730	– 23.692	–	–	–	–	**– 25.422**
Resultaatbestemming	–	–	–	–	–	21.037	**21.037**
Uitoefening opties	–	–	–	–	–	1.165	**1.165**
Actuariële resultaten	–	–	– 94.809	–	–	–	**– 94.809**
Beëindiging van toegezegd-pensioenregeling	–	–	162.174	–	–	– 162.174	**–**
Overige mutaties	–	–	–	249	–	425	**674**
Stand per 31 december	**17.311**	**22.723**	**– 14.251**	**– 973**	**– 12.409**	**663.587**	**675.988**
Belastingeffecten	–	– 7.618	31.945	–	1.889	–	**26.216**

In 2014 is het dividend over 2013 per gewoon aandeel vastgesteld op € 0,20.

Verloop Reserves 2013	Herwaarderingsreserve beleggingen voor verkoop beschikbaar		Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioen-regelingen	Reserve omrekenings-verschillen vreemde valuta	Reserve kasstroom-afdekkingen	Ingehouden winsten	Totaal
	eigen-vermogens-instrumenten	vreemd-vermogens-instrumenten					
Stand per 1 januari	19.717	24.025	– 98.560	– 687	– 3.191	953.834	**895.138**
Nettowijzigingen in reële waarde	2.830	– 4.150	–	–	– 3.552	–	**– 4.872**
Realisatie ten gunste van winst-en-verliesrekening	– 1.049	– 19.465	–	–	–	–	**– 20.514**
Resultaatbestemming	–	–	–	–	–	– 158.167	**– 158.167**
Uitoefening opties	–	–	–	–	–	– 465	**– 465**
Actuariële resultaten	–	–	16.944	–	–	–	**16.944**
Overige mutaties	–	–	–	– 535	–	7.932	**7.397**
Stand per 31 december	**21.498**	**410**	**– 81.616**	**– 1.222**	**– 6.743**	**803.134**	**735.461**
Belastingeffecten	7	8.558	– 5.737	–	1.184	–	**4.012**

In 2013 is geen dividend beschikbaar gesteld over 2012.

Aard en doel van overige reserves

Ingekochte eigen aandelen: In deze post is opgenomen de kostprijs van eigen aandelen die Van Lanschot houdt ter afdekking van de toe te kennen aandelen aan medewerkers in het kader van het bestaande beloningsbeleid en aandelenplan.

Agioreserve: In deze reserve zijn opgenomen de bedragen die door aandeelhouders aan Van Lanschot zijn betaald boven de nominale waarde van de gekochte aandelen.

Herwaarderingsreserve: In deze reserve worden veranderingen in de reële waarde van de voor verkoop beschikbare beleggingen en deelnemingen opgenomen.

Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen: In deze reserve worden opgenomen de actuariële winsten en verliezen ontstaan uit de herwaardering van de beleggingen en de toegezegde-pensioenverplichtingen.

Reserve omrekeningsverschillen: In deze niet-vrij-uitkeerbare reserve worden opgenomen de valutakoersverschillen voortvloeiend uit de waardering tegen de geldende valutakoers van de deelnemingen in groepsmaatschappijen, voor zover het koersrisico niet is afgedekt.

Reserve kasstroomafdekkingen: In deze reserve is opgenomen het aandeel in de winst of het verlies op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking waarvan is vastgesteld dat het een effectieve afdekking betreft.

Ingehouden winsten: In deze post zijn opgenomen de uit het verleden aan het eigen vermogen toegevoegde winsten en mutaties in verband met het aandelenoptieplan.

Verloop Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	2014			2013		
	Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Onverdeelde winst toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	**Totaal**	Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Onverdeelde winst toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	**Totaal**
Stand per 1 januari	36.063	1.125	**37.188**	36.063	1.132	**37.195**
Aflossingen	– 8.813	–	**– 8.813**	–	–	**–**
Dividend	–	– 1.125	**– 1.125**	–	– 1.132	**– 1.132**
Resultaat verslagperiode	–	1.110	**1.110**	–	1.125	**1.125**
Stand per 31 december	**27.250**	**1.110**	**28.360**	**36.063**	**1.125**	**37.188**

Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen

Van Lanschot heeft in oktober 2014 de op 29 oktober 2004 uitgegeven Perpetual Capital Securities volledig afgelost.

Van Lanschot heeft op 14 december 2005 Perpetual Capital Securities uitgegeven met een uitgifteomvang van € 150 miljoen tegen een uitgifteprijs van 100%. In 2011 heeft een groot gedeelte van de houders van deze securities gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot terugkoop in contanten. De securities hebben geen vervaldatum, maar Van Lanschot heeft het recht om op elke couponbetalingsdatum na tien jaar de gehele lening tegen nominale waarde af te lossen. De securities hebben de eerste tien jaar een vast dividend van 4,855%. Indien de capital securities na tien jaar niet worden afgelost is het dividend gekoppeld aan de driemaands-Euribor met een opslag van 2,32%. Van Lanschot kan de uitbetaling op de securities uitstellen, mits geen uitbetalingen op of inkoop van de gewone aandelen plaatsvindt. Op eventuele uitgestelde betalingen is hetzelfde dividendpercentage van toepassing als op de hoofdsom.

Verloop Overige belangen van derden	2014			2013		
	Overige belangen van derden	Onverdeelde winst toekomend aan overige belangen van derden	**Totaal**	Overige belangen van derden	Onverdeelde winst toekomend aan overige belangen van derden	**Totaal**
Stand per 1 januari	15.140	3.151	**18.291**	13.995	1.670	**15.665**
Resultaatbestemming	– 388	388	**–**	– 3	3	**–**
Dividend	–	– 3.539	**– 3.539**	–	– 1.673	**– 1.673**
Resultaat verslagperiode	–	8.597	**8.597**	–	3.151	**3.151**
Verwerving belang	6.535	–	**6.535**	1.158	–	**1.158**
Overige mutaties	–	–	**–**	– 10	–	**– 10**
Stand per 31 december	**21.287**	**8.597**	**29.884**	**15.140**	**3.151**	**18.291**

26. Voorwaardelijke schulden	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**115.564**	**177.912**
Garanties en dergelijke	115.223	151.145
Onherroepelijke accreditieven	–	14.245
Overige	341	12.522

Ten behoeve van een aantal groepsmaatschappijen zijn garanties afgegeven voor een bedrag van € 268,2 miljoen (2013: € 271,9 miljoen). Het is niet voorspelbaar of, wanneer en voor welke bedragen, deze voorwaardelijke schulden worden opgeëist.

27. Onherroepelijke faciliteiten	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**541.373**	**447.342**
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	94.581	105.801
Cessie-retrocessie-overeenkomsten	436.250	330.275
Overige	10.542	11.266

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

(€ duizend)

28. Interest	2014	2013
Interestbaten		
Totaal	**735.397**	**780.728**
Interestbaten op kasequivalenten	29	490
Interestbaten op bankiers en private sector	411.041	492.027
Interestbaten op beleggingen aangehouden tot einde looptijd	5.400	–
Overige interestbaten	839	934
Interestbaten op posten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd	**417.309**	**493.451**
Interestbaten op beleggingen voor verkoop beschikbaar	21.926	16.328
Interestbaten op vorderingen tegen reële waarde	27.029	17.393
Interestbaten op derivaten	269.133	253.556
Interestlasten		
Totaal	**522.927**	**568.517**
Interestlasten op bankiers en private sector	137.485	170.525
Interestlasten op uitgegeven schuldbewijzen	72.396	81.281
Interestlasten op achtergestelde schulden	6.342	9.064
Overige interestlasten	1.126	682
Interestlasten op posten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd	**217.349**	**261.552**
Interestlasten op derivaten	305.578	306.965

Het interestresultaat op leningen waarbij sprake is van een bijzondere waardevermindering bedraagt € 29,4 miljoen (2013: € 29,2 miljoen). In 2013 is de gemiddelde verwachte looptijd van de kredietportefeuille bijgesteld, de verwachte looptijd van geldleningen is ingekort. De amortisatietermijn van de kredietprovisie is in lijn hiermee aangepast.

29. Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	2014	2013
Totaal	**55.276**	**17.126**
Dividenden en fees	5.660	3.033
Waardeveranderingen beleggingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	5.730	47
Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	1.732	1.049
Overige verkoopresultaten	5.561	2.395
Opbrengsten uit deelnemingen volgens equitymethode	36.593	10.602

30. Provisies	2014	2013
Totaal	**240.309**	**233.277**
Effectenprovisie	33.259	47.252
Beheerprovisie	157.823	140.672
Kas- en betalingsverkeerprovisie	12.919	15.987
Provisies Corporate Finance en Equity Capital Markets	28.466	21.911
Overige provisie	7.842	7.455

31. Resultaat uit financiële transacties	2014	2013
Totaal	**41.971**	**66.273**
Resultaat handel effecten	2.598	3.424
Resultaat handel valuta	9.351	13.064
Ongerealiseerde resultaten derivaten onder hedge accounting	2.141	1.157
(On)gerealiseerde resultaten tradingderivaten	6.997	4.640
Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten	31.589	26.359
Resultaat economische hedges	– 76.582	32.040
Resultaat financiële instrumenten aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	65.877	– 14.411

32. Overige inkomsten	2014	2013
Totaal	**16.161**	**22.306**
Netto-omzet	102.220	132.644
Inkoopwaarde omzet	– 86.059	– 110.338

Overige inkomsten bestaan uit inkomsten van niet-strategische deelnemingen. Deze deelnemingen zijn het resultaat van schuldconversie. Dit zijn door Van Lanschot aan bedrijven verstrekte leningen die niet konden worden terugbetaald en werden omgezet in aandelen. Dit geeft de onderneming ademruimte om te herstellen. Van Lanschot beoogt de aandelen in niet-strategische deelnemingen op termijn te vervreemden.

33. Personeelskosten	2014	2013
Totaal	**151.669**	**239.662**
Lonen en salarissen	171.591	185.722
Pensioenlasten toegezegde-bijdrageregelingen	2.709	2.714
Pensioenlasten toegezegd-pensioenregelingen	– 55.327	19.963
Overige sociale lasten	20.317	21.804
Op aandelen gebaseerde betalingen	2.067	1.316
Andere personeelskosten	10.312	8.143

Aan het eigen vermogen is € 1,8 miljoen (2013: € 0,8 miljoen) toegevoegd uit hoofde van de op aandelen gebaseerde betalingen.

Van de pensioenlasten toegezegde-bijdrageregelingen heeft € 0,5 miljoen (2013: € 0,5 miljoen) betrekking op leden van de Raad van Bestuur.

Het gemiddelde aantal personeelsleden in 2014 was 1.885 (2013: 2.213). Omgerekend in fte bedroeg het gemiddeld aantal personeelsleden 1.805 (2013: 2.041) onderverdeeld als volgt:

Gemiddeld aantal fte	2014	2013
Totaal	**1.805**	**2.041**
In Nederland	1.630	1.855
In België	134	129
Overig	41	57

Onvoorwaardelijke opties verleend aan medewerkers en leden Raad van Bestuur	2014		2013	
	Aantal opties	Gemiddelde uitoefenprijs in €	Aantal opties	Gemiddelde uitoefenprijs in €
Stand per 1 januari	13.070	62,84	174.063	72,73
Afgelopen en vervallen opties	– 623	65,01	– 160.993	73,53
Onvoorwaardelijke opties	**12.447**	**62,73**	**13.070**	**62,84**

De onvoorwaardelijke opties zijn tweemaal per jaar gedurende de open periode na publicatie van de (half)jaarcijfers uitoefenbaar. In 2014 zijn geen optierechten uitgeoefend. De leden van de Raad van Bestuur hebben in 2014 en 2013 geen voorwaardelijke certificaten van aandelen.

Voorwaardelijke certificaten van aandelen medewerkers (exclusief Raad van Bestuur)	2014	2013
Stand per 1 januari	238.298	142.827
Toezeggingen	193.753	142.750
Toekenningen	– 23.934	– 28.129
Vervallen rechten	– 12.453	– 19.150
Stand per 31 december	**395.664**	**238.298**

De reële waarde wordt bepaald aan de hand van de naar volume gewogen dagkoers van de certificaten van gewone aandelen A op de tweede beursdag na publicatie van de jaarcijfers van Van Lanschot NV. Van de in 2014 toegezegde certificaten was de reële waarde € 19,03 (2013: € 13,62). Hierbij wordt geen rekening gehouden met dividend.

In 2014 zijn aan een deel van het senior management, met uitzondering van de leden van de Raad van Bestuur, 14.714 voorwaardelijke certificaten van aandelen toegezegd (2013: 19.296).

Op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen: Management Investeringsplan (MIP)

Onder de voorwaarden van het MIP kopen geselecteerde medewerkers van Kempen indirect gehouden gewone aandelen en winstbewijzen van Kempen. Deze gewone aandelen en winstbewijzen zijn uitgegeven door Kempen aan Kempen Management Investeringsplan Coöperatief UA (Coöperatie MIP), waarvan Stichting Administratiekantoor Kempen Management Investeringsplan (Stichting MIP) en Van Lanschot de leden zijn. De Stichting MIP bezit vrijwel alle lidmaatschapsrechten. De Stichting MIP geeft certificaten uit aan geselecteerde medewerkers, tegen betaling van de uitgifteprijs. De certificaten geven de deelnemers indirect recht op het economische eigendom van de onderliggende aandelen en winstbewijzen in Kempen. Dividend dat door Kempen wordt uitgekeerd op de door Coöperatie MIP gehouden gewone aandelen en winstrechten op de winstbewijzen, wordt uitgekeerd aan de Coöperatie MIP, die het dividend uitkeert aan haar leden Stichting MIP en Van Lanschot.

De uitgifteprijs van de certificaten wordt gefinancierd door de individuele deelnemers zelf, waarbij geen financiële ondersteuning wordt verzorgd of wordt aangeboden door Van Lanschot of Kempen.

34. Andere beheerskosten	2014	2013
Totaal	**162.958**	**153.081**
Huisvestingskosten	23.380	19.177
Marketing en communicatie	11.803	10.654
Kantoorkosten	14.054	15.277
Automatiseringskosten	61.796	61.598
Externe accountant	2.672	2.662
Consultancykosten	11.954	12.024
Reis- en verblijfkosten	12.427	10.942
Informatieleveranciers	7.682	6.906
Kosten betalingsverkeer	4.782	4.831
Overige beheerskosten	12.408	9.010

De consultancykosten betroffen onder andere advieskosten (organisatie, fiscaal) en kosten voor implementatie c.q. onderhoud van software en hardware.

De vergoedingen die aan de externe accountant (en het netwerk van zijn vestigingen) zijn betaald, bestaan uit de onderstaande onderdelen:

Vergoeding externe accountantskosten	2014	2013
Totaal	**1.784**	**1.776**
Vergoedingen voor controle van de jaarrekening	1.427	1.301
Vergoedingen voor andere controle-opdrachten	159	184
Vergoedingen voor fiscale adviezen	–	98
Overige vergoedingen	198	193

35. Afschrijvingen	2014	2013
Totaal	**22.511**	**15.890**
Panden	3.632	4.510
IT, besturingssoftware en communicatieapparatuur	4.228	3.801
Applicatiesoftware	5.878	5.604
Immateriële vaste activa uit hoofde van acquisities	5.906	6.819
Resultaten desinvestering materiële vaste activa	– 38	– 8.243
Overige afschrijvingen	2.905	3.399

36. Bijzondere waardeverminderingen	2014	2013
Totaal	**95.529**	**105.117**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	75.998	102.385
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	2.203	1.074
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	2.579	16
Materiële vaste activa	3.708	220
Terugneming bijzondere waardevermindering materiële vaste activa	–	– 5.629
Goodwill en immateriële vaste activa	5.734	5.120
Activa verkregen uit executies	5.307	1.931

De rubriek Beleggingen voor verkoop beschikbaar bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen, als gevolg van het feit dat de reële waarde van de betreffende beleggingen zich significant of duurzaam onder de kostprijs bevindt, zoals is vastgesteld in het beleid.

De rubriek Beleggingen in deelnemingen equitymethode bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen op deelnemingen gewaardeerd volgens de equitymethode, als gevolg van het feit dat de realiseerbare waarde van de betreffende beleggingen zich onder de boekwaarde bevindt. De rubriek Materiële vaste activa bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen, als gevolg van het feit dat de verwachte directe dan wel indirecte opbrengstwaarde van een aantal kantoorpanden zich onder de boekwaarde bevindt.

De rubriek Activa verkregen uit executies bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen, als gevolg van het feit dat de verwachte directe opbrengstwaarde van activa verkregen uit executies zich onder de boekwaarde bevindt.

37. Belastingen	2014	2013
Bedrijfsresultaat voor belastingen uit doorlopende activiteiten	133.520	37.443
Resultaat voor belastingen uit niet-doorlopende activiteiten	–	–
Totaal brutoresultaat	**133.520**	**37.443**
Geldend belastingpercentage Nederland	25%	25%
Verwachte belasting	33.380	9.361
Verhoging/verlaging belasting door:		
Belastingvrije interest	– 1.054	– 2.113
Belastingvrije opbrengsten effecten en deelnemingen	– 11.159	– 4.558
Belaste vrijval fiscale reserves	493	–
Niet-aftrekbare impairments	360	1.218
Niet-aftrekbare kosten	3.824	955
Niet-verrekenbare verliezen	1.217	–
Aanpassingen belastingen voorgaande boekjaren	– 873	– 1.140
Effect van buitenlandse tariefsverschillen	– 485	48
Overige mutaties	– 884	166
	– 8.561	**– 5.424**
Totaal belastingen	**24.819**	**3.937**

Het belastingbedrag betreft de op het boekjaar drukkende belastingen over het in de winst-en-verliesrekening verantwoorde resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening. Bij de bepaling van dit bedrag is rekening gehouden met bestaande belastingfaciliteiten. Mutaties in de belastingdruk worden vooral veroorzaakt door toepassing van de deelnemingsvrijstelling, de notionele-interestaftrek, niet-verrekenbare verliezen en niet-aftrekbare kosten. De niet-aftrekbare kosten in 2014 bestaan vooral uit de betaling door Van Lanschot en Kempen volgend uit de Tijdelijke wet resolutieheffing 2014.

Belangrijke onderdelen van belastingen		2014	2013
Totaal		**24.819**	**3.937**
Reguliere vennootschapsbelasting		10.869	6.320
(Bate)/last uit hoofde van buitenlandse tariefsverschillen		– 485	48
(Bate)/last uit hoofde van latente belastingvorderingen	(13)	18.644	2.348
(Bate)/last uit hoofde van latente belastingverplichtingen	(22)	– 3.336	– 3.639
(Bate)/last uit hoofde van aanpassingen voorgaande jaren		– 873	– 1.140

De uitsplitsing naar componenten van de actieve en passieve belastinglatenties is als volgt:

Actieve belastinglatenties	2014	2013
Totaal	**18.644**	**2.348**
Personeelsbeloningen	19.156	16.980
Provisies	135	79
Materiële vaste activa	– 871	–
Fiscaalcompensabele verliezen	1.078	– 15.440
Overige	– 854	729

Passieve belastinglatenties	2014	2013
Totaal	**– 3.336**	**– 3.639**
Materiële vaste activa	– 901	– 1.071
Immateriële vaste activa	– 2.169	– 2.483
Personeelsbeloningen	– 194	–
Overige	– 72	– 85

38. Nettoresultaat per gewoon aandeel	2014	2013
Nettoresultaat	108.701	33.506
Interest eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	– 1.110	– 1.125
Aandeel derden	– 8.597	– 3.151
Nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	**98.994**	**29.230**
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen	40.918.849	40.917.566
Nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	2,42	0,71
Voorgesteld dividend per gewoon aandeel (€)	0,40	0,20

Voor de berekening van het nettoresultaat per gewoon aandeel bestaat het aantal gewone aandelen uit het gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen. De ingekochte eigen aandelen, gehouden door de vennootschap zelf, behoren niet tot de uitstaande aandelen.

39. Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel	2014	2013
Nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	98.994	29.230
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen	40.918.849	40.917.566
Potentiële aandelen	369.823	212.161
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen volledig verwaterd	**41.288.672**	**41.129.727**
Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	2,40	0,71

Het verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel wordt op soortgelijke wijze als het nettoresultaat per gewoon aandeel berekend, rekeninghoudend met het aantal potentiële aandelen dat tot verwatering zal leiden. Hierbij wordt uitgegaan van het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen dat zou worden uitgegeven bij de conversie van alle potentiële aandelen in gewone aandelen. Opties zijn verwaterend wanneer ze zouden resulteren in de uitgifte van gewone aandelen tegen een prijs lager dan de gemiddelde koers van de gewone aandelen gedurende de periode.

Verkopen groepsmaatschappijen in 2014

In 2014 heeft Van Lanschot de volgende groepsmaatschappijen verkocht; ARLON Holding SARL, MediZorg Holding BV en Topaas Medicijnen BV. Het verkoopresultaat is verantwoord onder de Overige verkoopresultaten. Zie toelichting 29. Opbrengsten uit effecten en deelnemingen.

Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslagen per 31 december 2014

(€ duizend)

	Voor handels-doeleinden	Tegen reële waarde via winst-en-verlies-rekening	Voor verkoop beschikbaar	Financiële activa of verplichtingen tegen geamortiseer-de kostprijs	Derivaten voor hedge accounting	Totaal
Activa						
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	–	–	1.156.985	–	**1.156.985**
Financiële activa handelsactiviteiten	43.153	–	–	–	–	**43.153**
Vorderingen op bankiers	–	–	–	449.125	–	**449.125**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	1.309.524	–	–	–	**1.309.524**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	–	1.952.731	–	–	**1.952.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	533.708	–	**533.708**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	–	–	–	11.021.107	–	**11.021.107**
Derivaten (vorderingen)	15.829	194.746	–	–	64.518	**275.093**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	50.679	–	–	**50.679**
Acute belastingvorderingen	–	–	–	1.258	–	**1.258**
Latente belastingvorderingen	–	–	–	59.831	–	**59.831**
Overige activa	–	–	–	176.381	–	**176.381**
Totaal financiële activa	**58.982**	**1.504.270**	**2.003.410**	**13.398.395**	**64.518**	**17.029.575**
Niet–financiële activa						**229.863**
Totaal activa	**58.982**	**1.504.270**	**2.003.410**	**13.398.395**	**64.518**	**17.259.438**
Passiva						
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	71	–	–	–	–	**71**
Verplichtingen aan bankiers	–	–	–	879.972	–	**879.972**
Verplichtingen private en publieke sector	–	–	–	10.499.160	–	**10.499.160**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	705.912	–	–	–	**705.912**
Derivaten (verplichtingen)	15.603	283.946	–	–	81.764	**381.313**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	–	–	3.073.410	–	**3.073.410**
Voorzieningen	–	–	–	21.256	–	**21.256**
Acute belastingverplichtingen	–	–	–	507	–	**507**
Latente belastingverplichtingen	–	–	–	10.095	–	**10.095**
Overige passiva	–	–	–	215.809	–	**215.809**
Achtergestelde schulden	–	–	–	121.415	–	**121.415**
Totaal financiële passiva	**15.674**	**989.858**	**–**	**14.821.624**	**81.764**	**15.908.920**
Niet–financiële passiva						**1.350.518**
Totaal passiva	**15.674**	**989.858**	**–**	**14.821.624**	**81.764**	**17.259.438**

Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslagen per 31 december 2013

(€ duizend)

	Voor handels-doeleinden	Tegen reële waarde via winst-en-verlies-rekening	Voor verkoop beschikbaar	Financiële activa of verplichtingen tegen geamortiseer-de kostprijs	Derivaten voor hedge accounting	Totaal
Activa						
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	–	–	1.999.963	–	**1.999.963**
Financiële activa handelsactiviteiten	47.083	–	–	–	–	**47.083**
Vorderingen op bankiers	–	–	–	429.215	–	**429.215**
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	725.938	–	–	–	**725.938**
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	–	1.197.731	–	–	**1.197.731**
Beleggingen aangehouden tot einde looptijd	–	–	–	–	–	**–**
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	–	–	–	12.490.723	–	**12.490.723**
Derivaten (vorderingen)	15.076	165.248	–	–	27.810	**208.134**
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	50.385	–	–	**50.385**
Acute belastingvorderingen	–	–	–	13.616	–	**13.616**
Latente belastingvorderingen	–	–	–	59.797	–	**59.797**
Overige activa	–	–	–	190.711	–	**190.711**
Totaal financiële activa	**62.159**	**891.186**	**1.248.116**	**15.184.025**	**27.810**	**17.413.296**
Niet–financiële activa						**257.069**
Totaal activa	**62.159**	**891.186**	**1.248.116**	**15.184.025**	**27.810**	**17.670.365**
Passiva						
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	798	–	–	–	–	**798**
Verplichtingen aan bankiers	–	–	–	1.175.422	–	**1.175.422**
Verplichtingen private en publieke sector	–	–	–	10.161.397	–	**10.161.397**
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	357.633	–	–	–	**357.633**
Derivaten (verplichtingen)	15.706	191.581	–	–	92.375	**299.662**
Uitgegeven schuldbewijzen	–	–	–	3.849.119	–	**3.849.119**
Voorzieningen	–	–	–	35.910	–	**35.910**
Acute belastingverplichtingen	–	–	–	22.904	–	**22.904**
Latente belastingverplichtingen	–	–	–	8.358	–	**8.358**
Overige passiva	–	–	–	291.978	–	**291.978**
Achtergestelde schulden	–	–	–	128.218	–	**128.218**
Totaal financiële passiva	**16.504**	**549.214**	**–**	**15.673.306**	**92.375**	**16.331.399**
Niet–financiële passiva						**1.338.966**
Totaal passiva	**16.504**	**549.214**	**–**	**15.673.306**	**92.375**	**17.670.365**

Bezoldiging Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

Voor de ontvangen bedragen in 2014 en nadere details zie het Remuneratierapport. Het Remuneratierapport is beschikbaar op de website van Van Lanschot.

Bezoldiging Raad van Bestuur 2014

	Salaris	Pensioen-premie*	Variabele beloning in contanten	Variabele beloning in aandelen	Vertrek-vergoeding	Compensatie	Totale beloning
Totaal	**2.450**	**568**	**–**	**339**	**425**	**–**	**3.782**
Karl Guha	750	168	–	67	–	–	**985**
Constant Korthout	425	100	–	68	–	–	**593**
Richard Bruens**	425	100	–	68	–	–	**593**
Arjan Huisman	425	100	–	68	–	–	**593**
Ieko Sevinga***	425	100	–	68	425	–	**1.018**

* De pensioenpremie betreft de premies van een toegezegde-bijdrageregeling en voor arbeidsongeschiktheid.

** Richard Bruens is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 15 mei 2014 benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. Zijn dienstbetrekking bij Van Lanschot is gestart op 1 augustus 2013. De in de tabel vermelde bedragen hebben betrekking op het gehele kalenderjaar 2014.

*** Ieko Sevinga is per 13 november 2014 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Zijn arbeidsovereenkomst eindigt in mei 2015, als zijn benoemingstermijn afloopt. De in de tabel opgenomen vergoedingen hebben betrekking op het gehele kalenderjaar 2014. De overeengekomen vertrekvergoeding bedraagt één jaarsalaris. De vertrekvergoeding wordt na afloop van het dienstverband aan Ieko Sevinga uitgekeerd. De kosten zijn in de jaarrekening 2014 verwerkt.

Bezoldiging Raad van Bestuur 2013

	Salaris	Pensioen-premie*	Variabele beloning in contanten	Variabele beloning in aandelen	Vertrek-vergoeding	Compensatie	Totale beloning
Totaal	**2.022**	**468**	**–**	**–**	**–**	**750**	**3.240**
Karl Guha**	747	168	–	–	–	750	**1.665**
Constant Korthout	425	100	–	–	–	–	**525**
Arjan Huisman	425	100	–	–	–	–	**525**
Ieko Sevinga	425	100	–	–	–	–	**525**

* De pensioenpremie betreft de premies van een toegezegde-bijdrageregeling en voor arbeidsongeschiktheid.

** Karl Guha heeft een contractueel overeengekomen eenmalige vergoeding van € 750.000,- ontvangen ter gedeeltelijke compensatie van de bij zijn vorige werkgever gederfde inkomsten.

De arbeidsovereenkomst van Floris Deckers eindigde op 30 juni 2013. Vanaf die datum is hij gedurende een maximale periode van anderhalf jaar beschikbaar voor advieswerkzaamheden. Voor die werkzaamheden heeft hij in 2013 een eenmalige vergoeding van € 75.000,- ontvangen. De bezoldiging van Floris Deckers in 2013 bedraagt € 325.000,- salaris en € 84.000,- pensioenpremie.

Uit hoofde van de Crisisheffing 2013 is voor de (gewezen) leden van de Raad van Bestuur in 2013 een bedrag van € 448.000,- ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Deze heffing is in 2014 betaald en is niet opgenomen in bovenstaande tabel.
De Raad van Bestuur heeft per 31 december 2014 geen opties op certificaten van aandelen in bezit.

Stand toezegging en toekenning certificaten van aandelen Raad van Bestuur per 31 december 2014							
	Voorwaardelijke toezegging maximaal			Onvoorwaardelijke toekenning			
	jaar	aantal	waarde in duizenden €	jaar	aantal	waarde in duizenden €	lock-up-periode tot
Ieko Sevinga*	2007	1.853	122	2010	vervallen	–	n.v.t.
	2008	4.981	330	2011	vervallen	–	n.v.t.
	2009	8.977	330	2012	8.977	189	2017

Bezit aantal certificaten van aandelen Raad van Bestuur 2014				
	Stand per 1 januari	Aankopen	Verkopen	Stand per 31 december
Totaal	**216.840**	**6.307**	**–**	**223.147**
Karl Guha	–	6.307	–	6.307
Constant Korthout	10.412	–	–	10.412
Richard Bruens	6.374	–	–	6.374
Arjan Huisman	5.025	–	–	5.025
Ieko Sevinga*	195.029	–	–	195.029

Kredietverstrekking aan Raad van Bestuur per 31 december 2014					
	Stand per 31 december	Aflossing	Interest	Looptijd	Zekerheden
Totaal	**4.251**	**590**			
Constant Korthout	450	–	variabel	30	hypotheek
	350	100	3,50%	30	hypotheek
Richard Bruens	1.201	14	2,50%	30	hypotheek
	294	6	variabel	30	hypotheek
Arjan Huisman	680	340	3,75%	30	hypotheek
	420	–	variabel	30	hypotheek
Ieko Sevinga*	856	130	variabel	30	hypotheek

* Ieko Sevinga is per 13 november 2014 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Zijn arbeidsovereenkomst eindigt in mei 2015 als zijn benoemingstermijn afloopt.

Kredietverstrekking aan Raad van Bestuur per 31 december 2013					
	Stand per 31 december	Aflossing	Interest	Looptijd	Zekerheden
Totaal	**3.326**	**473**			
Constant Korthout	450	13	variabel	30	hypotheek
	450	50	3,50%	30	hypotheek
Arjan Huisman	1.020	340	3,75%	30	hypotheek
	420	–	variabel	30	hypotheek
Ieko Sevinga	986	70	variabel	30	hypotheek

Bezoldiging Raad van Commissarissen	2014	2013
Totaal	**411**	**435**
Tom de Swaan	74	74
Jos Streppel	71	71
Willy Duron	63	63
Jeanine Helthuis (vanaf 2 juli 2013)	56	33
Heleen Kersten	53	53
Godfried van Lanschot	60	60
Truze Lodder (tot 14 mei 2013)	–	23
Abel Slippens (tot 1 augustus 2014)	34	58

Per 31 december 2014 en 2013 zijn aan de leden van de Raad van Commissarissen geen kredieten verstrekt.

De vennootschap en haar dochtermaatschappijen verstrekken uitsluitend persoonlijke leningen, garanties en dergelijke aan leden van de Raad van Commissarissen binnen de normale uitoefening van het bedrijf en tegen de voorwaarden zoals vastgelegd in de Regeling Financiële Dienstverlening Bestuurders F. van Lanschot Bankiers NV en na goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Leningen worden niet kwijtgescholden.

Gerelateerde partijen

De geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening bevatten die van onderstaande dochtermaatschappijen, onder weglating van de namen van vennootschappen van relatief ondergeschikte betekenis, en entiteiten waarover Van Lanschot zeggenschap heeft.

Belang in dochtermaatschappijen (%)	2014	2013
F. van Lanschot Bankiers NV	100	100
F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG	100	100
Kempen & Co NV	95	95
Van Lanschot Participaties BV	100	100

Entiteiten waarover Van Lanschot zeggenschap heeft

- Citadel 2010-I BV
- Citadel 2010-II BV
- Citadel 2011-I BV
- Courtine RMBS 2013-I BV
- Lunet RMBS 2013-I BV

Gelieerde partijen	2014		2013	
	Opbrengsten	Lasten	Opbrengsten	Lasten
Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot	1.174	–	1.061	–

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot

Onder Partijen met een significante invloed op Van Lanschot zijn entiteiten opgenomen die een aandelenbelang van ten minste 5% in Van Lanschot hebben.

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot 2014	Opbrengsten	Lasten	Te vorderen bedragen	Verschuldigde bedragen
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	–	–	–	52
Delta Lloyd NV	–	–	–	–
Rabobank Nederland	63.215	77.965	84.901	52.508
Stichting Pensioenfonds ABP (via APG Algemene Pensioen Groep NV)	–	–	–	–
Wellington Management Group LLP	–	–	–	–
LDDM Holding BV	–	2	–	455
SNS Reaal Groep NV	–	–	–	–

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot 2013	Opbrengsten	Lasten	Te vorderen bedragen	Verschuldigde bedragen
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	–	–	–	6
Delta Lloyd	–	129	–	–
Rabobank Nederland	52.202	69.133	120.220	56.929
Stichting Pensioenfonds ABP (via APG Algemene Pensioen Groep NV)	–	–	–	–
LDDM Holding BV	6	–	–	631
Stichting FB Oranjewoud	–	–	–	–
SNS Reaal Groep NV	–	–	–	–

Overzicht aandeelhouders

In het kader van hoofdstuk 5.3 van de Wet op het financieel toezicht zijn de volgende meldingen opgenomen in het register substantiële deelnemingen van de Autoriteit Financiële Markten. Deze percentages zijn de op de genoemde data gemelde percentages.

Aandeelhouder	Meldingsdatum	Belang
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	24 mei 2013	97,61%

Certificaathouder	Meldingsdatum	Belang
Delta Lloyd NV	6 mei 2011	30,35%
Rabobank Nederland	31 december 2012	12,09%
Stichting Pensioenfonds ABP (via APG Algemene Pensioen Groep NV)	3 februari 2010	12,06%
Wellington Management Group LLP	15 december 2014	9,90%
LDDM Holding BV	3 juni 2014	9,76%
SNS Reaal Groep NV	7 juni 2006	7,43%

Een melding wordt gedaan als een drempelwaarde wordt bereikt, over- of onderschreden. Het is daardoor mogelijk dat het huidige belang van een aandeel- of certificaathouder afwijkt van het belang op de meldingsdatum. Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot houdt inmiddels 100% van de gewone aandelen A.

De kredieten verstrekt aan partijen met een significante invloed op Van Lanschot zijn verstrekt tegen marktcondities, voor de uitzettingen zijn zekerheden afgegeven.

Van Lanschot heeft in 2014 en 2013 geen garanties afgegeven. Zowel in 2014 als 2013 zijn op vorderingen geen waardeverminderingen getroffen.

Geassocieerde deelnemingen

Op 31 december 2014 zijn Kempen MIP en Van Lanschot Growth Fund geassocieerde deelnemingen van Van Lanschot. Zowel in 2014 als in 2013 heeft Van Lanschot geen opbrengsten en lasten uit geassocieerde deelnemingen. Van Lanschot heeft in 2014 en 2013 geen garanties afgegeven.

Kempen MIP

Kempen Management Investeringsplan (MIP)

Tot de implementatie van het Kempen MIP was F. van Lanschot Bankiers NV in het bezit van 100% van de aandelen van Kempen. Als gevolg van de implementatie van het Kempen MIP zijn alle aandelen die op dat moment in bezit van F. van Lanschot Bankiers NV waren, omgezet in gewone aandelen A. Daarnaast zijn als gevolg van de implementatie van het Kempen MIP 1.658.671 nieuwe gewone aandelen B uitgegeven door Kempen aan de Coöperatie MIP tegen betaling van een totale koopprijs van € 15,0 miljoen.

In 2013 is de structuur van het MIP aangepast. Daarbij zijn de gewone aandelen A omgezet in gewone aandelen; de aandelen B zijn omgezet in gewone aandelen en winstbewijzen.

De Coöperatie MIP bestaat uit twee leden: Stichting MIP en F. van Lanschot Bankiers NV, die de lidmaatschapsrechten houden die zijn uitgegeven door de Coöperatie MIP. Het lidmaatschap van Van Lanschot heeft zijn oorsprong in wettelijke vereisten. De Stichting MIP heeft certificaten uitgegeven over het lidmaatschapsrecht in de Coöperatie MIP aan geselecteerde medewerkers van Kempen die het aanbod om in het MIP te investeren hebben geaccepteerd. De totale koopprijs voor de aankoop van gewone aandelen en winstbewijzen bedroeg € 15,0 miljoen.

In 2014 zijn door F. van Lanschot Bankiers NV 1.314.000 lidmaatschapsrechten overgedragen aan de Stichting MIP om 1.314 certificaten te kunnen uitgeven aan medewerkers van Kempen & Co NV. De verkoopprijs van deze certificaten bedroeg € 1.000,- per certificaat en vertegenwoordigt de reële waarde van de certificaten op het moment van overdracht.

Per 31 december 2014 bedraagt het aantal uitstaande certificaten 15.000, wat betrekking heeft op 100% van de in totaal beschikbare onderliggende certificaten die kunnen worden uitgegeven onder het Kempen MIP.

Van Lanschot beschikt over een calloptie die is toegekend door Coöperatie MIP om alle door de Coöperatie MIP gehouden uitstaande aandelen en winstbewijzen in MIP te verkrijgen. Deze calloptie kan gedurende drie maanden worden uitgeoefend, vanaf 1 januari van elk vijfde jaar na de implementatie van het MIP en voor het eerst op 1 januari 2016. Deze optie kan alleen worden uitgeoefend door Van Lanschot, ingeval van onvoorziene omstandigheden die zich buiten de werkingssfeer van de deelnemers en Kempen of Van Lanschot bevinden. Hierdoor is de uitoefening van de calloptie aangemerkt als een latent afwikkelingsalternatief. Ultimo 2014 is de reële waarde van deze optie nihil (2013: nihil).

	31/12/2014	31/12/2013
Aantal uitgegeven certificaten	15.000	13.686
Waarde lidmaatschapsrechten, voorgefinancierd door Van Lanschot (€ duizend)	–	1.314
Bijdrage van Van Lanschot op basis van wettelijke eisen (€)	100	100

Participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant

Onder Participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant worden beleggingen in entiteiten opgenomen waarop Van Lanschot invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft. De kredieten verstrekt aan participaties waarbij Van Lanschot als participant optreedt, zijn verstrekt tegen marktcondities, voor de uitzettingen zijn zekerheden afgegeven.

Naam	Activiteiten	Hoofdkantoor	Belang
Gerco Brandpreventie BV	Gerco is marktleider in Nederland op het gebied van brandwerende compartimentering van gebouwen.	Schoonhoven	40,00%
Marfo Food Group Holding BV	Marfo ontwikkelt en bereidt vriesvers-maaltijden voor onder meer luchtvaartmaatschappijen, ziekenhuizen, zorginstellingen, detentie en remote locations.	Lelystad	50,00%
Movares Group BV	Movares is een advies- en ingenieursbureau op het gebied van mobiliteit, infrastructuur, ruimtelijke ordening en vervoerssystemen.	Utrecht	29,63%
OGD Beheer BV	OGD levert ICT-diensten aan (middel)grote bedrijven, (semi-)overheden en non-profit instellingen. De diensten bestaan uit beheer, outsourcing, software ontwikkeling en ICT-opleidingen.	Delft	30,36%
ORMIT Holding BV	ORMIT begeleidt grote bedrijven bij het vinden, ontwikkelen en binden van talent en is specialist in talent- en leiderschapsontwikkeling. ORMIT is actief in Nederland en België.	De Bilt	30,50%
Ploeger Oxbo Group BV	Ploeger Oxbo ontwikkelt, produceert en verkoopt een groot assortiment gespecialiseerde oogstmachines aan klanten wereldwijd.	Roosendaal	21,02%
Quint Wellington Redwood Holding BV	Quint is een onafhankelijk consultancybureau met focus op de strategie, (out)sourcing en implementatie van IT-gerelateerde processen in organisaties.	Amstelveen	20,83%
Software Huis Holland BV	Software Huis Holland is de houdstermaatschappij van Kraan Bouwcomputing. Kraan biedt een breed scala aan softwareproducten voor de bouw- en vastgoedbranche.	Rotterdam	49,00%
Techxs Value Added IT Distribution BV	TechAccess is een value added IT-distributeur van hard- en software op de gebieden Networking, Wireless, Security en Storage/Servers.	Son & Breugel	40,00%
Tecnotion Holding BV	Tecnotion ontwikkelt, produceert en verkoopt lineaire motoren. Deze motoren worden wereldwijd toegepast in onder meer de chip-, flat panel-, grafische- en zonnepanelenindustrie.	Almelo	38,00%
Van Lanschot Chabot	Onafhankelijk adviseur en intermediair op het gebied van verzekeringen.	's-Hertogenbosch	49,00%

Verkorte financiële informatie participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant	31/12/2014	31/12/2013
Opbrengsten	424	1.796
Lasten	49	2.554
Te vorderen bedragen	13.621	36.373
Verschuldigde bedragen	2.527	8.232
Afgegeven garanties	180	586
Waardeverminderingen op vorderingen	–	772
Cumulatieve waardeverminderingen op vorderingen	–	11.747

Joint ventures waarin Van Lanschot een venturer is

Van Lanschot heeft geen joint ventures.

Langlopende verplichtingen

Lease- en huurovereenkomsten

Van Lanschot heeft onderstaande operationele leasebetalingen in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder Andere beheerskosten.

Lease- en huurovereenkomsten	2014	2013
Totaal	**16.222**	**14.038**
Minimale leasebetalingen	5.444	6.850
Huren	10.778	7.188

Van Lanschot verwacht de komende jaren onderstaande minimale betalingen betreffende contractueel vastgelegde lease- en huurovereenkomsten.

Verwachte betalingen lease- en huurovereenkomsten	31/12/2014	31/12/2013
Totaal	**106.879**	**83.715**
< 1 jaar	16.947	18.372
≥ 1 jaar < 5 jaar	40.707	42.617
≥ 5 jaar	49.225	22.726

Toekomstige verplichtingen (€ miljoen)	31/12/2014	31/12/2013
Huren		
Huur gebouwen (inclusief de servicekosten en huur van eventuele parkeerplaatsen)	96,9	71,5
Verwachte leasebetalingen		
Autoleasekosten	7,4	7,8
Computerleasekosten	2,6	0,9
Leasekosten voor kopieerapparatuur	–	3,5
Overige toekomstige verplichtingen	–	–

De resterende looptijd van de lease- en huurovereenkomsten is tussen de 3 maanden en 14 jaar.

In 2014 heeft Van Lanschot een overeenkomst gesloten met betrekking tot de verkoop en terughuur van een pand, welke is verantwoord onder de Materiële vaste activa.

Overige langlopende verplichtingen

Outsourcing facilitaire diensten

Van Lanschot is een outsourcingscontract aangegaan voor facilitaire diensten: een 27-tal facilitaire diensten inclusief het management is overgedragen. De grootste diensten zijn: archiveren, beveiliging, onderhoud gebouwen en installaties, catering, mailservices (interne en externe postverzending) en kantoorartikelen. Van Lanschot heeft zich gecommitteerd voor de periode tot en met 2016 voor een bedrag van € 8,0 miljoen per jaar. Het outsourcingscontract kan door Van Lanschot, rekening houdend met een opzegtermijn van drie maanden, worden opgezegd. De exit fee is afhankelijk van de resterende looptijd van het contract.

Outsourcing IT

Vanaf 1 november 2010 heeft Van Lanschot het beheer en onderhoud op het telecom-/netwerkkavel in beheer gebracht bij een sourcing partner. De bank heeft zich hierbij gecommitteerd voor de periode tot en met 2016 voor een bedrag van € 7,3 miljoen.
Voor beheer, onderhoud en ontwikkeling van alle binnen de bank in gebruik zijnde softwaretoepassingen heeft Van Lanschot zich, na heronderhandeling in 2014, gecommitteerd voor de periode tot en met 2017 voor een bedrag van € 31,7 miljoen.

Gezien de lange looptijd van de contracten hebben sourcing partners hun organisatie ingericht op basis van het aangegane commitment. Het eventueel vroegtijdig beëindigen van de contracten zal dan ook in beginsel leiden tot mogelijke additionele kosten. Naarmate de resterende looptijd van de contracten terugloopt zullen mogelijke additionele kosten ook naar rato minder worden.

Licentie koopcontract

In mei 2013 is Van Lanschot een koopcontract aangegaan voor licentie en onderhoud van het effectensysteem. Van Lanschot heeft zich gecommitteerd voor de periode tot en met 2019 voor een bedrag van € 7,9 miljoen. Het contract kan door Van Lanschot 5 jaar na ingangsdatum worden opgezegd. De exit fee is afhankelijk van de resterende looptijd van het contract.

Segmentinformatie

De segmentatiebasis is bepaald op bedrijfssegmenten aangezien het risico- en rendementsprofiel van Van Lanschot voornamelijk wordt beïnvloed door verschillen in aangeboden producten en diensten. Van Lanschot heeft haar activiteiten georganiseerd in een vijftal operationele segmenten. Tevens wordt geografisch gerapporteerd op basis van waar het bedrijfsonderdeel is gevestigd. Transacties tussen de operationele segmenten vinden plaats tegen commerciële voorwaarden en marktomstandigheden (at arm's length).

Private Banking
Van Lanschot richt zich met een breed scala aan producten in de privatebankingmarkt op de vermogende particulieren en ondernemers. Daarnaast richt Van Lanschot zich op business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen.

Corporate Banking
Een team van experts houdt zich binnen Corporate Banking bezig met het beheer en de afbouw van de kredietportefeuille van vastgoed- en zakelijke leningen zonder Private Banking-relatie.

Asset Management
Asset Management is een gespecialiseerde vermogensbeheerder en richt zich enerzijds op een aantal beleggingsstrategieën en biedt anderzijds fiduciair vermogensbeheer. De klanten zijn nationale en internationale institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen en verzekeraars.

Merchant Banking
Merchant Banking biedt gespecialiseerde diensten als effectendienstverlening, begeleiding van fusies en overnames, kapitaalmarkttransacties en financieringsadvies aan institutionele beleggers, ondernemingen, financiële instellingen en (semi-)overheidsinstellingen.

Overige activiteiten
Hieronder vallen onder andere activiteiten die plaatsvinden op het gebied van rente-, markt- en liquiditeitsrisicomanagement. Ook zijn hier de activiteiten van Van Lanschot Participaties en de eenmalige lasten uit hoofde van het investerings- en kostenreductieprogramma opgenomen.

Operationele segmenten 2014 (€ miljoen)	Private Banking	Corporate Banking	Asset Management	Merchant Banking	Overige activiteiten	Totaal
Winst-en-verliesrekening						
Interestbaten	735,4	138,1	–	3,6	– 141,7	**735,4**
Interestlasten	573,9	71,3	–	0,8	– 123,0	**522,9**
Interest	**161,5**	**66,8**	**–**	**2,8**	**– 18,7**	**212,5**
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	2,6	–	52,7	**55,3**
Provisiebaten	103,1	5,6	81,4	56,7	1,5	**248,3**
Provisielasten	3,0	–	–	4,6	0,5	**8,1**
Provisies	**100,1**	**5,6**	**81,4**	**52,1**	**1,0**	**240,2**
Resultaat uit financiële transacties	1,6	–	–	6,3	34,1	**42,0**
Overige inkomsten	–	–	–	–	16,2	**16,2**
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	**263,3**	**72,4**	**84,0**	**61,2**	**85,3**	**566,2**
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 2,6	4,8	14,7	3,8	– 20,7	**–**
Personeelskosten	118,9	20,2	36,3	25,4	– 49,1	**151,7**
Andere beheerskosten	104,6	19,3	13,9	9,7	15,5	**163,0**
Afschrijvingen	6,9	0,1	0,8	0,6	14,1	**22,5**
Bijzondere waardeverminderingen	13,0	69,3	–	2,0	11,2	**95,5**
Totaal lasten	**243,4**	**108,9**	**51,0**	**37,7**	**– 8,3**	**432,7**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**19,9**	**– 36,5**	**33,0**	**23,5**	**93,6**	**133,5**
Belastingen	3,5	– 9,1	9,2	0,3	20,9	**24,8**
Nettoresultaat	**16,4**	**– 27,4**	**23,8**	**23,2**	**72,7**	**108,7**
Efficiencyratio (%)	88%	55%	61%	58%	– 23%	**60%**
Personeel (aantal fte)	984	202	271	170	145	**1.772**
Balans						
Totaal activa	8.118,2	2.785,1	125,6	464,7	5.765,8	**17.259,4**
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	–	–	–	–	50,7	**50,7**
Totaal verplichtingen	11.392,5	992,1	114,6	159,7	3.250,0	**15.908,9**
Investeringen	10,2	1,7	–	–	1,3	**13,2**

Operationele segmenten 2013 (€ miljoen)	Private Banking	Corporate Banking	Asset Management	Merchant Banking	Overige activiteiten	Totaal
Winst-en-verliesrekening						
Interestbaten	765,6	143,2	–	3,2	– 131,3	**780,7**
Interestlasten	613,1	88,1	–	0,8	– 133,5	**568,5**
Interest	**152,5**	**55,1**	**–**	**2,4**	**2,2**	**212,2**
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	–	–	17,1	**17,1**
Provisiebaten	107,3	7,5	75,9	47,1	2,5	**240,3**
Provisielasten	2,4	–	–	2,2	2,4	**7,0**
Provisies	**104,9**	**7,5**	**75,9**	**44,9**	**0,1**	**233,3**
Resultaat uit financiële transacties	1,3	–	– 0,1	2,8	62,3	**66,3**
Overige inkomsten	–	–	–	–	22,3	**22,3**
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	**258,7**	**62,6**	**75,8**	**50,1**	**104,0**	**551,2**
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 17,1	–	14,2	3,9	– 1,0	**–**
Personeelskosten	122,9	20,2	37,8	28,7	30,1	**239,7**
Andere beheerskosten	96,1	13,7	14,2	6,6	22,5	**153,1**
Afschrijvingen	16,2	2,3	0,7	0,9	– 4,2	**15,9**
Bijzondere waardeverminderingen	34,7	74,7	–	1,4	– 5,7	**105,1**
Totaal lasten	**269,9**	**110,9**	**52,7**	**37,6**	**42,7**	**513,8**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**– 11,2**	**– 48,3**	**23,1**	**12,5**	**61,3**	**37,4**
Belastingen	– 2,9	– 12,0	8,2	1,7	8,9	**3,9**
Nettoresultaat	**– 8,3**	**– 36,3**	**14,9**	**10,8**	**52,4**	**33,5**
Efficiencyratio (%)	91%	58%	70%	72%	47%	**74%**
Personeel (aantal fte)	1.057	200	230	181	324	**1.992**
Balans						
Totaal activa	8.725,9	3.614,1	153,8	377,5	4.799,1	**17.670,4**
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	–	–	–	–	50,4	**50,4**
Totaal verplichtingen	10.999,8	1.343,4	134,2	100,3	3.753,7	**16.331,4**
Investeringen	10,0	0,6	–	–	19,9	**30,5**

Geografische segmentatie 2014 (€ miljoen)	Nederland	België	Overig	Totaal
Winst-en-verliesrekening				
Interestbaten	681,5	49,2	4,7	**735,4**
Interestlasten	489,7	32,6	0,6	**522,9**
Interest	**191,8**	**16,6**	**4,1**	**212,5**
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	55,3	–	–	**55,3**
Provisiebaten	216,0	17,6	14,7	**248,3**
Provisielasten	5,9	1,5	0,7	**8,1**
Provisies	**210,1**	**16,1**	**14,0**	**240,2**
Resultaat uit financiële transacties	40,5	0,8	0,7	**42,0**
Overige inkomsten	16,2	–	–	**16,2**
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	**513,9**	**33,5**	**18,8**	**566,2**
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 1,8	1,4	0,4	**–**
Personeelskosten	125,4	16,6	9,7	**151,7**
Andere beheerskosten	145,3	12,3	5,4	**163,0**
Afschrijvingen	19,1	3,3	0,1	**22,5**
Bijzondere waardeverminderingen	90,5	5,0	–	**95,5**
Totaal lasten	**380,3**	**37,2**	**15,2**	**432,7**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**133,6**	**– 3,7**	**3,6**	**133,5**
Belastingen	25,7	– 2,4	1,5	**24,8**
Nettoresultaat	**107,9**	**– 1,3**	**2,1**	**108,7**
Efficiencyratio (%)	56%	96%	81%	**60%**
Personeel (aantal fte)	1.595	135	42	**1.772**
Balans				
Totaal activa	14.098,0	2.771,4	390,0	**17.259,4**
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	50,7	–	–	**50,7**
Totaal verplichtingen	12.893,0	2.665,9	350,0	**15.908,9**
Investeringen	12,3	0,9	–	**13,2**

Geografische segmentatie 2013 (€ miljoen)				
	Nederland	België	Overig	Totaal
Winst-en-verliesrekening				
Interestbaten	731,1	41,2	8,4	**780,7**
Interestlasten	538,9	26,9	2,7	**568,5**
Interest	**192,2**	**14,3**	**5,7**	**212,2**
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	17,1	–	–	**17,1**
Provisiebaten	209,5	17,6	13,2	**240,3**
Provisielasten	4,9	1,3	0,8	**7,0**
Provisies	**204,6**	**16,3**	**12,4**	**233,3**
Resultaat uit financiële transacties	65,2	0,7	0,4	**66,3**
Overige inkomsten	22,3	–	–	**22,3**
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	**501,4**	**31,3**	**18,5**	**551,2**
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 1,1	1,2	– 0,1	**–**
Personeelskosten	215,5	14,8	9,4	**239,7**
Andere beheerskosten	138,8	8,3	6,0	**153,1**
Afschrijvingen	12,7	2,6	0,6	**15,9**
Bijzondere waardeverminderingen	103,6	1,5	–	**105,1**
Totaal lasten	**470,6**	**27,2**	**16,0**	**513,8**
Bedrijfsresultaat voor belastingen	**30,8**	**4,1**	**2,5**	**37,4**
Belastingen	2,1	1,4	0,4	**3,9**
Nettoresultaat	**28,7**	**2,7**	**2,1**	**33,5**
Efficiencyratio (%)	73%	82%	86%	**74%**
Personeel (aantal fte)	1.817	130	45	**1.992**
Balans				
Totaal activa	14.657,6	2.580,4	432,4	**17.670,4**
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	50,4	–	–	**50,4**
Totaal verplichtingen	13.657,0	2.359,3	315,1	**16.331,4**
Investeringen	24,5	6,0	–	**30,5**

Country by country reporting op geconsolideerde basis per 31 december 2014							
Land	Naam van de belangrijkste dochter-maatschappijen	Aard van de activiteiten	Gemiddeld aantal werknemers, uitgedrukt in fte	Totale inkomsten uit operationele activiteiten in € miljoen	Bedrijfs-resultaat voor belastingen	Belastingen	Ontvangen overheids-subsidies
Totaal			**1.805**	**566,2**	**133,5**	**24,8**	**–**
Nederland	F. van Lanschot Bankiers NV	Wealth management	1.630	513,9	133,6	25,7	–
België	F. van Lanschot Bankiers NV bijkantoor	International private banking	134	33,5	– 3,7	– 2,4	–
Zwitserland	F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) A.G.	International private banking	23	8,6	0,2	0,0	–
Verenigd Koninkrijk (Schotland)	Kempen Capital Management (UK) Ltd.	Asset management	11	6,3	2,4	0,5	–
Verenigde Staten	Kempen & Co USA Inc.	Securities trading and research distribution	7	2,9	0,2	0,1	–
Curaçao	Vakan N.V.	Overig	–	1,0	0,8	0,9	–

Country by country reporting op geconsolideerde basis per 31 december 2013				
Land	Naam van de belangrijkste dochtermaatschappijen	Aard van de activiteiten	Gemiddeld aantal werknemers, uitgedrukt in fte	Totale inkomsten uit operationele activiteiten in € miljoen
Totaal			**2.041**	**551,2**
Nederland	F. van Lanschot Bankiers NV	Wealth management	1.855	501,3
België	F. van Lanschot Bankiers NV bijkantoor	International private banking	129	31,3
Luxemburg	Van Lanschot Bankiers (Luxembourg) S.A.*	International private banking	–	0,1
Zwitserland	F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) A.G.	International private banking	22	9,7
Verenigd Koninkrijk (Schotland)	Kempen Capital Management (UK) Ltd.	Asset management	11	4,5
Verenigde Staten	Kempen & Co USA Inc.	Securities trading and research distribution	6	2,1
Curaçao	Van Lanschot Overseas NV**	International private banking	18	2,2

* Van Lanschot Bankiers Luxemburg S.A. is verkocht op 10 april 2013.

** Van Lanschot Overseas NV is per 30 september 2013 in liquidatie.

Enkelvoudige balans per 31 december 2014

(€ duizend)

Activa		31/12/2014	31/12/2013
Vorderingen op groepsmaatschappijen	(a)	87.090	97.412
Deelnemingen	(b)	1.205.591	1.186.455
Totaal activa		**1.292.681**	**1.283.867**

Passiva		31/12/2014	31/12/2013
Kortlopende schulden			
Crediteuren		350	307
Te betalen belastingen		57	73
		407	**380**
Eigen vermogen	(c)	1.292.274	1.283.487
Totaal passiva		**1.292.681**	**1.283.867**

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2014

(€ duizend)

Winst-en-verliesrekening		2014	2013
Resultaat deelnemingen	(d)	99.001	29.225
Overig resultaat	(e)	– 7	5
Nettoresultaat		**98.994**	**29.230**

De letters verwijzen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Grondslagen voor het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening van Van Lanschot NV is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van artikel 402, Titel 9 Boek 2 BW. Hierbij is gebruikgemaakt van de door artikel 2:362 lid 8 BW geboden mogelijkheid om in de enkelvoudige jaarrekening de grondslagen van waardering en resultaatbepaling (waaronder begrepen de grondslagen voor presentatie van financiële instrumenten als eigen of vreemd vermogen) toe te passen die in de geconsolideerde jaarrekening worden gehanteerd. De post Beleggingen in deelnemingen is hierbij uitgezonderd en de waardering en resultaatbepaling vindt plaats op basis van de netto-vermogenswaarde.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

(€ duizend)

a Vorderingen op groepsmaatschappijen

Onder deze post zijn de direct opvraagbare vorderingen op groepsmaatschappijen opgenomen.

b Deelnemingen

De deelneming, F. van Lanschot Bankiers NV, wordt op basis van de nettovermogenswaarde gewaardeerd. Het aandeel in het resultaat van deze deelneming wordt onder Resultaat deelnemingen in de enkelvoudige winst-en-verliesrekening verantwoord.

	2014	2013
Stand per 1 januari	1.186.455	1.165.580
Herwaarderingen	– 79.865	– 8.350
Resultaat groepsmaatschappijen	99.001	29.225
Stand per 31 december	**1.205.591**	**1.186.455**

Zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

Voor de toelichting op de herwaarderingen verwijzen wij naar toelichting 25. Verloop Reserves in de geconsolideerde jaarrekening.

Van Lanschot NV heeft voor de volgende vennootschappen sectie 403-verklaringen afgegeven:
- F. van Lanschot Bankiers NV
- Kempen & Co NV
- NNE BV
- Efima Hypotheken BV
- Van Lanschot Participaties BV
- B.V. Beheer- en Beleggingsmij Orthenstraat

c Eigen vermogen

	31/12/2014		31/12/2013	
Totaal		**1.292.273**		**1.283.487**
Geplaatst aandelenkapitaal		41.017		41.017
Ingekochte eigen aandelen		– 3.639		– 2.135
Agioreserve		479.914		479.914
Herwaarderingsreserve	40.034		21.908	
Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	– 12.138		– 81.616	
Reserve kasstroomafdekkingen	– 12.409		– 6.743	
Wettelijke reserves	19.326		20.733	
Statutaire reserves	1.776		1.740	
Vrijbeschikbare reserves	639.399		779.439	
Overige reserves		675.987		735.461
Resultaat lopend boekjaar		98.994		29.230

Voor het verloop van het eigen vermogen wordt verwezen naar toelichting 25 van de geconsolideerde jaarrekening.

In het verslagjaar zijn voorwaardelijke rechten toegekend ter verkrijging van 193.753 certificaten van gewone aandelen A om niet. Ter afdekking van de openstaande posities houdt de vennootschap een voorraad van 190.307 certificaten van gewone aandelen A aan (2013: 90.416).

De wettelijke reserves bestaat uit een reserve ter hoogte van het aandeel in het positieve resultaat uit deelnemingen (artikel 2:389 lid 6 BW) ten bedrage van € 20,5 miljoen, een reserve voor niet-uitkeerbare bedragen (artikel 319 van het Wetboek op de Vennootschappen) ten bedrage van € 0,1 miljoen en een reserve koersverschillen deelnemingen ten bedrage van € 1,0 miljoen negatief.

d Resultaat deelnemingen

Hieronder is het nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders opgenomen.

e Overig resultaat

Hieronder zijn algemene kosten en vennootschapsbelasting opgenomen.

Bezoldiging Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

Voor de bezoldiging van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

's-Hertogenbosch, 9 maart 2015

Raad van Commissarissen

- Tom de Swaan, *voorzitter*
- Jos Streppel, *vicevoorzitter*
- Willy Duron
- Jeanine Helthuis
- Heleen Kersten
- Godfried van Lanschot
- Abel Slippens (tot 1 augustus 2014)

Raad van Bestuur

- Karl Guha, *voorzitter*
- Constant Korthout
- Richard Bruens (sinds 15 mei 2014)
- Arjan Huisman
- Ieko Sevinga (tot 13 november 2014)

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De aandeelhouders en de Raad van Commissarissen van Van Lanschot N.V.

Verklaring over de jaarrekening 2014

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2014 van Van Lanschot N.V. (de vennootschap) te 's-Hertogenbosch gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Van Lanschot N.V. op 31 december 2014 en van het resultaat en de kasstromen over 2014, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).
- geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Van Lanschot N.V. op 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2014;
- de volgende overzichten over 2014: de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Van Lanschot N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 11,5 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op één procent van het Common Equity Tier I-vermogen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de Raad van Commissarissen overeengekomen dat wij aan de Raad van Commissarissen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 0,6 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Van Lanschot N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Onze groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen F. van Lanschot Bankiers N.V. (inclusief België branche), F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG, Kempen & Co N.V. en Van Lanschot Participaties B.V.. Bij de onderdelen F. van Lanschot Bankiers N.V., Kempen & Co N.V. en Van Lanschot Participaties B.V. hebben wij zelf controle-werkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben gebruik gemaakt van andere accountants binnen onze organisatie bij de controle van onderdeel F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG.

Door bovengenoemde werkzaamheden, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen besproken, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekening-controle als geheel.

Kredietrisico ten aanzien van kredieten en vorderingen

Kredietrisico en gerelateerde bijzondere waardeverminderingen zijn inherent aan de activiteiten van Van Lanschot. Ontwikkelingen in de economie en de kredietportefeuille verhogen de aandacht voor kredietrisico. Periodiek beoordeelt Van Lanschot de kredieten en vorderingen private en publieke sector of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Voor alle kredieten en vorderingen waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering wordt een inschatting gemaakt van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Bij het bepalen van de toekomstige kasstromen worden de volgende inschattingen gemaakt; de (executie)waarde van zekerheden, nog te ontvangen betalingen, het tijdstip van deze betalingen en de disconteringsvoet.

In de controle hebben we aandacht besteed aan het schattings-proces van het bepalen van bijzondere waardeverminderingen. Wij hebben de interne beheersingsmaatregelen rondom de bepaling van bijzondere waardeverminderingen getoetst. In aanvulling hierop hebben wij, op basis van een risicogerichte deelwaarneming, een selectie kredieten in detail getoetst en hebben we vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering en of bij gemaakte inschattingen de veronderstellingen adequaat zijn. Indien vastgoed als onderpand is verstrekt hebben wij experts ingeschakeld met kennis van vastgoedwaarderingen. Daarnaast hebben wij de toelichtingen over kredietrisico, zoals opgenomen in hoofdstuk 2 van de risicoparagraaf in de jaarrekening, gecontroleerd.

Wijziging pensioenregeling

Van Lanschot is per 1 januari 2015 overgestapt van een toegezegd-pensioenregeling naar een combinatie van een collectieve en een individuele toegezegde-bijdrageregeling. In 2014 is de wijziging van de pensioentoezegging onvoorwaardelijk geworden. Als gevolg van deze overgang is de bestaande verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling vrijgevallen en is de eenmalige bijdrage voor toekomstige kosten in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

In de controle hebben wij getoetst of de nieuwe pensioenregeling kwalificeert als toegezegde-bijdrageregeling. Tevens hebben wij de verwerking en toelichting, zoals opgenomen in toelichting 20 in de jaarrekening, van de afwikkeling van de toegezegd-pensioenregeling gecontroleerd. Hierbij hebben wij experts ingeschakeld met kennis van pensioenwet- en verslaggeving.

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid als externe accountant is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeels-vorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijk-heidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaam-heden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad van Commissarissen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de Raad van Commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn benoemd als accountant voor de controle van de 2014 jaarrekening van Van Lanschot N.V. en zijn al geruime tijd de externe accountant. Periodieke rotatie van de tekenend externe accountant is een belangrijke maatregel om onze onafhankelijkheid als accountant te waarborgen. De laatste rotatie van de tekenend externe accountant was in 2013.

Amsterdam, 9 maart 2015

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. W.J. Smit RA

Winstbestemming

Statutaire bepalingen inzake de winstverdeling

De winstverdeling vindt plaats overeenkomstig artikel 32 van de statuten. Dit artikel bepaalt dat uit de uitkeerbare winst eerst dividend op de preferente aandelen C* wordt uitgekeerd (artikel 32 lid 1). Vervolgens wordt door de Raad van Bestuur onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen vastgesteld welk deel van de na uitkering op de preferente aandelen C overblijvende winst wordt gereserveerd (artikel 32 lid 3).

Het na uitkering op de preferente aandelen C en reservering overblijvende deel van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering, met dien verstande dat op de preferente aandelen C geen verdere uitkering zal kunnen plaatsvinden.

Indien over enig jaar verlies is geleden dat niet uit een reserve bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang zodanig verlies niet is aangezuiverd (artikel 32 lid 5).

De Raad van Bestuur kan besluiten dat een uitkering op gewone aandelen A en B** geheel of ten dele plaatsvindt niet in geld, doch in aandelen in de vennootschap of certificaten daarvan. Het daartoe strekkend besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen (artikel 32 lid 8).

Bij goedkeuring door de Algemene Vergadering van het dividendvoorstel als opgenomen in deze jaarrekening, luidt de winstbestemming als volgt:

Winstbestemming (€ duizend)	2014	2013
Totaal	**98.994**	**29.230**
Aan de reserves wordt toegevoegd (onttrokken)	82.663	21.045
Dividend op gewone aandelen A	16.331	8.185

* Er staan geen preferente aandelen C uit.
** Er staan geen gewone aandelen B uit.

Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot

De Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (hierna: 'de Stichting') doet hierbij verslag van de werkzaamheden in het jaar 2014.

Bestuursvergaderingen

In 2014 heeft het bestuur vergaderd in januari, april, mei, september en november.

Tijdens deze vergaderingen heeft het bestuur onder meer gesproken over:

- de samenstelling van het bestuur;
- de jaarrekening 2013 van de Stichting;
- de jaarcijfers 2013 van Van Lanschot NV;
- de onderwerpen op de agenda van de Algemene Vergadering van 15 mei 2014 en het stemgedrag van de Stichting;
- de halfjaarcijfers 2014 van Van Lanschot NV.

Algemene Vergadering Van Lanschot NV

Het bestuur heeft op 15 mei 2014 de Algemene Vergadering bijgewoond. De Stichting heeft stemvolmacht verleend aan certificaathouders die de vergadering in persoon bijwoonden of door een derde werden vertegenwoordigd. Hierdoor konden de betreffende certificaathouders naar eigen inzicht stemmen op het aantal gewone aandelen A gelijk aan het aantal door hen op de registratiedatum gehouden certificaten van gewone aandelen A. De Stichting heeft naar eigen inzicht gestemd op de gewone aandelen A waarvoor zij geen stemvolmachten had verleend. Deze aandelen vertegenwoordigden in de jaarlijkse Algemene Vergadering 28,91% van het aantal stemmen dat kon worden uitgebracht. Na zorgvuldige belangenafweging heeft het bestuur besloten om in deze vergaderingen voor de in stemming gebrachte agendapunten te stemmen.

Samenstelling en vergoeding bestuur

Het bestuur van de Stichting is op dit moment als volgt samengesteld:
mr. H.G. van Everdingen, *voorzitter*
mr. J. Meijer Timmerman Thijssen, *secretaris*
drs. A.L.M. Nelissen

De heer Van Everdingen is voormalig partner van Nauta Dutilh NV
De heer Meijer Timmerman Thijssen is als adviseur verbonden aan Freshfields Bruckhaus Deringer
De heer Nelissen is oud-lid Raad van Bestuur van Dura Vermeer Groep NV

De jaarlijkse vergoeding voor de voorzitter van het bestuur bedraagt € 10.000,- (exclusief btw) en voor de overige bestuursleden € 7.500,- (exclusief btw).

Kosten

De overige kosten van de Stichting bedroegen in 2014 € 7.530,-.

Aantal gecertificeerde aandelen

Per 31 december 2014 zijn 41.016.668 gewone aandelen A van nominaal € 1,- in administratie genomen waartegenover voor een gelijk nominaal bedrag aan certificaten is uitgegeven.

Overig

De Stichting is een van Van Lanschot onafhankelijke rechtspersoon, in de zin van artikel 5:71, eerste lid, onder d van de Wet op het financieel toezicht.

Contactgegevens van de Stichting

Het bestuur van de Stichting is bereikbaar op het volgende adres:
p/a Van Lanschot NV
t.a.v. Secretariaat Raad van Bestuur
Postbus 1021
5200 HC 's-Hertogenbosch
Telefoon +31 (0)73 548 33 79

Het Bestuur

's-Hertogenbosch, 10 februari 2015

Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot

De Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot (hierna: 'de Stichting') werd opgericht op 28 december 1999 en is gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Tussen de Stichting en Van Lanschot NV is een calloptie-overeenkomst gesloten waarbij de Stichting het recht heeft preferente aandelen C te nemen tot maximaal 100% van het voor de uitoefening van de optie geplaatste kapitaal van Van Lanschot NV, verminderd met één. Bij het nemen van de preferente aandelen C dient door de Stichting ten minste 25% van het nominale bedrag te worden gestort. Om te zorgen dat de Stichting bij het nemen van preferente aandelen C aan haar stortingsplicht kan voldoen, is een financieringsovereenkomst afgeloten met ING Bank NV. Van Lanschot NV streeft ernaar het tijdvak waarbinnen preferente aandelen C zouden moeten uitstaan niet langer te laten duren dan noodzakelijk is. In verband hiermee bedraagt de periode waarbinnen Van Lanschot NV aan de Algemene Vergadering een voorstel doet tot intrekking van de preferente aandelen C maximaal één jaar.

Het bestuur kiest zelf zijn bestuursleden. De samenstelling van het bestuur van de Stichting is op dit moment als volgt:

Mr. A.A.M. Deterink, *voorzitter*
F.H.J. Boons
Drs. P.J.J.M. Swinkels
Dr. Ir. H.P.M. Kivits

De heer Deterink is advocaat en als adviseur verbonden aan Deterink NV advocaten en notarissen
De heer Boons is oud-president van de Raad van Bestuur van Vado Beheer BV
De heer Swinkels is oud-voorzitter van de Raad van Bestuur van Bavaria NV
De heer Kivits is algemeen directeur van de Koninklijke Van den Boer Groep BV

Het bestuur van de Stichting vergaderde in 2014 op 10 juni.

De Stichting is een van Van Lanschot NV onafhankelijke rechtspersoon in de zin van artikel 5:71, eerste lid, onder c van de Wet op het financieel toezicht.

Het Bestuur

's-Hertogenbosch, 10 februari 2015

Begrippenlijst

Advanced Internal Ratings Based-benadering (A-IRB)
De meest geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen, gebaseerd op directe of indirecte waarneming, voor de schatting van parameters voor de berekening van de risicogewogen activa. Onder A-IRB wordt het kredietrisico bepaald door gebruik te maken van interne input voor de Probability of Default (PD), Loss Given Default (LGD), Exposure at Default (EAD) en Maturity (M).

Algemene Vergadering
Het orgaan dat gevormd wordt door stemgerechtigde aandeelhouders en andere stemgerechtigden.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders
De bijeenkomst van aandeelhouders en andere personen met vergaderrechten.

Assets under discretionary management
Het vermogen dat door klanten in beheer is gegeven aan Van Lanschot waarvoor een beheerovereenkomst is gesloten, ongeacht of dit vermogen in fondsen, deposito's, structured products (Index Garantie Contracten) of liquiditeiten wordt aangehouden.

Assets under management
Het vermogen dat door klanten is ondergebracht bij Van Lanschot. Dit vermogen bestaat enerzijds uit de Assets under discretionary management en anderzijds uit de Assets under non-discretionary management.

Assets under non-discretionary management
Het vermogen dat klanten hebben ondergebracht bij Van Lanschot, waarbij enerzijds de beleggingsadviseur van Van Lanschot de klant adviseert inzake het beleggingsbeleid, ongeacht of dit vermogen in fondsen of structured products (Index Garantie Contracten) wordt aangehouden, of anderzijds de klanten zelf de beleggingsbeslissingen nemen zonder advies van Van Lanschot.

Basel III
Het nieuwe raamwerk opgesteld door het Baselse Comité voor Bankentoezicht, waarin de definitie van kapitaal is aangescherpt en waarbij verschillende nieuwe ratio's en buffers geïntroduceerd zijn waar banken aan dienen te voldoen. De overgangsperiode van Basel II naar Basel III vindt gefaseerd plaats en is gestart in januari 2014.

Basepoint Value (BPV)
Een methode om renterisico te meten. BPV geeft aan hoeveel winst wordt gemaakt of verlies wordt geleden bij een parallelle verschuiving van de yieldcurve met één basispunt.

Bijzondere waardevermindering
Het bedrag dat ten laste van het resultaat wordt gebracht om mogelijke verliezen op dubieuze of oninbare kredieten af te dekken of omdat uit een impairmenttest blijkt dat de activa lager dienen te worden gewaardeerd. Het laatste betreft de situatie waarin de reële waarde lager is dan de boekwaarde, of omdat de reële waarde van beleggingen en deelnemingen lager is dan de kostprijs.

BIS-ratio
Het verhoudingsgetal dat de solvabiliteit weergeeft van een bank. Deze ratio wordt als percentage berekend door het toetsingsvermogen te delen door de naar risico gewogen activa conform de definitie van de Bank for International Settlements (BIS).

Bruto-exposure
De waarde zoals de vordering wordt verantwoord in de geconsolideerde balans, met uitzondering van derivaten. Voor derivaten wordt de bruto-exposure berekend op basis van een add-onpercentage van de nominale waarde (vaste percentages conform Wet financieel toezicht) en de positieve vervangingswaarde van het derivaat.

Carried-interestregeling
Deze regeling heeft betrekking op managers van private-equityfondsen die de gelegenheid krijgen om deel te nemen in een (overgenomen) vennootschap. Deze regeling wordt gefinancierd met een achtergestelde lening of met cumulatief preferente aandelen die niet meedelen in de overwinst. De manager heeft gewone aandelen en deelt wel mee in de overwinst.

Certificaat van aandeel (cta)
Een certificaat van aandeel geeft de houder geen stemrecht, maar wel het recht op de opbrengsten van een aandeel.

Common Equity Tier I-ratio
Het Common Equity Tier I-vermogen als percentage van de totale naar risico gewogen activa.

Common Equity Tier I-vermogen
Ook wel kernkapitaal genoemd. Het Common Equity Tier I-vermogen omvat het aandelenkapitaal, de agioreserve en de overige reserves, gecorrigeerd voor de door de toezichthouder bepaalde aftrekposten, zoals goodwill, latente belastingvorderingen en Shortfall IRB.

Credit Support Annex (CSA)
Een overeenkomst die deel uitmaakt van de International Swaps and Derivatives Agreement (ISDA) en is bedoeld om onderpand, als waarborg voor verplichtingen die voortvloeien uit derivaten, te kunnen uitwisselen.

Cross currency swap
Een valutaswap waarbij een hoofdsom en interestbetalingen in een bepaalde valuta voor een hoofdsom en interestbetalingen in een andere valuta gedurende een vaste looptijd worden uitgewisseld.

Credit Valuation Adjustment (CVA)
Een aanpassing van de waardering van derivatentransacties met een tegenpartij. Die aanpassing weerspiegelt de actuele marktwaarde van het kredietrisico van de tegenpartij.

Defined-benefitregeling (toegezegd-pensioenregeling)
Een pensioenregeling, anders dan een defined-contribution-regeling (zie hierna).
Bij een toegezegd-pensioenregeling heeft de onderneming de feitelijke verplichting om de tekorten van de regeling aan te vullen. Deze verplichting hoeft niet gebaseerd te zijn op een juridische overeenkomst, maar bestaat ook als uit het verleden blijkt dat de onderneming de intentie heeft tekorten aan te vullen.

Defined-contributionregeling (toegezegde-bijdrageregeling)
Een regeling waarbij de onderneming een overeengekomen premie beschikbaar stelt aan een aparte entiteit (een fonds) om pensioenrechten te verzekeren. De onderneming heeft hierbij geen wettelijke of feitelijke verplichtingen om aanvullende bijdragen te betalen als het fonds niet voldoende middelen heeft om aan alle huidige en toekomstige verplichtingen te voldoen.

Derivaat
Een financieel instrument, waarvan de waarde is afgeleid van de waarde van een ander financieel instrument, een index of andere variabelen. Van Lanschot heeft zowel derivaten waarvan omvang (nominale waarde), voorwaarden en prijs tussen Van Lanschot en tegenpartijen wordt bepaald (Over-The-Counter ofwel OTC-derivaten) als gestandaardiseerde, op georganiseerde markten, verhandelbare derivaten.

Discounted-CashFlowmethode (DCF)
Een methode voor de beoordeling van een investering door het schatten van toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdwaarde van geld.

Duration van het eigen vermogen
Met duration van het eigen vermogen wordt de rentegevoeligheid van het eigen vermogen weergegeven. Het geeft het effect weer van een parallelle verandering van de rentecurve van één procent op de waarde van het eigen vermogen

Earnings Before Interest and Tax (EBIT)
Het bedrijfsresultaat vóór interest en belastingen.

Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation (EBITDA)
Het bedrijfsresultaat vóór interest, belastingen en afschrijvingen.

Economische hedges
Derivaten voor het managen van risico's zonder toepassing van hedge accounting. Economische hedges worden gewaardeerd tegen reële waarde. Bij Van Lanschot betreft het met name interestderivaten.

Effectieve-interestmethode
De effectieve interest is de interestvoet die de contante waarde van de verwachte kasstromen over de looptijd van het financieel instrument, of waar van toepassing over een kortere periode, exact disconteert naar de nettoboekwaarde van het financieel actief.

Efficiencyratio
Het verhoudingsgetal waarbij de bedrijfslasten exclusief bijzondere waardeverminderingen worden uitgedrukt als een percentage van de inkomsten uit operationele activiteiten.

Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen
Eeuwigdurende leningen door dochtermaatschappijen uitgegeven die onder Basel II bij het bepalen van de solvabiliteit meetellen als Tier I-totaalvermogen.

Expected Loss (EL)
Het verwachte verlies op kredieten, bepaald aan de hand van de formule EL=PD*EAD*LGD.

Exposure at Default (EAD)
De financiële verplichting van een klant op het moment dat deze in gebreke blijft. Dit wordt ook wel de netto-exposure genoemd.

Exposureklasse Basel A-IRB: Retailvorderingen
Vorderingen die gemodelleerd zijn in de retailmodellen. In deze categorie worden bij Van Lanschot de hypotheekportefeuille, de portefeuille met automatische effectenkredieten en consumptieve financieringen tot € 250.000,- verantwoord.

Exposureklasse Basel F-IRB: Aandelen
Aandelenposities en verstrekte achtergestelde leningen, mits ze geen aftrekpost van het kapitaal zijn. Van Lanschot past de Eenvoudige risicogewichtbenadering toe.

Exposureklasse Basel F-IRB: Ondernemingen
Vorderingen op ondernemingen die gemodelleerd zijn in de non-retailmodellen. In deze categorie worden bij Van Lanschot de portefeuille met commercieel-vastgoedrelaties, de portefeuille met holdingrelaties, zakelijk-kredietrelaties en particulier-kredietrelaties verantwoord.

Exposureklasse Basel F-IRB: Securitisatieposities
De investorposities van Van Lanschot uit hoofde van securitisatie. Van Lanschot maakt gebruik van de op ratings gebaseerde methode. Bij de op ratings gebaseerde methode wordt het risicogewicht berekend aan de hand van een externe kredietbeoordeling.

Exposureklasse Basel SA: Achterstallige posten
Vorderingen die meer dan negentig dagen openstaan, waarop de standaardbenadering wordt toegepast en waarvan de overschrijding meer dan € 5.000,- bedraagt. Afhankelijk van de grootte van de specifieke voorziening bedraagt het risicogewicht 150% of 100%. Indien de specifieke voorziening minder dan 20% van het niet-gedekte gedeelte van de vordering bedraagt, dient het risicogewicht van 150% te worden toegepast.

Exposureklasse Basel SA: Gedekte obligaties
Obligaties gedekt door zekerheden. Dergelijke vorderingen krijgen, afhankelijk van het risicogewicht van de financiële onderneming die deze obligatie uitgeeft, een risicogewicht tussen de 10% en 100%.

Exposureklasse Basel SA: Overige risicogewichten
In deze rubriek staan met name de materiële vaste activa, overlopende posten en aandelen voor verkoop beschikbaar.

Exposureklasse Basel SA: Posten met een verhoogd risico
In deze rubriek staan met name de investeringen in risicokapitaal. Dergelijke posten krijgen een risicogewicht van 150%.

Exposureklasse Basel SA: Securitisatieposities
De investorposities uit hoofde van securitisaties die in de beleggingsportefeuille van de dochtermaatschappijen zijn opgenomen. De gebruikte methode is de SA-methode, waarbij het risicogewicht wordt berekend aan de hand van een externe kredietbeoordeling.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen gedekt door onroerend goed
Vorderingen, waarvan het bedrag van de vordering kleiner dan of gelijk is aan 75% van de waarde van de woning, voor zover deze niet zijn opgenomen in een retailmodel. Dergelijke vorderingen krijgen een risicogewicht van 35%.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op centrale overheden en centrale banken
Vorderingen op centrale overheden of centrale banken waarvoor een kredietbeoordeling door een aangewezen kredietbeoordelingsbureau beschikbaar is. Deze vorderingen hebben een risicogewicht dat is afgeleid van de kredietkwaliteitstrap waarin deze beoordeling is ondergebracht. In deze categorie worden bij Van Lanschot met name staatsobligaties, saldi bij de centrale banken en exposures waarvoor door de overheid een garantie beschikbaar is gesteld verantwoord.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op centrale tegenpartijen
Vorderingen op een rechtspersoon die zichzelf plaatst tussen de tegenpartijen bij contracten die op een of meer financiële markten worden verhandeld. Dergelijke vorderingen hebben een risicogewicht van 2%.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen
Vorderingen op en schuldbewijzen van bancaire tegenpartijen. Vrijwel al deze vorderingen hebben een korte looptijd en een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 20% mag worden toegepast. Indien geen kredietbeoordeling aanwezig is, bedraagt het risicogewicht 50%.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op internationale organisaties
Vorderingen op internationale organisaties. Vrijwel al deze vorderingen hebben een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 0% mag worden toegepast.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken
Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken. Al deze vorderingen hebben een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 20% mag worden toegepast.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op ondernemingen
Vorderingen op ondernemingen verstrekt door onze dochtermaatschappijen en non-retailvorderingen, voor zover niet ondergebracht in een van de non-retailmodellen. Dergelijke posten hebben een risicogewicht van 100%.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen die niet gedekt zijn in de vorm van effecten of woninghypotheken. Dergelijke vorderingen hebben een risicogewicht van 75%. In deze categorie worden bij Van Lanschot met name vorderingen op particulieren, verstrekt door onze dochtermaatschappijen, verantwoord.

Exposureklasse Basel SA: Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen. Dergelijke vorderingen krijgen een risicogewicht van 100% tenzij de lichamen in Nederland zijn gevestigd (20%-weging) of een garantie van de overheid beschikbaar is.

Forward Rate Agreement (FRA)
Een afspraak tussen twee partijen, een koper en een verkoper. Zij komen overeen om in de toekomst het verschil te verrekenen tussen een op voorhand vastgesteld interestniveau en een in de toekomst vast te stellen interestniveau. De overeenkomst heeft een vooraf bepaalde looptijd. Een koper van een FRA fixeert de interest voor een bepaalde termijn in de toekomst.

Forwards
Contractuele verplichtingen om op een toekomstige datum goederen of financiële instrumenten te kopen of te verkopen, tegen een vooraf bekende prijs. Forward contracten zijn op maat gemaakte contracten, deze contracten worden op de OTC-markt verhandeld.

Foundation Internal Ratings Based-benadering (F-IRB)
Een geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen, gebaseerd op directe of indirecte waarneming, voor de schatting van parameters voor de berekening van de risicogewogen activa. Onder F-IRB wordt het kredietrisico bepaald door gebruik te maken van interne input voor de Probability of Default. De Loss Given Default dient volgens voorgeschreven waarden te worden meegenomen (in tegenstelling tot A-IRB).

Fundingratio
Geeft de verhouding weer tussen verplichtingen private en publieke sector en de totale kredietverlening (exclusief bancaire opnames en uitzettingen).

Futures
Contractuele verplichtingen om op een toekomstige datum goederen of financiële instrumenten te kopen of verkopen, tegen een vooraf bekende prijs. Futures zijn gestandaardiseerde, op georganiseerde markten verhandelbare contracten. Beurzen treden op als intermediairs en vereisen dagelijkse afrekening in contanten en storting van zekerheden. Van Lanschot heeft met name een aantal futures op aandelenindices in de boeken, deels voor eigen gebruik en deels ten behoeve van klanten die op de markt worden tegengesloten.

Geamortiseerde kostprijs
Het bedrag waarvoor financiële activa of verplichtingen bij de eerste verwerking worden gewaardeerd minus aflossing, plus of minus de cumulatieve afschrijving gebruikmakend van de effectieve-rentemethode voor het verschil tussen het oorspronkelijke bedrag en het bedrag op de vervaldatum, en minus bijzondere waardeverminderingen of niet-ontvangen bedragen.

Hedge
Het door middel van een financieel instrument (meestal een derivaat) beschermen van een andere financiële positie tegen met name renterisico's.

Incurred But Not Reported (IBNR)
Waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportage-datum, maar waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog geen weet van heeft.

Innovatieve Tier I-instrumenten
Vermogenscomponenten anders dan gestort aandelenkapitaal en reserves die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van het Tier I-kapitaal (kernkapitaal).

Interest rate swaps
Een overeenkomst waarbij twee partijen interestbetalingen uitwisselen over een van te voren overeengekomen looptijd en nominale waarde. De nominale waarde zelf wordt niet uitgewisseld. Een interest rate swap behelst het uitwisselen van een vaste kasstroom en een variabele kasstroom in dezelfde valuta. De variabele kasstroom wordt bepaald met behulp van een referentie-interest (meestal Euribor).

Interestrisico
Het risico dat de winst en het vermogen worden beïnvloed door rentewijzigingen met name bij een (al dan niet bewust gekozen) mismatch in looptijden van enerzijds de uitgezette en anderzijds de opgenomen gelden.

Internal Capital Adequacy Assessment Proces (ICAAP)
Strategieën en procedures waarbij de bank doorlopend nagaat of, en ervoor zorgt dat, de hoogte, samenstelling en verdeling van haar eigen vermogen aansluit op de omvang en de aard van haar huidige en mogelijk toekomstige risico´s.

International Financial Reporting Standards (IFRS)
Waarderings- en verslaggevingsgrondslagen die zijn opgesteld door de International Accounting Standards Board. Deze standaarden zijn overgenomen door de Europese Unie, waarbij is bepaald dat alle beursgenoteerde vennootschappen in de Europese Unie deze grondslagen vanaf boekjaar 2005 moeten toepassen.

Internal Ratings Based-benadering (IRB)
Een geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Van Lanschot past zowel de Foundation Internal Rating Based-benadering als de Advanced Internal Rating Based-benadering toe. Als Van Lanschot spreekt over IRB worden beide interne modellenbenaderingen bedoeld.

Kasstroomhedges (hedge accounting)
Afdekkingsinstrumenten die worden gebruikt om het blootstaan aan schommelingen in kasstromen van een actief, verplichting of toekomstige transactie die ontstaan als gevolg van wijzigingen in rente en/of inflatie af te dekken.

Kredietderivaten (credit default swaps)
Bij dit type swaps worden variabele interestbetalingen, gekoppeld aan Euribor, uitgewisseld met kredietgaranties op een derde partij. De tegenpartij is verplicht tot uitbetaling indien de derde partij niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De specifieke gebeurtenissen waarna uitbetalingen volgen, zijn vastgelegd in het contract.

Kredietrisico
Het risico dat uitgeleende gelden niet, slechts gedeeltelijk dan wel niet-tijdig worden terugbetaald. Hieronder valt ook het settlementrisico: het risico dat tegenpartijen hun verplichtingen uit bijvoorbeeld effectentransacties niet nakomen.

Level 1: Genoteerde marktprijzen
De reële waarde van financiële instrumenten die worden verhandeld op een actieve markt wordt gebaseerd op de koers per balansdatum (marktnotering). Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd; voor financiële verplichtingen de laatprijs. Omdat bij deze instrumenten sprake is van een actieve markt vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en veel voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Level 2: In de markt waarneembare gegevens
De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt (bijvoorbeeld Over-The-Counter afgeleide financiële instrumenten) wordt vastgesteld met behulp van kasstroom- en optiewaarderingsmodellen. Van Lanschot selecteert op basis van haar inschattingen een aantal methoden en maakt aannames die gebaseerd zijn op de marktomstandigheden (observeerbare data) per balansdatum.

Level 3: Niet in de markt waarneembare gegevens
De financiële instrumenten in deze categorie zijn individueel beoordeeld. De waardering is gebaseerd op de beste inschatting van het management, rekening houdend met de laatstbekende prijzen, prijzen voor vergelijkbare instrumenten en, voor een meer dan niet-significant deel, informatie die niet in de markt waarneembaar is.

Leverageratio Basel III (LR)
De LR geeft de verhouding weer tussen het saldo van balanstotaal en de posten buiten de balansstelling en het Basel III Tier I-vermogen.

Liquiditeitsrisico
Het risico dat de bank onvoldoende middelen ter beschikking heeft om op korte termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)
De LCR geeft de verhouding weer tussen de zeer liquide activa en het saldo van de cash outflows en cash inflows binnen dertig dagen.

Loss Given Default (LGD)
De schatting van het verlies dat Van Lanschot lijdt als het onderpand voor een lening wordt uitgewonnen.

Marktrisico
Het risico dat de waarde van een financiële positie wijzigt als gevolg van fluctuaties in beurs- en valutakoersen en/of rentetarieven.

MSCI
Een wereldwijde aandelenindex. Deze wordt onderhouden door de onderneming Morgan Stanley Capital International. Het is een veelgebruikte standaard benchmark.

Net Stable Funding Ratio (NSFR)
De NSFR geeft de verhouding weer tussen de aanwezige en de vereiste stabiele funding.

Netto-exposure (EAD)
De financiële verplichting van een debiteur op het moment dat deze in gebreke blijft. Dit wordt ook wel de Exposure at Default (EAD) genoemd.

Onherroepelijke faciliteiten
Het geheel van verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke toezeggingen die kunnen leiden tot een kredietverlening.

Operationeel risico
Het risico van directe of indirecte verliezen die het gevolg zijn van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen, dan wel van externe gebeurtenissen.

Optiepositie klanten
Voor klanten is het niet mogelijk om rechtstreeks op de effectenbeurs aandelenopties te kopen of te verkopen. Van Lanschot koopt of verkoopt de opties aan klanten en sluit een tegengestelde transactie af op de effectenbeurs. Deze vorderingen en verplichtingen worden verantwoord onder derivaten.

Overige belangen van derden
Het belang van derden in dochtermaatschappijen die door van Van Lanschot volledig worden geconsolideerd.

Portfolio-reële-waardehedge (hedge accounting)
Een portfolio-reële-waardehedge kan bestaan uit één of meerdere swaps of caps (renteopties) die zijn afgesloten om het renterisico af te dekken van een portfolio van hypotheken. Zowel de swaps (of caps) als de hypotheken zijn per looptijdbuckets verdeeld. De reële waarde van deze hypotheken wordt net als de waardering van de swaps grotendeels beïnvloed door de interesstand. Door kleine verschillen in looptijden en interestpercentages kan binnen de looptijdbuckets enige ineffectiviteit ontstaan.

Probability of Default (PD)
De kans dat een klant binnen een jaar in gebreke blijft.

Reële-waardehedges (hedge accounting)
Een reële-waardehedge bestaat uit één of meerdere swaps die afgesloten zijn om de veranderingen in reële waarde als gevolg van interestwijzigingen van met name schuldbewijzen af te dekken. De hedgerelaties zijn over het algemeen exacte hedges. Schuldbewijzen met een vast percentage en een vaste looptijd worden in een hedge-accountingmodel tegenover een swap gezet met exact dezelfde looptijd en hetzelfde vaste interestpercentage.

Renteoptie
Een overeenkomst tussen een koper en een verkoper, waarbij de verkoper aan de koper voor een bepaalde looptijd een maximum rente (cap) of minimum rente (floor) garandeert.

RMBS
Dit zijn obligaties gedekt door woninghypotheken. Een verstrekker van woninghypotheken (vaak bank) verkoopt de hypothecaire lening aan een separate entiteit (SPV). Deze entiteit geeft (ter financiering van de hypotheken) obligaties uit, de RMBS-obligaties. De hypotheken vormen het onderpand voor de RMBS-obligaties.

Risicogewogen activa (RWA)
De activa van een financiële instelling vermenigvuldigd met een weging, vastgesteld door de regelgevende instanties, waarmee het relatieve risico van deze activa wordt weergegeven. Op basis van de hoogte van de naar risicogewogen activa wordt het vermogen berekend dat minimaal moet worden aangehouden.

Shortfall
Verschil tussen de berekende Expected Loss (EL) en de getroffen voorziening van een krediet waarvoor de kapitaaleis wordt berekend op basis van de IRB-methode. Indien de berekende EL groter is dan de getroffen voorziening dient het verschil in mindering gebracht te worden op het Common Equity Tier I-vermogen.

Solvabiliteit
Het financiële weerstandsvermogen van de bank uitgedrukt als een percentage van de naar risicogewogen activa.

Standardised Approach (SA)
Methode onder Basel-richtlijnen voor de berekeningen van het operationele, markt- en kredietrisico. Deze methode gaat uit van een gestandaardiseerde benadering waarbij de hoogte van een risicoweging van een post door de toezichthouder is voorgeschreven.

Strategisch risico
De bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank, door het niet of onvoldoende anticiperen op veranderingen in de omgeving en/of door onjuiste strategische besluiten.

Structured product
Een synthetisch beleggingsinstrument speciaal gemaakt om aan specifieke behoeften, die niet kunnen worden voldaan uit gestandaardiseerde financiële instrumenten die beschikbaar zijn op de markten, te voldoen.

Tier I-ratio
Bij deze ratio wordt de verhouding berekend tussen het Tier I-totaalvermogen en de naar risico gewogen activa.

Tier I-totaalvermogen
Het Tier I-totaalvermogen van de bank bestaat uit het aandelenkapitaal, de agioreserve, de overige reserves en eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen, gecorrigeerd voor door de toezichthouder bepaalde aftrekposten, zoals goodwill en shortfall.

Tier II-totaalvermogen
Onder bepaalde voorwaarden mogen kapitaalinstrumenten en achtergestelde leningen als Tier II-vermogen worden aangemerkt.

Toetsingsvermogen
De som van het Tier I- en Tier II-totaalvermogen.

Value at Risk (VaR)
De statistische analyse van historische marktontwikkelingen en volatiliteiten om de waarschijnlijkheid in te schatten of de verliezen op een portefeuille een bepaald bedrag zullen overschrijden.

Valutaoptie
Een valutaoptie geeft de koper het recht, maar niet de plicht, om gedurende of aan het einde van een vastgestelde periode een hoeveelheid van een valuta te kopen of te verkopen tegen een vooraf bekende valutakoers. Voor de verkoper van de valutaoptie is het een plicht. De valutaopties van Van Lanschot hebben hoofdzakelijk betrekking op transacties voor klanten, die op de markt worden tegengesloten.

Voorwaardelijke schulden
Alle verplichtingen die voortvloeien uit transacties waarbij de bank zich garant heeft gesteld voor derden.

Weighted Average Cost of Capital (WACC)
Een kengetal waarmee de gemiddelde kosten van het vermogen van een onderneming wordt aangegeven; hierbij worden de kosten van vreemd en eigen vermogen gewogen meegenomen.

Wet op het financieel toezicht (Wft)
De Wft regelt het algehele toezicht op de financiële sector in Nederland.

Wholesale funding
Een vorm van funding, in aanvulling op spaargelden en deposito's, die door banken gebruikt wordt voor de financiering van de bedrijfsvoering en het beheersen van risico's.

Meerjarenoverzicht

	2014	2013	2012	2011	2010
Resultaten (€ duizend)					
Inkomsten uit operationele activiteiten	566.187	551.193	541.764 [1]	552.386	630.887
Bedrijfslasten	337.138	408.633	449.200 [1]	426.456	439.893
Bijzondere waardeverminderingen	95.529	105.117	258.021 [1]	79.394	102.458
Bedrijfsresultaat voor belasting	133.520	37.443	– 165.457 [1]	46.536	88.536
Nettoresultaat (groepsresultaat)	108.701	33.506	– 147.281 [1]	43.127	66.710
Balans (€ duizend)					
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders	1.292.274	1.283.487	1.262.348 [1]	1.507.245	1.461.676
Verplichtingen private en publieke sector	10.499.160	10.161.397	11.368.814	13.100.131	13.545.650
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	11.021.107	12.490.723	13.464.234	14.270.431	15.710.224
Balanstotaal	17.259.438	17.670.365	17.940.865 [1]	18.453.522	20.325.117
Kerngegevens					
Aantal gewone aandelen ultimo boekjaar (exclusief ingekochte certificaten)	40.826.361	40.926.249	40.879.922	40.809.337	40.819.359
Gemiddeld aantal gewone aandelen	40.918.849	40.917.566	40.883.330	40.870.488	38.366.748
Nettoresultaat per gewoon aandeel op basis van gemiddeld aantal gewone aandelen (€)	2,42	0,71	– 3,67 [1]	0,84	1,47
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,40	0,20	0,00	0,40	0,70
Efficiencyratio (%)	59,5	74,1	82,9 [1]	77,2	69,7
Rendement gemiddeld Common Equity Tier I-vermogen (%) [2]	8,8	2,5	– 12,7 [1]	3,0	5,6
BIS-ratio (%)	15,2	13,9	11,9	11,9	13,9
Tier I-ratio (%)	14,6	13,1	11,0	10,9	11,9
Common Equity Tier I-ratio (%) [5]	14,6	13,1	11,0	10,9	9,6

1 Bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien uit hoofde van implementatie gewijzigde standaard IAS 19 Personeelsbeloningen.
2 2004 tot en met 2008 betreft Rendement gemiddeld eigen vermogen (%), 2009 tot en met 2013 Core Tier I-vermogen.
3 Voor de vergelijkbaarheid zijn de BIS-ratio's per 31 december 2007 aangepast conform Basel II.
4 Deze opstelling wijkt af van de jaarrekening waarin Van Lanschot Assurantiën Holding BV (thans genaamd Van Lanschot Chabot Holding BV) als niet-doorlopende activiteiten is verantwoord.
5 2007 tot en met 2013 betreft Core Tier I-ratio.

	2009	2008	2007	2006	2005
Resultaten (€ duizend)					
Inkomsten uit operationele activiteiten	568.467	493.596	647.996	534.326 [4]	485.847
Bedrijfslasten	428.802	422.118	414.746	307.380 [4]	278.448
Bijzondere waardeverminderingen	176.043	50.290	71	2.873 [4]	16.874
Bedrijfsresultaat voor belasting	– 36.378	21.188	233.179	224.073 [4]	190.525
Nettoresultaat (groepsresultaat)	– 15.720	30.091	215.369	184.488 [4]	152.398
Balans (€ duizend)					
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders	1.238.418	1.226.347	1.366.721	1.044.828	962.156
Verplichtingen private en publieke sector	13.380.188	15.318.420	14.596.804	11.412.890	11.458.834
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	17.036.279	17.072.490	16.006.235	14.746.139	13.540.856
Balanstotaal	21.264.839	20.691.896	21.718.834	18.739.275	17.971.611
Kerngegevens					
Aantal gewone aandelen ultimo boekjaar (exclusief ingekochte certificaten)	34.888.086	34.838.673	34.472.735	31.951.227	31.733.381
Gemiddeld aantal gewone aandelen	34.869.875	34.772.039	34.421.945	31.887.561	31.878.821
Nettoresultaat per gewoon aandeel op basis van gemiddeld aantal gewone aandelen (€)	– 0,75	0,55	5,94	5,48	4,65
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,00	0,28	3,00	2,75	2,50
Efficiencyratio (%)	75,4	85,5	64,0	57,5	57,3
Rendement gemiddeld Common Equity Tier I-vermogen (%) [2]	– 2,8	1,5	16,9	17,4	16,3
BIS-ratio (%)	11,6	12,5	11,6 [3]	13,7	13,5
Tier I-ratio (%)	9,5	10,0	8,9 [3]	10,0	9,4
Common Equity Tier I-ratio (%) [5]	6,5	6,7	6,6 [3]	7,3	6,7

1 Bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien uit hoofde van implementatie gewijzigde standaard IAS 19 Personeelsbeloningen.
2 2004 tot en met 2008 betreft Rendement gemiddeld eigen vermogen (%), 2009 tot en met 2013 Core Tier I-vermogen.
3 Voor de vergelijkbaarheid zijn de BIS-ratio's per 31 december 2007 aangepast conform Basel II.
4 Deze opstelling wijkt af van de jaarrekening waarin Van Lanschot Assurantiën Holding BV (thans genaamd Van Lanschot Chabot Holding BV) als niet-doorlopende activiteiten is verantwoord.
5 2007 tot en met 2013 betreft Core Tier I-ratio.

Colofon

Tekst en eindredactie
Van Lanschot NV
Citigate First Financial

Ontwerp
Capital Advertising

Dtp
Bruikman Reclamestudio

Fotografie
Jessy Visser

Van Lanschot NV
Hooge Steenweg 29
5211 JN 's-Hertogenbosch
Telefoon +31 (0)73 548 35 48
vanlanschot@vanlanschot.com
corporate.vanlanschot.nl

Ingeschreven in het Handelsregister te
's-Hertogenbosch onder nummer 16014051

Maart 2015